

לקראת שבת מלכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת ויקהל

לקראת שבת מלכתא

פנינים לפרשת ויקהל | גליון מס' 160 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

מעשה שהיה. יהודי חילוני השתתף בתפילה בבית הכנסת, נתנו לו עלייה בשבת, ונדב ב'מי שברך' 300 ₪. בסיום ה'מי שברך' הוציא מכיסו כסף, הניח על הבימה והסביר: "אינני תושב האזור. אם לא תקבלו עכשיו, לעולם זה לא יבוא". הם מחו בו שהיום שבת, אז הותיר והניח את הכסף על הבימה. האם זה חילול השם ליטול את הכסף שלו?

הגאון רבי אליהו מן בשיחות מרתקות עם מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

"וביום השביעי יהיה לכם קדש" (שמות ל"ה, ב')

שבא משבת. מה יעשה כעת האם יתן חלק שביעי, ומה יעשה עם החלק הזה יזרוק לים המלח או לשיבה? מדינא אין איסור, כי לא יודע כמה ואיך היה, אבל הוא רוצה כפרה, אז שיתן חלק שביעי מנכסיו לצדקה, ועפ"י דברי הרמב"ם פ"ו משבת הי"ח.

עובדות וענייני איסור השתמשות בחשמל ועירוב לשבת ועירוב תחומין

א' תזריע כ"ה ניסן תשנ"ו. הרבנית סיפרה לי כי בליל ש"ק רבינו התעורר באמצע הלילה, ואמר לה כי חלם שלא סגרו את המים של

בית הספר לבנות בלוס אנג'לס. 43 בנות בגיל 12-14 נסעו ל'מחנה' לשבת, נסיעה של כחצי שעה. הן יצאו אחרי חצות, כשלוש וחצי שעות לפני שקיעת החמה, אך נתקעו בכל מיני עיכובים והגיעו 10 דק' אחר שקיעת החמה בבין השמשות. והנה בשבת ילדה אחת נעקצה ע"י עכביש והיה פיקוח נפש והוצרכו לנסוע עמה בשבת לבית הרפואה. הילדות בכו על חילול שבת שנעשה על ידן. המנהל מעוניין לקיים אסיפת חינוך, מה לומר להן שיקבלו על עצמם בעניין שבת, ומה הרב אומר על עצם הענין, הלא דבר הוא?

שיקבלו את השבת בכל שבת קודש 2 דק' לפני הזמן. וזה אונס שרחמני' פטריה. אח"כ הרב בירך אותן שיזכו לגדול כבנות טובות בצניעות טהורה, ושלא יהיה יותר דבר כזה. וכאשר שמע הרב שהן בכו, פרץ גם הוא בבכי...

אשה הדליקה בשוגג חשמל חמש דקות לאחר שקיעת החמה של מוצ"ש, מה דינה?

היא חייבת אשם תלוי. שבעלה ילמד הלכות שבת, וכיון שהיא הגורמת ללימודו הווי כפרה בשבילה. [והסכים רבינו שגם אפשר שמהיום תנהג תוספת שבת חמש רגעים יותר].

יהודי שחזר בתשובה, שעבד לפני כן גם בשבתות. הוא עשיר גדול וחלק מרכושו מעבודה ביום שבת, ואינו יודע את החלק והסכום

מרן ראש הישיבה זצוק"ל, שקוע היה בחדרו בלימוד, ורעייתו הרבנית ע"ה עמדה מהססת ואמרה לי: "אני לא יודעת מה לעשות, אם אני מכניסה יותר מידי, אומר לי רבינו: 'מה, את רוצה שאני אהיה עם הארץ?' ואם אני לא נותנת להיכנס, הוא שואל אותי: 'איך אפשר לא להכניס יהודי שבור?'..."

מהליכותיו המופלאות של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

"ובימים השביעי יהיה לכם קדש" (שמות ל"ח, ב')

שבת קודש פרשת חיי שרה תשס"ט. שבת המלכה פורשת כנפיה, אור זורח מחלונות הבתים, אור של שבת. והנה, בביתו של רבינו מגלים בני הבית כי השבת אירעה תקלה, ובטעות נותר החשמל מחובר לחשמל הרגיל, ולא הועבר לגנרטור. רבינו לא שמע מכך. חלפה סעודת הליל, רבינו התיישב כהרגלו ללמוד כמידי ליל שבת. מה מאוד הופתעו לראות כי רבינו נרדם ארוכות על גבי הסטנדר. מציאות כזו לא היתה שכיחה כלל וכלל. כאשר שמע מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א את אשר קרה, אמר: "משמים גרמו שיירדם שלא כהרגלו, כדי שלא ילמד לאור החשמל".

"האם היה זה נכון מצידנו שלא סיפרנו לרבינו שהחשמל הוא של חברת חשמל?" שאלו בני ביתו של רבינו. "אמנם כן", אמר הגר"ח, "מכיון שהוא רוצה להחמיר בזה - היו צריכים להודיע לו".

מקור הברכה

ביתו של הנגיד ר' שמעון גליק שבארצות הברית לבש חג. השמחה שרויה במעונו. מרן ראש הישיבה מתארח בבית זה בעת שהותו בארה"ב. זכות עצומה היא לזכות לארח בין כותלי הבית את מרן הגראי"ל. 'מדוע שלא יזכו הסובבים ליהנות מהשפעתו וברכתו?' מהרהר ר' שמעון.

באחת נודדות מחשבותיו אל אחד ממכריו, יהודי שאינו שומר תורה ומצוות, ושרוי בצרה גדולה. ר' שמעון שאל את רבינו אם אפשרי הדבר שיזמן את מכרו לביתו, כדי שרבינו ישוחח עימו. אולם רבינו בענותנותו נענה ואמר - "אם יהודי בצרה אלך אני לביתו, ונשוחח איתו שם".

רבינו הגיע לבית המוכר, ובאחת פרצו המילים את מחסום הכאב: "אמנם אינני שומר תורה ומצוות, התוודה היהודי, אולם להתפתחויות כאלו לא שיערתי, בתי עומדת להינשא לגוי, וחיי אינם חיים בשל כך. ניסיתי להניא אותה מהחלטתה, ניסיתי לדבר על ליבה שלא תבגוד בעמה, שלא תרחיק לכת עד כדי כך. ניסיתי

בכה ובכה בכל דרך אפשרית, אולם היא עומדת בשלה. רבי", סיים היהודי נואשות, "מה אעשה?!"

רבינו השיבו תשובה קצרה ונחרצת, ובמילים ספורות נתן לו דרך פעולה ממוקדת; "תתחיל לשמור שבת- ואז הכל יסתדר, מהיום תלמד הלכות שבת מתוך הספר קיצור הלכות שבת, למד על מנת לקיים, וכך הכל יסתדר!"

היהודי הקשיב מחריש ומשתאה, מה אפשר לעשות, אם זו העצה - הוא יבצע אותה בקפידה. הוא אמנם לא בדיוק מבין את הקשר, אבל

הוא זוכה לשבת לפני רב ישיש שנאמנים דבריו - הוא ינסה!

מאותו יום ואילך החל היהודי ללמוד הלכות שבת. שבעה ימים הוא לומד, ובשבת הוא מקיים. חלפו ימים ספורים, והנה יצא החתן הגוי לרכיבה על אופניו. תוך כדי רכיבה מואצת ארע דבר פלא; האופניים גלשו אל הנהר הסמוך, והגוי טבע ומת.

אם היוודע הבשורה באו לרבינו להודיעו את אשר ארע.

כיצד לקח ראש הישיבה אחריות שהענין יסודר על ידי לימוד הלכה ושמירת שבת? שאלו הכל בפליאה.

האם אני ברכתני שהענין יסודר? התפלא רבינו, והלא השבת ברכה - "כי היא מקור הברכה!"

לשאל או לא לשאול...

"מבשרי אחזה", העיד המשגיח הגר"ד סגל, ארע שבני ביתו של מרן חשו כי ראש הישיבה זקוק לשוחח עם הגר"ד סגל, ועל דעת עצמו בקשו ממנו שיבוא למעונו.

ואולם משנוכח ראש הישיבה שהגר"ד סגל הגיע למעונו ביוזמת בני ביתו הקפיד על כך ואמר: "למה קראתם לו? מי אני שאקרא לו...?"

ומה עם צער האישה

תקומה היתה לה לעיר הצרפתית ליאון, זכתה העיר לביקורו של מרן הראש הישיבה. היה זה בעת שיצא ראש הישיבה למסע חיזוק בגולה. לוח הזמנים היה צפוף, במעט ימים ביקשו להטעים את מירב הקהילות והמוסדות שניתן, באור תורתו. סדר היום היה עמוס לעייפה, מתוכנן ומדוקדק בקפידה רבה: בשעה זו- בישיבה פלונית, משם- אל תלמוד תורה, משם- אל בית כנסת, ומשם- לעיר אחרת... הרבנים המתלוצצים, אף שהיו צעירים ממרן, התקשו להבין איך עומדים בעומס מאורעות שכזה, כשבין שיעור לשיעור ובין שיחת חיזוק למשנה, יש לעבור כברת דרך ארוכה בנסיעה ממושכת.

בהגיע מרן ראש הישיבה לעיר ליאון, מדובר היה על פי המתוכנן כי ראש הישיבה יסור לביתו של הרב טובול לסעוד פת שחרית, מיותר לציין איזו תכונה הורגשה בבית הרב טובול.

בהתרגשות רבה, הכינו בני הבית ארוחת בוקר ראווה ומכובדת מתוך שימת לב מירבית לכל פרט. אמנם לעת בוקר התברר, כי אם יסור ראש הישיבה אל בית הרב טובול לסעוד בביתו, הוא עלול לאחר את המטוס.

הודיעו אפוא בני הבית והנילווים אליו לרב טובול, כי עקב איחור בלוח הזמנים לא יוכל ראש הישיבה להגיע אל ביתו. ניתן לשער עד כמה היתה האכזבה גדולה. הרב טובול ניסה לשדלם אך לא היה בידם פתרון כיצד אפשר לקיים את שניהם: גם לבוא לביתו, וגם לא להפסיד את הטיסה.

מששמע מרן ראש הישיבה כי הביקור בביתו של הרב טובול התבטל, פנה אל מקורבו ונאמנו הגאון רבי יצחק לוינשטיין זצ"ל ואמר: "ומה עם צער האישה שטרחה והכינה? נעלה לחמש דקות. צודק הרב טובול בהפצרותיו הן אשתו ויא אפשר לאכזבה".

אחר ביקור קצרצר נסעה המשלחת אל שדה התעופה, ובסייעתא דשמיא הם הגיעו בעוד מועד למטוס ובלי לגרום עוגמת נפש לאי מי. (מתוך הספר 'גדול בקרבך')

מספר אחד מתלמידיו של ראש הישיבה, פעם אחת דפק על דלתו של מרן אחד מן הרבים הנוהרים לביתו.

מרן ראש הישיבה שקוע היה בחדרו בלימוד, ורעייתו הרבנית ע"ה עמדה מהססת ואמרה לי: "אני לא יודעת מה לעשות, אם אני מכניסה יותר מידי, אומר לי רבינו: 'מה, את רוצה שאני אהיה עם הארץ?' ואם אני לא נותנת להיכנס, הוא שואל אותי: 'איך אפשר לא להכניס יהודי שבור?'..."

באחת הפעמים ביקשה הרבנית לשאול את מרן שאלה כלשהי, היתה זו שאלה דחופה, החליטה איפוא לעשות זאת באמצעות אחד מן התלמידים.

נימקה זאת הרבנית ע"ה: "אם אחכה לשאול בעצמי, אפשר שיעברו עשרים וארבע שעות ועדיין לא אצליח לדבר איתו..." ונחנו מה?

כיצד היינו מגיבים למשמע המילים: "מרן ראש הישיבה קורא לך?" סביר להניח שהיינו ששים על הזדמנות פז שכזו כמוצא שלל רב. מי אינו חפץ להזדמנות פז שכזו לבוא ולדבר פה אל פה עם גדול בישראל? מי אינו שמח בהזדמנות להיכנס אל מעונו לא לפי תור ולא לזמן מועט כי אם כבן בית רצוי הנקרא אל הקודש פנימה? אולם מי בכלל זכה לשמוע מילים שכאלו...?

"שמותי לב", העיד המשגיח הגה"צ רבי דן סגל, "להנהגה מיוחדת אצל מרן ראש הישיבה": קורה לא פעם שהוא זקוק לדבר עם איזה תלמיד חכם לצורך כלשהו, פעם כדי לעזור למישהו, ופעם כדי שישפיע מדברותיו בענין כלשהו.

מרוכים צרכי עמך, וכדי למשוך בחוטים הקצרים או הרחוקים בקהילות שונות, במוסדות שונים, בישיבות אלו ואחרות, קורה לעיתים מזומנות שיש צורך לזמן אישיות, זו או אחרת, כדי ללבן ביחד איתה דרכי פעולה, או כדי לבקשם להיות המבצעים. אולם למרות הנחיצות נמנע מרן ראש הישיבה בענוותנותו הרבה לזמן אליו תלמידי חכמים.

סבך העניינים ממתין לא פעם להזדמנות שראש הישיבה יפגוש באופן טבעי את האישים הנחוצים לצורך הסדרת העניין: את תלמיד חכם פלוני אמור הוא לפגוש בחופה של פלוני, אחר בא מפעם לפעם לתפילת מעריב בביתו, אז כאשר יזדמנו לפונדק אחד ימצא הזמן ללבן את הדברים.

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

כדי לסיים את העניין בכי טוב, הציע האדמו"ר ה'בית ישראל' לכתוב את שני הקונטרסים, ולהגישם באנונימיות לרבינו, מבלי שידע מי הם תלמידי החכמים שכתבו את הקונטרסים - ומה שיפסוק להלכה יהיה מקובל על כולם

מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל מכריע ופוסק בחכמה מרובה

"אֲשֶׁר נָתַן ד' חֲכָמָה וְתַבְנִיחַ" (שמות ל"ה, א')

מעשה שהביאו לבית רבינו רופא בעל שם עולמי, שהתמחה באופן נדיר בתחום מסוים, והצליח לחולל בו נפלאות. לאותו תחום רפואי היו השלכות רבות להלכה, וכל אימת שיהודי שומר תורה ומצוות הוצרך לטיפולו, היו הדברים מסתבכים, עד שהחליט אחת ולתמיד לעלות לבית רבינו כדי שישלול בעבורו דרך ברורה בעניינים אלו. עמד הרופא בחדר רבינו, הרצה שעה ארוכה את דבריו, ופרש את משנתו הרפואית הייחודית בתחום התמחותו. רבנו ישב מרוכז כל העת והקשיב לדבריו בשימת לב.

משסיים הרופא את הרצאתו הארוכה, אמר לו רבינו: "כדי לקבוע את עמדת ההלכה בעניינים אלו, עלי לשאול אותך חמש שאלות, ולפי התשובות שאקבל אדע מה לפסוק". רבינו פירט לפניו את חמשת השאלות.

שריקת התפעלות נשמעה מפי הרופא, למשמע השאלות שהקיפו את הנושא מכל צדדיו: "אני חייב לומר לכבוד הרב, שכבר שנים רבות אני עוסק בתחום הזה ואף מלמד אחרים, עסקתי רבות בליבון הדברים גם עם הקולגות שלי, ביניהם גם רופאים המוגדרים כגאונים ממש, אך מעולם לא שמעתי מאיש מהם את השאלות ששאל כבוד הרב, אני מתפעל מעוצמת השאלות, המעידות על כך שכבוד הרב קלט ברגעים ספורים מה שאני מלמד אחרים במשך זמן רב." "מעולם לא פגשתי אדם בסדר גודל כזה!", אמר אותו רופא בהתפעלות.

אחד ממקורבי רבינו מעיד: בתקופה שהיה רבינו יוצא מביתו לשמש כסנדק במקומות אחרים בירושלים, נתמנית לנהג המכוננית. כדי לנצל את זמן הנסיעה, היו נרשמים מראש רבנים דינים, יושבים על מדין, מורי הוראה וראשי ישיבות, והיינו משבצים אותם לפי תור, כל אחד בהגיע זמנו היה מצטרף לנסיעה, כשהוא מגיע מוכן כדבעי.

בכל יום ויום הייתי נדהם ומשתומם. גם אני שמעתי את השאלות הסבוכות והקשות, שכל אחת מהן הרת עולם וחמורה עד מאד. בדרך כלל כל שאלה כזו צריכה לימוד של מספר ימים, אולם אצל רבינו הכל נחתך בדקות ספורות, התורה כולה פרושה לפניו, כל הסוגיות ברורות ומחוררות לפניו, ועומדות מול עיניו עד שיכול להכריע ברגע כמימריה, בשאלות הסבוכות ביותר שבהן התחבטו הרבנים והיושבים על מדין זמן זמנים טובא.

מעשה בשני יהודים שנקלעו לסכסוך כספי מסובך, והחליטו לקחת

את הגאון הגדול רבי ישראל גרוסמן זצ"ל, כדיין שיפסוק להם את ההלכה. הנושא היה מסובך עד בלי די, והסתעף לעניינים רבים ולסוגיות שונות.

כדי להוציא פסק הלכה ברור, הסתגר רבי ישראל גרוסמן זמן ארוך, ולמד את הסוגיות ואת כל העניינים המסתעפים מיסודן, עד שהוציא פסק הלכה ברור כדרכה של תורה.

הצד המפסיד התקשה לעמוד בהפסד סכום ממון גדול כזה, ולכן לקח עמו את נימוקי פסק הדין והראה אותם לתלמיד חכם, שישב ולמד את הסוגיות הקשורות, וכתב קונטרס שלם המכיל השגות רבות על פסקו של רבי ישראל גרוסמן. לאחר שראה רבי ישראל גרוסמן את קונטרס ההשגות, כתב עליהן תשובות לבאר את דבריו. נתגלגלו קונטרסים מהכא להתם ומהתם להכא, זה משיג וזה משיב וחוזר חלילה.

נתגלגלו הדברים לידי כך, שהמפסיד פנה לכ"ק האדמו"ר בעל ה'בית ישראל' מגור זצוק"ל, וביקש להתערב בעניין ולסיים את הפרשה על הצד היותר טוב. קרא ה'בית ישראל' לרבי ישראל גרוסמן ואמר לו בלשונו הענוותנית: "ניצבים כאן שני ישראלים לאך, האחד גדול [הכוונה לרבי ישראל גרוסמן], והשני הקטן [בענוותנותו על עצמו], ואני שואל 'מהיכן דנתוני?'".

עמד רבי ישראל גרוסמן על דעתו, ולא שינה מן הפסק שהוציא מתחת ידו מאומה.

כדי לסיים את העניין בכי טוב, הציע האדמו"ר ה'בית ישראל' לכתוב את שני הקונטרסים במכונת כתיבה, ולהגישם באנונימיות לרבינו,

אבא שלי סיפר לי, כי ראה את בעל ה'אהבת ישראל' מויז'ניץ אומר קידוש עם דמעות זולגות מעיניים פקוחות. אצלנו היה נהוג שבליל שבת כל הילדים עושים קידוש בפני עצמם. השתוקקתי מאוד להגיע לדרגה הזו- לבכות בקידוש. אבל איך אני ילד אצליה לבכות בקידוש? הייתי יוצא למרפסת, רואה שברחוב מחללים שבת ומתפרץ בבכי בלב נשבר: "למה יהודים מחללים שבת?!"...

הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א, על שבת קודש של "נפשי חולת אהבתך"

"וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְהִי לָכֶם קֹדֶשׁ שִׁבְתֵּן שְׁבִתוֹן לָהּ" (שמות ל"ה, ב')

וחצי הול. שירותים היו רק בחוץ, וכדי להתרחץ היו הולכים למקווה. מי שרצה להתרחץ בבית, היה שופך על עצמו קצת מים חמים מגיגית.

אצלנו בתל אביב כבר היתה אמבטיה, בה היה דוד בו היו מסיקים עצים, שחיממו את צינורות המים. היינו צריכים לעמוד בתור כדי להתרחץ, ילד אחר ילד, וכל הזמן היו צריכים להוסיף עוד ועוד עצים בדוד כדי לחמם את המים. היינו צריכים להספיק את כל זה גם בחורף, כשיום שישי קצר. אבל הילדים היו כעדר העיזים שעלו מן הרחצה... איזו קדושת שבת ראו עליהם אחרי אמבטיה כזו! אחר כך כבר היה פטנט: היתה קופסה עם נפט שטפטף טיפה אחרי טיפה על העצים, וחיימם את המים. זו היתה הקלה גדולה...

בכל יום שישי היתה אמא שלי אופה חלות לכל המשפחה, ולכל האורחים הרבים שפקדו את ביתנו. היו לנו שבעה עשר אורחים כמעט כל שבת. היא היתה אופה חלות ועוגות שמרים בתנור פח על פתילית נפט, וזה היה יוצא... אוהו, איזה טעם היה לחלות ולעוגות האלה...

לכל אחד מהילדים היה תפקיד. זכורני שבהיותי בן שש-שבע, התפקיד שלי היה לצחצח את הנעליים של כל בני המשפחה,

יש שבת ויש שבת... יש שבת בה אוכלים ושותים וישנים. הולכים לבית הכנסת, קונים עליה או לא קונים... הולכים הביתה, אוכלים קצת חמין והולכים לנוח. איזה יופי- יום אחד לא צריך ללכת לעבודה!

ויש שבת קודש של "נפשי חולת אהבתך". שבת בוערת בך! שבת קודש שבה "נפשות ישראל ירוויון מדשן ביתך". אם השבת שלך היא עם שמחה של מצווה, הילדים שלך יחכו לשניה שתכנס השבת. אתה מכניס ללב שלהם את שמחת השבת.

קשה לתאר מה שבת יכולה לתת לילדים. אין לשער מה שמחת השבת יכולה לעשות לילדים!

הרב שך עזב את ביתו בגיל תשע, כדי ללמוד תורה. הוריו לא יכלו לבוא אפילו לבר מצווה שלו, כי הוא היה בישיבה רחוקה מאוד מהבית. הוא למד תורה במסירות עצומה. היתה לו רק חולצה אחת, שאותה הוא היה צריך לכבס בעצמו. לאחר הכביסה הוא ישב לבוש במלבוש העליון, הידק אותו לגופו, כך עד שהחולצה תתייבש...

הוא חי חיי דחקות ומחסור קשים מאוד, ועם זאת ההתמדה שלו היתה למעלה ראש. לכן הוא זכה למה שזכה, להגיע לגדלות עצומה בתורה, להגיע למעלה מגיל מאה, להיות מנהיג ולפעול פעולות עצומות עבור כל הדור. לא לחינם הוא זכה לזה. אבל בכל זאת הוא חשש שלא הכניס מספיק שמחת שבת בבית...

חסידים מספרים שפעם בא יקה אחד אל האדמו"ר ואמר לו: "רבי, אני רוצה להרגיש את הטעם בשבת כמו שהרבי מרגיש, ברוך אותי!". האדמו"ר ברוך אותו. מגיע יום רביעי, והוא כבר עושה הכנות לשבת. ביום חמישי כולו מתלהב: "מה לעשות לכבוד שבת? מה לקנות לכבוד שבת?". כשהגיעה השבת הוא לא היה יכול לנוח לרגע: "ש-ב-ת! ש-ב-ת!" - כל כולו היה שבת!

פעם, כשהעולם לא היה כל כך טכנולוגי, הרגישו הרבה יותר טעם בשבת. אתאר לכם איך היתה נראית אצלנו השבת, בבית עם שנים עשר ילדים: בירושלים היו דירות של חדר מרובע, ולצידו חצי מטבח

המשך בעמוד 7

ר' ברוך, שלא נמנה עם חסידי גור, שיער לעצמו כי בוודאי לא תותר לו הכניסה למעונו של הרבי, ולכן ביקש להצטייד באיגרת המלצה מאת אבי זצ"ל, הגאון הצדיק רבי ישראל גרוסמן, ראש ישיבת פינסק קרלין, שהיה חביב מאוד על ה'בית ישראל'...

רבה של מגדל העמק, הגאון הרב יצחק דוד גרוסמן שליט"א, על זריזות ומסירות

"וְהַנְּשִׂאִים הַבִּיאוּ אֶת אַבְנֵי הַשָּׁהִם וְאֶת אַבְנֵי הַמִּלֵּאִים" (שמות לה, כז)

זריז נשכר

יוצאת אליו בסיוע ובמאור פנים. הוא לא הבין שיש דרך אחרת, שהוא אולי פטור מכך.

קראתי עליו את הכתוב בפרשה "והנשיאים הביאו את אבני השוהם ואת אבני המילואים". חז"ל אומרים (במדבר רבה יב, טז): "והנשיאים שנתעצלו חיסרו אות אחת משמם שכן כתיב והנשיאים חסרו יו"ד". ולכאורה קשה: החשבון של הנשיאים היה חשבון צודק. הם רצו להביא מה שחסר: "כך אמרו נשיאים, יתנדבו ציבור מה שמתנדבין ומה שמחסרין אנו משלימין אותו". מדוע זאת נקראת עצלות ולמה נענשו על כך?

ועוד קשה: כשהתורה מונה את התרומות בפרשת תרומה, היא מונה את אבני השוהם ואבני המילואים, נדבת הנשיאים, באחרונה, הרחק אחרי שמן למאור ואחרי עורות התחשים ועצי השיטים. והרי אבני החושן היו יקרים ביותר, כידוע מהסיפור של דמא בן נתנא, כשאבדה לכהן הגדול אבן הישפה ושילמו חכמים סכום עתק של ששים ריבוא דינרי זהב לרכוש את האבן.

שוו בנפשכם, שישים ריבוא דינרים לאבן אחת בחושן של הכהן הגדול. וכי אין זו תרומה הגונה? ולמה זה הוזכר שמם באחרונה ומה עצלות יש כאן?

אלא, למדנו מכך יסוד גדול בעבודת ה', דבר הבא שלא בטורח וביגיעה, אין זה קניין אצל האדם. הקב"ה דורש את הזריזות שבעשייה, זו המצביעה על נכונות לעשות את מצוות הבורא. אצל הנשיאים הייתה השאננות נראית כעצלות, זו שגרמה להם לחשב

ר' ברוך היה מתושבי ירושלים הוותיקים. אביו, ר' פישל, היה ממיודעי בית אבא. ויהי היום, ר' פישל נפל למשכב והרופאים כמעט נואשו ממנו. ר' ברוך טיכס עצה מה לעשות והחליט שרק האדמו"ר מגור, כ"ק מרן ה'בית ישראל', יוכל להשיעו.

מכיוון שהיה אדוק באמונת חכמים, ביקש לשחר את פני ה'בית ישראל' כדי שיברך את האב. אלא שבאותם ימים שהה ה'בית ישראל' במרומי הר הכרמל וקשה היה להגיע אליו.

ר' ברוך, שלא נמנה עם חסידי גור, שיער לעצמו כי בוודאי לא תותר לו הכניסה למעונו של הרבי ולכן ביקש להצטייד באיגרת המלצה מאת אבי זצ"ל, הגאון הצדיק רבי ישראל גרוסמן, ראש ישיבת פינסק קרלין, שהיה חביב מאוד על ה'בית ישראל'.

ר' ברוך עולה במדרגות הבית בבתי ורשה ונוקש קלות על דלת הבית. אמי ע"ה פתחה את הדלת ואמרה לאורח להיכנס. דקות ארוכות עברו עד שאבא הרים עיניו מן הגמרא, שהייתה משוש ליבו, וקיבל בחביבות את אורחו.

מששמע אבא את הדברים מיהר לעבר הארון, הוריד את מעילו העליון מהקולב ולבשו: "קום, מגייט" - בוא, הולכים. לאן? תמה האורח. והרי כל מה שביקשתי הוא בסך הכול מכתב המלצה. עם זה אוכל לבוא אל הרבי מגור.

אך אבא אינו מוותר. "מצווה הבאה לידך אל תחמיצנה", מלמל אבא שוב ושוב. יוצאים מהבית לעבר תחנה מרכזית. הם נסעו עם קו 405 לתל אביב, משם לחיפה ומשם, לקראת שקיעה, הגיעו להר הכרמל. האדמו"ר מגור נחרד ונגרש לראות את פני אבא, כסבור שיש לו דבר אישי, אך אבא מצביע בפשטות על מלווהו ר' ברוך: אביו זקוק לישועה.

אבא זצ"ל, היה אדם מושלם בכל מידה נכונה, שהזריזות הייתה נר לרגליו. מעולם לא דחה דבר אפילו ברגע אחד, ולא ויתר על קוצו של יו"ד.

כל מצווה עשה בשלמות. כשהיה צריך לעזור למישהו, הייתה נפשו

ולהחליט שהם יתנו אחרי שכולם יתנדבו.

אין הכי נמי, הנשיאים אכן נתנו נדבה הגונה אך היה חסר להם את היו"ד, זו שמורה על התמדת פעולה. אכן לימים, בפרשת נשא, עת הזדרזו והתנדבו לעגלות המשכן, הוזכרה נדבתם בראש התרומות: "ויקריבו נשיאי ישראל ראשי בית אבותם... ויביאו את קרבנם לפני ה'... ויקריבו אותם לפני המשכן".

אבא זצ"ל מעולם לא התמהמה. בצוואתו שהותיר לנו, צאצאיו, העיד בעצמו כי לעולם היה מעשרה הראשונים בבית המדרש ולרוב היה הראשון ממש. גם בימי כהונתו כראש ישיבה, מעולם לא החסיר מלהיות מהעשרה ראשונים בבית המדרש.

כל ענייניו היו בזריזות ובהקפדה על קיום המצווה בשלמותה. לא בכדי היה שמו 'ישראל', כדבריו הנוודעים של 'בעל התניא' (לקו"ת ראה לב, א): "לכן נקראו ישראל, מלשון 'שר א-ל' והיו"ד מורה על התמדת הפעולה כמו ככה יעשה איוב".

אצל איוב נאמר (איוב א, ה): "ככה יעשה איוב". לכאורה היה לו לומר: ככה 'עושה' איוב, מסבירים על כך המפרשים כי היו"ד משמשת על הפעולה שהיא בלשון הווה ותמיד, ככה יעשה איוב - כל הימים. אכן, משבא אבא בברית האירוסין עם אמא ע"ה, נשאל מורו ורבו, המהרי"ץ דושינסקי, על טיבו. נענה המהרי"ץ ואמר: "כשר" ישראל גרוסמן אומר 'מודה אני' בבוקר, הוא כבר מכין את צעדיו של כל היום כולו עד לרגע בו יניח את נטלת ה'נעגל וואסער' לצד מיטתו בלילה". (מתוך ספר 'אור השבת')

המשך מעמוד 5 | הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א

ולשטוף את המדרגות לכבוד שבת. הייתי מצחצח נעליים וכל הזמן שר ברגש: "לכבוד שבת קודש! לכבוד שבת קודש!". לא הרגשתי שמעבידים אותי! הרגשתי שמחה שיש לי תפקיד לכבוד שבת! הייתי רוחץ את המדרגות ושר, רוחץ ושר. אחרי שהייתי רוחץ את המדרגות, הן היו מבהיקות לכבוד שבת. איי, איזה טעם הרגישו בכבוד השבת!

אבא שלי סיפר לי כי ראה את בעל ה'אהבת ישראל' מויז'ניץ אומר קידוש עם דמעות זולגות מעיניו פקוחות. אבא שלי התפעל מאוד מהדמעות שזלגו מעיני האדמו"ר באמירת הקידוש. זה לא פלא, כל האומר "ויכולו" נעשה שותף למעשה בראשית. וזאת משום שהוא עושה חשבון נפש, וחושב איך עבר עליו השבוע שעבר, ואיך הוא עומד לעשות את השבוע הבא. האם הוא יתנהג באופן שיהיה סיבה

לקיום העולם או חלילה להיפך...

אצלנו היה נהוג שביליל שבת כל הילדים עושים קידוש בפני עצמם. השתוקקתי מאוד להגיע לדרגה הזו- גם אני רציתי לבכות בקידוש. אבל איך אני - ילד בן תשע או עשר - אצליח לבכות בקידוש? הייתי יוצא למרפסת, רואה שברחוב מחללים שבת ומתפרץ בבכי בלב נשבר: "למה יהודים מחללים שבת?!". אחר כך כבר לא היתה לי בעיה לבכות בקידוש. הייתי מקדש כשהדמעות זולגות מעיניי. בתל אביב, לפני קום המדינה, רבי מנדל אדלר זצ"ל היה מגרש את כל מצחצחי הנעליים ומוכרי הפיצוחים בסמוך לכניסת השבת. כמעט כל ערב שבת היו האנגלים עוצרים אותו, אבל הוא לא פחד ולא נרתע. היתה זו מסירות נפש על שמירת השבת... ('אריה שאג')

הוציא הגוי סכין גדולה והזהירו, שאם לא יאכל וישתה מבשרו ויינו - יהרגו. בלית ברירה אכל ושתה והתענג היהודי על הסעודה. לפתע חזר בו הגוי, וביקש מחילה, נענה היהודי: "אינני מוחל לך שלא נתת לי לסיים את הסעודה..."

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על פורים

לקראת שבת מלכתא שמות חלק ב' מיוחד לפורים, להזמנות: 02-560-9000

"כשהזרתי על המעשה הזה בפני מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל", המשיך ראש הישיבה זצ"ל לספר, "הגיב בחוסר התפעלות, ואמר דאין בכך כל פלא, ואף הוא עצמו יודע להבחין בין כוס טבולה לשאינה כזו. ואף הסביר כיצד: הוא מנסה לצייר במחשבתו את שם הוי-ה על גבי הכוס, והיה אם לא יראו עליה אותיות השם בבירור, אות היא כי הכוס אינה טבולה"...

הגאון רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל ראש ישיבת חברון, על השבת וחכמתם של גדולי ישראל

"וְכָל חֶכֶם יָבֵב בְּקֶכֶם" (שמות ל"ה, י')

המאבק על שמירת השבת בפתח תקוה

בשנת תשמ"ו כאשר רעשה הארץ על פרצת השבת בעיר "פתח תקוה", כאשר פתחו שם בעיצומה של שבת קודש את קולנוע "היכל", ויצרו בכך תקדים מסוכן יצאו רבני העיר ובראשם הגאון רבי ברוך שמעון סלומון זצ"ל למאבק חסר פשרות בענין.

במשך חדשים ארוכים נערכו מידי שבת בשבתו הפגנות סוערות ברחובה של עיר, כאשר אלפי ישראל מביעים את הזדעזעותם ומחאתם על חילול השבת בריש גלי.

מאבק ממושך זה היווה בעצם מאבק על צביון העיר פתח תקוה כולה, שהתקדים המסוכן היה עלול לפרוץ לחלוטין את קדושת השבת ברשות הרבים שלה.

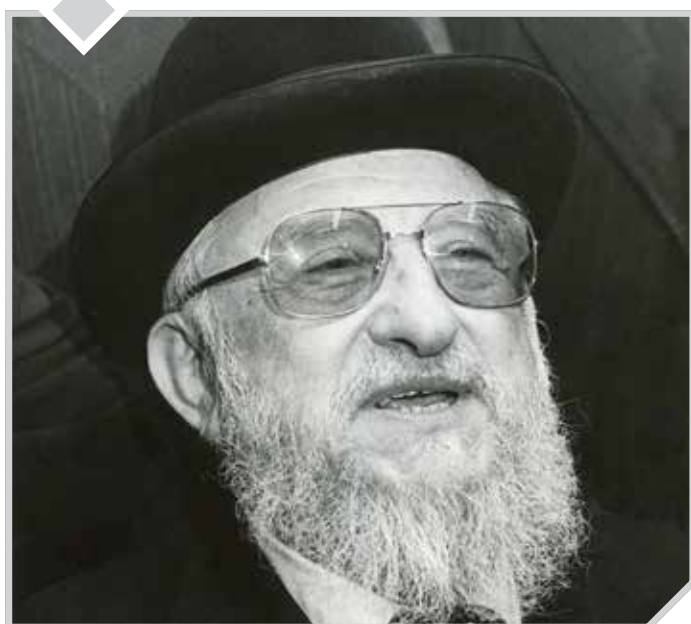
רבינו זצ"ל נרתם למאבק הזה במלוא כוחו, וחזק רבות את רבה הראשי של העיר - תלמידו, לעמוד על משמר הדת, ולא לנוח ולא לשקוט עד אשר תוחזר כבודה של השבת לעיר.

הוא לא הסתפק בכך, ואף הטריח את עצמו והגיע לשבות בעיר שתי שבתות, ובשבתות אלו היה אבן שואבת לתושביה היראים של העיר שזכו להתבשם מזיו תורתו, ואף נשא את המשא המרכזי בהפגנות שהתקיימו בליל שבת.

עובדת השתתפותו הותירה רושם עז בקרב תושביה החרדים של העיר פ"ת, והדבר נסך בהם עידוד רב להמשיך וללחום במערכה הזו בעוז, בראותם את החשיבות העליונה שאחד מגדולי זקני ראשי הישיבות מייחס למאבק, בכך שלא שת ליבו לטירחת הכרוכה בשני ביקוריו בעיר.

בדרכו בליל שבת למקום ההפגנה מביתו של הגרב"ש סלומון, [שזכה לארחו על שולחנו במשך כל השבת] ליווהו אלפים מתושבי העיר בשירה וריקודים לכבודה של תורה.

להלן קטעים ממשאו של רבינו זצ"ל, אותו נשא בליל שבת קודש ברחובה של עיר:

עיקר המתנה של שבת אינה רק עצם השבת וסגולתה, אלא "כי אות היא ביני וביניכם לדורותיכם" [שמות ל"א י"ג], יש ב"אות" זו בינינו ובין הקב"ה יותר מכל. והיינו ה"מתנה טובה שיש לי בבית גנזי ושבת שמה", וע"ז אמרה הגמ' מכאן דהנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו. צורת השבת ומהותה היא "הברית" - "ברית עולם".

"ברית" בלי ידיעה ברורה בין שני בעלי הברית, איננה ברית שלום. ברית זו ומתנה זו מיוחדת היא אך ורק לעם ישראל, וזהו יחודו של עמנו ואנו משבחים על כך, ומודים לבורא עולם בתפילתנו "ולא נתתו ה' אלוקינו לגויי הארצות ולא הנחלתו מלכנו לעובדי פסילים וגם במנוחתו לא ישכנו ערלים כי לישראל עמך נתתו באהבה".

מאז ומעולם כשעמדו עלינו אויבינו, הרי תחילה גזרו על השבת, ברית מילה, ועל ברית תורה, על ג' בריתות הללו. ובכוונה רוצים הם לעקור את הייחוד והסגולה של עם הנבחר "והייתם לי סגולה מכל העמים".

אלפי ספרי 'דרשו' יחולקו לזיכוי הרבים לבתי כנסת ולמוסדות תורה

הודעה משמחת

לקראת אירועי סיומי הש"ס הגדולים של
'דרשו' שיתקיימו אי"ה בחודש כסליו הקרוב

**'דרשו' נערך למבצע זיכוי הרבים
של חלוקת אלפי ספרים
מהדורת 'דרשו'**

בשלב זה יחולקו: חמשה חומשי תורה
מהדורת דרשו, 'משנה ברורה' ספרי מרן
'ה'חפץ חיים', 'דרש דוד' 'לקראת שבת'
ועוד ספרים מהוצאת 'דרשו'.

החלוקה מיועדת לבתי כנסת ולמוסדות
שבהם מינימום 50 מתפללים/לומדים

גבאי בתי כנסת ומנהלי מוסדות
המעוניינים לקבל את הספרים יפנו בכתב
לכתובת מייל: dirshut@gmail.com

או בפקס: 077-3182096

חובה לציין: שם הגבאי/הפונה, טלפון, שם המוסד, כתובת,
כמות מתפללים ופרטים רלוונטיים נוספים

נ.ב. המבצע עד גמר המלאי ואיננו מתחייבים לאשר כל פניה

בברכה
הנהלת 'דרשו'

אנו מתאספים כאן לכמה מטרות, האחת לתת כבוד לשבת, ולהכריז כי ברית זו שבין הקב"ה לעמו שהיא "אות גדולה" חביבה ומקובלת עלינו. אנו מתאספים לומר שבח והודאה על המתנה הגדולה שנתן לנו, ועל האות הגדולה שקבע בנו. וכמו כן אנו נאספים למחות נגד אותם אלו שיישאו לדיראון עולם.

ואתם תושבי פתח תקוה, שהייתם מראשוני בוני הישוב, שומרי התורה מחוץ לגבולות ירושלים, הנכם כעת שומרי חומת היהדות הנתונה בסכנה איומה, הראתם כבר את גבורתכם ועמידתכם האיטנה על המשמר, חזקו ואמצו ואל תרפו, דעו שאתם נושאים את דגל אות הגדולה שהעניק לנו בורא העולם.

ואני חוזר ואומר לראשי ופרנסי העיר מה שאמרת כבר, מדוע זה אתם יוצרים מצב, בו לעתיד לבוא בניכם ונכדיכם יתביישו ויכלמו בסבם, שהיה לו יד וחלק בדבר זה שהרי בוודאי יהיו הם בין אותם רבים החוזרים בתשובה לאבינו שבשמים, וכפי שראינו בעבר, שהרבה מהצאצאים של אותם אשר עשו חיל בשנאתן ומלחמתן נגד היהדות, חזרו בתשובה ולומדים תורה בישיבות.

אמרתי לכם שלא תגישו לי בשר או עוף שיש עליו שאלה

את הסיפור הבא אודות ה"סבא מקלם" סיפר רבינו זצ"ל, מפי סבו הגאון רבי נחום יצחק זצ"ל:

ה"סבא" רש"ז נהג כפי מנהגם של הרבה מגדולי ישראל, לא לאכול מבשר אשר התעוררה בו שאלה.

אירע לעת זקנותו שהתעוררה שאלה בקרב בני הבית אודות תרנגולת שמבשרה הכניסו אל תוך תבשיל המרק. המרא דאתרא הכשיר את העוף ללא כל פקפוק ולכתחילה.

בני הבית, בידעם שלו ידע על השאלה שהתעוררה, לא יטעם ה"סבא" מן התבשיל הזה שהיה נחוץ לו מאד לרגל מצב בריאותו, העלימו ממנו את הידיעה.

כאשר הגישו מן התבשיל בסעודת השבת לרש"ז יצק ממנו לכפית על מנת לאכול, אך הנה מביט הוא ממושכות - ולא הכניס אותה לפיו. שוב עמד לאכול, ולאחר מבט ממושך החזיר את הכפית לצלחת ופנה אל בני הבית לאמור: "הלא אמרתי לכם שלא תגישו לי בשר או עוף שיש עליו שאלה"...

כשחזרתי על המעשה הזה בפני מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, המשיך ראש הישיבה זצ"ל לספר, הגיב בחוסר התפעלות, ואמר דאין בכך כל פלא, ואף הוא עצמו יודע להבחין בין כוס טבולה לשאינה כזו. ואף הסביר כיצד: הוא מנסה לצייר במחשבתו את שם הוי"ה על גבי הכוס, והיה אם לא יראו עליה אותיות השם בברור, אות היא כי הכוס אינה טבולה.

"מון הסתם אף ה"סבא" מקלם עשה כן ומתוך כך ידע"..." סיים בעל ה"אבן האזל" את דבריו...

(מתוך הספר 'נסיך ממלכת התורה')

"הרי בשבת אסור לעבוד!" הסבירו לו, שבשבת אני מביא מים, אלא מבקש מאחרים. הוא צחק: "תמימים שכמוכם, וכי מה חושבים אתם, כמה זמן יחזיק הדבר מעמד? נו, יעבדו במקומו שבת אחת, שבת שניה, ומה הלאה?" באותה שניה התרומם אזט, הנוכל המפחיד, היכה באגרופו על הספסל והחל לצעוק: "לא, לא נתיר זאת! אני אעבוד במקומו! שאחרים יעבדו במקומו!"

מקורות חייו ומסירותו לקיום מצוות בכלא הרוסי, של הגה"צ רבי יצחק זילבר זצ"ל

"ובימים השביעי יהיה לכם קדש" (שמות ל"ה, ב')

השתדלתי כל העת לקיים בחומרה כל מה שיכולתי, אך לא תמיד זה היה ניתן לביצוע. לקראת סוכות לא השגתי ארבעה מינים, גם לא יכולתי לבנות סוכה. על פי ההלכה פטור אדם ממצוה אם אין אפשרות לקיימה, אך צריך שאכן יהיה הדבר לאחר עשיית כל המאמצים. סביר להניח כי ההלכה הזאת התייחסה גם אלי בנסיבות הללו.

הקפדתי על תפילות בשעות קבועות - לפני העבודה. זוכר אני כי באחת הפעמים נקראתי למנהל המחנה, אך בדיוק היה זה בעת שעמדתי ב"שמונה עשרה". לא זאת. הגיעו שוב לקרוא לי, והפעם צעקו, אך אני המשכתי לעמוד.

אחד האסירים אמר אז: "אם הוא עומד כך, הרי שגם אם תהרגו אותו לא תצליחו להזיזו".

ובלית ברירה נאלצו להמתין עד שאסיים את התפילה.

תפילין

הצלחתי להעביר לאשתי את בקשתי - להשיג בעבורי בקאזאן את התפילין הקטנות ביותר הקיימות...

הצלחתי ברוח ה'!

המשימה הבאה שלי היתה למצוא מקום מתאים כדי לשמור בו את התפילין היקרות. חיפשתי מקום כזה בכל המחנה ולא מצאתי. לבסוף נתקלתי בצריף, שבקצהו עמדה ערימה של נעליים קרועות, במרווח צר ליד הקיר, כשלושים-ארבעים סנטימטר רוחבו, שהיה מכוסה בוילון. מיד חשבתי לעצמי: 'את הצריף הזה הכין ה' במיוחד בעבורי, כדי להטמין בו את התפילין'.

ניגשתי לאחראי לצריף: "מיכאיל איזואנוביץ, ברצוני לגור בצריףך".

כתגובה באה מיד השאלה המסורתית: "ומה ארוויח מזה?"

קל היה לי להשיב: "והרי עליך לשטוף את המרצפות ולהביא שישה דליים של מים רותחים בבוקר ושישה בערב. ובכן, אביא את המים במקומך ואעזור לך בשטיפת הרצפה".

על-אתר סוכם בינינו העניין.

כעת היה לי מקום מתאים להחביא בו את התפילין והספרים. שמתו אותם מתחת לערימת הנעליים מאחורי הווילון, אך להשאיר שם את התפילין משך יום שלם - פחדתי. חששתי כי יחליטו לנקות את המקום באמצע היום. וכך, בכל בוקר הנחתי תפילין בהייתי בצריף. אחר כך החבאתי אותן בכיס של מעיל, אותו הפקדתי בחדר שמירה. בחדר זה היו האסירים מפקידים רק דברים בעלי ערך: שעונים, כסף ועוד אי אלו חפצים, שאילולי נמסרו לשמירה - היו נלקחים מהם בכוח. המעיל היה נשאר שם עד ליום המחרת, ובבוקר - כבר בחמש וחצי בבוקר - הייתי לוקח אותו, מניח את התפילין, מתפלל ושוב מוסר את המעיל לשמירה. מה חשבו האנשים בחדר השמירה על פעולותי התמוהות הללו? מעולם לא התעניינתי בכך. מוזר היה לראותני לבוש כל היום בז'קט בלבד ולא במעיל. כך במשך כל השנתיים שעברו עלי במחנה! הקור היה עז: מינוס עשרים עד עשרים וחמש מעלות, ולפעמים הגיע הקור גם לשלושים וחמש מעלות מתחת לאפס. אמנם היו ימים בהם קפאו ידי ואוזני, אך מעולם לא הצטננתי.

כל העת השתדלתי לשמור על יחסים תקינים עם כל האסירים, שוחחתי והשתדלתי להתידד עם כולם. עם כולם, מלבד שני אנשים. האחד מהם רוסי, שלפני היכנסו לכלא היה המהנדס הראשי

באגרופו על הספסל והחל לצעוק: "לא, לא נתיר זאת! אני אעבוד במקומו! שאחרים יעבדו במקומו! לא ניתן!"

רואה החשבון היהודי השתתק. חלפו מספר ימים והוא ניגש אלי: "מדוע אינך מדבר איתי?"

סיפרתי לו את האמת: "שמעתי כיצד אתה מתבדח על מצוות היהדות, ולכן איני מסוגל לדבר אתך."

"ואולי אם תדבר איתי אשתנה?" שאל. שמעתי את דבריו - ואכן, התחלתי ללמוד איתו. חלף זמן מה, וביום הכיפורים האיש צם. בכל יהודי קיים ניצוץ, וכאשר יש לאדם רצון, הוא מסוגל להיחלץ מכל בוץ. הכינוי "שינבה" - שבת בשפה הטטרית - דבק בי, זאת כמוכן משום שלא עבדתי בשבת, רק למדתי תורה באותו יום.

בכל אחד מהתאים נחשב המקום הסמוך לדלת למקום הגרוע ביותר, שכן קור תמידי שרר שם. אני נהגתי תמיד לבחור בכונה תחילה את המקום הזה. ראשית, משום ששם עמד דוד המים הרוותחים, ובשבת היה זה נוח במיוחד. ושנית משום שהיתה שם שידה צרה, ששימשה אותי כשולחן לשבת. הייתי משיג שני דפים נקיים (דבר לגמרי לא קל במחנה!), על אחד מהם הנחתי את שתי המנות השמורות של הלחם, וכיסיתי בדף השני, וכך קיבלתי את השבת. האסירים הטטאריים היו מכנים את הפינה שלי מאחורי הדלת "המשרד היהודי". נהגתי לשבת שם ממש כאילו היה זה שולחן השבת בביתי. הייתי מזמן אלי את סמיון סמיונוביץ לוקצקי, אסיר יהודי נוסף ושמו רובינצ'יק ואחרים. באחד מלילות השבת ישבנו שם, עשינו קידוש ואחר כך למדנו פרשת השבוע. לפתע אמר רובינצ'יק: "היום הראו לי עיתון. התדעו, שערנו של סטלין הלבין! למרות העובדה כי אסיר אני, כאב לי הלב על כך."

מסתבר כי דאג מאוד לסטלין... אחר כך דפק באגרופו על השידה: "סטלין הוא זקן טוב, שערנו אינו צריך להלבין!" הייתי צריך להיות חזק יותר מפלדה, כדי להתאפק מלפרוץ בצחוק. הצלחתי להתאפק. במספר מילים אספר על רובינצ'יק: האיש היה נשוי לגויה ואהב מאוד לשתות לשוכרה. במשך עשרים וחמש שנים עבד ב.ק.ו.ד. במינסק, ואחר כך, בכלא, "חזר בתשובה" במידת-מה. אני זוכר כיצד באחד מלילות השבת, ליד "שידת השבת" שלנו, הוא פצח בשיר ביידיש:

"לערן, מוישעל'ע,
די הייליגע תורה
וועסטו וויסן ויא א איד צו זיין,
דו וועסט זעהן אז די גאנצע וועלט
איז הבל הבלים
און אז א מענטש ווערט געבוירן
גרובט איהם שוין א-קבר..."

"למד, מוישהל'ה
את התורה הקדושה
ודע כיצד להיות יהודי,
תראה כי העולם כולו
אינו אלא הבל הבלים
ובו ברגע שהאדם נולד
כבר כורים לו קבר..."

רובינצ'יק סיכם עם משה נרודוביץ', שיצא לחופשי לפניו, כי כאשר יגיע זמנו להשתחרר, יגור אצלו מספר חודשים. הוא החליט שלא לשוב למינסק למשפחתו הקודמת, אלא להישאר בקאזאן, להינשא לאשה יהודיה ולפתוח דף חדש בחייו. והוא אכן מימש את כוונותיו.

(מתוך הספר 'להישאר יהודי')

של מפעל באודסה. הוא המשיך לעבוד במפעל הזה גם תחת הכיבוש הנאצי. ואם כי ניסה לא פעם לפתוח עמי בשיחה ולהסביר את מעשיו, אני לא הייתי מסוגל לדבר עם מי שסייע בידי הנאצים. השני היה יהודי, רואה החשבון הראשי של אוניברסיטת קאזאן. תמיד נהג ללעוג ליהודים ולדבר על אודותיהם דברי גנאי: "הצדיקים האלה - והרי כולם רמאים! רק עושים עצמם כאילו הם דתיים".

הוא נהג לדבר על חוקי התורה. לדוגמה: אסור לאכול בשר בהמות שנשחטו בידי גוי. והרי - לדבריו - שוחט יהודי כבר אי אפשר למצוא. "מי יעז בתקופה זו לעסוק בשחיטה ולסכן עצמו בשבילם? והנה, בכל זאת אוכלים הם בשר! רמאים! כולם רמאים, ללא יוצא מן הכלל! אוכלים טרף ומעמידים פנים כי הם דתיים".

ברוח זו נהג לדבר גם לגבי האיסור לעבוד בשבת ועל מצוות נוספות. בגלל "גילוי הלב" שלו הוא מנע מהיהודים שבכלא לשמור מצוות בסתר. ואני ראיתי בכך בגידה איומה מצידו.

היה זה בשעת ההפסקה. רואה החשבון ישב כמו תמיד יחד עם החבורה שלו. ביניהם היה 'אזט', אסיר שהיה מפורסם כנוכל השקוע במשחקי קלפים. פעם החל אחד האנשים, שהפסידו במשחק עימו, לגנותו על רמאותו - ואזט שבר את ראשו בעזרת את! רואה החשבון ישב ודן בנושא האהוב עליו - היהודים. בדיוק באותה שעה הבאתי מים ובעוברי לידם שמעתי קטעים משיחותיהם. אחד האנשים ניסה לשלול את דבריו של רואה החשבון:

"ומה לגבי זילבר? הוא אינו עושה רושם של רמאי!"
"גם הוא רמאי. אין ספק", הגיב רואה החשבון.
"לא, לא נראה לי כן".

"אתם סבורים כי הגון הוא? הנה, לפי ההלכה היהודית אסור להתגלח בתער, והרי אין לו זקן!"
בשלב זה התרחקתי ולא הצלחתי לשמוע את התשובה. אך אחר כך נודע לי, כי מישהו דאג להסביר לו, כי אני מתגלח באמצעות מכונה - אותה אדם ראה זאת במו עיניו!

עברתי בשנית עם הדליים ושמעתי: "ובכל זאת, גם הוא רמאי!" היה זה רואה החשבון.

אך השומעים בשלהם: "אבל - במה?"
הוא החל לספר על פסח, מפרט את האיסור לאכול לחם וכך הלאה. נחרדתי לשמוע את דבריו, שהרי יכולנו לשמור על חוקי התורה בכלא, רק בזכות העובדה שאיש מן הרוסים לא ידע בדיוק מהן ההלכות ומה אנו עושים. והנה, הוא מספר ומפרט הכל...
ישב בחבורה טטארי זקן שאמר לו: "בפסח ראינו כי הוא ועוד יהודי אכלו משהו לבן, מצה בוודא".

אחר כך שמעתי: "ובכל זאת, רמאי הוא. רמאי, אין על מה לדבר."
"מה עוד יש לומר עליו?" ניסו הנוכחים לשאול.

"מה עם שבת? והרי בשבת אסור לעבוד!"
הסבירו לו, שבשבת איני מביא מים, אלא מבקש מאחרים. הוא צחק: "תמימים שכמוכם, וכי מה חושבים אתם, כמה זמן יחזיק הדבר מעמד? נו, יעבדו במקומו שבת אחת, שבת שניה, ומה הלאה?"
באותה שניה התרומם אזט הנוכל המפחיד, זינק ממקומו, היכה

לפני זמן לא רב, נסעתי כדי לראות מקרוב את המהפך הרוחני שם, ועברתי מבית כנסת אחד למשנהו. תופעה אחת משכה את תשומת ליבי מאד - הרבה מוניות חנו ליד בתי הכנסת. שאלתי מישהו לפרש הדבר, והוא מיהר להסביר לי: "אלו המוניות של כל נהגי המוניות שחזרו בתשובה"...

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א, על השבת כמקור הברכה

"שַׁבַּת שְׁפָתוֹן לַה" (שמות ל"ה, ב')

אדם השומר את השבת הקדושה - זוכה שמלאכתו נעשית על ידי אחרים, ומלבד זאת מתברך כל משלח ידיו. בפזמון "לכה דודי" אומרים: "לקראת שבת לכו ונלכה, כי היא מקור הברכה". כיוצא בכך אומר הזוהר הקדוש (יתרו פח ע"א): "אף על גב דלא משתכח ביה מזוני, כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין" [תרגום: אף שלא נמצא בו מזונות, כל הברכות שלמעלה ושלמטה תלויות ביום השביעי]. בשבת אין פרנסה ואין עבודה, אך כל הברכות והשפע תלויות בה!

רווח מחילול שבת - אחיזת עיניים

לעיתים סבורים אנשים שדווקא בשבת ישנה הזדמנות להרוויח הרבה יותר מימות החול, אך אין זו אלא טעות. גם אם אדם הצליח לשלשל כסף לכיסו בעקבות חילול שבת, כשיעשה חשבון לאחר מכן, יתברר לו שבסופו של דבר לא הרוויח מאומה.

אני מכיר היטב כמה וכמה נהגי מוניות שחזרו בתשובה שלמה בהזדמנות אמרו לי במפורש: בשבת הפדיון הוא פי שלושה ופי ארבעה מימות החול, אבל כולנו ראינו בחוש שהכסף כאילו "בורח" - פתאום הגיר מתקלקל, המנוע הולך, או שהאשה צריכה פתאום הרבה כסף... הפסדים לא צפויים שאף אחד לא מבין מנין באו...

כסף שבא מחילול שבת אין בו סימן ברכה. זהו רק דמיון פורח, עורבא פרח להצלחה, ובסופו של דבר אדם מפסיד את הכסף בעיסקה לא מוצלחת או בהוצאות כספיות שונות ומשונות.

גם אם הוא מצליח להפקיד את סכום הכסף הזה בבנק, ונדמה לו שהכסף כבר שלו והנה-הנה הוא גורף את הרווחים ממנו - הוא יגלה עד מהרה את האמת. לקב"ה יש דרכים רבות לקחת כסף מאנשים... פתאום יציע לו מישהו להשקיע בבורסה במניה טובה, הוא יתפתה להשקיע את כל הכסף וגם ייקח הלוואה כדי להרוויח עוד, ופתאום המניה תיפול, ומכל הדמיונות לא יישאר כלום...

לפני עשרות שנים היתה באילת שממה רוחנית - שניים וחצי בתי כנסת, שבשניים מהם יש מנין, ובשלישי אף פעם לא... כיום, ברוך ה', המצב השתנה לחלוטין. יש שם יותר מארבעים בתי כנסיות מלאים מפה לפה, ומתקיימים בהם גם שיעורי תורה, ובנוסף לכך תלמוד תורה עם למעלה משש מאות תלמידים וסמינר לבנות! לפני זמן לא רב, נסעתי כדי לראות מקרוב את המהפך הרוחני

שם, ועברתי מבית כנסת אחד למשנהו. תופעה אחת משכה את תשומת ליבי מאד - הרבה מוניות חנו ליד בתי הכנסת. שאלתי מישהו לפרש הדבר, והוא מיהר להסביר לי: "אלו המוניות של כל נהגי המוניות שחזרו בתשובה... בדרך כלל הם היו עובדים בשבת עד שלוש בלילה, אך כיום בערב שבת, בשעה שלוש אחר הצהריים, הם מפסיקים את עבודתם ושובתים ממלאכה!"

בשלב מסויים הציעו להם כסף, תמורת השכרת המוניות בשבת לנהגים מחללי שבת, אך הם לא היו מוכנים בשום פנים ואופן. גם המונית שלהם לא תחלל שבת, ממש כמו פרתו של רבי יוחנן בן תורתא...

כששואלים אותם איך הם מרגישים היום, לעומת מצבם לפני החזרה בתשובה, הם עונים: "גן עדן עלי אדמות! חסכנו מעצמנו עבודת חמור, והפכנו לבני אדם. אנחנו יושבים ביחד עם הילדים סביב שולחן שבת ושרים 'כי אשמרה שבת', 'יום זה לישראל אורה ושמחה'... קודם היה בביתנו יגון ואנחה, קטטות ומריבות, וכעת ששון ושמחה ימצא בה, תודה וקול זמרה..."

מדהים לראות, כיצד אנשים יראי שמים שסוגרים בשבת את עסקם, לא רק שיש להם ברכה והצלחה, אלא שהם עוד מצליחים לחסוך כסף לחתן את ילדיהם! יש להם מאה אלף דולר לילד בצד, וביחד עם צד הכלה הם קונים דירה, והבן יכול לשבת ולשקוד על התורה בלי שום דאגות. ואילו אדם שכל ימיו חילל שבת ועבד, מצליח בקושי גדול לתת לבנו עשרת אלפים שקלים ואומר לו: "תסתדר..." גם אני הסתדרתי בעצמי..."

כי היא מקור הברכה

כשהיה הצדיק הכהן הגדול מאחיו, רבי ישראל מאיר הכהן מראדין, בעל ה"חפץ חיים", בן למעלה מתשעים, הוא הגיע לעיר וילנא.

ה"חפץ חיים" חפן את ידי העשיר
בידיו, תפס בהן ודמעות חמות
זלגו מעיניו כשהמשיך לדבר:
"כשהידיים הללו לא תפתחנה
חנויות בשבת, לא תסענה בשבת
ולא תעשינה מלאכה בשבת
- תוכל לקבל את הברכה!"
האיש ניסה להתחמק...

שוב האיש, אך ה"חפץ חיים" נותר בשלו: "לך תבקש מה' יתברך, השבת היא שלו..."
דמעותיו של ה"חפץ חיים" פתחו את ליבו המנוכר של העשיר, והוא נזכר בימי ילדותו בבית הוריו. "מפני מה אתה מאבד במו ידיך את העונג הזה, ומונע אותו ממשפחתך ומילדיך?" - שמע את ה"חפץ חיים" שואל ונאלם דום במבוכה.
לפתע התמלא האיש בעוז ובעוצמה, ואמר נחרצות כי הוא מקבל על עצמו לשמור שבת מכאן ואילך, וה"חפץ חיים" אמר: "אם כך תהיה לך ברכה".
אמנם, תכף לאחר צאתו משם חזר העשיר בתשובה שלמה, והפך ליהודי ירא שמים, שומר שבת כהלכה, ואחד מן התומכים הגדולים בישיבות הגדולות שבולנא, ובארגוני הצדקה השונים שפעלו בעיר. במקביל, נתנה בו ברכת השבת את אותותיה - עשרו הלך וגדל, שהרי "ברכת ה' היא תעשיר" (משלי י, כב).

כעס בשבת - סכנה!

"לא תבערו אש בכל מִשְׁבְּתֵיכֶם" (שמות ל"ה, ג')

אש מכלה כל חלקה טובה
איסור הבערת אש הוא אחד מל"ט המלאכות האסורות בשבת. אך השל"ה הקדוש מוסיף, כי התורה הזהירה כאן לא רק על אש פיזית, כי אם גם על הבערת אש רוחנית, שהיא אש המחלוקת והכעס.
הטעם לכך שהזהרנו על אש המחלוקת דווקא בשבת הוא, מפני שאז מתפנים כולם מעבודתם, מתראים ונפגשים זה עם זה, ואם לא עוסקים בדברי תורה ובשמיעת דברי אלוקים חיים, אשר מעלים ומרוממים את האדם - מגיעים לדיבורי חול ודברים בטלים, הגוררים

בתקופה זו פשט שם נגע ההשכלה, החל תהליך של נשירה מהירה מן היהדות, והיו לא מעט פורצי גדר, שהחלו לפתוח בגלוי את חנויותיהם ביום השבת רח"ל, והצהירו כי ככל הגויים בית ישראל. כח ברכותיו של ה"חפץ חיים" היה ידוע ברבים - "תכף לתלמיד חכם ברכה" (ברכות מב ע"א) - ומאות אנשים קידמו את פניו, ובקשו לקבל את ברכתו. בין העומדים נראו פה ושם גויים. גם הם כבר שמעו על כך ששטח אדמה שהצדיק עבר בו, החל באורח פלא להוציא יבול פי שניים או פי שלושה מן הרגיל, כפי שנאמר על יוסף: "ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף", והיו מתחננים שיעבור דרך שדותיהם. מלבדם היו שם גם יהודים, שלדאבון לב התרחקו משמירת התורה והמצוות, ובכל זאת לא וויתרו על ברכת הרב. הגיע למקום גביר נכבד, איש עשיר בממונו הגשמי, וקטן ביותר בנכסיו הרוחניים, עד כדי כך שהידרדר לחילול שבת.
הוא, כמובן, לא המתין עם כולם בתור. חיש מהר עקף את התור הארוך, סידר את עניבתו ונכנס פנימה.

מאן דהוא הספיק ללחוש לגבאי, שצריך לומר לרב שהעשיר הזה מחלל שבת, רחוק מתורה ומיראה וממש שונא דת, אולם עוד בטרם עשה הגבאי פסיעה אחת כבר היה העשיר בפנים, ולא היה ראוי לביישו לפני הרב, שהרי - "הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא" (ויקרא י"ט, י"ז) - גם כאשר רוצים להוכיח את החוטא, צריך להיזהר שלא לפגוע בו, וכן - "אל תוכח לך פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך" (משלי ט', ח') - אם רוצים שהתוכחה תתקבל על לב האדם, צריך להוכיחו בחכמה, שכן דרכה של תוכחה שהיא מתקבלת רק כשהיא נאמרת בכבוד ובאהבה ולא בשנאה.
ה"חפץ חיים" שאל את העשיר לרצונו, והוא השיב לו: "ברכה אני רוצה. יודע אני שברכותיו של הרב מתקבלות".
"למה באת אלי?" - אמר לו ה"חפץ חיים" - "לך למי שגדול ממני".
"כלום יש מישהו גדול יותר מן הרב, שהוא גדול הדור?" - התמלא העשיר פליאה גדולה.

"אכן כן" - אמר ה"חפץ חיים" - "יום שבת קודש. לקראת שבת לכו ונלכה כי היא מקור הברכה! גש לשבת והיא תברך אותך".
ה"חפץ חיים" חפן את ידי העשיר בידיו, תפס בהן ודמעות חמות זלגו מעיניו כשהמשיך לדבר: "כשהידיים הללו לא תפתחנה חנויות בשבת, לא תסענה בשבת ולא תעשינה מלאכה בשבת - תוכל לקבל את הברכה!"

האיש ניסה להתחמק: "כבוד הרב, אני מבטיח שבעוד שלוש שבתות אפסיק לגמרי את חילולי השבת שלי, אך כעת בלתי אפשרי לעשות זאת. יש לי עסקים מסועפים, הזמנתי סחורות והתחייבתי לאנשים. אם בשבתות הקרובות לא אעבוד - אשבור את האמון שלי והנוק יהיה אדיר. אני נשבע שאחר כך אשמור שבת!"

ענה לעומתו ה"חפץ חיים": "בני, אילו הייתה השבת שלי, יכול הייתי לתת לך אפילו עשר שבתות, ואולי גם שנה, עד שתסתדר, אבל השבת אינה שלי... השבת היא של הקב"ה, כמו שנאמר: 'ויום השביעי שבת לה' אלקיך'. רק הוא יכול לאשר לך כאלו חריגות..."
"לכל הפחות בשבת הקרובה. כבר סיכמתי עם כל העובדים" - ניסה

בעקבותיהם קטטות וויכוחים.

בלהט הוויכוח אנשים אינם שמים לב למעשיהם, ועלולים להגיע למציאות נוראה ואיומה.

כך אירע באחד מבתי הכנסיות, שתוך כדי דרשת הרב, נדמה היה לאחד המתפללים כי כוונת הרב בדבריו היא להקניט ולגנות אותו באופן אישי. הוא לא שלט ברוחו, קם ממקומו וגער ברב נמרצות. הקהל לא נותר אדיש לחילול כבוד הרב, ומיד קמו אנשים שקינאו את קנאת רבם, והחזירו לאותו אדם מנה אחת אפייים.

חילופי הדברים נגררו לחילופי מהלומות, ובמקום פרצה קטטה איומה ונוראה, עד שהוזמנו למקום ארבעה אמבולנסים וניידות משטרה. נגרם מכך חילול שבת מזעזע, מלבד חילול ה' ושאר עברות חמורות שנעשו שם!

כל זאת משום שעברו על "לא תבערו אש בכל מושבותיכם", והציתו את אש המחלוקת, אשר כדרכה של כל אש פורצת בלי שליטה, ומכלה את כל הנקרה בדרכה.

כח התורה כנגד אש המחלוקת

כנגד אש המחלוקת שכוחה עלול להתחזק בשבת, ניתן בידינו כוח אדיר המסוגל להילחם בו - כוח דברי התורה.

כאשר מנצלים את שעות הפנאי ואת כינוס הבריות לאמירת דברי תורה ולשמיעתם, דברי התורה שהם כאש, כמו שנאמר: "הלוא כה דברי כאש נאם ה'" (ירמיה כ"ג, כ"ט), מבערים ושורפים את אש המחלוקת!

והרי לא ניתנו שבתות וימים טובים, אלא לעסוק בהן בדברי תורה (ירושלמי שבת פט"ו ה"ג).

שעת ניסיון

מאחר שעניין אש המחלוקת בשבת הינו כה חמור, מרכז השטן כוחות רבים על מנת לגרום לאדם ליפול ולהיכשל. הניסיון גדל ביותר בערב שבת, כשמחמת לחץ ההכנות עלולים להגיע לקפידות,

לכעסים ולעלבונות. דווקא אז, יש להתאמץ בכל הכוח בשמירה על המידות הטובות, ובהתגברות ובשליטה על המילים היוצאות מפינו. "רבי שבתאי הסבלן" היה יהודי תמים, שכונה בפי הבריות בשם זה על שם הסבלנות שהיתה בו. כגודל יראת השמיים שלו כך היו מידותיו הטובות, ומעולם לא נתן להן לבוא זו על חשבון זו.

בהתקרב ליל פסח שררה בביתו התרגשות רבה. ככל שנה הקפיד רבי שבתאי על הידורי כשרות מרובים, ורכש מצות מהודרות במחיר מלא. שולחן הסדר בביתו נערך מבעוד מועד בכלים מפוארים, כלי כסף וגביעים נוצצים - "תערוך לפני שולחן" ... שולחן של בני מלכים, כפשוטו ממש.

כשהלך להתפלל ערבית, נכנסה הרבנית לסלון. ברגע אחד של חוסר שימת לב נתקלה רגלה במפה הארוכה. השולחן התנדנד מעט בחוסר יציבות, ובן רגע נפלו כל הכלים שהיו עליו, והתנפצו בקול רעש גדול... בקבוקי היין היקרים נשברו, ותוכנם נשפך על המצות היקרות והמהודרות, שהתפזרו בשלוליות ונרטבו כליל.

לא חלף זמן רב, ורבי שבתאי שב לביתו. המחזה שנגלה לנגד עיניו לא היה מרנין, בלשון המעטה, והוא פרץ בבכי. אך במקום שיוציא מפיו האשמות כלפי אשתו, הוא התאונן על עצמו שעוונותיו גרמו לכך, ולא באה לו עוגמת הנפש הזו, אלא משום שלא עשה את כל מעשיו לשם שמים.

הוא לא נח ולא שקט, עד שסיים: "הוי, כמה ציערתי את אשתי הצדקת, בכך שגרמתי לה את עוגמת הנפש הזאת", ובכך הצליח לעודד ולהרגיע את הרבנית...

במקום להפוך את האירוע לזירת התגוששות, שבה הכל יוצאים פצועים ושותתים דם, הוא נטל את כל האשמה על עצמו, וזקף את קומתה של אשתו. השטן, אשר כבר כמעט חכך את ידיו בהנאה על הצלחתו, נאלם דום והסתלק לו בבושת פנים.

זהירות מכעס וממחלוקת ותיקון עצמי עד רכישת מידות נעלות ומופלאות, הם השאיפה שאותה עלינו להציב לעצמנו בעבודת ה'.

(מתוך הספר 'משכני אחריו')

קם הממונה לומר דרשה בפני מרן הגראי"ל שטיינמן זיע"א, ובפני הרב של פורים, והודיע: "אנו מעוניינים להכתיר את מרן רה"י לרבי שלנו... מרן התחמק ואמר: "וכי צריך רב? הרי יש לכם את הרב של פורים..."

על ההחלטה הגורלית של מרן הגראי"ל שטיינמן זיע"א

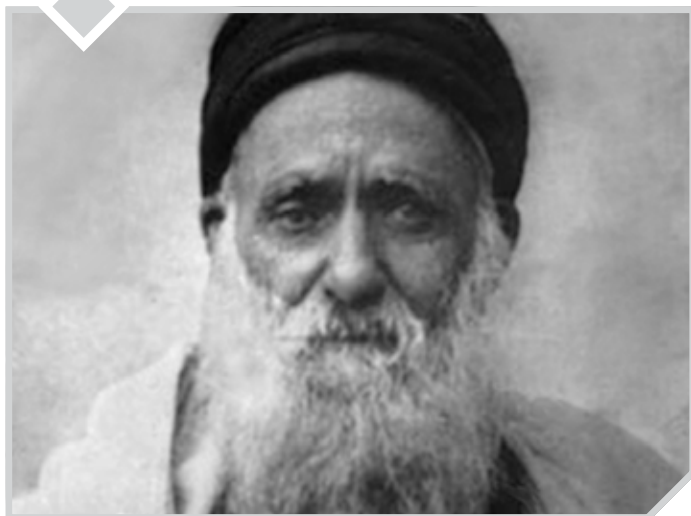
לקראת שבת מלכתא שמות חלק ב' מיוחד לפורים, להזמנות: 02-560-9000

במשך הלילה טיהר עצמו הרב בוקובזה בסילודין וישב ועסק בתורה בנגלה ובנסתר, לאחר שהתפלל שחרית, ובהגיע השעה היעודה, שם פעמיו לעבר המקום שנקבע לו, וכך נכנס בגפו כשתלמידיו ממתינים לו מחוץ לשער בכליון עינים. כשהגיע למרתף, הסיט המשרת את הוילון אשר מאחוריו היו מונחים כלי המקדש

ההצצה של רבי יצחק חי בוקובזה זצ"ל על כלי המקדש באיטליה

הרב אברהם פוקס שליט"א

"אֵת הַשְּׁלֶחַן וְאֵת בְּדֵי וְאֵת כָּל פְּלִי" (שמות ל"ה, י"ג)

תעלומה רבה אופפת סביב כלי המקדש. מקום הימצאם. גדולי ישראל במשך הדורות התבטאו לא פעם ואמרו, "כשיגיע הזמן - הם יתגלו". ישנם סיפורים על כאלו שראו כלי מקדש, אחד מהם סופר על ידי נכדתו של רבי יצחק חי בוקובזה זצ"ל רבה של טריפולי שבלוב בסוף שנות התר"פ, וכן על ידי יהודים נוספים מהעיר טריפולי שעלו לארץ ישראל.

בחודש אייר שנת תרפ"ט, לפני כתשעים שנה, ויטוריו אמנואלה השלישי, מלך איטליה, ששלט על האימפריה איטלקית באותם הימים שכללה מדינות נוספות, ערך ביקור במספר מדינות אשר תחת חסותו, ביניהם מדינת לוב והעיר טריפולי. יהודי העיר הרבים ערכו קבלת פנים מפוארת בראשות רבם, הלא הוא רבי יצחק חי בוקובזה זצ"ל, שהיה גאון בתורת הנסתר וחיבר ספרים רבים בתורה ובהלכה בש"ס ובקבלה. בשיאו של הביקור הגיעה הפמליה המלכותית לבית הכנסת המפואר של הקהילה. מתוך שלושים ושלושה בתי כנסיות שהיו בקהילה, הרב הישיש שהתקרב לגבורות שמונים שנה, יצא לקבל את פני המלך יחד עם כל מנהיגי הקהילה ויהודי העיר. המחזה של הרב הלבוש בגלימה לבנה כשעל כתפו עטויה טליתו ומצנפת שחורה לראשו, פניו מאירות והוא מוקף בבני קהילתו עשה רושם כביר על המלך שמיד החל לחבבו.

הפמליה נכנסה לבית הכנסת, המלך עלה לבימה שליד ארון הקודש, ההיכל נפתח וספרי התורה שבתוכו הבהיקו בכל הודם והדרם, המלך היה מוקסם מהמראה. הרב בוקובזה פתח את פיו בסלסול ובניגון בברכת 'הנותן תשועה למלכים', כאשר מתורגמן מתרגם למלך את דברי הרב ואת תוכן הברכה, הקהל הרב ענה 'אמן' בהתרגשות מהברכה הנדירה והמעמד המיוחד. המלך נראה מרוצה ביותר מהכבוד הרב שקיבל מהקהילה היהודית ובמיוחד הוקסם מרב הקהילה, לחץ את ידו והודה על הברכה שיצאה מעמקי לבו, וכאות הוקרה העניק לרב עיטור של כבוד ממשלת איטליה. כשנפרד, ביקש להזמין את הרב לרומא לביקור גומלין לחתונת בנו יורש העצר, הרב ענה לו שזה קשה עבורו ויש בכך ביטול תורה. המלך

שרצה מאד בביקורו של הרב השיב לו שהוא ישלח לו את האוניה המלכותית שלו, והרב יבוא עם רעייתו וכמה תלמידי חכמים, וכך הרב לא יצטרך לבטל מתלמודו, הרב בוקובזה נענה למלך. לקראת החתונה הכין את עצמו הרב בוקובזה לנסיעה ואכן בהגיע המועד נשלחה אליו אוניית המלך שלקחה את הרב ותלמידיו. בבואו, התקבל הרב בכבוד גדול כאחד משרי המלוכה. הוא נלקח לארמון המלך ברומא, שם עמדה להיערך החתונה המפוארת. ליד השולחן הסבו כל גדולי רומא ושריה ומוזמנים רבים שבאו לשמוח בשמחת לבו של המלך בנשואי בנו יורש כס המלוכה. כעבור יום החתונה נקרא הרב לראיון אצל המלך. שוב התקבל בכבוד מלכים, מתורגמן מיוחד תירגם את דבריו, וכל בקשותיו לטובת קהל בני עדתו התמלאו. לבסוף, שאל אותו המלך אם הוא מבקש ממנו בקשה אישית, בתחילה סירב הרב בוקובזה ואמר שאינו מעוניין בשום דבר, אך לאחר הפצרות רבות מהמלך אמר לו שיש לו בקשה אחת, והיא לבקר בוותיקן כדי לראות את כלי המקדש. המלך התקשה בתחילה למלאות את בקשתו ואמר לו שהמקום אינו תחת שיפוטו, ואינו רשאי להתערב בנעשה שם. אך כשראה המלך שהרב בוקובזה לא מעוניין בשום דבר אחר מלבד זה, דיבר על כך עם האפיפיור ולחץ עליו, עד שאשר לרב בוקובזה להיכנס לשם ביחידות למחרת היום. במשך הלילה טיהר עצמו הרב בוקובזה בסילודין וישב ועסק בתורה

18 ש"ח

והמתנות בדרך

פורים בפתח, והשאלות
חוזרות מדי שנה.

האם ניתן לשלוח סוכריות לסבא?
ומה שלחנו שנה שעברה לדוד מבני ברק?
וכמובן מה ניתן השנה למלמד בחיידר?
ואיך נצליח להגיע לידידנו באלעד.

יש לנו הצעה מיוחדת עבורכם

לרגל הוצאת הכרך החמישי בסדרת הספרים המצליחה 'לקראת שבת' ו'קרא א'-פסח

18 ש"ח

תורמים 18 ש"ח למשך 16 חודשים סך התרומה 288 ש"ח

ומקבלים מתנות

סט 'משנה ברורה' 'דרשו'
ספר 'לקראת שבת' שמות ב' - פורים
או 'לקראת שבת' ו'קרא א'-פסח
2 כרטיסי הגרלה על 50.000 ש"ח

מסלול מס' 25 - המתנה בשווי 538 ש"ח

18 ש"ח

תורמים 18 ש"ח למשך 6 חודשים סך התרומה 108 ש"ח

ומקבלים מתנות

ספר 'לקראת שבת' שמות ב' - פורים
ספר 'לקראת שבת' ו'קרא א'-פסח
בקבוק יין MOSCATO / היוצר
כרטיסי הגרלה על 50.000 ש"ח

מסלול מס' 24 - המתנה בשווי 212 ש"ח

להצטרפות וקבלת המתנות:

* בקבוק יין ניתן לבחירה: PRIVATE COLLECTION - MOSCATO כרמל מזרחי - הכשר הרב רובין או 'היוצר - בראשית' בהכשר בד"ץ העדה החרדית

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

ארגון 'דרשו' ואחינו' יוצאים במבצע ענק, של מתנות יוקרה שישמחו מאוד אתכם ואת המקבלים ממכם. והמשלוח עלינו. תרמו לארגון 'אחינו' החל מ-18 ש"ח לחודש, וקבלו או שלחו לידיכם מגוון מתנות עד לשווי של 1687 ש"ח, ובנוסף קבלו כרטיסי הגרלה בסכום מצטבר של 50.000 ש"ח לתשומת לבכם: 'לקראת שנת' שמות ב' עם קובץ מיוחד וסיפורים מרתקים לימי הפורים. ובכך 'ויקרא א' קובץ ענק ומיוחד, עם סיפורים וראיונות מרתקים בענייני חג הפסח.

18 ש"ח

תורמים 18 ש"ח למשך 17 חודשים סך התרומה 306 ש"ח

ומקבלים מתנות

סט 'משנה ברורה' דרשו'
סט 'דרש דוד' על המועדים 2 כרכים
בקבוק יין MOSCATO / היוצר
2 כרטיסי הגרלה על 50.000 ש"ח

מסלול מס' 27 - המתנה בשווי 600 ש"ח

36 ש"ח

תורמים 36 ש"ח למשך 25 חודשים סך התרומה 900 ש"ח

ומקבלים מתנות

סט 'משנה ברורה' דרשו'
סט 'הפץ חיים' ו'שמירת הלשון' דרשו'
'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד דרשו'
סט 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
גביע כסף

בקבוק יין MOSCATO / היוצר
10 כרטיסי הגרלה על 50.000 ש"ח
מסלול מס' 26 - המתנה בשווי 1687 ש"ח

מוקד 'דרשו' 02-5609000

* חבילות המכילות בקבוק יין/כלי כסף המשלוחים רק בערים: ירושלים, בני ברק, ביתר, מודיעין עילית, בית שמש, אלעד וגבעתיים * מספר החבילות מוגבל * התמונה להמחשה בלבד!

שח לי אחד מנכדיו של דודי, מרן עמוד ההוראה הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שהוא זוכר כיצד סבו נתקל פעם במשהו תוך כדי הליכה כשכוס זכוכית בידו. הרב מעד, והכוס נפלה על הרצפה כשהיא מתנפצת לרסיסים בקול רעש גדול. הנכד תיאר כי המחזה היה נראה ממש כלקוח מעולם אחר...

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על אצילותם של גדולי ישראל

"לא תבערו אש בכל מושבותיכם..." (שמות ל"ה, ג)

'עסק' מכל הענין; היא פשוט התכופה, אספה את השברים והניחה באשפה, כאילו דבר לא קרה. הרי הכל משמים! מה שיך לכעוס? מה שיך להיות עצובים? כך היתה התחושה בבית הגדול של הרב אלישיב, שהושתת על אדני האמונה התמימה.

"לא אדע מה זאת כעס" - העיד רבי חיים עוזר בעצמו

יש ברשותי קובץ נפלא בשם 'המאסף', שיצא לאור בשנת תש"א, על גאון הדור, מרן רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל, בעל ה'אחיעזר'. בסוף הקובץ מופיע מאמרו המאלף של הגאון רבי חזקיהו יוסף מישקובסקי זצ"ל, אב"ד קריניק, שנמנה על נאמניו ומקורביו הגדולים.

בתחילת הדברים, הוא מעתיק את הקבלות שקיבל על עצמו רבי חיים עוזר לשנת תרצ"ד, ושם מופיע בין הדברים: "להתרחק מן הכעס עד הקצה האחרון".

בצד סעיף זה, הוסיף רבי חזקיהו יוסף נופך של עובדות והנהגות כיצד יישם רבי חיים עוזר את הקבלה למעשה, וכך כתב: "זהו באמת פרק מיוחד ותורה שלמה! בין המון הפונים אליו יום יום בבקשות שונות, היו לא מעטים שהציקו לו הרבה, ובכל זה לא ראה איש מעולם שמץ של קפידה וכעס על פניו. "פעם אחת הייתי נוכח כאשר בא אל רבינו בנו של רב אחד, והציק

ידועים דברי הזוהר הקדוש (תקוני זוהר, תקון מח, דף פה, א) על הפסוק: "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת", במ דרשו על חומרתה הנוראה של מידת הכעס, ובפרט ביום השבת. תרגום הדברים כך הוא:

"אשרי מי ששומר דירה נקיה לשבת שהוא הלב, כי הלב הוא דירה לבינה ולמלכות כנוצר. שמירתו היא שלא יתקרב שם עצבות מהטחול - שממנו באה העצבות והמרה שהיא מעוררת את האדם לכעס, כי הכעס הוא אש של הגיהנום בלבו של האדם, ועליו נאמר 'לא תבערו אש בכל מושבותיכם' - היינו בשתי מושבות שהם שני חללי הלב, 'ביום השבת' - שאז הכעס הוא חמור ביותר, וכך הוא ודאי שכל מי שכוועס בשבת נחשב לו כאילו הדליק את אש הגיהנום בשבת".

ויתכן שלכך כיוונו חז"ל באומרם במסכת נדרים (כב, א): "כל הכוועס כל מיני גיהנום שולטים בו" - היות והכוועס, על ידי שהגביר בעצמו את מידת הכעס הגביר את אש הגיהנום בעולם, לכן הם שולטים בו".

פעם זכיתי לשהות בחדר לימודו של קדוש ישראל, מרן ה'סטייפלער' זצ"ל, והנה נכנס אברך לחדרו והתלונן בפניו על כך שאינו מצליח להתגבר על עצמו במידת הכעס. "אני עובד קשה על עצמי שלא לכעוס ואיני מצליח" - אמר בכאב.

בתחילה הגיב ה'סטייפלער' בתמיהה: "אתה יהודי מאמין, הלא כן? אם היית יהודי מאמין באמת, לא היית מגיע כלל למידת הכעס, משום שהיית יודע בברור שלא פלוני הכעיס אותך, לא אשתך, לא השכן ולא שום אדם - הכל מסובב מלמעלה!"

אחר כך, בראותו את מצוקת האברך שבאמת ובתמים ביקש תיקון לנפשו, יעץ לו ה'סטייפלער': "תראה להשתמש עם השעון", כלומר, לדחות את הכעס לדקות ספורות. "השעון עוזר הרבה לעבודת השם", הפטיר.

שח לי אחד מנכדיו של דודי, מרן עמוד ההוראה הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שהוא זוכר כיצד סבו נתקל פעם במשהו תוך כדי הליכה כשכוס זכוכית בידו. הרב מעד, והכוס נפלה על הרצפה כשהיא מתנפצת לרסיסים בקול רעש גדול.

הנכד תיאר כי המחזה היה נראה ממש כלקוח מעולם אחר. הרבנית ניגשה ללא שום סימני כעס ועצבות, בלא אנחה, בלא לעשות כלל

לו הרבה שימליץ בעד אביו לעיר פלונית, שהיתה פנויה אז, שיקבלו שמה את אביו לרב. ובאשר לדעת רבינו לא היה אותו הרב ראוי לרבנות חשובה זו - ולא נענה לו. אז עבר הבן לדבר קשות והתחיל בדברי ביקורת וביטויים כמדקרות, עד כי אחזתני רעדה. אך רבינו לא ענה לו מאומה, ורק כשדבריו עברו כל גבול יצא לחדר אחר יחד איתי..."

"בהמיית רוחי אמרתי לו: 'הלא גם לסבלנות יש גבול וקצה'. על זה השיבני: 'הלא הוא משתדל בעד אביו, ורק מחמת רגש האחריות שלי אינני יכול להרשות לעצמי למלאות מבוקשו, כי יודע אני שאין רבנות עיר חשובה זו הולמת לאביו. אולם אין לי רשות להתלונן עליו ועל הדברים והביטויים שאמר...'"

"פעם אחת בחודשים האחרונים, ראיתי את רבינו מדבר קשות לרב אחד, וכאשר יצא אותו הרב מאיתו, אמרתי לו: 'הלא אין זה דרך רבינו, והתרגזותו הלא תזיק לבריאותו'. היה זה בעת שכבר תקפה עליו מחלתו. על זה השיבני: 'חס ושלום לא כעסתי כלל, כי לא אדע מה זאת כעס! אך עשיתי עצמי כמרוגז כדי שיבין הרב את הרצינות שבדבר, וישים הדברים בליבו, שלא יעשה כן שנית'."

באותו קובץ, מופיע גם מאמרו של הגאון רבי ראובן כץ זצ"ל, ראש בית הדין ורבה של העיר פתח תקוה, שזכה לקבל לקח מפיו של רבי חיים עוזר. גם הוא מעלה על נס את הנהגת הבריחה מכעס והסבלנות הרבה של גאון הדור:

"הוא היה סבלן גדול ולא חשש מה שיגידו עליו החופשיים בעולם. אף על פי שהיה מרגיש אף בדבר הקטן ביותר, כשרצו להכעיסו, חכמתו וסבלנותו עמדו לו לבטל מעליו כל המקטרגים. זכורני עובדא, בהיותי צעיר לימים מלומדי הקיבוץ שלו בוילנא בשנת תרס"ב, הייתי מבאי ביתו וראיתי פעם בחורף, בא טבח אחד עם שאלת הריאה לרבי חיים עוזר, והטריף. הטבח התמלא חימה והטיח בפניו: 'אם אינו יודע לפסוק שאלות הוראה, איך מקבל עליו להורות'..."

"ודבר זה היה בזמן שכבר התפרסמה בוילנא גדלותו ואדירותו בתורה, וכלם קיבלו מרותו ולא נעשה דבר קטן וגדול מבלעדו. ברור שאם טבח היה אומר כזה דבר לרב אפילו בעיירה קטנה, היה מקבל נזיפה חמורה על כך, אבל הוא אמר לי באותה שעה: 'מה לעשות? נפשו מרה עליו על ההיזק, ואין אדם נתפס בשעת צער'. כך היתה מידת סבלנותו ללא גבול! דבר זה יכול לשמש לקח לרבנים ומורי הוראה בישראל'."

העובדות הללו נותנות משנה תוקף והמחשה חיה לדברים נוקבים ששמעתי, מפי מרן ראש הישיבה, הגרא"מ שך זצ"ל, עשרות שנים לאחר מכן.

כידוע הרב שך זכה לקירבה רבה, ואהבה והערכה בלתי מוסתרת ממרן רבי חיים עוזר, כאשר שהה בשנותיו הצעירות בוילנא, עד שהעיד על עצמו לא אחת שבכל הנהגה ציבורית שהתבקש להכריע בה, עומדת למול עיניו המחשבה כיצד רבי חיים עוזר היה מכריע

בכגון דא.

היה זה כאשר הגיע הרב שך לבני משפחת הרה"ג רבי משה דוד טננבוים זצ"ל, יושב ראש הנהלת 'ועד הישיבות', והשמיע במקום דברים מופלאים ונשגבים בענין מידות רעות ושורשיהן. חלק מהדברים העליתי על הכתב סמוך לאמירתם, ואני מוסר לכם אותם מזכרוני:

"בעצם עניין המידות אין זה ענין של רשעות וחטא", אמר הרב שך, "אלא רובן ככולן בנויות על שקר ותרמית. מדוע אני אומר כך? אסביר לכם -

נביא כדוגמא את מידת הכעס. הרי אדם, כשהוא משוחח עם חברו, אינו מודע כלל מה מונח לחברו בלב. כמה מקרים ומאורעות עברו עליו היום ומונחים על פתחי לבו. לפתע, תוך כדי שיחה הוא מתחיל לכעוס על מילה שנאמרה לא לרוחו או לא לטעמו. וכי סבורים אתם שהוא באמת כועס עליו?

הרי ברור שרוב האנשים כועסים משמונה סיבות אחרות שקדמו למקרה ההתפרצות. מהצטברות של חוסר שינה, חוסר אוכל מזין בארוחת בוקר, חובות מרובים, חוסר כבוד ותשומת לב שקיבל היום וכדומה. לבסוף, כאשר חברו אומר לו מילה לא במקום, או שלא חיך אליו מספיק, זו כבר סיבה מספקת בכדי להתפרץ ולכעוס כעס רב.

ואני שואל את אותו כעסן: 'אמור לי, האין זה עול שהכעס נופל עלי? וכי מה אני אשם שיש לך ברקע בעיות שמעיקות עליך? וכי יש לי חלק בכל אלו? מדוע אתה כועס עלי?... והרי אין לך שטות גדולה מזו לכעוס על אדם על דבר שאין לו כלל שייכות אליו?!

נמצא שכל הכעס מבוסס מעיקרו על שקר מוחלט! כי שמונים אחוז מסיבות ההתפרצות כלל אינן נובעות מחמת הסיבה שנדמה לנו שהתרגז עליו. 'סיז א פושטע שקר' - זה סך הכל שקר פשוט! גם אם נתבונן במידת הגאווה, המשיך הרב שך בדבריו, ניווכח שאין היא נובעת ממידת האמת אלא בשקר יסודה; אדם רוצה שיכבדו אותו, הוא מגיע לשמחה או לבית הכנסת ומצפה שיקומו לכבודו. על מה ולמה? כיצד אתה דורש שפלוני יכבדך, וכי אתה בטוח בעצמך שאתה יותר למדן או יותר ירא שמים ממנו? אולי הוא יותר חשוב ממך?... וכך גם מרבית המידות הרעות מבוססות על שקר.

כאן סיפר הרב שך מעשה נורא שאירע אצל רבי חיים עוזר: "בימים ההם ששהיתי בוילנא, זכיתי לקירבתו הרבה של רבי חיים עוזר ולהכירו באופן אישי. הוא היה קורא לי בחביבות 'רב שך'..." הוסיף הרב שך בבדיחותא. בשעת המעשה שאספר לכם נכחתי בעצמי -

באותה תקופה, רוב המוסדות היו מקבלים תקציב אחזקה חודשית מארגון הג'וינט. מנהל הג'וינט היה שולח את הכסף לרבי חיים עוזר, ודרכו נשלחו הכספים למוסדות התורה בוילנא לפי קריטריונים קבועים.

לאחר שנות תמיכה קבועות, פתאום הופסק למשך תקופה מסויימת משלוח התקציב מהג'וינט. למרבה החרפה, פירסמו כמה מלמדים מאחד מתלמודי התורה את חשדותיהם ברבי חיים עוזר, שהוא זה שמעכב את כספי המוסדות אצלו, ובכך מונע מהם את קבלת

דפק ראש הקהל על הבימה, וקרא בקול רם: "התחצפתי נגד רבינו ונענשתי על כך קשות... אני מבקש את סליחתו בפני כל הקהל הקדוש...". עוד הוא מדבר וכל הקהל המום, הפסיק אותו הרב ואמר לו: "איך אתה מעז לדבר בשעה שאסור לדבר???"

מלחמתו העיקשת של רבי שאול בראך על כבוד התפילה ובית הכנסת

הרב ישראל ליוש

"ראו קרא ה' בְּשֵׁם בְּצִלְאֵל בֶּן אֹרֵי בֶן חוֹר" (שמות ל"ה, ל')

נועד להשראת השכינה בתוכנו, והכלים שבתוכו - חשובים גם כן - נועדו לעשיית מצוותיו ולקיום רצונו ית'.

עתה כאשר בעוונותינו הרבים חרב בית מקדשינו, הקב"ה משרה את שכינתו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, כמאמר המדרש (ויק"ר יא ז) "אם אין בתי כנסיות ובתי מדרשות, אין הקב"ה משרה שכינתו בעולם".

לכן, רבות עוררו רבני הקהילות בכל אתר ואתר על כבוד בית הכנסת, שלא יחללוהו בדברים בטלים בזמן התפילה ואף מחוצה לה, ולא ידחקו חלילה במעשיהם את השכינה ממקום השראתה בעולם הזה. בספר 'שאול בחיר ה' מסופר מעשה מרטיט על הגאון רבי שאול בראך זצ"ל, שכאשר התמנה לכהן כרבה של עיר 'קראלי', ראה לנכון לתקן תקנות בעיר, כדי לעצב את דמותה הרוחנית של הקהילה, שלא יגררו אחר השפעת המשכילים שכבר נעצו את ציפורני הכפירה בכמה קהילות. לצורך כך קבע הרב כי כל ענייני הרוחניים של הקהילה יוכרעו רק על פיו.

גם 'כבוד בית הכנסת' נרמס ע"י שיחות בטלות בתפילה ובקריאת התורה, וכראות הרב את המצב העגום, עורר ע"כ בדרשותיו הנלהבות. לחיזוק הענין עקר את מקום מושבו מקיר המזרח שלידי ארון הקודש, אל בימת קריאת התורה הגבוהה מרצפת בית הכנסת, כדי שיוכל לראות את כל פינות האולם, ולהשיג שהשקט יישמר,

"אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: בצלאל על שם חכמתו נקרא, בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה 'לך אמור לו לבצלאל עשה לי משכן ארון וכלים', הלך משה והפך ואמר לו: 'עשה ארון וכלים ומשכן', אמר לו: 'משה רבינו, מנהגו של עולם, אדם בונה בית ואחר כך מכניס לתוכו כלים, ואתה אומר עשה לי ארון וכלים ומשכן, כלים שאני עושה להיכן אכניסם? שמא כך אמר לך הקדוש ברוך הוא: עשה משכן ארון וכלים', אמר לו שמא בצל קל היית וידעת?!" [ברכות נה.]

מה החכמה הגדולה של בצלאל, בתמיהתו על הוראת משה רבינו לבנות את הכלים לפני המשכן? - תמה הגאון רבי אברהם 'צחק ברזל שליט"א - והרי סברא פשוטה היא שתחילה בונים את הבית, ורק לאחר מכן, כשיש היכן להכניס את הכלים, בונים אף אותם. מה יש בטענה הפשוטה הזו, עדי כדי שהגמרא תתאר אותה 'חכמתו של בצלאל'?

הוא מוטיב לה הוא מפרק לה. ישנם שני סוגי בתים: 'בית מגורים' ו'בית חרושת'. אך הבדל גדול יש ביניהם: ב'בית מגורים' - הבית הוא העיקר והחשוב, ואילו הכלים שבתוכו, המיטות, הכיסאות והשולחנות - חשובים פחות. אם נציע לאדם לבחור בין ביתו לבין רהיטיו, ודאי יעדיף את הבית, ויתאמץ להסתדר אף ללא הרהיטים. לא כן הדבר ב'בית חרושת', שם כלי המפעל הם העיקר, בלעדיהם הרי לא יוכל לייצר דבר. הבית שבתוכו הם מאוכלסים, הוא טפל. גם אם הוא יחסר, נוכל להציל על הכלים בכיסוי פשוט, העיקר שהכלים יעבדו וינפיקו תוצרת.

בצלאל רצה שהמשכן יהיה כ'בית מגורים', שהבית יהיה עיקר וחשוב, כדי שהקב"ה ישרה שכינתו בתוכו, ולא כ'בית חרושת' בו הכלים חשובים והבית הוא טפל, ואינו משכן להשראת השכינה. זו היתה טענתו למשה רבינו, הלא אם נבנה קודם את הכלים - יהיה תפקידם חשוב ככל שיהיה, המנורה להדלקה, המזבח לקרבנות והשולחן לחם הפנים - אזי המשכן שישכנו בו יהיה כ'בית חרושת' לקרבנות, להדלקה ושאר עבודות המשכן, ולא ישמש כ'בית מגורים' לשכינה הקדושה.

זו היתה חכמתו הגדולה של בצלאל, שהוא השכיל להבין שהמשכן

כראוי וכיאה למקום השראת השכינה. פעולות אלו הועילו, כבוד בית הכנסת הורם על נס, והתפילה וקריאת התורה התנהלו בכבוד באין מפריע.

באותם ימים נהגו חזנים ובעלי תפילה להתארח בקהילות שונות, כדי להרוויח מעט את פרנסתם הדלה ממשכורתם הקבועה בקהילתם. גם בזאת קבע הרב את דעתו שלא יזמינו אף חזן לקהילה מבלי להיוועץ עמו. ואף חזן שהסכימו עליו הגבאים, עליו להתייצב אצל הרב כדי שיעמוד על טיבו, ויחליט אם רמת ה'יראת שמים' שלו ראויה לשרת בקודש כשליח ציבור.

פעם אחת, כשנה אחרי התמנותו של ר' שאול לרב קהילת 'קראלי', הגיע לקהילה חזן שרצה לעבור לפני התיבה בשבת קודש. כנהוג, לאחר שעבר את בדיקת הגבאים, וקולו היפה ערב לאזנם, שלחו אותו אל המרא דאתרא כדי שיקבל את הסכמתו. הרב דיבר עם החזן, וגילה שאינו ראוי להתפלל בקהילתם.

היטב חרה הדבר לראש הקהילה, שנמנה על הדור הצעיר והעשיר שבקהילה, ולא השלים עם כך שדעותיו ה'מיושנות' של הרב מכריעות כל דבר בקהילה. אך לא היתה בידו כל ברירה, כי כך הוסכם מראש, ונחתם ע"י כל ראשי הקהילה, שכל דבר קטן כגדול יזכרע אך ורק עפ"י הרב.

בראותו כי כן, החליט ראש הקהל, יחד עם צוות חברים שהתאחדו אליו לרעה, לארגן במוצאי שבת 'מלוה מלכה' באחד מאולמות העיר שלא היו שייכים לקהילה, שם יזמר החזן שלא מצא חן בעיני הרב.

ההזמנות לערב נתלו בחוצות, ופשוטי העם שכלל לא ידעו מדעתו של הרב על חזן זה, באו ליהנות מהסעודה ומזמירותיו של החזן.

ראש הקהל נשא את נאום הפתיחה. הוא שיבח את יכולותיו של החזן, ואת כישוריו המוזיקליים, והוסיף: "לצערינו, לא יכולנו לשמוע את תפילותיו בשבת, וכולם הרי יודעים מה הסיבה לכך! חזקה עלינו שמצב זה לא ימשך עוד זמן רב, עוד יבואו זמנים בהם לא יתבזו

חזנים טובים ומפורסמים כל כך בקהילתנו...". דברי ראש הקהל לא מצאו חן בעיני חלק מהקהל שהשתתף ב'מלוה מלכה', וכבר באותו ערב נתפרסמו דבריו בקרב תלמידיו הנאמנים של הרב, ובבוקר ספר אחד מהם לרב את שאירע אתמול ע"י ראש הקהל.

רבי שאול הבין שיהיו תלמידים שירצו למחות על כבודו, והם עלולים לעשות בראש הקהל שפטים, על כן ציווה עליהם שלא יעשו לו דבר, ואף רץ לכיוון בית הכנסת של ה'בעלי בתים', שם נהג אותו ראש הקהל להתפלל, וצעק על הבחורים שכבר עמדו מחוץ לבית הכנסת מוכנים למחות בראש הקהל, שיחזרו לבית המדרש, ולא יהינו לגרום לו כל צער.

ראש הקהל כלל לא ידע מכל הנעשה, לא מכוונת הבחורים, ולא מהצלת הרב. הוא יצא מבית הכנסת ושב אל ביתו לארוחת הבוקר. כשנכנס הביתה, מצא את אשתו עומדת במטבח ועל זרועותיה ילדם הקטן כבן שנה. על הכיריים עמד סיר חלב, וכשהבחינה האשה כי הסיר רותח, ביקשה מבעלה שיסיר אותו מהאש. הוא מיהר למלאות את מבוקשה, אך כשהוריד את הסיר מהאש, נתקל ראש הקהל בידי אשתו, והסיר הרותח נשפך על התינוק. הכוויות היו קשות, והתינוק לא עמד בהן ופרח את נשמתו. לאחר כמה שעות התקיימה הלוויתו, ותהום כל העיר...

בתום שבעת ימי האבל, הגיע האב בשבת קודש לבית הכנסת. היתה זו שבת מברכים, וכפי שהיה נהוג בקהילתם קראו לראש הקהל לעליית 'שלישי'. אחר שבירך את ברכת התורה שלאחר קריאת התורה, דפק ראש הקהל על הבימה, וקרא בקול רם: "התחצפתי נגד רבינו ונענשתי על כך קשות... אני מבקש את סליחתו בפני כל הקהל הקדוש...". עוד הוא מדבר וכל הקהל המום, הפסיק אותו הרב ואמר לו: "איך אתה מעז לדבר בשעה שאסור לדבר..."

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

**ה'חפץ חיים' ניגש לקיים את סעודת פורים,
והבחור נעמד מולו ואמר: "רבי, אתם לא הולכים
לאכול את סעודת פורים עד שאתם מבטיחים לי
שאני יושב במחיצה שלכם לעתיד לבוא" ה'חפץ
חיים' מסתכל ולא עונה**

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א
בסיפור מדהים שסיפר אביו על פורים במחיצת ה'חפץ חיים'

לקראת שבת מלכתא שמות חלק ב' מיוחד לפורים, להזמנות: 02-560-9000

'אם לעצתי תשמע', אמר רבי גמליאל, 'תשנה את סדר סעודות השבת שלך. תן לילדים במה, תן להם הזדמנות לנאום. הענק להם תשומת לב, תשיר עימם, תשמח עימם בסעודות השבת. תנסה את זה בבית ותחזור לעדכן...'

וגם סיפורו המטלטל של סוכן המוסד שניצל ממארב מחבלים בבריטניה

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"שבת שבתון" (שמות ל"ה, ב)

בראש המתנות האהובות בהן זכה עם ישראל, עומדת ללא ספק מתנת יום השבת. ששה ימים אדם ממחר לעבודה, טרוד בדאגה, עסוק בעסקים, מתרוצץ בין המשימות, ואז מגיעה השבת... רקיע תכול מאדים לו לאיטו, נצבע בגוונים כחולים קטיפתיים עמוקים, מרעננים ומעוררי התרגשות. שמים זרועי כוכבים מקדמים את פנינו, עוטפים אותנו ביריעה שמימית ייחודית, בהילוכנו עם שני המלאכים המלווים אותנו, כמו הם מבקשים ליטול מעימנו קורטוב של הוד...

עת תתחיל סעודת השבת, המחזה מרגש ומעורר השראה, ולמרות שאנו זוכים בו מדי שבוע - אף פעם אנו לא שבעים ממנו. בראש השולחן ניצב לו אב המשפחה, כמצביא מעוטר, כמלך בגדוד. פניו מפיקות נוגה, חיוכו רחב, עמידתו רגועה, שליווה, נינוחה. את הדאגות הותיר מאחוריו בששת ימי המעשה, שבת היום לה', איזה אור, כמה שמחה!

כמפקד נערץ, הוא מוליך את ילדיו בין בתרי סעודת השבת. מקדש על היין בדבקות, מחלק לכולם כוסות ביד אוהבת. מברך 'המוציא' בקול נרגש, ואז חושף חלה שזופה ומבריקה, מנוקדת בשומשום חינני. אחר כך יתן את האות להביא את המנות בזו אחר זו, תוך הנעמת הסעודה בדברי תורה מותאמים לגיל ולמגוון השומעים, אשר ימלאו את נפשם באוצרות נצח יהודי זך וטהור...

כל התיאור הזה, אין בו כל חדש. כבר בשעה שבורא עולם העניק לעם ישראל את השבת, הצמיד לה תווית מעוררת ענין ומרגשת: 'מתנה טובה יש לי בבית גנזי, ושבת שמה'. ומאז, על בסיס שבועי, אנחנו זוכים להשתעשע ביפה שבמתנות, להתרגש עם בואה, לשאוב מקסמה, ומיד עם לכתה - אנו כבר מתגעגעים אליה...

סעודת השבת היא סעודה אחת ענקית, של משפחה יהודית גדולה ומאוחדת. היא מתנהלת במיליוני בתים ברחבי תבל, החולקים את העונג הצרוף של סעודת השבת, ושותפים למקהלה היהודית הנישאת בנעימת 'תנו שבת ושירה לא-ל אשר שבת ברא'. אין פלא כי זר הנקלע לסעודת שבת נשבה מיד בקסם הנפלא, עיניו לא שבעות מראות, נשמתו צמאה לעוד רגע. סעודת השבת מותירה עליו רושם עז, מחוללת מהפכים אדירים בנפשו...

סעודה ששינתה חיים!

השתתפותו של מתפלל לא מוכר במנין הוותיקין הוותיק בשכונת 'סטמפורד היל' בלונדון, אינה תופעה נפוצה. מה עוד, שהאיש נראה זר ומנוכר להווי המקום והסביבה, איש לא הכירו ולא ידע את זהותו, אם כי חזנתו העידה עליו כי הוא יודע ספר וירא שמים. האיש לא

סיפק כל מידע, נותר שקט ומופנם, ואיש לא עמד על טיבו. כשהתעניינו בו, הגיב האיש במשיכת כתפיים רפה וחיוך נבוך, ופיו נותר סגור וחתום. אחד ממתפללי בית הכנסת, יהודי בשם ר' מרדכי, גמר אומר לעשות כל מאמץ כדי לפצח את התעלומה, ומשלא עלה בידו הדבר גם כעבור כמה חודשי מאמץ - החליט לקבוע חברותא ללימוד משותף עם האיש הזר מדי יום, בנסיון לגלות את פיתרון חידתו. אך דווקא הלימוד המשותף העצים את התעלומה: התברר שמדובר בגאון תורני בקנה מידה נרחב. אם כן מי האיש, ומה סיפורו?!

ויהי באחד הימים, גילה האיש את שמו, ור' מרדכי ניצל את ההזדמנות ומיד נכנס עמו בשיחה. המשיך לדובב, התעניין בכנות, עד שהאיש פתח את סגור לבו בסיפור חיים מדהים חובק עולם, שר' מרדכי נדהם לגלות כי גם לו עצמו יש חלק בו...

'הגעתי הנה בשל מחלת רעייתי, הנמשכת כבר יותר מדי זמן', נאנח האיש, 'יש כאן טיפול מיוחד המתאים לה, אולי יוכל להקל על סבלה. אך לא תמיד עסקתי במה שאני עוסק היום...' - פתח צוהר לעולמו האישי הפנימי, והחל לגלות:

'נולדתי בארץ ישראל להורים שומרי מסורת, אך לא זכיתי לגדול על

קיום המצוות באדיקות. גדלתי בסביבה מסורתית, ולאחר השחרור מהשירות הצבאי בהצטיינות - קיבלתי הצעת עבודה ב'מוסד לביון ולתפקידים מיוחדים'. תחת מעטה חשאיות ולאחר אימונים מפרכים - נשלחתי למשימות ביטחוניות ברחבי תבל, עליהן כמובן לא אוכל להרחיב...'

ר' מרדכי עצר את נשימתו. האיש פרש בפניו פרק חיים המשתרע על פני שלושה עשורים, בשלושה משפטים בלבד. ר' מרדכי לא יכול היה לשער בנפשו כי כך החל האיש את חייו, וכי עברו שונה כל כך מהווייתו הנוכחית. האיש נאנח קלות, והמשיך:

'נבחרתי לשמש כשליח נאמן למשימות מיוחדות ורגישות, בכל זמן ובכל רחבי תבל. הממונים עליי היו מרוצים ממני, בתיקי האישי הצטברו ביקורות מחמיאות ואותות גבורה. באחת הפעמים, נשלחתי בצוותא עם חבר נוסף למשימה מורכבת ומסובכת במיוחד: להתחקות אחרי אחד מראשי הטרור השוהה בציריך - בירת שווייץ, להגיע אליו ולחסלו. אני וחברי נשלחנו למשימה בטיסות נפרדות, שכרנו לעצמנו דירות נפרדות והתחלנו במעקב...'

ר' מרדכי הביט בו בעיניים קרועות, המום מהסיפור המרתק הנפרש בפניו, שכמו לקוח מספר בדיוני. האיש לגם מעט מים והמשיך: 'חלק עיקרי מהצלחת הפעולה, הוא למנוע קשר בין שני הסוכנים העוסקים בה, כדי למנוע את חשיפתם. לכן, חילקנו מראש את שעות המעקב בינינו, ורק כשהמעקב הושלם וקיבלנו הנחיה לבצע את החיסול - יצרנו קשר מאובטח, וסיכמנו:

המחבל יוצא מדי ערב בשעה 8:00 ממסעדה פלונית, ופונה בצומת ימינה. חיסולו הוא עניין של פיקוח נפש ללא צל של ספק, ולפיכך קבענו שנמתין לו בליל שבת הקרובה, בשעה 8:00 בדיוק, מיד לאחר הפניה ימינה. כשרכבו יעבור את הצומת - ניצמד אליו אני וחברי מימין ומשמאל, נבצע את החיסול וניעלם מהזירה תוך שניות...

ביום ששי בבוקר התעוררתי מוקדם, לאחר לילה טרוף שינה. היום הוא רגע המשימה' - הזכרתי לעצמי, וכדי להפיג את המתח יצאתי לחנות גדולה, לקנות מעט מזון ליומיים הקרובים, בדגש על סעודות השבת שאסעד לבדי לאחר החיסול. בעודי משוטט בסתמיות בין המדפים, הגיע מולי יהודי חם וחייכן, ואמר לי בלבביות: 'שלום עליכם, יהודי מ'ישראל?'

הופתעתי, ידעתי כי חזותי אינה מסגירה דבר על ארץ מוצאי ואני נראה אירופאי מצוי. 'מנין הוא יודע?' - הרהרתי, אך כמובן שום מבע בפניי לא השתנה. הגבתי בהנהון רפה, שנועד להבהיר כי אינני מבין את השפה ואת המושגים עליהם הוא מדבר, אך האיש לא הרפה, ובסופו של דבר - הלבביות החמה שלו המיסה את שנות האימונים שלי במוסד, הכריעה את חומות קור הרוח והארשת הבטוחה שלי... נאלצתי 'להודות' שאני יהודי מ'ישראל, ואז - הוא הקסים אותי בהזמנה אישית חמה להשתתף בסעודת השבת בביתו, תוך הדרכה ברורה כיצד ומתי להגיע, ואני נשביתי בקסמו והבטחתי את השתתפותי בסעודת השבת במעונו...

בהגיעי לביתו בליל שבת, שכחתי להציץ בשעון... אין בפי מילים לתאר את חוויית סעודת השבת המשפחתית הנפלאה שחווייתי.

מיד כשנכנס הביתה הגיעו שלושת בניו ושתי בנותיו ובירכו אותי בברכת 'גוט שבת' חגיגית, ואף הוא השיב לעומתם בברכה חמה. הבטתי במחזה כמהופנט, מעודי לא ראיתי סעודת שבת באווירה ביתית וחמימה כזאת. כל הילדים לבושים בקפידה, האב בראש השולחן מנעים באמירת 'שלום עליכם', ולאחר מכן מקדש על היין כשהוא מטעים כל מילה במתיקות...

הבטתי כמחושמל במתרחש, באווירה הטובה והביתית, בחום המשפחתי המענג, בהווי הרוחני הקסום, ושכחתי את עצמי. לפתע הבטתי מבט חטוף בשעון, ואז גיליתי את דבר האיחור הנורא. השעה חמישה לשמונה!!!

בעוד חמש דקות עליי להיות במקום אחר, מרוחק קמעא, לפעולת חיסול דרמטית. ידעתי כי שותפי לבטח כבר ממתין לי שם, ואין לי כל דרך לתקשר אתו, להודיעו על האיחור. אובד עצות ועשתונות קמתי ויצאתי מהבית לכיוון המקום המוסכם, והגעתי באיחור בלתי נסלח של 25 דקות תמימות...

המקום, למותר לציין, היה ריק מאדם. רכב המחבל כנראה עבר כבר מזמן, וגם את חברי למשימה לא ראיתי. התבוננתי בכל עברי הזירה, ודי מהר הבנתי כי לפני כמה דקות היתה כאן חוליית טרור מיומנת. מאוחר יותר הסתבר, כי תוכנית החיסול שלנו נודעה למחבלים, והם טמנו לנו מארב. חברי למשימה נרצח בידיהם המגואלות בדם, השם יקום דמו, ועד היום מפעילי אינם מבינים כיצד אני ניצלתי מאש התופת שטמנו לנו...'

האיש ניגב דמעה סוררת, התעשת מהתרגשותו והמשיך: 'הסיפור הזה הפך אותי לשבר כלי. כל נסיונות השיקום שלי עלו בתוהו, ולכן שוחררתי מ'המוסד' מצוייד בפנסיה נדיבה, מהרהר כל העת בסעודת השבת הנפלאה שזכרונה לא יישכח ממני, הסעודה שהצילה את חיי...'

בכל רגע ראיתי לנגד עיניי את הסעודה ההיא, שהובילה לאיחור. ראיתי בעיני רוחי את מארחי בראש השולחן, את בני משפחתו, וחשתי געגוע צורב לחוש את האור הזה שוב. סעודת השבת הזו חוללה בנפשי תמורה כזו, שלא מצאתי מנוחה עד שנרשמתי לסמינר שהתקיים בשבת, כל כך רוצה ושואף לחוש שוב את המתקנת ההיא... זו היתה תחילת הדרך, ההמשך ברור ולא אלאה אותך. כמו ב'מוסד' כך בתפקידי הרוחני, שאפתי למצויינות והעפלה לשיאים. אני עדיין לא שם', אמר האיש הזר וחייך לראשונה חיוך קטן, 'אך אני ממשיך לחתור גבוה...'

'כיצד היה נראה המארח שלך?' - שאל ר' מרדכי מיד, 'האם היה לו זקן באורך בינוני, האם מול שולחן הסלון ניצב שעון קיר גדול?' 'אכן כן', השיב האיש, 'מה קרה?' - לנוכח עיניו הנדהמות, החל ר' מרדכי בוכה חרישית. 'כבר נפגשנו פעם', אמר בשקט, 'האיש שאירח אותך הוא אבי המנוח. הוא גר בכתובת שהזכרת... היטבת לתאר את סעודת השבת עליהן גדלתי, אני אחד משלושת הבנים שהסבו איתך לסעודה, ושתי הבנות הן שתי אחיותיי... זה בטוח הוא!' קרא נרגש ונסער...

סיפור זה, שמופיע בספר 'ניצוצות', מראה לכולנו מה כוחה של

כאב ועצב בפניו. 'בני יקירי', נאנח האיש עוד טרם החל לספר, 'הוא דבר והיפוכו, פיצול אישיות של ממש... בישיבה הוא עלם חמודות, עוסק בתורה, נוח לבריות, אהוב וחביב על כל מכריו, נחשב למצויין. ואילו בבית - אין לתאר את התנהגותו הנלוזה, הוא לא פותח ספר, מתחצף ללא הרף, מתנהג באופן בוטה. מה ניתן לעשות?'

נאנח עמו רבי גמליאל, והחל לדון עמו לגבי סדר יום השבת. הסתבר, שבעת סעודות השבת האיש 'עסוק' מדי, ואינו מפנה די תשומת לב לשוחח עם ילדיו, לשמוע את פניניהם ואוצרותיהם, לשורר עימם בצוותא. 'אם לעצתי תשמע', אמר רבי גמליאל, 'תשנה את סדר סעודות השבת שלך. תן לילדים במה, תן להם הזדמנות לנאום. הענק להם תשומת לב, תשיר עימם, תשמח עימם בסעודות השבת. תנסה את זה בבית ותחזור לעדכן...' - נפרד ממנו בידידות...

ואכן, כעבור זמן לא רב, שב האיש ודיווח בשמחה כי המצב השתפר פלאים. 'אין מה להשוות', עלץ וסיפר, 'הילד פורח בשבת, מדבר דברי תורה, מנצח על מקהלת השירה. פשוט תענוג!'

ואת עצתו זו, העלה רבי גמליאל על הכתב בספרו 'טיב הקהילה', כדי להעניקה לכל אחד מאיתנו. אם אנו רוצים לחולל שינוי בנפש הילדים, אם אנו רוצים לעודד אותם להתנהגות מכובדת והולמת, אם אנו רוצים למנף את השבת לחוויה של עונג רוחני מרגש - הבה נקדיש את סעודות השבת לרומם את נפש ילדינו, נהפוך אותן לחוויה רוחנית של תשומת לב אישית. כך נזכה ביום השבת להתרוממות הרוח, ובכל ימות השבוע נרווה נחת מאוצרו של יום השבת!

כמו ביום הכיפורים...

אם יש יום מרומם, נעלה ונקדש מכל ימות השנה, אין ספק שזהו יום הכיפורים. 24 שעות בהן אנו נטהרים, השטן משותק ואינו יכול לפצות פיו, ואנו מתייחדים עם בוראנו ללא הפרעות. 364 יום בשנה אנו נכספים ליום הזה...

הנה תגלית מרעישה מאוצרו של הרה"ק בעל ה'ישמה משה' ז"ע: יש שעות בודדות בשבוע, שגם בהן השטן משותק, אינו נוכח, אין לו דריסת רגל. אלו הן השעות בהן יהודי מזמר את זמירות השבת, בהן לשטן אין זכות דיבור או הקשבה, הוא לא רשאי להיכנס במחיצתו של יהודי המשורר בשבת לבוראו!

והוא מוכיח זאת, מהפיוט 'ברוך השם יום יום' שבזמירות יום השבת, בו אנו מפרטים כמה מטעויות השטן. אם היתה לו דריסת רגל עימנו בעת זמירות השבת - כי אז היה מגלה את טעויותיו ומשנה אסטרטגיה, הלא כן?... - ואם אנו מרשים לעצמנו לומר את טעויותיו בפה מלא, מוכח שאינו רשאי להיכנס במחיצתנו בעת זמירות השבת בה אנו מתייחדים בורא עולם!

הבה ננצל את השעות המרוממות הללו, נעריך את המתנה היקרה שנקראת 'זמירות השבת'. ככל שנקדיש להן יותר זמן, תשומת לב, כוונה והתלהבות, כך נזכה ליותר שעות איכות עם אבא שבשמים, בלי מפריעים, בלי השטן, רק אנחנו ובוראנו באהבה אין קץ!

סעודת שבת אחת, אחת. סעודת שבת אחת עשויה להותיר חותם בל יימחה, להוביל אנשים לשינויים מרחיקי לכת בחייהם, לחולל מהפכים דרמטיים. אם זו השפעתה של סעודה אחת על אדם זר ומנוכר, קל וחומר לאלו הזוכים מדי שבוע לעונג הקסום של שעות סעודות השבת, שבתוכן טמון כור גרעיני של עוצמה יהודית, קדושה, הוד קסום ובראשית של יהדות נפלאה...

הבה נעריך את רגעי סעודות השבת שלנו, נעשה הכל כדי ליצוק בהם תוכן רוחני איכותי. אין אכסניה טובה מהם להעניק לילדינו חוויה רוחנית מרגשת, שתותיר בהם טעם טוב לשנות דור. זמירות השבת הנפלאות, דברי התורה, האווירה המשפחתית המלכותית - הם מנועים רבי עוצמה שטעמם וכוחם אינו מתפוגג גם שנים אחר כך... לקראת סעודות השבת לכו ונלכה, כי מהן מקור הברכה הרוחנית. לנו, לילדינו, לחיי נצח!

זמירות שמכריעות...

לא בכל יום התכנסו רבני ישיבה חשובה בביתו של הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, אלא שהיום - דיון חשוב עומד על הפרק, העוסק בדיני נפשות ממש. מדובר בבחור שהתדרדר מאוד ברוחניות ובראית שמים, וצוות הישיבה דן לגבי עתידו, עד כמה ניתן להמשיך להחזיקו בין כותלי הישיבה...

רבי מיכל יהודה התעניין מאוד במצבו של הבחור, ולבו נכמר. אם מתחילה היו אלה קשיים בלימודים, הרי שהמצב החמיר עד כדי שקשה לזהות בו קורטוב של יראת שמים. רבי מיכל יהודה הרהר דקות ארוכות, ואז השיב דברים ברורים וחדים:

'צאו וראו אם הבחור עדיין משורר את זמירות השבת בעת סעודות השבת. אם הוא עדיין שר זמירות שבת - זהו אות וסימן כי נותרה בו לחלוחית רוחנית, ועוד ניתן להבעיר בנשמתו את הניצוץ. אם הוא כבר פסק מלשיר זמירות שבת - אי ואבוי...'

שבו רבני הישיבה לישיבה, והתחקו אחר התלמיד בסעודות השבת, כשהם מבחינים שהוא עדיין משורר זמירות שבת בצוותא עם חבריו. לפיכך הוסיפו להתמסר למענו ולבנות את נפשו, ובסופו של דבר עלה הדבר בידם, והבחור עלה ונתעלה במעלות התורה, וזכר התקופה הקשה כבר נשכח ואיננו...

כי כפי שאמר רבי מיכל יהודה, והובאו הדברים מפיו בספר 'דובב שפתיים': זמירות השבת הן רגע של מבחן, סוג של ניצוץ. אם זמירות השבת בוערות בלב - ניתן להבעיר את הנפש כולה, כי הכיסופין והכמיהה לבורא עולם עוד שם!

הבה נעריך את המתנה הייחודית הנקראת זמירות השבת. זו לא 'שעת שירה', אלו הם רגעים מרוממים בהם המלאכים משוררים איתנו, רגעי קרבת ה' נדירים. ככל שנזכה לנצלם כראוי, לרומם את ליבנו ונפשנו לבורא עולם, כך נובטח כי סעודות השבת ישמשו עבורנו מנוף עוצמתי ואצילי, ויזכו אותנו בחיי קדושה וקרבת אלוקים!

עצת זהב...

אל הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א נכנס פעם יהודי, ואותות

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-182918@gmail.com

אברך שלוקח איתו לכולל ארוחה בשרית, וכן אשה שלוקחת איתה לעבודה מנה בשרית, והניחו אותה בתוך שקית ללא השגחה האם הבשר נאסר?

זווית הלכתית ב'דף היומי'

הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א
מורה הוראה נאות שמחה - מודיעין עילית

קובץ הלכתי מקוצר בדין 'בשר שנתעלם מן העין'

כאשר הבשר היה ביד גוי, כגון שנהג משאית העופות מהמפעל הוא גוי, או שהניחו עובד זר בבית ויצאו מהבית, יש גזירה שמא הגוי החליף את הבשר בבשר טרף, לכן צריך לעשות סימן על הבשר, ומקובל על ידי ועדות הכשרות, לעטוף את הבשר באריזה עם חותמת הולוגרמה שלא ניתנת לזיוף, ובכך למנוע חשש החלפה. מי שקיבל משלוח בשר, שהאריזה נפתחה באופן שאפשר להוציא ולהכניס דרך הפתח, יעשה שאלת חכם.

כאשר אין לגוי הנאה מההחלפה - לא חוששים שהחליף. במפעלי הבשר כיום הטריפות נמכרות במחיר זול לעומת הבשר הכשר, לכן אם לא היתה השגחה רצופה עד לאריזה, יש חשש שיכניסו מהארגז השחור של הטריפות לכשר.

להלכה

כאשר הבשר מגיע במנות מוכנות בדרך כלל יש טביעות עין שמכיר את המנות שמבשלים בביתו. אם קנה מנה מוכנה בחנות, וכן ארגון חסד שמניח בשר ליד הדלת - יש להקפיד שיהיה סגור עם סימן שלא ניתן לזיוף, באולמות ובתי מלון דרושה השגחה צמודה שמא יחליפו, כיון שהבשר הטרף הוא זול בהרבה מהכשר.

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

מסכת חולין דף צה.

השגחה על בשר

בשר המונח בלא השגחה, האם יש לחוש שמא החליפוהו בבשר טרף, והאם יש חילוק בין בשר קפוא לאוכל מוכן שבעליו מכירו.

נפרט כמה מהשאלות המצויות:

- אולמות ובתי מלון - האם צריכים השגחה צמודה מהכנת האוכל עד הגשתו לאורחים, שמא יכניסו אוכל לא כשר?
- כיצד מובילים בשר קפוא מהמפעל לחנויות ע"י נהג גוי או מומר?
- אברך שלוקח איתו לכולל ארוחה בשרית, וכן אישה שלוקחת איתה לעבודה מנה בשרית, והניחו אותה בתוך שקית ללא השגחה האם הבשר נאסר?

נבאר בעזוהשי"ת כמה יסודות העולים מסוגייתנו ויה"ר שלא נכשל בדבר הלכה.

השגחה על בשר

יש בזה שני נושאים. האחד, בשר שנתעלם מן העין, שנחלקו הפוסקים אם נאסר שמא בא עוף ובפיו בשר אסור, והחליף את הבשר הכשר, והשני כאשר הבשר היה ברשות גוי ללא השגחה, אם חוששים שמא הגוי החליף את הבשר בבשר טרף.

מבואר בגמרא חולין צה. שדעת רב שבשר שנתעלם מן העין אסור, שהחמירו חכמים חומרא יתירה לחוש שמא בא עורב ובפיו בשר אסור והחליפו, ודעת הרמב"ם והשו"ע יו"ד סי' ס"ג להחמיר כדעת רב, ולכן המניח בשר אפילו הניחו בביתו ונעלם מן העין אסור, אלא באחד האופנים דלהלן: או שיש לו סימן בצורת הבשר, או שמכירו בטביעות עין. ובדרך כלל, בשר קפוא אין בו סימן אבל אוכל מוכן שבעליו מכירו אין לחוש שהוחלף, או שיהיה צרור וחתום.

דעת הרמ"א, שאם מצאו במקום שהניחו לא חוששים שעורב החליפו והניחו באותו מקום בדיוק.

בשר ביד גוי

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

שהמתינו לו מחוץ לשער מתארים שיצא עם פנים מאירות ביותר אך לא אמר דבר. מיד לאחר מכן חזר באווייה לטריפולי שבלוב ושם עלה לביתו כשהוא שומר על תענית דיבור כארבעים יום ולא פוסק מלעסוק בתורה, לאחר ארבעים יום השיב את נשמתו לבוראה כשהוא בן שבעים ושבע שנים והסוד מה ראה נגנו יחד איתו.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב אברהם פוקס, כתבו ל: sefer012@gmail.com

בנגלה ובנסתר, לאחר שהתפלל שחרית ובהגיע השעה היעודה, שם פעמיו לעבר המקום שנקבע לו, וכך נכנס בגפו כשתלמידיו ממתנים לו מחוץ לשער בכליון עינים, ומשרת מתוך הוותיקן מלווה את הרב פנימה. כשהגיע למרתף הוותיקן ששם הכלים, הסיט המשרת את הוילון אשר מאחוריו היו מונחים כלי המקדש. הביט הרב בוקובזה לרגע בכלי המקדש וביקש לצאת מהמקום, ואמר שהוא מסתפק במה שראה. בספרו שו"ת בית הלחמי יכתוב לאחר מכן "ראיתי די". תלמידיו

המשך מעמוד 19 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

אישי ושנאה כלפי המוסד שלהם, ולכן הוא מתעלם מבקשתם ואינו מוכן לסייע להם, וכן הלאה והלאה, אך רבי חיים עוזר לא הגיב כלל לטענות שנטענו כלפיו, והמשיך בהנהגתו כמימים ימימה!... במקום נוכח גם העסקן הנמרץ הרה"ג רבי שלמה לורנץ זצ"ל, מי ששימש שנים רבות כעושה דברם של גדולי הדור, והיה בפני עצמו תלמיד חכם ובר אוריין. כששמע את הדברים, פנה ושאל את הרב שך: "מדוע רבי חיים עוזר בחר שלא להשיב לדברים הקשים שהטיחו בו? מה עם כבוד התורה?" הרב שך חיך וענה תשובה מפעימה: "רבי חיים עוזר חשש ממידת הכעס עד מאד... אם היה לו הוה אמינא שמא יבוא לידי כעס העדיף לשתוק!" לאחר רגעים ספורים הוסיף הרב שך לומר: "רבי חיים עוזר היה רחוק מאד מכל המושגים האלו, לא היתה לו שייכות למידת הכעס... ובכל זאת הוא כה חשש ופחד שלא יגיע למצב שתהיה לו הוה אמינא לכעס!"

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

משכורתם, ובכסף המגיע להם הוא מחזיק אלמנות ויתומים... כך קבעו בלי בירורים נוספים. לאחר מספר חודשים הגיע מנהל הג'וינט לביקור בעיר וילנא. המלמדים באו להתלונן בפניו על חוסר ישרותו והגנותו, כביכול, של רבי חיים עוזר, אולם עוד לפני שפתחו בדיבור, התנצל בפניהם המנהל על כך שלא שלח את הכסף עד עתה מחמת סיבות כאלו ואחרות. כך נודע למפרע שאין ידו של רבי חיים עוזר בדבר. המלמדים בושו מאד, נבהלו וביקשו להתנצל בפני רבי חיים עוזר. הם אכן עלו לשוחח עמו, ובתוך הדברים ובקשת הסליחה ביקשו ממנו להיות ועומד כעת להיפגש בעצמו עם מנהל הג'וינט, הם מבקשים שימליץ בפני המנהל להגדיל את הסכום שהם מקבלים מהג'וינט. המלמדים היו בטוחים שכפי בקשתם, הנושא שיעמוד במרכז הפגישה בין מנהל הג'וינט לרבי חיים עוזר יעסוק בענין הגדלת המשכורות. אלא שלתדהמתם, רבי חיים עוזר, כנראה מטעמיו הוא, כלל לא העלה את הענין בפגישה... הדבר כמובן חרה להם היטב. או אז החל תהליך הכפשות וזלזול ברבי חיים עוזר, שיש לו דבר

אחד הבחורים היה 'פורים רב'. ובתוך הדרשה אמר מילה לא יפה. תהיתי בליבי מה יעשה רבינו, מה ודאי לא יעליבנו ברבים וגם לא ירצה להשבית השמחה, מאידך האם ישב וישתוק על דבר כזה?

ימי הפורים במחיצתו של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל

לקראת שבת מלכתא שמות חלק ב' מיוחד לפורים, להזמנות: 02-560-9000

כיצד אפשר לנצל את שבת פרשת שקלים, להשפעת שפע של טובה וברכה?

הלכה
במעגל
השנה

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א
נלקט ממשנתו ב'מהדורת דרשו'

ולמה יש נהגו להוציא בפרשת שקלים רק ספר תורה אחד?

נדונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולהלכה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

כיצד אפשר לנצל את שבת פרשת שקלים, להשפעת שפע של טובה וברכה?

בטעם קריאת פרשת שקלים באדר הסמוך לניסן, הביא המשנ"ב (סימן תרפה ס"ק ב) שמכיון שהתורה אמרה "זאת עולת חודש בחודשו לחדשי השנה" והאי ל'חודשי' יתירא לומר: יש לך חודש שאתה צריך לחדשו בהבאת עולות תמידין ומוספין מתרומה חדשה וזהו חודש ניסן, כמבואר בגמרא, וכיון שכן מקדימין ומשמיעין על השקלים בחודש אדר כדי שיביאו שקליהן בחודש ניסן.

והטעם שמכריזין שלושים יום קודם ראש חודש ניסן על השקלים, ביאר בתפארת ישראל (שקלים פ"א יכ"ן מ"א) שזה פרק הזמן שנותנין ב"ד לכל מי שחייב לשלם ואין לו, שיוכל להכין הכסף.

מעלה נפלאה ששייך לקיימה בשבת פרשת שקלים ובכל שבת מארבע פרשיות, הביא השל"ה (הובא בכף החיים סימן תכט סעיף ו) 'שבפרשת שקלים ראוי ללמוד משניות של מסכת שקלים, וכן בפרשת פרה יש ללמוד משניות של מסכת פרה, וקידוש החודש בפרשת החודש, וכן בכל זמן וזמן המסכתות השייכות בפס מסכת פסחים וכדו'. וביאר ה'כף החיים' שהטעם לכך על פי דברי הגמרא (סנהדרין קא, א) שכל הקורא פסוק בזמנו, מביא טובה לעולם, שנאמר "ודבר בעיתו מה טוב", והביא בכף החיים (שם) שמקור הדברים הוא ממה שכתוב במסכת סופרים (פ"ח ה"א) שכל המזכיר פסוק בעונתו, מעלה עליו הכתוב כאילו בנה מזבח ומקריב עליו קרבן.

למה יש נהגו להוציא בפרשת שקלים רק ספר תורה אחד?

בשבתות בהן קוראים ארבע פרשיות, כתב השו"ע (סימן תרפה) שמוציאים שתי ספרי תורה, אחד קוראים בפרשת השבוע, והשני בפרשת של אחת מארבעת הפרשיות [ובפרשת שקלים כתב (סעיף א) שאם חל ר"ח אדר הסמוך לניסן בשבת, מוציאים שלשה ספרי תורה, אחד לפרשת השבוע, שני לראש חודש, והשלישי לקריאת פרשת שקלים].

ובפרשת שקלים [כשלא חל ר"ח אדר הסמוך לניסן בשבת] יש שנהגו להוציא רק ספר תורה אחד, כך נהג הגר"נ אדלר רבו של החת"ס (ספר נחל אשכול על האשכול ח"ב עמ' 66 אות יא), וכן הגר"ש סלאנט (לוח ארץ ישראל שנת תשע"ב פרשת משפטים), וטעמם, כיון שאין צריך לגלול הרבה לאחר סיום קריאת פרשת השבוע לפרשת שקלים, ואין בכך טרחה לציבור [ורק אם חל ר"ח אדר הסמוך לניסן בשבת, מוציאים שלשה ספרי תורה, אחד לפרשת השבוע, שני לראש חודש, והשלישי לקריאת פרשת שקלים וכמו

שכתב השו"ע (סעי' א) ומשום שר"ח שקריאתו רחוקה מפסיקה ביניהם].

אכן דעת הגר"ח קנייבסקי (שו"ת רבבות אפרים ח"א סימן תמו) שמדברי הפוסקים נראה שצריך להוציא שני ספרי תורה, וכן כתב בשו"ת הלכות (ס"ד). ובדעת מרן החזו"א ראה בספר בירור הלכה (ח"ד עמ' תלו) שהביא דעת הגר"ש דבילצקי שנהגו בבית מדרשו של מרן החזו"א להוציא ספר תורה אחד, ודעת הגר"ח קנייבסקי שכמדומה שאינו נכון, והביא מספר אורחות רבנו (ח"ג עמ' לב), שנהגו להוציא אצל החזו"א שני ספרים, ורק שנה אחת הוציאו ספר אחד בגלל מעשה שהיה באותה שנה.

אם טעו והוציאו רק ספר תורה אחד, דעת הגר"נ קרליץ (יד בפורים פ"ב ס"ט) שאם נזכרו קודם קריאת התורה, יוציאו מיד את ספר התורה השני, ואם כבר התחילו בקריאת התורה, לא יוציאו את הספר השני עד לאחר סיום הקריאה בראשון.

מי שלא שמע קריאת פרשת שקלים בשחרית, עד מתי יכול להשלימה?

אם ארע שלא קראו אחת מארבע פרשיות, הביא המשנ"ב (סימן תרפה ס"ק ב) בשם השערי אפרים והרעק"א, שאין לה תשלומים לשבת הבאה.

משמעות דבריו לכאורה, שיכול להשלים את הקריאה במנחה של שבת זו. וכן כתב ה'זכור לאברהם' (אלקלעי ח"א אות ס) שעדיין יש לה תשלומין בשבת זו, ויקראו אותה במנחה אחר הקריאה הרגילה. וכן דעת הגר"נ קרליץ (יד בקריאת התורה סימן פה ס"ד) שאפשר להשלים הקריאה כל היום.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו לו:
bdirshu@neto.net.il

מה עשו עם גלימתו של הקיסר נפוליון בחורבת רבי יהודה החסיד?

"בְּמִרְאֵת הַצְּבָאֵת" (שמות ל"ח, ה')

היהודי, הלה קיבלו בכבוד מלכים ולאחר שהאכילו והשקהו, הדריכו ואת מלוויו בשבילי היער שהיו נהירים לו היטב, לקראת פרידתם פשט נפוליאון את גלימתו ההדורה מעליו והעניקה לר' יוסף, תמורת מסירתו, כמו גם בשל חששו להחשף בבגדי מלכות.

האדרת המלכותית בעלת קטיפה ורקמה מפוארת, אשר סיפורה מופיע בספר 'משפחת לוריא', המתאר את ייחוסה של המשפחה, נשמרה אצל ר' יוסף בחשש רב, מאימת השלטונות, לבל ידעו שסייע לאוייבם המר, ולבסוף עשו הימנה פרוכת נאה לארון הקודש עם רקמת פסוקים ושמות, ושיגרוה ירושלימה, שם פיארה את ארון הקודש של בית הכנסת חורבת רבי יהודה החסיד. סיבה נוספת להתיר, שכל הנידון לאסור הוא רק בתשמיש קדושה ממש, אבל בתשמיש דתשמיש מותר, ופרוכת לארון הקודש זה רק תשמיש דתשמיש. (ראה מג"א שם ומשנ"ב)

בשו"ע או"ח (סי' קמז סעי' א') כתב הרמ"א שאין לעשות מפות לספר תורה מדברים ישנים שנעשו בהם בצרכי הדיוט דברים אחרים.

ומתבסס על דברי המהרי"ל בשם ס' האגודה, שכתב שכמו שאין להשתמש למזבח בעצים שהשתמש בהם הדיוט, כך אין לעשות מעילים לס"ת מבגדים שהשתמש בהם הדיוט.

והמגן אברהם (סק"ה) כתב: נראה לי דדווקא כמות שהן, אסור להשתמש בהן, אבל אם שינה צורתן ועשה מהן כלי אחר מותר, שהרי הכיור נעשה ממראות הצובאות, והמשנ"ב (שם סקי"ג) הביא את דברי המגן אברהם, וכתב שאף שיש מחמירים גם בזה, אבל מנהג העולם להקל. על פי פסקו של המגן אברהם, התירו להשים פרוכת בארון הקודש שעשויה מגלימתו של קיסר, משום ששינו מצורתה.

ומעשה שהיה כך היה, בשנת תקע"ב בתקופת מלחמת צרפת - רוסיה, מטהו המצומצם של נפוליאון מנהיג צרפת, הבלתי מעורער בעבר, התמקם בכפר קטן סמוך למוסקבה, מסתתר מאימת האוייבים שזינבו בצבאו ללא רחם. מסופר כי יהודי עשיר ממוהילוב בשם ר' יוסף, בן למשפחת לוריא נתקל יום אחד בפרש הדור, שהציג עצמו כקיסר נפוליאון וביקש את עזרתו של

מדוע יש עניין להדליק נרות רבים בשבת?

"לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת" (שמות ל"ה, ג')

צדוקים שאומרים שאסור שיהא בשבת נר דלוק בבית. ועפ"י י"ל דמצוה להרבות בנרות כדי לפרסם הדבר יותר, וכמו דמצינו גבי קצירת העומר דכל העיירות הסמוכות מתכנסות לשם כדי שיהא נקצר בעסק גדול. בבראשית רבה (יא, ב) "ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו", וכו', ר' אלעזר אומר ברכו בנר, ובי היה המעשה, פעם אחת הדלקתי את הנר בלילי שבת ובאתי ומצאתי אותו במוצאי שבת דלוק ולא חסר כלום.

במגיד מישרים (פרשת ויקהל) מובא, שבליל שבת פרשת ויקהל (כ"ב אדר א' שנת ש"ו), אמר המגיד למרן ה"בית יוסף", שמה שכתוב בפסוק "ביום השבת", בא לומר, שדוקא ביום השבת עצמו אסור להדליק, אבל מבעוד יום מותר להדליק וימשיך לדלוק בשבת, ובא הכתוב להוציא מדעת הקראים שאין להם נר שדולק ביום השבת, ועליהם כתוב (שמואל א ב, ט) "ורשעים בחושך ידמו", ואוי להם, שבכל מקום שפקרו המינים תשובתם בצדם.

במעשה רב (אות קיב) מובא, שהגר"א היה מדליק בביתו בערב שבת נרות רבים. ובהגהות בנין שלמה שם (לרבי שלמה כהן זצ"ל מווילנא), כתב: שמעתי ממו"ר הגאון רבי יעקב באריט ז"ל, שכל ענין הדלקת הנר בערב שבת והולך ודולק בשבת ניתקן גם כדי להוציא מליבן של

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרוך שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל שליט"א**
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/2

הרב **אריה זילברשטיין שליט"א**
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר שליט"א**
ווארט עם סיפור בראי הפרשה

שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד שליט"א**
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1

הרב **שלמה לוינשטיין שליט"א**
הרצאות ושיעורים מיוחדים על פורים

שלוחה 7/2

הרב **אהרן טוסיג שליט"א**
הרצאות ושיעורים מיוחדים על פורים

שלוחה 7/1

הרב **אברהם פוקס שליט"א**
הפוחת בכל יום - המייל היומי של דרשו

שלוחה 3

הר' **שלום יננס ואברהם פוקס שליט"א**
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

העירוב וגם מתקנו איתו יחד. סיפר רבינו: בכל יום החזו"א הלך לטייל לבריאותו, ובשבת לא הלך לכיוון שיש שם חילולי שבת, כי לא רצה לראות, ומסתמא הי' לו עוד חשבון, שאם רואה צריך למחות, כי אפשר שיש מהם שעל ידי מחאה שלו זה היה עוזר.

שאלתי: ידי"נ נקלע למצב קשה בעסקים, מה זכות יעשה, והוא בעל צדקה עצום?

שיתן לגרטור של שבת בקרית ספר

כמה יתן?

זה הוא יחליט כמה שיתן...

חשון תשע"ג. בשכונת רמת אלחנן הודיעו כי אין גרטור בשבת זו, ויהודי יר"ש שואל, שכיון שיש לו אקווריום עם דגים ואם לא ישתמש בחשמל הם ימותו, כיצד ינהג?

הראה רבינו שבספר הזכרונות שלו [שכתב לעצמו מזכרונות מה ששמע מהחזו"א] כתוב בשם החזו"א, שמשום כבוד הבריות התיר להוריד מים של בית הכסא, ואולי זה דומה לזה, אבל אינני רוצה לפסוק הלכה למעשה, שישאל את רבי אהרן לייב. הוא שאל את מרן הגרא"ל ואמר שאסור.

עד כמה נחשב 'הוצאות שבת ויו"ט' למאור ולקירור, שהקב"ה משלמן?

ש"ק שמות כ"א טבת תשס"ו. פלוני שואל אם יחבר את המזגן לגרטור שבת יעלה לו כל חודש 700 ₪ וזה הרבה כסף. המדובר באברך שכמעט זה הסכום מה שמקבל בכולל, מאידך הרי אמרו חוץ מהוצאות שבת ויום טוב?

אם כוונתו לשבת [לכבוד שבת] יחבר הגרטור למזגן.

הוראות כלליות בענייני שמירת שבת קודש

מעשה שהיה. יהודי חילוני השתתף בתפילה בבית הכנסת נתנו לו עליה בשבת, ונדב ב'מי שברך' 300 ₪. בסיום ה'מי שברך' הוציא מכיסו כסף, הניח על הבימה והסביר: "אינני תושב האזור אם לא תקבלו עכשיו, לעולם זה לא יבוא". הם מחו בו שהיום שבת, אז הותיר והניח את הכסף על הבימה. האם זה חילול השם ליטול את הכסף שלו (בצאת השבת)?

הוא צריך לקיים את נדרו ובשביל כך יטלו, ולענין חילול השם יצאו ידי חובה במחאתם.

יהודי חופשי בפתח תקווה המסייע לגרטור, הוא רחוק מאד מהיהדות ומעוניינים לדבר אתו ולקרבו, מה לומר לו, באיזו מצווה יתחיל?

שבת. ואכן, אם תאמרו לו לשמור את כל הלכות שבת לא ישמור כלום, בגדר 'תפסת מרובה', אז שילמדו עמו הלכות שבת, וזה ייתן לו שייכות וטעם בשבת.

חילוני שאל היכן יש מכולת, והרי כאשר יאכל לא יברך, האם מותר

חול [וממילא לא פתחו את הדוד של שבת] ושבעקבות כך היה ויכוח היכן יאכלו את סעודת שבת, ומהוויכוח הוא התעורר, ושאל אותה האם סגרה המים. ואכן, באמת שכחה לסגור את המים, כי תמיד כאשר הרבנית ממלאת את הדלי לנט"י של סעודת הלילה, כיון שרבינו נוטל את ידיו בחדר שסועד, בשעה זו היא מבחינה ובוחרת האם הזרם קלוש ויודעת שהם המים של הדוד, ובאותו ערב שבת הנכדה מילאה את הדלי. וממילא לא הבחינה בדבר. ע"כ שמעתי מפיי הרבנית.

אמר לי רבינו: בזמן שאבא היה חי איתנו, רוב התושבים ברחוב רשב"ם לא השתמשו בחשמל לא כשר, וכן היה ברחוב בו התגורר החזון איש בחייו, אבא לא אמר אף פעם מילה על כך, אבל ההשפעה היתה ממילא. אנב, אבא ז"ל אמר, כי יש ג' משפחות שהתגוררו ברחוב רשב"ם, שבגלל שהתגוררו כאן הצליחו עם הילדים [רבנו מנה את שמותם]. המשיך רבינו: בשעתו בקום המדינה היו עושים פעולות ומקורבים רחוקים, ולהחזו"א היה מאד נחת רוח מכך ועודד את זה, פעם אחת בא אחד שאני מכירו, ואמר כי עושה פעילות העושה פירות, והחזו"א מאד נהנה, אבל כיון שאמר שזה מפריעו בלימוד, אמר לו החזו"א שיפסיק עם זה, כי ההשפעה של זה שלומד היא הרבה יותר!

רבינו אמר: ר' בינוש פינקל סיפר פעם, שהרי החזו"א החמיר לקרוא לאור הנר גם בלאמפ, ור' בינוש ידע מדעתו זו אך לא החמיר, והנה בליל שבת למד לאור הלאמפ והתחיל אור הלאמפ לרדת למטה למטה עד שלא יכול היה ללמוד, והלך ברחוב להתאוורר קצת, וחזר וראה שהלאמפ דולק טוב, ושוב למד והתחיל הלאמפ לירד מטה מטה ושוב לא יכול היה ללמוד, ובא להחזו"א ושאלו וכי יש לו עסק עם רוחין ושדין... אבל בסוף התברר שהלאמפ במקום סגור והאש נחנקת, ולכן כאשר הלך ועזב והדלת היתה פתוחה נדלקה האבוקה, וכאשר חזר וסגר את הדלת נחנקה האש.

אמרת: סיפר לי ר' דן אונגריר שהוא קרובו של ר' יעקב הלפרין ושאלו פעם אחת: "הרי אתה חסיד צ'ורטקוב, איך נהיית כל כך דבוק בחזון איש?" ענהו ר' יעקב משום מעשה שהיה, שפעם אחת הוא הביא את החזון איש לצפת במכונית שלו, והחזו"א בדק את העירוב וראה שלא בסדר. "הוא לא הודיע לרב כדי לא לפגוע בו, אלא הלכנו שנינו עם פטיש וכלים ותיקנו את העירוב ומאז דבקתי בו..."

אני הייתי עמהם ואני זוכר זאת. ובימים ההם, הרב בצפת זצ"ל אז היה מהתלמידים המבוגרים לשעבר בשיבת לומז'א, אחרון התלמידים המבוגרים שעלו מהגולה. כאשר הוא היה כבר חתן, גם אני ור' בערל וינטרוב היינו חתנים, ואמר עלינו - 'הם יכולים להיות נכדים שלי'... הוא היה מטובי הבחורים. וכך גם בבני ברק אע"פ שהאחריות של העירוב היתה על הרב דפה, בתחילת בואו של החזון איש לבני ברק הוא היה הולך עם כלים - ובצוותא עם רבי זליג שפירא בדק את

חיך רבנו ואמר: **אולי כאשר החפץ חיים אמר, זה לא הזיק.** מענין לענין המשך רבנו: **שמעתי על בנו של רבי חיים מוולוז'ין - רבי יצחק, כי היתה לו ידיעה ברפואה, ושאלו אביו האם מותר לו לאכול קוגל בשבת, והשיב לו שזה יכול להזיק לו, ואמר ר"ח שלכבוד שבת זה לא מזיק, ואכל ולא הזיק.** ושוב בשבת הבאה שאלו ואמר: **'נו, לך אבא הרי זה לא מזיק' ואכל והזיקו.** ואז אמר ר"ח: **בשבת שעברה שסברת שזה מזיק אבל אכלתי לכבוד שבת, לא הזיק לי, אבל בשבת זו שאמרת - שלי זה לא מזיק, זה הרי באמת כן מזיק, והזיק לי.**
(מתוך הספר 'כל משאלותי')

לומר לו היכן המכולת, וכדי שלא תהיה שנאה אולי שיגיד שאינו יודע היכן המכולת?
"איני יודע" אין זה שקר, כי תניא "למד לשונך לומר איני יודע" - כי לא יודע כל הפרטים וכדו', אבל לגבי כאן מניין לו שהוא יאכל, אולי ייתן לאחר, אבל, אם בשבת עוצרת מכונית והנוסע בה שואל היכן רחוב פלוני - אסור לומר, ואף שעל ידי זה יעצור כמה פעמים וירבה לעצמו בחילול שבת, זה לא ענייננו.
נכנס יהודי ושאל: **אומרים בשם החפץ חיים, שאמר לבתו שאוכל של שבת לא מזיק, האם יש לסמוך על כך למעשה?**

המשך מעמוד 4 | מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

תדיר את בית המדרש 'אוהל שרה' ולחזור לפני רבינו על הישיבישע תורה', ששמע בישיבת קמניץ מפי רבותיו, תלמידיו של מרן בעל ה'ברכת שמואל' זיע"א. וכשהיה רבי ישראל גרוסמן מונה שבחן של חכמים, היה אומר: **"אם בדורנו יבוא המשיח ונצטרך להושיב 'סנהדרין', ימנו את רבינו לראש הסנהדרין"...**
כיוצא בזה אמר אחד מגדולי הבקאים בסדר 'קדשים', שאם נזכה שייבנה בית המקדש במהרה בימינו, ונצטרך מי שיפסוק הלכה למעשה בדיני הקרבנות המסובכים, יפנו מיד אל רבינו והוא יפסוק כדת של תורה.
(מתוך הספר 'גדולה שמושה')

מבלי שידע מי הם תלמידי החכמים שכתבו את הקונטרסים - ומה שיפסוק להלכה יהיה מקובל על כולם.
רבי ישראל גרוסמן הסכים להצעה.
לאחר שנכתבו הקונטרסים במכונת כתיבה, פעל האדמו"ר ה'בית ישראל' בדרכים משלו, שיגיעו הקונטרסים לידי רבנו ויחווה דעתו עליהם. עבר רבינו על שני הקונטרסים, מבלי שידע מי ומי הכותבים. על המעטפה שבה היה מונח קונטרסו של הת"ח המשיג, כתב 'דברים בטלים', ואילו על המעטפה שבה הונח קונטרסו של רבי ישראל גרוסמן כתב: **"זכה לכוון לאמיתתה של תורה, וכבר אמרו חז"ל: 'כל הדין דין אמת, נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית'..."**
אם ברבי ישראל גרוסמן אנו עוסקים, יש לציין שהיה נוהג לפקוד

* דף היומי בבלי

* דף היומי בהלכה

* ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

מהו 'קרפף המוקף לדירה'? כיצד ניתן להסב 'קרפף שלא הוקף לדירה' ל'מוקף לדירה'? האם אפשר לבטל שם דירה מ'קרפף שהוקף לדירה'?

דיני קרפף שלא הוקף לדירה'

- רשות היחיד שהקפתה במחיצות לא נעשתה לשם 'דירה' - המכונה 'קרפף שלא הוקף לדירה' - מדאורייתא רשות היחיד היא לכל דבר, ואסור להוציא ממנה לרשות הרבים, ולהיפך; אבל מדרבנן, אם שטחה גדול מ'בית סאתיים', אסורה כ'כרמלית'. ואם שטחה בית סאתיים במדויק - דינה כרשות היחיד, אבל אסור להעביר חפצים מבית מגורים לתוכה, ולהיפך. ויש חולקים על איסור זה, ובשעת הדחק ניתן להקל. וחצר אחורית של בית מגורים, גם כשלא הוקפה לדירה, אין בה איסור זה, כיון שאינה כה שונה במהותה מבית המגורים.
- קרפף שלא הוקף לדירה, ושטחו בית סאתיים' מדויק, והוא צמוד לחצר רשות היחיד, ומחיצה מפרידה ביניהם, ונפל חלק מהמחיצה - אם אורך הפרצה יותר מעשר אמות, או שרוחבם של הקרפף והחצר שווה, והמחיצה המפרידה ביניהם נפלה כולה - הקרפף אסור בטלטול חפצים בתוכו, והחצר אסורה אף היא, משום שהיא פרוצה למקום האסור בטלטול.

ביטול שם דירה מ'קרפף שהוקף לדירה'

- קרפף שהוקף לדירה, ולאחר מכן הוקמה בתוכו בריכה, או שהוקם בו מאגר מים לצרכים אחרים - כל שהמים ראויים לשימושי דירה, כגון שתייה וכביסה, אינם מבטלים שם דירה מהקרפף.
- בהמשך לאמור: מים שאינם ראויים לשימושי דירה מבטלים שם דירה מהקרפף, בתנאים מסוימים; ונחלקו ראשונים אם דווקא כשעומקם עשרה טפחים, או אף בפחות מכך, וראוי להחמיר. ולדעה הסוברת שרק מים שעומקם עשרה טפחים מבטלים שם דירה - יש להעמיד הלכה זו במאגר

מים המגיע לעומק עשרה טפחים רק לאחר מרחק של יותר מארבע אמות משפתו.

איסור הטלטול ברשות היחיד גדולה המוקפת במחיצה 'גרועה'

- רשות היחיד שהוקפה במחיצה 'גרועה' - דהיינו, מחיצת 'שָׁתִי' לחוד, או 'עֵרֶב' לחוד, העשויה שלבים שלבים, שביניהם מרווחים של פחות משלושה טפחים - אם יש בשטחה יותר מ'בית סאתיים', אסרו חכמינו ז"ל לטלטל חפצים בתוכה לטווח של יותר מארבע אמות. ואם הרשות משמשת לדירת שלושה אנשים - מותר לטלטל בתוכה; אך אם יש בתוכה שטח של בית סאתיים או יותר שאין לאנשים אלו צורך בו - אם שטחה הוא יותר מ'בית ששה סאין' - נאסרת כל הרשות בטלטול; ואם הוא פחות מבית ששה סאין - נחלקו ראשונים אם היא נאסרת.
- מתחם שיש בו שלוש רשויות היחיד הצמודות זו לזו, ומוקפות במחיצה גרועה, וכל אחת משמשת לדירת אדם אחד, ועשו 'עירוב חצרות' ביניהן - אין הדבר מועיל להחשיב את כל הרשויות כאחת, ואין הטלטול מותר בכל אחת מהן אלא כשאין בשטחה יותר מבית סאתיים. ואם שתי המחיצות האמצעיות, המפרידות בין שלוש הרשויות, נפרצו - פעמים שהדבר מתיר את הטלטול בכל הרשויות שבמתחם, פעמים שמתיר את הטלטול רק בחלקן, ופעמים שמעיקר הדין מתיר את הטלטול בכל הרשויות, אלא שלכתחילה ראוי להחמיר בדבר.

'פי תקרה יורד וסותם'

- הלכה למשה מסיני, ש'פי תקרה יורד וסותם'; דהיינו, שטח מקורה המוקף במחיצות משלושה צדדים, קצה התקרה נדון כאילו הוא 'יורד' למטה בצד הרביעי ו'סותם' אותו, ונחשב כמחיצה רביעית.

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על ראשי לשריתמש בתמונה

סיפורי חז"ל

יעש בצלאל את הארון

כיצד עשה בצלאל את הארון? עשה שלוש תיבות, שתים של זהב ואחת של עץ, ארבעה כתלים ושוליים לכל אחת, ופתוחה מלמעלה, שקע אחת של עץ בתוך של זהב, ושל זהב בתוך של עץ, וציפה וחיפה שפתו העליונה בזהב, נמצא הארון מצופה בזהב מבית ומבחוץ. בארון היו מונחים שני הלוחות שעליהם כתובים עשרת הדברות, וכן שם המפורש וכל כינויו. הארון היה מכונן כנגד כסא הכבוד, ולכך היה חביב מכל כלי המשכן, ולפיכך אף בשעה שהיו נוסעים היו פורסין עליו בגד כליל תכלת, למה שתכלת דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד. ולפי שהארון דומה לכסא הכבוד, לכך היו שמים הבגד מתכלת, פניו כנגד הרקיע הדומה לו. מעשי ניסים נעשו על ידי הארון לישראל במדבר, שני זקוקין של אש היו יוצאים מבין בדי הארון, והיו שורפים לפנייהם את הנחשים והעקרבים, ולא עוד, אלא שהיו שורפים לפנייהם את הקוצים והברקנים, ומנכשים את הדרך שלא ייכשלו בהם ישראל במהלכם, והיה העשן של שריפת הקוצים עולה ומתמר כעמודים זקופים, ומבשמים את כל העולם בריחות קטורת של מור ולבונה, ורואים כל מלכי מזרח ומערב את ענני העשן העולים מן המדבר ואומרים, מי זאת עולה מן המדבר כתימרות עשן מקטורת מור ולבונה מכל אבקת רובל.

(תנחומא ויקהל ז)

פרשת השבוע

ואת הקרשים ציפה זהב
ל"ז - ל"ד)

מסופר על חסיד אחד, שהגיע פעם לקראת ש"ק פרשת ויקהל לשבות את שבתו בצילו של רבו הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א. ובעת קריאת התורה כיבדוהו בעליה ורבינו בעל הקורא חתם את הקריאה בעליה שלו בפסוק, "ואת הקרשים ציפה זהב וגו' ויצף את הבריחים זהב. בתקופה זו היה החסיד נתון בלבטים ממושכים, בנוגע לתחום המסחרי שכדאי לו להתעסק בימים אלו, ומטרת נסיעתו לשינאווא היתה בין השאר, כדי לשטוח את ספקותיו לפני הרבי ולהמלך עמו באיזה תחום ראוי לו להתעסק? עתה ראה בפסוק שהצדיק חתם לו כמין הוראה לעסוק במסחר עצים. במוצאי שבת קודש נפרד החסיד מהרבי, וכבר למחרת ריכז את שעות המסחר שלו בסחר עצים, הוא ראה חיל בעסקיו המסועפים, ובמרוצת הזמן העמיק את אחיזתו בשוק העצים עד שהתעשר והפך לגביר גדול.

והם הביאו אליו עוד נדבה בבקר
בבקר (שמות ל"ז - ג')

מספרים כיצד נעשה הנגיד הידוע ר' שלמה סירקיס לחסידו של הרה"ק בעל ה"שפת אמת" מגור זיע"א, מעשה באחד מחסידי גור שהיה חייב לר' שלמה סכום כסף גדול, ובא אל ר' שלמה והתנצל לפניו שאין לו לשלם, וביקש ממנו שיעזור לו לצאת מחובותיו, על ידי ששיג עבורו סכום כסף בהלוואה מכמה אנשים. הסתכל ר' שלמה ברשימת שמות האנשים שמהם רצה החסיד ללוות את הכסף ואמר: אני רואה בין עשרת האנשים שרשמת, רק חמישה שיוכלו להלוות לך, ואת השאר אני אלווה לך. החסיד יצא מכליו מרוב התפעלות, שהרי לא די שהוא חייב לר' שלמה סכום כסף גדול, הוא עוד מוכן להלוות לו עוד. כשהיה החסיד בגור אצל רבו ה"שפת אמת", סיפר לו את כל הענין, ביקש הרבי להכיר את היהודי אציל הנפש, הביא החסיד את ר' שלמה לרבו, הרבי קרבו מאד. ומאו נקשר אליו ר' שלמה בכל נפשו.

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 6:14 ת"א: 6:16 ר"ת: 6:51

פרשת ויקהל - שקלים

זמני כניסת שבת
ירושלים: 5:01 ת"א: 5:16

זכור ושמור בדיבור אחד

בכל ליל שבת במשך כל השנים היה יושב היהודי שהיה מנהל טחנת קמח במקצועו, יחד עם בני הבית ושרו יחדיו את הפזמונים שמזמרים לפני אמירת הקידוש, "שלום עליכם" ו"אשת חיל" וכו'. גם בליל שבת זה נהגו כן, ולאחר שמוג לעצמו את הגביע ביין משובח, וכולם השתתקו והתקרבו אל שולחן השבת כדי לשמוע את הקידוש. האב לקח נשימה ארוכה ולפתע התיישב ונרדם בכסאו!

"טאטע! טאטע! אבא! אבא!" קראו כל בני המשפחה. אין תגובה. מיישהו ניסה לעורר אותו באמצעות טלטלה בכתפו אך ללא הועיל. "תתעורר, תתעורר!" הילדים צעקו כאחוזי תוזית. המבוגרים החליטו שהוא כנראה התעלף והחלו לדאוג, ומיישהו רץ לקרוא לרופא. הלה הגיע אך גם הוא לא הצליח לעורר אותו משנתו העמוקה או להבין מה קרה לו. לאחר עוד בדיקה הציע הרופא להניח לו לישון עד שיתעורר מעצמו. ומיישהו אחר יצטרך לעשות קידוש. ראש המשפחה, לא התעורר עד הבוקר. הוא היה נדהם ונבוך לשמוע מה אירע, ולא ידע מה לעשות עם עצמו. בליל שבת הבא זה קרה שוב. ולפני שהתחיל את הקידוש נרדם שוב, מבלי יכול להעיר אותו.

"כשהתעורר בבוקר והבין ששוב קרה לו כמו שבת שעברה, קרה ברוב תסכול: אוי, לא! לא שוב!". הוא קם מן הכיסא שבו הוא נרדם על שולחן השבת ומתח את איבריו. "מה קורה כאן? שום דבר לא עוזר! אני לא יכול להמשיך ככה. מחר אני הולך לרבי!"

למחרת השבת הוא הלך לזיכלין, אל הרבי שלו הרה"ק רבי שמואל אבא מזיכלין זיע"א, וסיפר לו את הסיפור כולו. בדמעות הוא התחנן בפניו לרפאו מן הצרה המזוויה הזאת. "נראה לי", כך אמר לו הרבי, "שבאופן כלשהו חיללת את השבת, והשבת תובעת את עלבונה, ולכן מן השמים מונעים ממך לקדם את פניה ולקדש אותה." החסיד עמד מופתע ונבוך כאחד. ואחרי כמה דקות של שתיקה אמר: "אני לא מבין. אני כל כך נזהר בהלכות השבת. אני? חיללתי את השבת? אני אפילו לא יכול לדמיין לעצמי איך זה היה יכול לקרות." השיב לו הצדיק: סע לביתך ובוודאי במשך הזמן יודע לך שיש דברים בגוי. נפרד היהודי מרבו ויצא לדרכו.

שבור לב שב היהודי לביתו. כאשר הוא סיפר למשפחתו את כל מה שהרבי אמר הם נדהמו. כולם ידעו היטב כמה הוא מקפיד על שמירת השבת. אבל אז אמר אחד מבניו הבוגרים: "אבא, אני חייב לומר לך שדבריו של הרבי צודקים. באחד מלילות השבת, כשנשארתי ער עד לשעה מאוחרת, ראיתי אותך קם באמצע הלילה. היה ברור שאתה עדיין חצי ישן. ראיתי אותך מדליק נר כדי להאיר את הדרך משום שרצית לקחת לעצמך כוס מים, וכיבית את הנר כשסיימת. בבוקר המחרת כשראיתי שאתה לא זוכר דבר ממאורעות הלילה החולף, החלטתי שלא לבייש אותך ולספר על הנעשה. אך כעת, כשהרבי עצמו אמר זאת, אני רואה חובה לעצמי לספר לך."

האיש מיד שם פעמיו בשנית לעיר זיכלין. הוא סיפר לרבי את מה שסיפר לו בנו והרבי הגיב, "אכן כך: זה מקור הבעיה. כיצד יכול יהודי להרשות לעצמו לשכוח את קדושת השבת, ותהיינה הנסיבות אשר תהיינה? ישנן שתי חובות עיקריות כלפי השבת – לזכור אותה ולשמור אותה, הקדוש ברוך הוא אמר את שתיהן בנשימה אחת, כך אומרים לנו חז"ל. "זכור" היא חובה שמתבצעת דרך דיבור, על ידי הבעת קדושת השבת במלות הקידוש, ו"שמור" היא בעבור השכל והלב, על מנת שיהיו מודעים בכל עת לקדושת השבת במהלך היום כולו, כדי שלא לחללה. אבל אתה נכשלת בשוגג "לשמור" את השבת, ולכן קשה לך "לזכור" אותה."

אנא רבי, התייפח האיש, "אמור לי כיצד אוכל לכפר על חטאי? תן לי תרופה, הצילני מצרה בלתי נסבלת זו!" אין שום דבר שביכולתי לעשות בשבילך. ה"תרופה" היחידה בעבורך היא, אם תעבור ניסיון בשמירת השבת ותעמוד בו בהצלחה. רק אז תתפייס השבת ותסלח על העלבון שעלבת בה." מלים אחרונות אלו גרמו לחסיד להרגיש קצת טוב יותר. הוא האמין בדבריו הקדושים של רבו, והחליט לעמוד במבחן ויהי מה. זמן קצר לאחר מכן קרא לו הפריץ שממנו חקר את טחנתו בתמורה לשכר שנתי ולאחוז מסוים מהכנסתו. הלה אמר לו שהוא מתכנן להגדיל בהרבה את יכולת הייצור של טחנת הקמח וכי על מנת להחזיר לעצמו את סכומי הכסף הגדולים שייאלץ להשקיע, הוא יהיה מוכרח להפעיל את הטחנה גם בשבת, החל מעכשיו.

משל ונמשל

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם
קדש שבת שבתון

מעשה באחד מסוחרי ראדין שהיה מן המאחרים לבוא וממהרים לצאת מן השבת, ביום ששי לא נעל חנותו לפני צאת הכוכבים ובמוצאי שבת פתח את חנותו בעוד חמה בראשי האילנות. הלך אליו החפץ חיים הקדוש זיע"א והטיף לו מוסר בדרך משל לאיכר שהיה מביא תבואה למכירה לסוחר יהודי, ועל דבר זה הסכימו ביניהם המוכר והקונה שבשעה שהיו שוקלים את שקי התבואה במאזנים, היה הסוחר חורט חריץ בקיר, ואחר כך היו שניהם סופרים את החריצים, וידעו שכמספר החריצים כן מספר השקים של תבואה שהביא האיכר. לימים נמלך האיכר בדעתו שדרך זו של חשבון סכנה יש בה, שהרי יכול הסוחר לטשטש אחד הסימנים שעל הקיר, ואז הוא מפסיד שק של תבואה, לכן בא והציע לסוחר דרך אחרת, כנגד כל שק של תבואה שיישקל במאזנים, ישם הסוחר מטבע על גבי צלחת, ואחר כך ימנו את המטבעות, וידעו כי מספר השקים כמספר המטבעות. התחילו נוהגים כך, ברם בשעת מעשה לא אצר האיכר כוח לכבוש את יצרו, וכשראה שהסוחר אינו מבחין במעשיו, היה ממחר לשלוח ידו בחשאי, נוטל מטבע מערימת המטבעות שבצלחת ומשלשלה לתוך כיסו, ואילו הסוחר הפיקח עשה עצמו שאינו רואה, שהרי הסוחר מרויח מכך שמשלם פחות ממה שהיה צריך לשלם.

אף אתה, סיים החפץ חיים כמוהו, הקדוש ברוך הוא נתן לנו מתנה יקרה את השבת, שכנגד כל שעה ושעה שבה הריהו משפיע עלינו ברכות וטובות בששת ימי המעשה, ואתה גונב מן השעות הללו, אבל למעשה אינך גונב אלא משלך מחסר את עצמך.

"לא אוכל לעשות זאת", אמר הטוחן בנימה החלטית. "אני עובד שישה ימים בלבד, אף פעם לא אעבוד בשבת." "נו, באמת", אמר הפריץ, "אני מכיר אתכם היהודים. אתם יודעים לשנות ממנהגכם אם אתם רוצים. שמעתי שרב יכול לכתוב לך איזה היתר שבזכותו אתה לא תצטרך לעבוד בשבת, אבל הטחנה תישאר פתוחה וכך הכנסותי יגדלו." "מעודי לא הקלתי בשמירת השבת וגם הפעם לא אעשה כך", הכריז הטוחן בתוקף.

הפריץ הרים את קולו. "כסיל עיקש! חודשיים ימים יארכו השיפוצים, ועד אז עליך לשנות את דעתך העיקשת. אם לא תתחיל להפעיל את התחנה מיד בתום השיפוצים, אשליך אותה מן התחנה." הפריץ מימש את איומו וגירש את הטוחן מן הטחנה. מאחר שאיבד את הכנסתו, הגיעו זמנים קשים לטוחן ולמשפחתו. היה להם קשה לספק לילדיהם אפילו מזון בסיסי. כמו כן, הוא עדיין היה נגוע ב"מחלת השבת", אבל החסיד היה נחוש בדעתו שלא להיכשל שוב בשמירת השבת.

בינתיים, האציל השלים את השיפוצים ומינה מנהל חדש לתחנה, כזה שהיה מוכן לעבוד במשך כל ימי השבוע. אך אז תקלות מוזרות התרחשו. תאונות מפתיעות גרמו לתחנה לצבור הפסדים גדולים. הפריץ נאלץ להודות בפני עצמו שמן הסתם בעיותיו קשורות בעובדה שהוא הרס את פרנסתו של הטוחן היהודי. הוא שלח לקרוא ליהודי, סיפר לו על מצבה הנושא של התחנה והציע לו לשוב ולחכור אותה. "ומה בקשר לשבת?" שאל החסיד. "תראה", הוא ענה. "אחרי כל הבעיות המוזרות וההפסדים הגדולים, אני מבין שאלוקים נמצא לצדך. עשה כפי שאתה רואה לנכון." וכך שב היהודי לטחנה ועד מהרה בורך בהצלחה אף גדולה מזו שהייתה לו אי פעם. הוא גם נרפא ממחלת ליל השבת שלו בדיוק כפי שאמר לו הרבי. אבל למרות שהפך לעשיר גדול, אמירת "קידוש" בשבת הייתה ונשארה הנאתו הגדולה ביותר.

צ"ן אדם לחברו

זהירותו של הגה"ק מטשעבין
 פעם נשאל הגה"ק רבי דוב בעריש וידנפלד הרב מטשעבין זיע"א על ידי אחד הרבנים, בקשר להריסת קיר בית הכנסת לצורך הרחבתו, הרב השיב לשואל בחיוב. לאחר שהלה יצא לדרכו נזכר הרב ששכח להוסיף לשואל פרט חשוב, מיד ביקש לטלפן אליו ולהודיעו שיש להיזהר מאד, כי בעת הריסת הקיר לא ימצאו ילדים בסביבה, לבל יאונה להם כל פגע חלילה, "ונגע לא יקרב באהלי ה'". ולא נחה דעתו של הרב וביקש להודיע גם לבנו של הרב השואל, שיודיע על כך לאביו בכלל הדחיפות.

זהירות מופלאה של ילד

מסופר על בנו הצעיר של הרה"ק רבי ש"ב מפרשיסחא זיע"א, שבהיותו ילד כבן תשע קיבל מיהודי אחד בהשאלה לתקופה מסוימת אבנט לתפילה. ביום שבת קודש אחד בשעת תפילת מוסף נשמע הקול כי יהודי זה נפטר. מיד הודרו הילד וחלץ את האבנט מגופו, כששאלוהו מדוע נחפו תוך כדי אמירת הקדושה להסיר את האבנט? השיב הילד: אבנט זה שייך ליהודי שנפטר עתה וממנו קיבלתיו בהשאלה, והנה ברגע שנודע לי שהוא נפטר, הרי האבנט שייך מעתה ליורשיו ומהם לא קיבלתי רשות, ואינני חפץ להשתמש בחפץ בלא דעת הבעלים.

חסד מיוחד במתן בתר

בסוג חסד מיוחד עסק הגה"צ רבי ישעיה חשין זיע"א, שהיה ראש המלמדים בת"ת "עץ חיים" לפני

למעלה ממאה שנים, מנקיי הדעת בירושלים. בלילות כאשר היה פנוי היה יושב ועורך את חידושו בתורה בצורת הדרנים על הש"ס ועל סיומי מסכתות, דרשות לבר מצוה בהלכה ובאגדה, בהם השקיע את מיטב כוחותיו. את כתביו אלו פיזר בהשאלה לכל דורש החפץ לשאת מדברותיו בסיום מסכת וכדו', את הכל הוא נתן במאור פנים חיים ללא תמורה, אפילו אמירת ישר כח לא רצה לשמוע, בחגיגות רבות נאמרו דרשותיו היפות המשולכות בהלכה ואגדה, מבלי שידעו כלל מי מחברם כי לא היה מעוניין ולא רצה כלל שיאמרו את הדברים בשמו, ר' ישעיה ערך דרשות רבות המתאימות לכל תקופה בשנה בה חל יום הבר מצוה באופן שכל דורש מצא את המתאים לו מן המוכן, והיה נותנם לנערים בשמחה וטוב לב, ולא עוד אלא שבעצמו ישב ושינן עם הילד את הדרשה מבלי לבקש פרס או שכר בטלה, וכה העיד בצוואתו "מעולם לא ביקשתי שום פרס ממקבלי הדרשות ממני, ואע"פ שרצו ליתן לא קבלתי".

זהירות מופלגת

הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זיע"א סיפר פעם: נכנסתי למורי ורבי הרה"צ רבי נחום זאב זיו מקעלם זיע"א וראיתיו קוצץ את צפורני ידיו, ואחרי כן משייפם היטב בפצירה. לשאלתי הוא הסביר לי את פשר מנהגו, מעיין אני הרבה בספרים השייכים לציבור, חוששני איפוא שמא אגרום בצפורני איזו שהיא שריטה וקלקול לספר, ואזי אהיה חלילה מוזק לרכוש של הרבים.

תלולא דצדקיא

שבת קודש כ"ה אדר
 הרה"ק רבי אברהם גרשון מקיטוב ב"ר אפרים (תקכ"ה) הרה"ק רבי ישראל מקאלוש ב"ר אהרון לייב מפרעמישלאן (תר"מ)

יום ראשון כ"ו אדר
 הרה"ק רבי אליעזר ליפא מחאמעלניק ב"ר אלימלך מליזענסק (תק"ע)
 הרה"ק רבי אהרן ב"ר שמשון (ד"ר גארדאן תלמיד המגיד - תק"ע)
 הרה"ק רבי איתמר הכהן מדויקוב (חותנו של הרה"ק רבי יצחק מקאלוש זיע"א)

יום שני כ"ז אדר
 הרה"ק רבי ישעי' שור אב"ד יאס ב"ר משה (כליל תפארת - תרל"ט)

הרה"ק רבי יוסף שאול נאטאנזאהן ב"ר אריה לייבוש (שואל ומשיב - תרל"ה)

יום רביעי כ"ט אדר
 הרה"ק רבי שלמה הכהן מראדומסק ב"ר דוב צבי (תפארת שלמה - תרכ"ו)
 הרה"ק רבי יואל בעער מראצפערט ב"ר יעקב שלמה (תש"ן)

יום חמישי ל' אדר
 הרה"ק רבי יצחק אייזיק ב"ר צבי מכפר ספרין (אבי ה"עטרת צבי" תק"ס)
 הרה"ק רבי ברוך מגארליץ ב"ר חיים מצאנז (תרס"ו)

יום שישי א' אדר
 רבינו אברהם ב"ר מאיר (אבן עזרא - אד"א ד"א תקנ"ד)

רבי שבתי ב"ר מאיר הכהן (שי"ך - אד"א תכ"ג)
 הרה"ק רבי יצחק אייזיק ב"ר צבי מכפר ספרין (אבי ה"עטרת צבי" תק"ס)
 הרה"ק רבי ברוך מגארליץ ב"ר חיים מצאנז (תרס"ו)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבניצין שליט"א
 מח"ס "גם אני אודך" רמזים יוסף התרים" על המעשים.

מים אחרונים (י"ז)

- לפני שנוטל מים אחרונים, יאמר, "מים אחרונים חובה". (ספר הקנה עמוד נ')
- המקיל במים אחרונים, מקילים לו ימיו ושנותיו. [היינו שמורידים לו ח"ו מימיו ושנותיו]. (ספר חרדים פרק מ"א אות ד')
- הזהיר במים אחרונים, יזכה לאריכות ימים. (ספר סגולות ישראל אות ל"ד, בשם המרדכי)
- אפילו שלא אבל מלח, חובה ליטול ידי למים אחרונים. (בית יוסף אורח חיים סימן קפ"א בשם הרי"ף)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

מברכים חודש אדר שני
 המולד יום ד' 12:41 16 חלקים
 ר"ח יום חמישי ושישי

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לכוונת "עין חמד" - מקלחת ציון

פְּרָשַׁת וַיִּקְהַל - זְרִיזוֹן מִקְדִּימִים לְמַצּוֹת

"וְהַנְּשָׂאִם הִבִּיאוּ אֶת אַבְנֵי הַשֹּׁהַם" (שמות לה, כז)

שאינו מכובד כל כך, אין אנחנו מדקדקים בשמו, אלא מקצרים שמו ואולי אף קוראים אותו בשם כינוי."

"אולם כאשר מדובר באדם חשוב, אז מבטאים את שמו המלא בהברה והטעמת כל האותיות. וכאן התורה מקצרת מעט בשם על ידי חיסור האות י'."

אולם עדיין יש להבין, הרי אין מרגישים בחוסר זה כאשר קוראים את שם בתורה?

ותירץ: "אומנם כאן בעולם הזה העונש לא גדול, אבל בעולם העליון שם התורה כתובה באש שחורה על גבי אש לבנה, והחיסרון שם עומד לעולם הפרש הוא גדול מאוד."

"שכן מה שלנו נדמה פה שהוא רק חיסרון נקודה אחת קטנה, בעולם הנצחי מורגש בחיסרון גדול."

"אומנם כאן בעולם הזה, אנו עוברים בלי התבוננות על חיסרון כזה, אבל שם בעולם הנצחי מורגש הוא בבהירות יתירה מובלט לכל ומדרגה אחרת לגמרי."

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

ע"י	כניסת לכת	צאת לכת	ריבוי חס
י"ט	17: 02	18: 14	18: 54
כ"א	17: 19	18: 12	18: 50
כ"ב	17: 19	18: 12	18: 51
כ"ג	17: 21	18: 14	18: 53

כותב רש"י הקדוש: "אמר רבי נתן: 'מה ראו הנשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחילה, ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחילה?'"

"אלא כך אמרו נשיאים: 'יתנדבו ציבור מה שמתנדבים ומה שמחסרים- אנו משלימים אותו'."

"כיוון שהציבור הביאו את כל הנדרש, שכן נאמר: 'וְהַמְּלָאכָה הָיְתָה דָּיִם' (שמות לו, ז), אמרו הנשיאים: 'מה עלינו לעשות?!' לפיכך הביאו את אבני השובהם. לכך התנדבו בחנוכת המזבח תחילה."

ולפי שהתעצלו מתחילה, נחסרה אות משמם, שכן כתב 'וְהַנְּשָׂאִם' (שמות לה, כז) - חסרה האות יו"ד."

והנה את חטא הנשיאים אפשר להבין. כי לו היה הדבר חביב עליהם ביותר, כפי שראי להיות לפי האמת, היו מזדרזים ומקדימים להביא את נדבתם, ולבטח לא היו מסתפקים באמירה: "מה שישראל מחסרים- אנו משלימים", על אף שמן הסתם שהייתה כוונתם של אותם אנשי מעלה לשמה."

מכל מקום בענייני קדושה רואים אנו שאדם לא יעשה חשבונות, אלא התורה דורשת מאיתנו להיות ראש וראשון לכל דבר שבקדושה."

וראיתי לרב אפרים זצ"ק זצ"ל בספרו 'חכמת המצפון' ששואל: "מה העונש שחסר אות בשמם, ומי מבחין בשינוי, ואפילו בהברה אין הבדל?!"

ותירץ: "כאשר אנחנו מבטאים שם לאדם

- זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאלהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
- הצלחת אברהם גורג'י דן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
- הצלחת אלי ברוט ומשפחתו

הצלחה בגור

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שמות רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב מ קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר חונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט סיון בת אסתר עמית בת טובה יוסף בן רחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליה טילה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אבנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זורי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחיתה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה יהודה אריה בן רחל ברכה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה מישא אסתר בת זרהה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה זהבה בת שושנה רייזל אליהו בן רחל נעמי בת שרה יחידות אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בו אסתר

לרפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן אריס וליילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה- עורלה - חלק א'

מהי עורלה ומה איסורה?

שאלה

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון:

תשובה

אמרה התורה: "וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל, וערלתם ערלתו את פרו, שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל ובשנה הרביעית יהיה כל פרו קדש הלולים לה'. ובשנה החמישית תאכלו את פרו להוסיף לכם תבואתו" (ויקרא יט, כג-כה). מכאן שפירות האילן אסורים באכילה בשלוש השנים הראשונות לאחר נטיעת האילן, ובשנה הרביעית הם קדושים בקדושת נטע רבעי. **הערה:** דעת השו"ע דעורלה בזמן הזה בארץ ישראל אסורה מהתורה, כ"כ בשו"ת המבי"ט ח"ג (סימן קכז), ובשו"ת מהרי"ט (חיו"ד סימן לד). אולם יש הפוסקים דאף בארץ בזמן הזה הוא מדרבנן, וכמ"ש התוספות (יבמות פא. ד"ה מאי), ר"ש עורלה (ה"ג מ"ז) הביאם החזו"א (עורלה סי' יא סק"ח). וע"ע משנה למלך (פ"י ממאכלות אסורות הי"א) משום דקדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבוא. ובצל"ח ברכות (לו.).

הנטע עץ מאכל, מונה לו שלש שנים מעת קליטת האילן באדמה, וכל הפירות, שיחנטו בעץ בתוך שלש שנים לנטיעתו, אסורים באכילה והנאה לעולם. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן רצד ס"א). ואין מונים משעת הנטיעה, אלא משעת הקליטה שו"ע (שם ס"ד). [לקמן יבואר כיצד מנין שנות עורלה]. בגלל חומרת דין עורלה, פרי עורלה, שנתערב בפירות אחרים מאותו המין, אינו בטל ברוב או בשישים כמו איסורים אחרים, אלא במאתיים. אולם ספק עורלה בטלה ברוב, ראה שו"ת אור לציון ח"א (סימן יז). אם התערב פרי העורלה בסוג פרי אחר, ולא ניכר פרי העורלה, כגון שבישלה יחד וכדומה, בטל בשישים.

איסור עורלה חל על הפרי והגרעינים, וכן על קליפת הפרי. וכן, נוהג איסורו בזגים ובגרעינים של הענבים. **מקורות:** שו"ע (שם). איסור עורלה נוהג רק באילן ולא בירק. **מקורות:** רמב"ם (פ"י מהל" מאכלות אסורות ה"ט).

העלים והענפים של עצי עורלה, אין בהם איסור. **מקורות:** משנה עורלה (פ"א מ"ז) וילפינן "וערלתם ערלתו את פרו". ושו"ע (שם ס"ב). ולכן עלי גפן, שלא עברו שלש שנים מיום נטיעתם, אין בהם איסור עורלה ומותרים באכילה. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן רצד ס"ב). אולם יש לעיין בזה, שהדבר נתפשט מאוד, וכיום יש יבוא של עלי גפן מטורקיה/ סין והגידול מיוחד עבור כך. וצל"ע. ושוב ראיתי שכתב בזה בשו"ת מעין אומר ח"ה (עמוד מו).

אולם, יש להימנע מלאכול עלי גפן מפני ריבוי תולעים. **הערה:** ראה כף החיים (יו"ד סימן פד ס"ק צד) בשם גדולי האחרונים. וכתב בספר קדושת הארץ- עורלה (עמוד נז), שאם קטפו את העלים בתקופה של הריסוס בגפנים, אין בהם ריבוי תולעים וניתן להכשירם.

עלי "גת" שלועסים בני תימן, אין בהם משום עורלה. **מקורות:** הגר"ש מחפוד בקובץ תנובת שדה (גליון שני), הגר"י רצאבי בספרו בארות יצחק ח"ה (עמוד ר), ספר קדושת הארץ- עורלה (עמוד נט). אולם יש לציין כי מצויים בהם חרקים.

ישועה מפלאה

קרוב לביתו של הצדיק הגאון הרב אברהם ישעיהו קרליץ זצ"ל (החזון אי"ש) התגורר הרב זאב גאולמן זצ"ל שהיה ת"ח מחניכי נובהרדוק ובן בית אצל הצדיק. יום אחד הופיע ר' זאב אצל החזו"א ובכה לפניו, כי בתו הקטנה כבת חמש חולה אנושות ומאושפת בהדסה בת"א.

ביקשו הצדיק לגשת לכולל בזכרון מאיר (כיום כולל חזו"א) שיגידו תהילים לרפואת הילדה ולאחר מכן לשוב אליו. ר' זאב עשה כאשר ציווה אותו הצדיק ובשובו אמר לו החזון אי"ש: "סע לבית הרפואה אל הילדה, ואם יפגשו אותך בדרך ושאלו אותך: 'מה שלומה?', אל תענה. כשתצליח להיכנס לחדר הילדה, הבט והסתכל כל הזמן בעיניה, עד שתתחיל לבכות, ואז תוכל לעזוב"...

ר' זאב שהתברך באמונת חכמים קיים את דברי רבינו כלשונם. בקשיים גדולים הצליח להתגנב לחדרה, וכאשר גילו אותו, ביקשו לגרשו מהמקום, אז ר' זאב התעקש להישאר ולא ויתר. זמן רב הביט בעיני הילדה, כפי שציווהו החזו"א, עד שסוף סוף החלה לבכות ואז מיהר לעזוב את המקום.

למחרת כשבא לבקר את בתו התברר, שב"ה השתנה לגמרי מצבה לטובה באופן מפתיע, עד כדי כך שהאב התבקש להיכנס לחדרו של פרופסור מאיר מנהל בית-הרפואה ושם נשאל: "איזה טיפול עשית לבתך?". האב הגיב, שלא עשה כל טיפול, כשנוכח הפרופסור לראות שלא יצליח להוציא ממנו דבר, שאלו: "לפחות תגיד לי, היכן היית לפני שהגעת אתמול אל הילדה!".

ענה לו ר' זאב: "הייתי אצל החזון אי"ש... כששמע פרופסור מאיר את התשובה הגיב במילים הבאות: "אה, היית אצל הפרופסור הגדול הזה?! אם כן כדאי לך עתה לברוח מהר עם הילדה מבית הרפואה, הואיל וצוות הרופאים רוצה לבצע בדיקות רבות על הילדה, כדי למצוא את התרופה שריפאה אותה". (מעשה אי"ש)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PrineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כְּמִלְאָכִים- האדמו"ר הרב אורי הכהן יאללעס מסאמבור זצ"ל

האדמו"ר הרב אורי הכהן יאללעס מסאמבור- נולד ב-כ"ד אייר ה'תקצ"ב (1832) בללוב שבגליציה. נקרא על שם רבו של אביו, האדמו"ר הרב אורי קלוגהויפט. משחר ילדותו היה מתמיד עצום וכן התברך, בכישרונות עצומים. כשנעשה בר-מצווה בשנת ה'תר"ה עמד למבחן בפני הגאון ר' יוסף שאול הלוי נתנזון שקיבלו כתלמיד בשיעורי ההלכה והיה לומד 16 שעות מדי יום ביומו. בשנת ה'תר"ח (1848) כשהתנהלו קרבות עזים בעיר לבוב, לדא את מרד הפולנים נגד שלטון האוסטרים, וקול צחצוחי חרבות נשמע ברחובות העיר, מסר רבינו את נפשו ולא החסיר ללכת יום יום לבית מורו ללמוד את שיעורו הקבוע, בהפטירו כי על לימוד התורה יש למסור הנפש. בגיל 18 הוסמך להוראה. לאחר נישואיו אכל בבית-חותנו. לאחר מספר שנים נפטר חותנו ורבינו סבל מעוני, והיה מדוכה בייסורים. בהמשך הפך להיות מלמד דרדקי לבניו של הרה"ח מרדכי וקסלר (מנגידי העיר קאמרנא).

בין השנים ה'תר"ט-ה'תרי"א (1849-1850) הסתופף בצל הרה"ק רבי שלום רוקח מבעלזא זצ"ל. לאחר הסתלקותו הסתופף אצל הרה"ק רבי אברהם ברנדווין מסטרטין. קודם הסתלקות רבו ב-ג' טבת ה'תרכ"ה (1864), הכתירו רבו לרבי ומנהיג אולם לאחר הסתלקות רבו הסתופף בצל הרה"ק רבי אברהם יעקב פרידמן מסאדיגורא, שציווה עליו בשנת ה'תרל"ח (1878) שיעבור לגור בעיר סאמבור ושם ישמש כאדמו"ר ואכן רבינו שימש באדמו"רות במשך ל"ב שנים. **מעולם לא לנה אצלו פרוטה בלילה. גם בעת הדוחק לווה מאחרים ופיזר לצדקה. בעל רוח-הקודש. זכה לגילוי אליהו הנביא. רבים פנו אליו ונושעו.** בשנותיו האחרונות נחלש מאוד ועיניו כהו ונעשה סגי נהור. למרות מצבו, לקח מלמד, שילמד עימו וזכה לסיים את הש"ס בזקנותו לבד עוד שבע פעמים. נפטר בשבת קודש פרשת ויקהל פקודי- שקלים, א' אדר ב' ה'תר"ע (1910). ציונו בסאמבור. חי כ-78 שנים. בנו, רבי יהודה צבי מילא את מקומו.

אביו: המקובל ר' אפרים צבי (מגדולי תלמידי האדמו"ר הרב אורי קלוגהויפט - השרף מסְטְרֵלִיק). **אמו:** מרת חוה לאה. **אשתו:** מרת שרה יענטא (בת ר' שמשון נטא דומ"צ קאמרנא- נישא בשנת ה'תרי"א). **מרביתיו:** האדמו"ר ר' שר שלום רוקח מבעלז, האדמו"ר ר' אברהם ברנדווין מסטרטין, האדמו"ר ר' אברהם יעקב פרידמן מסדיגורה, ר' יוסף שאול נתנזון (אב"ד לבוב בעל השואל ומשיב). **ילדיו:** ר' יהודה צבי (חתן רבי יהודה לייבוש וואלקנפעלד מברזאסטיק), ר' שלום מסטרי (אב"ד סטריא בעל השפתי שלום, חתן רבי אליעזר יצחק טייכער מאוליינוב, ובזיו"ש חתן רבי יעקב יצחק וואהרמאן מזבאריז נכד ה'דעת קדושים' מבאטשאטש), ר' נחום מחיראב (חתן ר' ישראל שמואל מטאמשוב). **מספריו:** **יאמרות טהורות**- מדברי תורתו **יאור קדוש**- תולדותיו ומעשיו.

ל רבינו היה חסיד אחד בשם ר' קאדיש. פעם אחת עלה בדעתו, היות שרבו נוסע לרה"ק מסאדיגורא על כן נכון, שגם הוא יסע שם בשבת, ולא גילה דעתו לשום אדם, וקם ונסע ביום חמישי מביתו. והיות ובדרך לסאדיגורא היה צריך לעבור בעיר סאמבור, נזהר שלא לרדת מהעגלה בסאמבור, כדי שאיש לא ידע. לפתע הוא שומע אחד קורא בשמו: ר' קאדיש ר' קאדיש, אולם חשב בדעתו, שמסתמא יש עוד אחד ששמו כשמו, על כן לא שת ליבו לזאת.

לפתע ראה את המשב"ק של רבינו שהכניס ראשו בתוך המרכבה ואמר: "ר' קאדיש הרי קראתי לכם כמה פעמים, ולמה לא עניתם?". וענה לו: "מכיוון שאף אחד אינו יודע, שאני נסעתי, על כן לא עלתה בדעתי שהכוונה עליי", ושאל, "מהיכן ידעת, שאני כאן?". השיב המשמש, שהרבי ציווה לו לקחת צלוחית יין ולמסור לר' קאדיש העובר עכשיו דרך סאמבור בדרך לסאדיגורא לשבות בשבת קודש, ויתן לו את היין כדי שיעביר לרה"ק מסאדיגורא, ועמד ר' קאדיש משתומם על רוח קודשו הגלוי של רבו מסאמבור.

ר בינו סבל מכאובים גדולים בעיניים, ובא ללמברג להתרפא אצל רופא עיניים מפורסם. הרופא בדק את עיניו ונתן לו תרופות שעזרו לו להחלים. כשביקש לשלם לו, סירב הרופא לקחת כסף, ונימוקו עימו, שאינו מקבל שכר רופא מרבנים. רבינו התרעם על כך, כי אמרו חז"ל (ב"ק פח). "אִסְאֵי דְמַגְנָן בְּמַגְנָן - מִגְן שְׁנֵי (רופא של חינם- שווה חינם. כלומר, דבר שניתן בחינם, לא שווה כלום), ובסירובו של הרופא הוא מבטל את האמון בו. משעמד הרופא בסירובו, פנה אליו רבינו ואמר לו: "אם תסכים להצעתי, דע לך, שביום פטירתך **אשא אותך על שכמי אל שער גן עדן, ותינצל מדינה של גיהנום**". הרופא שהיה מקטני אמונה לא שם לב לדבריו, ובחיוך קל נענה להצעתו. והנה קרה דבר, שהפתיע את כל אנשי למברג, **באותו יום ובאותה שעה שנפטר רבינו- מת גם הרופא וקברו את שניהם ביום אחד.** מאורע זה היה לשיחה ימים רבים ודמותו של רבינו התקדשה בעיני הציבור ושימשה כסמל של איש קדוש וטהור עושה פלאות.

בעיר מישינע שבגליציה המערבית היה יהודי בשם הרה"ח ר' חיים שאול האלצער ע"ה, ואחד מבניו היה כבר בן שלוש שנים, ועדיין לא פתח פיו לדבר. הוריו היו מודאגים, והאב ר' חיים שאול הזכיר את הבן בפני הצדיק רבי אורי מסאמבור ז"ע, הרבי הרגיעו בהבטחה שעוד מעט והילד יתחיל לדבר, וכן היה שכעבור יומיים בלבד התחיל הילד להראות סימני דיבור, עד שהתפתח ודיבר כאחד הילדים.

פעם אחת נסע אליו חסיד אחד מאחת העיירות ובידו קוויטל ארוך שהביא בשליחותם של כל בני העיירה, עם כל שמותיהם ובקשותיהם. בהגיע הקוויטל ליד רבינו סילקה לצדדין באמרו: "הבאת לי פתק מבר מינן". **בדקו ומצאו, שאכן כך היה שאותו אדם מהעיירה נפטר בינתיים.**

כְּחָה שֶׁל שְׂתִיקָה

"אני יושב לידו ואני שומע בן אדם, שאומר לסוכן, שקניתי ממנו לפני רגעים ספורים את הכרטיס, שהוא רוצה כרטיס ל'שארלי גולד' למחר בבוקר".

"הסוכן עונה לו: 'היה כאן אחד, שבא מקודם וקנה כרטיס אחרון שהתפנה', הוא בעצם התכוון אליי, שקניתי את הכרטיס למקום".

"אותו אדם אומר לו: 'תעשה טובה, בוא תעשה קומבינה ותביא לי את המקום של אותו אחד שקנה', ואני שומע את כל השיחה ביניהם".

המוכר אומר לו: 'תראה, הוא כבר שילם, ואני לא יכול לעשות דבר'. אבל אותו אחד היה עקשן, עד שהמוכר אמר לו: 'חכה שניה, אני חוזר אליך עוד מעט'.

הסוכן מרים את הטלפון ומתקשר אליי: 'שלום, זה זאיד חיים?', עניתי לו: 'כן', והוא אומר לי: 'תשמע, אני מצטער, אבל המקום שקניתי היה תפוס למישהו ולא ראיתי'.

הניסיון היה קשה מאוד. אני יכול להרים את הראש ולומר לו 'שקרן!'. חוצפה ממדרגה ראשונה ועוד הוא לידי, אבל הוא לא רואה אותי ולא יודע שאני נמצא מטרים ספורים ממנו. יכולתי לקום, לגשת לסוכן ולהראות את פרצופי בחלון ולומר לו: 'מה אתה אומר!...'

"אבל חשבתי לעצמי: 'איזהו גיבור הכובש את יצרו'. ואמרתי לו: 'בסדר'. לאחר דקות מספר נכנסתי אליו והוא הביא לי כרטיס לשדה התעופה 'אורלי'.

"כשהוא הביא לי את הכרטיס ל'אורלי', הוא גרם לי שלא אוכל להגיע מ'אורלי' לפריז, סתם שילמתי מאתיים דולר, וגם מדובר בנסיעה ארוכה מאוד".

"הלכתי באותו יום למסור שיחה בתל אביב. ב"ה, יש לנו שיחה פעם בשבוע שם. ואני רואה את הטלפון שלי מצלצל מחוץ לארץ".

"אמרתי לסובבים: 'שניה אחת. זוהי שיחה מחו"ל ובגלל שאני נוסע מחר לפריז- אני חייב לענות'. 'הלו'- 'שלום הרב זאיד, זה הרב תורג'מן מהסמינר בפריז. הרב קנה כרטיס?', עניתי לו 'בטח, הריה טיסה היא מחר!'. "

"ואז הוא אומר לי: 'עדיף, שהרב יקנה את הכרטיס ל'אורלי' ולא ל'שארלי גולד', הסמינר בסוף לא יתקיים בפריז אלא במקום אחר'. סיפרתי להם, כל מה שאירע ולבסוף אמרתי: 'אתם רואים מה זה? לא כעסתי, שתקתי, ויתרתי, ובסוף בורא עולם הראה לי שרק אני הרווחתי. אם הייתי קונה כרטיס לפריז, הייתה לי נסיעה ארוכה, ולאחר מכן הייתי צריך גם לנסוע כדי להגיע למקום הסמינר".

אחד הניסיונות הקשים ביותר העוברים על האדם הוא היכולת שלו להבליג ולשתוק. פשוטו כמשמעו. פעמים, שהניסיון מתבטא בכך, שמישהו מעליב, ולשני יש את היכולת לענות, והוא בוחר לנצור את לשונו.

פעמים, שהאדם יודע שהוא צודק, ויש ביכולתו להשיב לשני, אבל שוב הוא בוחר בפלח השתיקה, והניסיון היותר קשה הוא, כאשר הוא יודע, שהאדם ממול 'עובד עליו בעיניים'. ולמרות כל זאת הוא בוחר להבליג.

עוד דרשו רבותינו, שפרנסתו של האדם, לאחר שנקצבה מהשמים, תלויה היא בפיו. שכן המילה פרנסה פותחת באות פ ומסתיימת באות ה (דהיינו פה), והאותיות הפנימיות הן- רסן. לא בכדי אמרו רבותינו: "מוות וחיים ביד הלשון".

להלן סיפור מופלא, שהתרחש עם מגיד המשרים הצדיק הרב חיים זאיד שליט"א המראה לנו, שכאשר האדם בוחר בשתיקה ומוותר על אף שהוא צודק, בסיכומו של עניין הוא יוצא נשכר.

"הייתי צריך לנסוע לצרפת לסמינר, בדחיפות להחליף את אחד הרבנים שלא הרגיש טוב. הלכתי לאחת מחברות הנסיעות כדי לקנות כרטיס. כשהגעתי לשם, ראיתי דלפק עם זכוכית".

"ביקשתי מהסוכן כרטיס לצרפת, והוא הסביר לי, שיש שני שדות תעופה בצרפת. האחד נקרא 'שארלי גולד', וזהו שדה התעופה המרכזי".

"ויש עוד שדה תעופה בשם 'אורלי'. מי שנוסע לפריז- נוחת ב'שארלי גולד', ומי שנוסע לשאר המקומות בצרפת- נוסע ב'אורלי'.

"מאחר והסמינר היה בפריז- אצל הרב תורג'מן. לפיכך ביקשתי כרטיס ל'שארלי גולד'. הסוכן הלך וחיפש כרטיס, ולאחר זמן מה אמר לי, שהטיסות מלאות ואין מקום".

"הוא הציע לי להמתין כיוון שבד"כ ישנם ביטולים. שמעתי לעצתו ואומנם לאחר זמן מה התפנה מקום. הסוכן לקח את הוויזה העביר וסגר לי את המקום כשהוא אומר: 'מחר בבוקר בשעה 06:00 המטוס ממריא. הכל בסדר, תהיה בריא!'. "

"אני יוצא מהדלפק הראשון, ובדלפק השני לפתע אני רואה את חבר שלי. הוא מבחין בי ואומר: 'הרב זאיד, שלום עליכם. מה שלומכם?'- עניתי לעברו: 'שלום עליכם'.

"הוא אמר לי: 'אם יש לך קצת זמן, בוא נשב פה ונדבר'. הסכמתי, כיוון שהיה לי זמן עד למחרת בשעה שש בבוקר.

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שבתי בן אסתר אטון זצ"ל וילד יחיאל בן יוסף ז"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברוק דב ז"ל אביבה בת איריון ע"ה גאולה בת טובה ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה אברהם בן יונה ז"ל עמירם בן דבורה ז"ל עמירם בן ג'ולי ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל מסעוד בן יקוט ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דרור יהושע בן ארץ מייחס ז"ל מזל בת שמעון חי יזי בן קלרה ז"ל דב בן יצחק ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל יוסף בן סעדה ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה רחל רפאת בת השמת ע"ה אסתר בת נעמי ע"ה יעקב בן סלימה ז"ל יוסף בן פרחת ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמי ע"ה לטיף בן פרחת ז"ל מאיר בן נעמי ז"ל ספירנה תקווה בת נעימה ע"ה זילפה בת רנדה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה אביבה לושי ע"ה אברהם בן דינה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל מיכל רבה בת שרה ע"ה נעמי בת כותן ע"ה מרים בת בלה ע"ה צדיק חכם בן חזלה ז"ל ע"ה שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה יונה בן סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל משה בן רוזה ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעמימה בת גורג'יה ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל שמעון בן שמחה ז"ל ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה שמעון בן חנה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה

גליזון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ויקהל - שקלים

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת ויקהל - שקלים

- א לחם מן השמים - שפע הפרנסה מן השמים
- ב שיתקיימו נכסיו - שפע רב ע"י האמונה המהורה
- ג שמח בחלקו - המאמין שזהו חלקו יגיל וישמח
- ה לא תבערו אש - זהירות ממחלוקת ככל עת ובפרט בער"ש ושב"ק
- ז ויקהל משה - בחשיבות איפתן של ישראל
- ח ויקהל - במעלת וחשיבות התפילה בציבור וסגולותיה
- יא אתה זוקף את ראשן - שפע רב הנשפע בשבת שקלים
- יב מטבע של אש - העיקר אש ההתלהבות והתשוקה בלב
- טו תוכו רצוף אהבה - חשיבות ומעלת הרצון וההשתוקקות

סדר ועימוד:

א.י.ש. אשדוד

טל: 052-7627127

פרשת ויקהל - שקלים

לחם מן השמים - שפע הפרנסה מן השמים

בפרשתן (לו י), 'ויעש את השלחן, הנה השלחן הוא כנגד הפרנסה' כי ממנו נמשך שפע עשירות ופרנסה לכלל ישראל [וכמו שאמרו (ב"ב כה:)] הרוצה להעשיר יצפין וסימנך שולחן בצפון]. וכמה יסודות ב'סוגיית' ועסק הפרנסה נרמזו בדיני השולחן ולחם הפנים שהיה מונח עליו.

בי הנה מצינו ג' דברים שנאמר בהם 'תמיד', א. בהדלקת המנורה, וכמו שנאמר (לעיל כו ב) 'להעלות נר תמיד', והמצוה היא להדליק את נרות המנורה בכל לילה. ב. בקרבן התמיד, וכדכתיב (במדבר כה ו) 'עולת תמיד', וגדר החיוב הוא להקריב קרבן אחד בבוקר ואחד בערב. ג. בלחם הפנים, ובלשון הפסוק (לעיל כה ל) 'ונתת על השלחן לחם לפני תמיד', ומצוותה שיהא מונח הלחם תמיד בכל עת ובכל שעה על השולחן, ואף בשעת סידור הלחם ה'חדש' בשבת היו שני כהנים מושכים את הלחם ה'ישן', ושנים אחרים מניחים את החדש מיד (מנחות צט:), בכדי שלא ישאר השולחן אפילו רגע אחד בלא לחם מעליו. מעתה צריך ביאור, מדוע

דווקא לגבי השלחן נתפרש ה'תמיד' כפשוטו - בכל רגע ורגע, ולא אמרו שדי בפעם אחת בשבוע כמו גבי ה'תמיד' שבמנורה שאין צריך להדליק כל היום, וכן בעניין קרבן התמיד שאין צריך להקריב קרבנות על המזבח כל היום.

וביאר הגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע (עיי' בחכמת התורה, תרומה) באופן נפלא, כי הנה, פוק חזי במה עוסקים דאגותיהם של באי עולם, רובם סובבים דאוגים וטרודים סביב 'פרנסתם', אודות מאכלם וכל צרכם, באומרם, אם לא אדאג לעצמי מי ידאג עבורי, ובאמת, כל דאגתם אינה אלא מיותרת שהרי אף בלא דאגתם ונשיאתם בעול - הקב"ה מספק צרכיו של כל בריה הנמצאת בעולמו באשר הוא, על כן דייקא הלחם שמשם הפרנסה באה לישראל, הוא נמצא תמיד ממש על השולחן - ללא הפסק רגע... להורות להם לבני ישראל, כי הקב"ה דואג ומזמין להם כדי צורכם ופרנסתם בכל עת ושעה ללא הפסק רגע (עיי' בעי"ז בוהר תרומה קננ:). וממילא הסירו דאגה מליבכם כי אב לנו בשמים אשר הוא ה'דואג' עבורנו.

א. מעשה היה באחרונה, באברך שלמד את אומנות כתיבת סת"ם ברצותו להימנות על ה'סופרים' בעם, בכדי להביא טרף לביתו, אולם לא הצליח לאמן את ידיו כדבעי לשלוט במלאכת הכתיבה, וכתב מגילת אסתר 'כמיטב כשרונותיו', בלא טעם ובלא ריח, לא חן ולא יופי, וכאשר ניסה להעמידה למכירה לא עלתה בידו כי כל הרואה אותה סילק ידיו הימנה... אביו של הסופר ראה בצר לו, וכדי לעודדו ולחזקו וגם לפרנסו בכבוד קנאה ממנו, אחר זמן נתן האב את המגילה בידי 'סוחר' והראה לו 'מעשי ידי בנו להתפאר'... והתחנן אל הסוחר, אנא במטותא ממך, מכור נא את המגילה הלזו בכל מחיר... כי גם אם ישלמו עליה דמים מועטים אף זה לרווח יחשב...

בפרוס חג הפורים נסע הסוחר לארה"ב לצורך עסקיו, שם עלה לביתו של אחד העשירים בהם שהזמינו לביתו, הסוחר הראה לו עשרות מגילות בתקוות טוב שאחת מהן תמצא חן וחסד לפניו, כמובן שאותה מגילה ה'זכורה לטוב' הטמין בין כליו ולא העז להראותה כלל, הגביר בדק ועיין בכל המגילות המוצעות לפניו ואפילו אחת מהנה לא מצאה חן בעיני הגביר, עד שאמר לו הגביר, הנה אנוכי רואה שהנך מטמין ומסתיר מגילה אחת, אנא הראה לי אותה, השיב לו הסוחר 'זה לא בשבילך', בוודאי לא תחפוץ בה, אך הגביר התעקש, הוציאה הסוחר בדחילו ורחימו, ומיד כאשר ראה אותה 'אורו עיניו' ואמר בזו אני חפץ, כדאי הייתה כל הטרחה והעיון בכל המגילות עד הנה כדי להגיע ל'מגילה נאה' זו, ושילם עליה סכום הגון בסך \$ 2,500.

אחרי ככלות הכל, שאלו הסוחר, ילמדנו רבנו, וכי מה ראית במגילה זו שלא מצאת באחרות, השיב לו הגביר, הנה כל המגילות שהראית לי מתחילה אותיותיהן שוות הן בגדלן ובצורתן עד שנראה כאילו נעשו בדפוס, אבל מגילה זו הרי כל אות משונה מחברתה ונעשית בצורה אחרת, אחת למעלה מן השורה ושבע למטה, אחת ארוכה ואחת קצרה, אחת ישרה ואחת עקומה, ומתוך כך אתה מכיר שהיא מעשי ידי סופר, ובה חפצתי.

מכאן למדנו על דרכי ההשגחה, שלא 'כשרון' האומן מביא את הפרנסה אלא מה שנקצב מלעילא, ואם רצונו של מקום להכין את הפרנסה אזי דווקא הכתיבה שאין בה כל סדר ויופי תמצא חן בעיני הקונים יותר ממגילות

באר הפרשה - ויקהל - שקלים

לא עתה בעת מסחרו הרוויח אותם, אלא זה עידן ועידנים כבר הרוויח אותם - שהרי מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד ראש השנה (ביצה טו.), וזאת ההודעה הודיעו לכל 'עולי הרגלים', ראו נא את 'לחם הפנים', שמחמת חמימותו הריהו נראה כאילו היום אפו אותו, אבל באמת כבר נאפה לפני כשבוע ימים, מכאן תלמדו לגבי 'לחמכם' - שכל מה שתרוויחו משך כל ימות השנה, הכל כבר נכתב ונחתם בראש השנה, וכאותו החום הנשמר משבת לשבת כן קצבת המזון נשמרת מראש השנה עד ראש השנה. כשתדעו ותאמינו זאת תגשו אל כל ענין הפרנסה בניחותא ושלוות הנפש בלא השתדלות יתירה, והיא 'חיבתם' לפני המקום.²

שיתקיימו נכסיו - שפע רב ע"י האמונה הטהורה

איתא בגמרא (ביצה טו:) 'הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהם אדר, שנאמר (תהלים צג ד) אדיר במרום ה', וברש"י, 'אדר - לשון חזק'. ומבאר הרה"ק ה'שפת אמת' ז"ע (לר"ה אדר בר"ה ר"ח) שהרוצה שיתקיימו כל נכסיו - הרוחניים והגשמיים יטע בהם אדר - לשון חזק, כלומר, שבכל עת יחזק את עצמו לדעת שאדיר במרום ה', להבין ולהשכיל שכל קורותיו מאת ה' הם, אז ישכיל ויצליח בכל אשר יפנה.³

העולות עליה עשרת מונים... ואף גם זאת נלמד מכאן, חיזוק גדול לעבודת ה', שאותו סופר קיבל שכרו דווקא בגלל שניכר שהיא מעשי בשר ודם ולא במכונה, ועל דרך זה ייאמר, שיקר בעיני ה' כל התחזקות למרות כל הנסיונות והקשיים כי ניכר שהם ממעשי קרוץ מחומר אשר מתמודד עם יצר הרע, אולם מה טעם יש במי שכל מעשיו מיושרים בלי שום נסיונות כלל, והרי 'מכונה' עושה כהנה וכהנה, ויש לו להקב"ה מלאכים לאלפים ולרבבות עד אין גבול ומספר...

ב. כתב הגר"א ז"ע (דברי אליהו, אסתר), רמז נפלא ב'טעמי המקרא' במגילת אסתר בכתובים המספרים אודות הנערות שנקראו לבוא אל המלך אחר הריגת ושתי, כי על התיבות 'ובהגיע תור נערה ונערה' (ב יב) הטעם הוא קדמא ואזלא (ובתרגום ללשון הקודש משמעותו, קידם והלך), ואילו על 'ובהגיע תור אסתר בת אביחיל' (שם טו) הטעם הוא מונח, מונח, מונח - ד' פעמים, ומבאר בטעם הדבר, שבא לרמז כי כל הנערות מיהרו ללכת אל המלך - מתוך רצונם לזכות בתואר ה'מלכה', ואילו אסתר ניגשה אל כל הענין ב'ניחותא' רבתי, אדרבה, היא עשתה עצמה כחולה השוכבת על ערש דווי עד ש'ותלקח' בעל כרחו.

אמנם פוק חזי מה עלה בסופן של כל אותן הנערות שמיהרו כל עוד נשמתם באפם - שילחוהו לנפשם בידיים ריקות כלעומת שבאו - לא מלכה ולא 'משנה למלכה', ואילו אסתר שהלכה בניחותא היא נבחרה למלכת העולם. מעתה יש ללמוד לדידן, כי היודע ומכיר שממילא הוא וכל גורלו נתונים בידי ה', מדוע ימהר וייגע לריק, אל יבהל ואל יחשוב שבמהירות ופזיזות ירוויח משהו - יגדיל קצבתו או יקדים ישועתו לבוא, אלא הכל בכל מכל יעלה ויבוא לכשיעלה רצון מאת הבורא יתב"ש.

ג. וישמור עצמו שלא יכנסו הדברים באזניו גרידא בלבד, אלא ישיבם היטב לתוככי לבבו, לחיות באמונה זאת, וכמשלו של המגיד מדובנא ז"ע, מלמד דרדקי שהלך עם תלמידיו במעבה היער, בהיכנסו הורה להם, אם יבוא

ובלשונו של בעל ה'חובות הלבבות' (הקדמה לשער הבטחון) 'והבוטח בה' ישיג תועלת הממון, רצה לומר פרנסתו, ותימנע ממנו טרדת המחשבה של בעל הממון והתמדת דאגתו עליו, עכ"ל.

עוד מצינו לגבי לחם הפנים, שהיו מניחים את י"ב הלחמים ביום השבת על ה'שולחן' הטהור, ולשבת שלאחריה נוטלין אותם ומחלקים לכהני המשמר. ואמרו חז"ל (חגיגה כו:) 'אמר רבי יהושע בן לוי, נס גדול נעשה בלחם הפנים כסידורו כך סילוקו - שנאמר (שמואל א' כא ז) 'לשום לחם חום ביום הלקחו', היינו שאף שזמן סילוקו הוא שבוע ימים אחר סידורו על השולחן, עדיין היה הלחם חם ממש כאילו עכשיו הניחוהו על השולחן, ובשעת ה'רגל' היו מגביהין את השולחן ומראין לעולי רגלים ראו חיבתכם לפני המקום - שהלחם 'סילוקו' כסידורו'.

ולבאזרה צריך ביאור, איזה 'חיבה' יש בנס זה שהלחם חם בסילוקו כסידורו יותר משאר הניסים שנעשו לאבותינו בבית המקדש, ומדוע הראו נס זה לעולי רגלים יותר משאר ניסים. אלא, דה'לחם' מרמז על הפרנסה והכלכלה. ובאו בזה לומר שפעמים נראה לו לאדם - היום עשיתי איזה מסחר ועסק טוב על כן הרווחתי היום כך וכך מעות, אך באמת אינו כן, כי

באר הפרשה - ויקהל - שקלים

ג

וכיו"ב באים מקב"ה שהוא והנהגתו ישרים המה, ומקבל את הנהגת ה' עמו באהבה - 'צורי ולא עוולתה בו', הרי מחשבות הללו משמחי לב המה, ותמיד יהיה בשמחה'. כי מה לו לכאוב ולהצטער על העובר עליו, וכי ראית מימך אדם המצטער על 'טובתו'.

שמח בחלקו - המאמין שזהו חלקו יגיל וישמח עצה טובה על ידה יכנס האדם לשערי השמחה וישאר שם, שיתבונן בחסדי המקום עליו, ובמקום שמחשבתו תשוטט ב'חסר' לו, יביט סביבו ויראה כי

והזמן גרמא להרבות באמונה, כדכתיב מהרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (כללי אורייתא אות ז) כי הימים ימי חודש אדר הם בהם נצטוונו על ה'שמחה' - 'משנכנס אדר' מרבין בשמחה' (תענית כט.). וכיצד יבוא האדם לידי שמחה והרי נשבר לבו בכל עת ממאורעותיו הבאים עליו, ו'עצתו אמונה' - להרבות באמונה כי כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד'. ובוז יתבאר הפסוק (תהילים יט ט) 'פיקודי ה' ישרים משמחי לב', פיקודי הוא מלשון 'חיסרון' (כמו 'לא נפקד ממנו איש', במדבר לא מט וברש"י), כי המבין שחסרון פרנסתו או חסרון הבריות

אליכם כלב רע לא תתפחדו מעמו כלל, אלא תעמדו כנגדו ותאמרו בקול, 'ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו', ובלחש זה יסתלק הכלב מכם ולא יזיקכם חלילה... ואכן, עברו כמה רגעים וכמה כלבים גבוהים ורמים רצו לנגדם, המלמד נתמלא בחיל וברעדה, והחל נס על נפשו בבהלה מפני הכלבים, תמהו התלמידים ואמרו לו, וכי לא לימדתנו רבינו לומר את הפסוק, מדוע ברח מע"כ כל עוד נפשו בכפו, ולא אמר את הפסוק... ענה להם המלמד ואמר, כששמעתי את קול הכלבים תקפני פחד ומורא ופרח מזיכרוני כל הפסוק, לכן הוכרתי לברוח... אף אנו, עלינו להשריש את דברי ה' בלבנו פנימה, כי אם לאו הרי ברגע שיבוא לידינו איזה קושי, יפרח הכל מזכרונו ח"ו...

ד. הנה הא דאמרו חז"ל (שם) 'משנכנס אב ממעטין בשמחה' הובא להלכה בשו"ע (או"ח סי' תקנא ס"א), ואילו 'משנכנס אדר' לא נכתב בשו"ע (רק בדברי הגמרא), וכל כך למה, כדי שלא יוכלו לצאת יד"ח השמחה בלימוד ההלכה בלבד ועל דרך שאמרו (מנחות קי.) 'כל העוסק בתורת... כאילו...' רק יקיימוה בפועל ממש.

עוד ייאמר בה, כי ב'אב' כתוב היאך ממעטין בשמחה - במשא ומתן וכו', וכאן לא נכתב במה וכיצד מרבין, כי אין לומר למי שזכה בלאטערי (לוטו) במה לשמוח, אלא הוא עצמו ישמח בכל העולה לפי מצבו.

ה. הרה"ק מקאליב זי"ע היה מלומד מכאוב וייסורים ומכל מקום היה שרוי תמיד בשמחה, וכך היה אומר, על העבר אין שווה להצטער - שכבר חלף ועבר, כמו כן לגבי העתיד - מאמין הוא באמונה שלימה שיהא לטובה, ולא נשאר אלא ההווה, נו, וכי שווה רגע אחד של צער להכניס את האדם ל'עצבות'...

ו. והשמחה תפתח לו שערי הפרנסה בהרחבה, וכפי שפרשו בדברי חז"ל 'הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר' - שהכוונה שיכניס בהם את שמחת אדר ועי"ז יהא קיום לנכסיו. ורמז יש בדבר, שכידוע יש שם קדוש היוצא מר"ת של 'פ'ותח א'ת י'דך' שע"י נשפע הפרנסה, וכמו כן פא"י הוא ר"ת של א'גאנץ י'אר פ'ריילעך, כי השמחה תביא הפרנסה.

ז. הנה נאמר בקרא (ירמיהו יז ז) 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו', ורבים הק' מהו כפל הלשון - יבטח בה' ושוב והיה ה' מבטחו. ומבאר הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע, כי פעמים שהאדם בוטח בה' - לא מחמת כי בטחונו אכן עז בה', אלא מאחר שכבר נתייאש ממצבו, ורואה כי ממילא אפסה תקוותו, מה איכפת לו לסמוך ולבטוח בה' - הרי אם לא יועיל לא יזיק... ומה סימן היכר יש למי שבוטח בה' באמת, מתוך ידיעה שאין עוד מלבדו והוא יעמידנו על דרך טוב ויושיענו מכל מצוקותיו - אם הוא שמח וטוב לב, כי זה הבוטח בה' רק מתוך ייאוש שאבדה תקוותו הרי הוא מר וזועף, כי אין כוח בביטחון כזה לשמח האדם ולהסיר כל עצב ודאגה מלבו. רק הבוטח בשמו הגדול באמת מלא שמחה. לזה חזר לומר 'והיה ה' מבטחו' - במה יוודע אם הוא בוטח באמת, והיה ה' מבטחו - אין 'והיה' אלא לשון שמחה (בר"ר מב ג), והיינו אם הוא שמח אף בתוך מצבו כעת (דבר"י הנדמ"ח ח"ב ליקוטים עמ' תח).

בספר 'אמרי שאול' להרה"ק רבי שאול ידידיה ממאדו"ץ זי"ע מביא (עניני זמרה ושמחה אות יב) וז"ל. כאשר נס ונמלט בעת הפצצת פולין (בימי המלחמה) ובא לוולנא, שאלהו אחד, למה אין דאגה יתירה ניכרת על פניו (כי תמיד, היה חוט של שמחה משוך על פניו, כידוע), ענה ואמר, גם אני 'דואג', ודאגות רבות סבבוני. אלא, שאת כל דאגותיי ארזתי בתיבה אחת, ופעם אחת ביום הנני פותח אותה, ומוציא מתוכה את 'צרור דאגותיי' ודואג כשעה קלה, ולאחמ"כ אני מחזירן,

באר הפרשה - ויקהל - שקלים

בראותה כי 'אור הכוכבים' מועט הרבה מ'אור הלבנה', ואם כן עדיין לא גרע מצבה כל כך, דהרי ישנם כוכבים שאורם פחות מאורה, ובוה נתפייסה דעתה^ט.

ומכאן, שלא יחשוב האדם חשבונות רבים - בדרכו של עולם לחשוב תדיר רק על החסר להם, ואינם מתכווננים לרנע לחשוב על כל השפע הרב אשר נתן להם אלוקים'. ולו חכמו וישיכילו ויעמדו להתבונן

רבים נתונים בצרה ובשביה עוד יותר ממנו, ואם כן עם כל מה דערו עליו יש לו עדיין לשוש ולשמוחה^י. כפי שמתאמרא משמו דהרה"ק רבי יצחק מווארקי זי"ע דהנה בשעה שמיעט הקב"ה את אור הלבנה, הרבה את צבאיה בכוכבים כדי לפייס דעתה (רש"י בראשית א טז), ולכאורה צריך ביאור וכי מה נחמה היא ללבנה בבריאת הכוכבים וכי משום זה חזר אורה להתרבות, אלא, כי בראות הלבנה את הכוכבים - תנוח דעתה

מכניסן וגונזן היטב כאילו אינם קיימות בעולם כלל. אם כן, מדוע אשקע בדאגותיי כל היום (כאומר, הרי הן ארוזות ושמורות היטב)...

וכן פירש הרה"ק מרוז'ין זי"ע את הפסוק (תהלים טז ד) 'ירבו עצבותם אחר מהרו', כי יש בני אדם שאף אם יש להם די פרנסתם דואגים על העתיד ומזה יש להם עצבות, וזהו ירבו עצבותם - מחמת 'אחר מהרו' שדואגים מה יהיה אחר כך (עטרת ישראל בשמו).

פעם ישב הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע ב'עריכת שולחנו' ובדברי הקודש ביאר פסוק הנ"ל... לאחר ה'שולחן' קרא לג' מתלמידיו ושאלם מה היה ביאורו בזה הפסוק, וכל אחד מהם ענה באופן אחר, הראשון חזר על דברי הרבי 'ירבו עצבותם' - כיצד מתרבה בקרבם ה'עצבות' כי 'אחר מהרו' - שדוחקים את השעה וממהרים להביא את האמור להיות להם לאחר זמן. השני פירש 'ירבו עצבותם' - מי שמרבה בקרבו את מידת העצבות 'אחר מהרו' - שממהר להביא עליו עוד עצבות אחרת, כי עצבות גוררת עצבות, והשלישי פירש 'ירבו עצבותם' - המרבה בעצבות, 'אחר מהרו' - מלשון מוהר ומתנה, שנותן בעצבותו מתנה 'לסיטרא אחרא', ה"י מהם ומהמונם... נענה הרה"ק כי כל ג' הביאורים אמת יש בהם (דברי אהרן).

ח. לפני כמה ימים - בליל שישי פרשת כי תשא (תשע"ט) סיפר לי אברך מתושבי ניו יארק, מעשה נס ופלא שאירע עם בתו, שהיא היום כבת בת י"ד שנה, וזה לה כעשר שנים תמימות שהיא סובלת מקושי בנשימה ל"ע (עקב 'ליחות' רבות שגדשו את גרונה), וכבר היו אתה אצל כל הרופאים הנוגעים בדבר ואחד מהם לא ידע ולא הבין מה שורש המחלה ומקור סיבת החולי ומה יעשה בה, אדרבה, ככל שהוסיפו לדרוש ברופאים כך גברה הפליאה ותעלומה - מדוע אירע לה ככה, ובאלו דרכים אפשר לרפאותה, ואף כשנשלח ע"י כמה מומחים ל'אריזונה' (מדינה שבדרום מערבה בארה"ב) שם האויר יבש מאד, לא הועיל לה שהות של ג' שבועות אלא למשך שבוע אחד. והנה, לפני תקופה קצרה קיבלה הנערה על עצמה שבכל יום ויום בטרם תעלה על משכבה לשנת הלילה - תשב ותכתוב על גבי ה'פנקס' עשרה דברים טובים שגמל עמה הקב"ה באותו יום, ועליהם תודה ותהלל להקב"ה הגומל חסדים טובים שגמלה כל טוב, וראה זה פלא, ביום הארבעים ואחד כתבה שהחלה לנשום כאחד האדם, וכל מכאוביה וקשייה נעלמו כלא היו. כי אכן הסגולה הגדולה והמועילה משאר כל הסגולות היא כאשר אדם 'זוקף ראשו' ורואה כיצד הקב"ה מפליא עמו לעשות תמיד בכל עת, וההודאה היא הפתח להביא את הישועה.

ט. כך גם מצינו במעשה דרבי עקיבא (נדרים נ.), לאחר שנישא לרחל בתו של כלבא שבוע, וגירשם אביה מביתו, התגוררו בצריף קטן ומך ליפול ולא היה להם לחם לאכול ובגד ללבוש, כי אם מעט תבן אשר עליו היו מניחים את ראשם בשכבם בלילות. יום אחד נתגלה אליהם אליהו הנביא בדמות עני ואביון, ואמר להם כי זה עתה ילדה אשתו, ואין לו אפילו מעט תבן בשביל היולדת והרך הנוולד, ושאלתו בפיו האם יוכלו לתת לו מעט תבן. נתן לו רבי עקיבא ממעט התבן אשר עמו ופנה אל רחל אשתו ואמר לה, ראי נא, כי עדיין איננו בשפל המצב, דיש מי שאפילו מעט תבן אין לו. כך, ככל שהאדם מתבונן בכל מה שיש לו לעומת אחרים, מבין הוא כמה עליו להודות. וכהא דאמרי אינשי, על אחד שלא היו לו די מעות לקנות בהם מנעלים לרגליו, והיה מתאונן על כך ומלא טרוניות כרימון, עד שיצא לרחובה של עיר וראה מאן דהו שאין לו רגליים כלל, מיד הבין כמה עליו להודות לה' על שיש לו רגלים, דמה בכך שכעת אין לו מנעלים, מכל מקום 'רגלים' יש לו.

י. מעשה באחד שבא לפני הגה"ק רבי משה יעקב רביקוב זי"ע הנקרא ה'סנדלר' (ע"ש שהסתיר עצמו ועסק במלאכת הסנדלרות) וביקש ממנו 'חיזוק', נתן בו הסנדלר עינו ואמר לו 'חיזוק' אתה מבקש... האם ידעת כי בעיר מולדתי

כלומר להביט לימין תיבת לב (דהנה דרום נחשב כצד ימין - להעומד ופניו למזרח, וצפון לשמאלו) והיינו שיזכור תיבת 'אך' למעט, שהשיג עדיין רק מעט, ועליו להשיג עוד ועוד, להתעלות בכל עניני הרוחניות, ולאידך, הרוצה להעשיר, בענייני עושר [ובפרט מה שאמרו 'איזהו עשיר השמח בחלקו' (אבות ד א)], עליו להצפין - היינו לשמאל אותיות 'לב' שהם אותיות ג' זמ', העולים לתיבת 'גם', והיינו שיראה עצמו לעומת אלו שיש להם פחות ממנו - ואם כן עשיר גדול הוא ולא חסר לו מאומה, ואז ישמח ויעז במתת גורלו.

לא תבערו אש - זהירות ממחלוקת בכל עת ובפרט בער"ש ושב"ק

בפרשתו (ויקהל לה ב-ג), 'ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה'... לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת'. כתב ה'חתם סופר' (ליקושים ויקהל ד"ה ששת ימים) וז"ל. שעל ידי השבת מתברכים ששת ימי המעשה (זוה"ק יתרו פה). אלא שצריך בלי להחזיק הברכה, ו'לא מצא הקב"ה בלי מחזיק ברכה אלא השלום' (משנה סוף עוקצין)², ולכן כל מגמתו של שטן להחריך ריב בשבת - ביום

כמה טובה וברכה העניק להם אבינו שבשמים ברוב חסדו וטובו וכמה חוזר הוא לתת להם עוד ועוד הרי ירקדו ויפזזו, ולא תמוש השמחה מאתם מעולם ועד עולם.

בענין זה כתב ה'בן יהודע' (ב"ב כה:): לבאר באופן נפלא את מאמר חז"ל (ב"ב כה:): 'הרוצה להחכים ידרים... הרוצה להעשיר יצפין', על פי מה שכתבו חכמי המוסר, שבענייני הנפש (רוחניות) יש לאדם למעט עצמו על ידי שיתבונן כי יש רבים החשובים ונגדולים ממנו - זיראה עצמו בחסר, וכמי שעדיין לא הגיע למדרגה הראויה ועל ידי זה יהא תמיד 'מוסיף והולך', לאידך, בענייני הגוף יש לו להגדיל עצמו, כלומר לראות עצמו כעשיר ובעל נכסים - על ידי שיתבונן תמיד כי יש רבים אשר לא שפר מצבם כמצבו, וממילא ישמח תמיד בחלקו אשר חלק לו ה'".

וכבר אמרו 'אך' למעט ז'גם' לרבות (ר"ה יז: ועוד), והנה למעלה מתיבת 'לב' - והיינו מצד ימינם של האותיות 'לב' יש אותיות 'אך', שכן לימין האות ל' הוא כ', ולימין ה'ב' הוא א', ויחדיו עולים לתיבת 'אך', וזהו אומרם הרוצה להחכים ידרים, שבכדי להחכים, להיות חכם ירא שמים ועובר את המקום עליו להדרים,

היה אחד שהסכים לשלם אלף רובל בכדי לראות את פני בלבד ואתה מבקש חיזוק... נדהם הלה מדבריו התקיפים ובפרט שלא היתה דרכו לדבר על עצמו בגדולות ונפלאות... עד שהסביר לו הסנדלר את פשר דבריו, כי היה שם אחד אשר ל"ע היה סומא בשתי עיניו, והיה מסכים לשלם אלף רובל לזכות לראות צורת אדם, ואתה אשר ב"ה בריא אתה בשתי עיניך, וכי הינך צריך לחיזוק, שמח בחלקך ותן תודה לקל הטוב על כל חסדיו אשר עושה עימך. וכבר אמרו ש'עשיר' ר"ת עיניים שיניים ידים רגליים, שמי שזוכה לכל אלו בריאים ושלמים אין לך עשיר גדול ממנו, ואיזהו 'עשיר' השמח בחלקו.

כה אמר הרה"ק הייטב לב זי"ע שהנה אומרים אנו (בתפילת נשמת) 'שכן חובת כל היצורים', וראשי התיבות הם 'שכחה', שכן זה דרך הבריות לשכוח מחובתם להודות ולהלל.

יא. ומרמז שם ה'בן יהודע' ענין זה בלשון הפסוק (שמות כ ד) **אשר בשמים** - בענייני שמים, יתבונן שיש ממעל ממנו, ואשר בארץ - בענייני ארציות, יתבונן לראות כי יש מתחת לו.

יב. בשב"ק העעל"ט - פרשת כי תשא תשע"ט ערך אברך חשוב מחשובי החבורה בעי"ת בית שמש יצ"ו קידושא רבה לרגל הולדת בתו למזל"ט, וזה דבר המעשה, כי כבר עברו כמה שנים מיום נישואיו ועדיין לא נפקד בזש"ק, ויהי בימות הקיץ העבר לפני כתשעה חדשים, נגשה שכנתו אל בני ביתו בבקשה 'נדירה', שהיות ואחת מבנותיה אינה חשה בטוב, ובציווי הרופא עליה לשכב במיטתה בחדשים הבאים, ולא תוכל למלא את משימותיה הפשוטות בבית (כנתינת אוכל לבניה הקטנים, ורחיצת הכביסות וכיו"ב) וברצון האם המסורה להיות לה לעזר ולאחיסמך, על כן היא מבקשת ממנה שתיאות להחליף דירתה עם בתה, אותה הבת תבוא לשכון אחר כבוד בביתם ואילו הם יעברו להתגורר בבית הבת, ואז תוכל לסייע לבתה בכל עבודות הבית, בתחילה נדהמו בני הבית לשמוע בקשה כזו הכרוכה בטירחא רבה ועצומה... אך במחשבה שניה החליטה שלא לסרב, ולמרות כל הקושי והטרחה בדבר יתאמצו היא ובני המשפחה בכדי לעשות טובה לזולת, עתה נודע כי לא לשכנתה ובתה הטיבה, אלא לעצמה, כי בעבור זאת זכו לישועה רבתי אשר כ"כ הרבה ייחלו וציפו לה, ובשבוע שעבר עלינו לטובה נולדה להם בת ראשונה למזל"ט.

באר הפרשה - ויקהל - שקלים

המשרתים, והרבה טורה הסט"א בזה לחרחר ריב, והאיש הירא יבוף יצרו, ולא יעורר שום מחלוקת והקפדה, ואדרבה יבקש שלום, עכ"ל".

מוסיף ה'בן איש חי' על דבריו (וירא שנה שניה), ודע, כי הנה כל אדם העושה קטטה ומריבה עם אשתו או בנו או משרתיו וודאי נראה לו שהדין עמו וראוי לריב על המכשלה שיצאה מתחת ידם בעניני הבית, אך באמת, מי שיש לו מה בקרקרו בין יבין שאם יצא איזה מכשול מתחת ידם, אין זה נעשה מאתם, ואין זה מעשה ידיהם, אלא הוא מעשה שטן כדי לחרחר ריב ומדון בעת ההיא... על כן, כל איש מבין כשיראה איזה מכשול וחסרון בענינים של הבית לא ישום אשמה על אשתו ומשרתיו לריב אתם, אלא יתן אל לבו התנצלות הזאת שכתבנו כי אמת הוא, ואז ישתוק ולא

שהברכה מצויה, כדי שלא תמצא בלי מוכן לקבל ברכה, ועי"ז מקולקלים כל ימי המעשה. ועד"ז אני מפרש ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם, פי' שמלאכת ששת ימי המעשה נעשה לכם בזכות קדושת יום השביעי, ולכן לא תבערו אש המחלוקת ביום השבת, כדי שתמצא הברכה מקום לחול, עכ"ל.

וזכר איתא בזוה"ק (עי' תיקו"ז מ"ח) לפרש מה שנאמר 'לא תבערו אש' - 'לא תבערו אש בעם בכל מושבותיכם ביום השבת', וכן כתב 'בעל הטורים' לא תבערו אש - אמר הקב"ה, אור שלי פי' של גיהנם שובת בשבילכם, גם אור שלכם יהא שובת".

ובך כתב ה'בן איש חי' (פר' וירא פרשה שניה א) בשם החיד"א (מורה באצבע ק"מ), בעלות המנחה ב'ערב שבת' הוא עת מסוכן למחלוקת בין איש לאשתו, ובין

ג. גם יש להיזהר הרבה שהדבר מצוי שדווקא מחמת שבוערת בקרבו 'אש' השבת אזי 'שורף' הוא את אחרים הנמצאים מסביבותיו... והנה איתא (אבות ה כג) 'יהודה בן תימא אומר הוי עז כנמר וקל כנשר רץ כצבי וכו'. והקשה הגה"ק רבי שמעון סופר זי"ע, אחר שאמר התנא להיות קל כנשר ולהגביה עוף למרומים א"כ מה שייך לומר לו הוי רץ כצבי, והרי הנשר דואה בשמים במהירות גבוהה הרבה יותר מן הצבי [וכי אומרים לאדם הנוסע ב'מטוס' שיסע ב'רכב'...]. עוד הקשה שלא מצינו בדברי חז"ל שהצבי גדול כוחו בריצה במהרה, ואם כן מדוע אמר הוי רץ כצבי דייקא. ומבאר על פי מה דאי' בזוה"ק (ח"ב יד.) לפרש לשון הכתוב (שה"ש ח יד) 'ברח דודי ודמה לך לצבי', כי הצבי בזמן שהוא בורח הולך מעט מעט ומחזיר את ראשו למקום שיצא ממנו, ולעולם תמיד הוא מחזיר את ראשו לאחוריו, ועל דרך זה אנו מבקשים מהקב"ה שאף אם גרמנו בעווננו שתתלק מעמנו אך 'ברח דודי ודמה לך לצבי' - שתחזיר 'ראשך לאחוריק' כביכול, ותמיד תביט עלינו ולא תסתלק לגמרי. ולפי זה ניתן לבאר דברי יהודה בן תימא הוי קל כנשר אך גם בשעה שהנך מגביה עוף עד לשמי שמים היה נא כצבי המחזיר ראשו לאחוריו, וזכור שיש עוד אנשים בעולם... אל 'תחיה' לעצמך.

וכמו שאמרו בדרך צחות, שבעת שהינך בוער ומתלהב ב'נשמת' זכור ואל תשכח שיש 'כל חי'... ואינך 'בן יחיד' בעולם...

יש שאמרו שלכן אומרים 'קומה בעזרת ישראל' קודם תפילת שמונ"ע, כי תחילה וראש לכל דבר שבקדושה הוא קומה בעזרת ישראל.

יד. שמעתי בשם הגאון האדיר פ"מ הגר"א וואקסמאן שליט"א ראש ישיבת 'מאור יצחק', שלמד 'פרק בחינוך' מהנהגת ה'מלמד' שלו בימי ילדותו, הנ"ל היה מניצולי המלחמה, ובכל עת שהיו הנערים - התלמידים, יוצאים מגדרם, ומתנהגים בשובבות יתר, היה המלמד מסנן מבין שיניו תיבות משונות שהיו נשמעים כמי שהוא מברכם (בלשון נקיה) ב'ברכות' בשפה ההונגרית (מוצאו של המלמד היה מאונגריין), והוא מקלל את התלמידים לרוב חרונו וכעסו, ובכל עת היו מחשבים לעצמם, נעבעך (מסכן) רחמנות על בריה למודת סבל כמותו - שהרי מניצולי המלחמה הוא, והנה, בסוף שנת לימודיהם אצל המלמד הנ"ל, ניגשו אליו כמה תלמידים לבקש מחילה על שהפריעו לו וגרמו לו לבוא לידי רוגזא, עד שהכריז עליהם כנ"ל... פתח המלמד את החומש בפרשת תצוה ופקודי והראה להם את דברי התרגום על 'שמות האבנים' שעל החושן, 'אודם פטדה וברקת' וכו', תרגם אונקלוס, סְמִקוֹן יִרְקוֹן וּבְרָקוֹן... קְנִפְרִי טְרָקְיָא... וּפְנִטְרִי, וביאר להם, דבשעה שכמעט והגיע לידי כעס על תלמידיו היקרים ורצה לקרר את כעסו מעליהם, היה חוזר בפיו את השמות הללו 'קנכרי... טרקיא... פנטרי... ובזה היה מזכיר לעצמו כי כל אלו התלמידים 'אבני יקר' אבני חפץ ונשמות טהורות הם, ובזה סר כעסו מעליהם.

באר הפרשה - ויקהל - שקלים

ז

יריב אתם ולא יתבעם, וטוב לו בעולם הזה ובעולם הבא, עכ"ל.

'אוהבן', מי שאינו כועס¹, ומי שאינו משתכר, ומי שאינו מעמיד עצמו על מידותיו².

ויקהל משה - בחשיבות אסיפתן של ישראל

בפרשתן (לה א), 'ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר ציווה ה' לעשות אותם', וביאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם זי"ע, כי כך אמר משה לעם בני ישראל, הנה 'ויקהל' - ישיבת בני ישראל בצוותא חרא ובאחדות, זה הוא עצמו מהדברים אשר ציווה ה' לעשות אותם. ומסיים שם, 'הכנסיה וההתחברות מישראל מסיר החומריות והגשמיות מבנ"י'. (ליקושי הרי"ם, ועיי' אור החיים).

דורשי רשומות אמרו (אמרי נועם, אהבת שלום, יהודי הק' ועיי' 'בית אברהם'), שתיבת ויקהל עולה בנימטריא כמנין מקוה (151), כי ישיבת בני ישראל בהקהל מטהרתם ומקדשתם כטהרת המקוה³.

ובבלל אמרו, שהחכם מבין שלא טוב לו לאדם לכעוס, ועדיף לו לתפוס במידת הסבלנות⁴, שהרי 'לאחר מעשה' בשיעבור זעמו יתחרט עשרת מונים על המעשים שעשה מתוך כעסו, וד"ל. וכן כתב ב'ספר חרדים' (פס"ו י) 'מי שאבד לו פרח, היתכן שבעיצובו וכעסו ישבור כלי ששווה אלף פרחים... לכן סבול בשמחה כהלל כל הבא עליך...'⁵ עכ"ל.

עוד כתב בספר 'חרדים' (פס"ו אות עה) אם רוצה אדם למצא חן בעיני ה', לא יכעוס, שנאמר (בראשית ו ה) 'ונח מצא חן בעיני ה'', ולא פירשו למה, אלא בשמו פירושו (היינו שסיבת נשיאת החן מרומזו בעצם השם - נח), שהיה נח בדיבורו ובמעשיו ובהילוכו (כדאיתא במדרש הנעלם - זוה"ק), לכן מצא חן, ח"ן ונ"ח חד הוא (היינו שאותיותיהם שוות), עכ"ל. כיוצא בזה איתא (פסחים קיג:) 'שלשה הקב"ה

טו. כבר היה מעשה, בעת שאמר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ראש ישיבת מיר שיעור בעומק העיון, ובעיצומו של ריתחא דאורייתא נענה איזה 'חכם' ושאל את ראש הישיבה - מדוע ברא הקב"ה את האדם כשהאוזניים והאף בולטים מפניו כלפי חוץ, ואילו העיניים והפה חלקים עם פניו, השיב לו רבי חיים בפקחותו - תוך כדי דיבור, שעשה כן הקב"ה בכדי שיהא מקום להניח עליו את המשקפיים (ברילעין), אבל אם האף והאוזניים היו אף הם לפניו מצורת הפנים הרי לא היה לאדם על מה להניחם, ומיד חזר לרתיחת התורה דקא מרתחא ביה. ויש להתבונן הרבה בגודל סבלנותו של הגר"ח שלא זו בלבד שלא חרה אפו בו על שמפריע ומבלבל באמצע השיעור בשאלה מוזרה כזו, כאותו אחד ששאל את הילל הזקן... אלא אף ענה והסביר לו 'כסיל כאוולתו'.

טז. ונשמע פתגם העולם שהרגזן מעניש את עצמו בגלל העוולות והטעויות שעושים אחרים, כי בגלל שנכנס בלבו של חבירו רוח שטות וחטא כנגדו שלא כדן הרי הוא כועס ועי"ז מזיק לעצמו, יז. כה אמר הרה"ק הישמח משה' זי"ע (על הש"ס ברכות כט: ד"ה ועוד, נשא ד"ה קח) על דבריהם ז"ל (אבות ב י) 'אל תהי נוח לכעוס' ד'ממה נפשך' לא ימהר אדם לכעוס, כי אם כעס זו עבירה היא - הרי חלילה לו מלעבור עבירה ולכעוס, ואם כעס זה לש"ש הוא ודבר מצווה הוא, אם כך וודאי שאין למהר לכעוס כי 'למצווה' נדרשת 'הכנה' וישוּב הדעת... להרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע הייתה קופסת טבאק ריקנית והיה מחזיקה תדיר בין אצבעותיו, פותח וסוגר. פעם שאל לפניו אחד מחסידיו, תורה היא וללמוד אני צריך מה ענין יש לרבי בקופסת ריקנית זו. השיבו הרה"ק, בכל עת שמתעורר בי מידת הכעס על איזה דבר, אני ממהר להכניס את הכעס אל תוך קופסא זו למשך ב' שעות. ובזמן זה אשכח כל מאי דהוה, ורק כעבור ב' השעות פותח אני אותה ובודק האם אכן הייתי צריך לכעוס אם לאו.

וכך הוא טבע הכעס, משמניחים אותו לאחר זמן מתקרר לגמרי, ועיקר העבודה לאצור בתחילה את כל ה'חום' בקרבו לבל יתפרץ חוצה לו, וכן אמר הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (הובא בנר אלחנן עמ' י"ב) שהרבה יש לנו ללמוד מהרכבת (באן), שכל כוח המניע אותה למרחק מרחקים בא ממה שהקטר אוגר בתוכו את החום הנוצר מן האש (מהפחם), ובזה גדול כוחו להניע את כל הרכבת הכבידה ונוסעיה. כיו"ב כשנצור פינו מלדבר בעת שבווער האש בקרבנו - נזכה להמשיך בדרכנו ביתר שאת ויתר עוז, לבוא לתכליתנו הטוב הן ברוחניות הן בגשמיות.

יח. וכך ביארו במשנה (יומא פה:) אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל... ואומר 'מקוה ישראל ה'. כי ג' טהרות הללו שווים הם, ואלו הם. א. מקוה. ב. ישראל. ג. ה'. כלומר שישבת בני ישראל יחדיו וכן עצם הדביקות בה'

באר הפרשה - ויקהל - שקלים

לומר לך שגאולתן של ישראל מיד מצרים היתה בזכות שהיו באחדות², ועמלק גרם להפריד בין הדבקים עד שיהיה לעצמו 'לך', כי אין עמלק יכול לנצח את הכלל כשהם באגודה אחת, אלא רק את היחידים³.

ויקהל - במעלת וחשיבות התפילה בציבור וסגולותיה

בפרשתן (לה א), 'ויקהל משה את כל עדת בני ישראל', הנה חשיבות יתירה נודעת לתפילה הנאמרת במניין של עשרה מבני ישראל, וכבר אמרו חז"ל (סנהדרין לט.) 'כל בי עשרה שכינתא שריא' - השכינה הקדושה שורה על עדת עשרה המתכנסים להתפלל לפני האלוקים.

הנה כתיב בפרשת מקץ (מכ ג) 'וירדו אחי יוסף עשרה לשבור בר', וברש"י דקדק למה נאמר שהיו עשרה (עיי"ש תירוץ) ומצינו ביאור בדברי הרה"ק ה'דברי ישראל'

נוראות כתב הרה"ק בעל ה'תניא' ז"ע באגרתו הקדושה (אגרת הקודש כ"ג), וז"ל. 'שמעתי מרבותי, כי אילו נמצא מלאך אחד עומד במעמד עשרה מישראל ביחד, אף שאינם מדברים בדברי תורה, תפול עליו אימתה ופחד בלי גבול ותכלית משכינתא דשרי עליהו, עד שהיה מתבטל מציאותו לגמרי'. עכ"ל.

הרה"ק ה'שם משמואל' ז"ע (תולדות תרע"ו, שבועות) מביא כן בשם הרה"ק רבי דוד מלעלוב ז"ע, שכל מקום שיש בו עשרה מישראל, אפילו מלאך שבא לשם מתמוגג מפחד משום דכל בי עשרה שכינתא שריא⁴.

בה ביאר הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר ז"ע (חשבה לטובה, כי תצא ד"ה זכור) בלשון הכתוב (דברים כה יז) 'זכור את עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים', פתח בלשון יחיד 'לך' ומסיים בלשון רבים 'בצאתכם',

וה'מקוה' מטהרים ומקדשים את האדם, ואם במקוה מצינו שהטבילה בה מהפכת את הגוי להיות יהודי - בטבילת גירות, כיו"ב בשאר הטהרות שנדמו לה.

וידוע כי רבים מצדיקי הדורות נהגו ל'טבול' בין יהודים, כדוגמת הרה"ק ה'אהבת שלום' ז"ע (תורת חסד, ויקהל) וכן צדיק יסוד עולם שהילך בינינו הרה"ק רבי חיים זאנוויל מרבניץ ז"ע שהיה מרבה בטבילות במקוה, ופעמים שהיה מעמיד סביבו כמה וכמה יהודים והיה נכנס ביניהם ומרכין ראשו ביניהם כטובל במקוה (אם כי פשוט שלידן אין בזה משום 'טבילה' לטומאה... מ"מ עלינו לדעת גם מעשה זה - כמה קדושה וטהרה נוסף ליהודי בשיבתו בין אחיו).

יט. עוד מצינו שסגולת אסיפת קהל בני לעורר רחמים רבים, רמז לדבר נתן ה'מגלה עמוקות' (פרשת ויצא) כי צבור עולה בגימטריא רחמים (298).

נפלאות אמר הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב ז"ע על דברי חז"ל (סנהדרין לט.) 'כל בי עשרה שכינתא שריא', שיש לפרש 'שריא' מלשון מתיר ופותח [כלשון חז"ל (ב"מ פ"א): 'כיון דחזא דקא אסר ושרי', עי"ש], כי כאשר בני ישראל באחדות ובצוותא גורמים להחיש את הישועה, שתוכל השכינה להתיר את עצמה כביכול מחבלי ויסורי הגלות המר הזה.

כ. ומכל מקום צריך לזהר ולהשגיח מאד להתחבר אך ורק עם חברים טובים בלבד, כי חבר רע יכול למשוך את האדם לשאול תחתית, וכבר שנינו (אבות א ז) 'הרחק משכן רע, ואל תתחבר לרשע', וזה מרומז בלשון המשנה (שקלים א א) 'באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים', ונסמכו שני דברים אלו אהדדי כדי להזכיר דהא בלא הא לא סגיא, דאע"פ שמכריזין על השקלים שלמים, כלומר שעל ידי מדת האחדות יצא משניהם שקל שלם, מיהו באותה נשימה משמיעין תיכף גם על הכלאים, שישגיח מאד לבל יתחבר הטוב עם הרע ותהיה ביניהם תערובת כלאים. כא. גדולה מדת האחדות שעל ידה מתעלה כל יחיד ויחיד עשרת מונים, כמו שאמר הגאון ה'אור שמח' זצ"ל, שקדושת קרבן שלמים אינו אלא קדשים קלים, ואילו זבחי שלמי ציבור קדשי קדשים הם, אע"פ ששניהם 'קרבן שלמים' הם, כי הבא מכוחו של ציבור מתקדש להיות קודש קדשים.

וכתב הרה"ק ה'שם משמואל' ז"ע (חנוכה תרע"ד ליל ב) לבאר אומרים (פסחים עז.) 'טומאה דחוויה' בציבור, שבישיבת בני ציבור הטומאה נדחית ומסתלקת מאתם.

כה אמר הרה"ק ה'בית אברהם' ז"ע, כי מלכותא דשמיא כעין מלכותא דארעא, ובארעא מצינו, כי בדורות קודמים היה ה'צאר' מחליט בעצמו כיצד תהא הנהגת המדינה, ואוי לו למי שימרה את פיו, אך כהיום הנהיגו בכל מדינות העולם, לקבוע החלטות רק בישיבת ה'סובייט' (מועצת השרים, וכיו"ב), כך נמי, כביכול ב'מלכותא דרקיעא' - כהיום הזה כשיהודים ישובים יחדיו כח אדיר יש בידם, לשנות הנהגת עולם לטובת בני ישראל.

וז"ע (ד"ה וירדו) דהנה העיקר לפרנסה הוא תפלה, וכמו שאמרו (קידושין פב:) יבקש רחמים למי שהעושר והנבסם שלו, וה'חכם' משכיל להתפלל ב'עת רצון', והרי אמרו חז"ל (ברכות ה.) 'אימתי עת רצון בשעה שהציבור מתפללין', לכן כאשר הלכו השבטים הקדושים 'לשבור בר' - לחפש פרנסה, ירדו עשרה - כדי שיוכלו להתפלל בציבור^כ. ומדויק מאי דכתיב וירדו שהוא מלשון (ר"ה לז: ועוד) 'שליח ציבור היוורד לפני התיבה' דהיינו בציבור.

וכך אמרו חז"ל (ברכות ה.) אין הקב"ה מואם בתפילתן של רבים שנאמר (אויב לו ה) הן קל כביר ולא ימאס^כ. ומפורש בן בזוה"ק (ח"ב רמה:) שהמתפלל ביחידות בודקין אותו ואת תפילתו אם ראויה היא ליענות, אבל בשמתפלל עם הציבור אין בודקים אחריו כלל (עי' בזוה"ק ח"א רלד.), ועולה התפילה יחד עם תפילת הציבור עד לכיסא הכבוד ותפילתו נשמעת.

כב. מעשה שהוצרך הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע לעבור איזה ניתוח, וסידרו את שעת הניתוח לאחה"צ, שיוכל הרה"ק להתפלל מנחה קודם הניתוח, וערבית לאחריו (אחר שיתעורר מתרדמת הניתוח), ואף הכינו 'מנין' למעריב שימתינו עד שיתעורר הרה"ק. למעשה, לא התעורר הרה"ק עד שעה מאוחרת מאד ובלית ברירה התפזר ה'מנין' וכבר התפללו ערבית. כשהתעורר הרה"ק שאל את הגבאי תפילת ערבית מה תהא עליה, ויען הגבאי הנה הכל מוכנים ומזומנים - הקהל יתפלל מחוץ לחדרו של הרבי, והרבי ישתתף בתפילה מתוך חדרו, ויצא הגבאי והחל להתפלל (בלא מנין) כאילו יש מנין, ואמר קדיש וברכו וכו' וכו'.

אחר זמן רב, יצא פעם הרה"ק בלווית הגבאי לעת ערב, נענה הגבאי ואמר לרבי 'ס'ריפעט מיר' (לבי דואג ואינו נח), וגילה כי למעשה לא היה אז בלילה שלאחר הניתוח לא מנין ולא חצי מנין ואפילו לא 'מזומן', אלא שעשיתי עצמי כאילו... ונמצא שאמרתי קדיש וברכו וכו' שלא כדין, ענה לו הרה"ק בזכות זה תזכה לחיים ארוכים טובים ומאושרים. כי פיקוח נפש דוחה הכל - והייתי מסתכן בכך, כי לא היה בכוחי אז להשלים עם כך שאצטרך להתפלל ערבית בלא מנין, ולבי לא היה עומד בכך...

ואזיל לשיטתיה, דסבירא ליה ב'בית אהרן' (דף ה:) 'וזה אצלי ברור, אשר תפלה בציבור יכול לעזור לאדם בכל דבר כמו צדיק הדור', ובמקום אחר כתב כע"ז (ג:) כי כלל זה בידי, כל אמירות ותפלות הנאמרים בי עשרה שכינתא שריא, ובעזה"י מתקנים כל התיקונים כמו תפילת צדיקי יסוד עולם.

ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר איכא מדברי ה'יערות דבש' (ח"ב דרוש ט) שהתפילה בציבור גדולה מתפילת צדיק הדור, כי הוא מבאר את דברי אסתר שאמרה למרדכי (אסתר ד טז) 'לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן', כי מרדכי התגורר 'בשושן הבירה' סמוך לארמון המלוכה, ואילו 'שושן' היתה עיר אחרת ששם התגוררו המון עם, לפיכך אמרה אסתר, דבשעה שיש חרון אף בעולם אי אפשר להסתפק בתפילת הצדיק, אלא צריך לאסוף ולכנס גם את היהודים הפשוטים, כי כדי לקרוע גזר דיננו בעי תפילה בציבור, הרי שהיא מסוגלת לבטל רוע גזר הדין יותר מתפילת צדיק הדור.

ויותר מזה אמרו, כי כשתתבונן תראה, כי אפילו אם יעמוד צדיק הדור קדוש עליון שראשו מגיע השמימה בתפילה, ולא זו בלבד אלא שיעמדו יחדיו תשעה צדיקים וקדושים כמותו עדיין לא הגיעו לכלל עשרה אנשים פשוטים מישראל שבאו להתפלל בציבור, שהם יכולים לומר קדיש קדושה וברכו ותשעת הצדיקים אין בידם לאמרם. כל כך חשוב לפני המקום צירוף מניין עשרה יהודים.

כג. ועיי' בדברי הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (נדחי ישראל פ"ה) שמאריך כי הכל נצרכים היום ל'רחמים' איש איש בנגעו ומכאובו, אם בבני חיי ומזוני ואם בשאר פורענויות המתרגשות ובאות לעולם ה"י, ובוודאי שכל אחד מקווה שתפילתו תתקבל ב'עת רצון'. אם חכם הוא יחזיק היטב בדברי חז"ל 'אימתי עת רצון בשעה שהציבור מתפללים' יתפלל בציבור ויהא בידו כח כביר לפעול על ידה רפואות וישועות וכל מילי דמיטב. ועל הכל ידע כי מי יאמר זיכיתי לבי - ותפילתי עולה למעלה מבלי כל מחשבת דברים אחרים בעת התפילה... מה יעשה, יתפלל עם הציבור שעליה אמרו חז"ל (ברכות ה.) אין הקב"ה מואס בתפילתן של רבים, ובזה תנצל נפשו ותפילתו לעלות לרצון לפני אדון כל.

וידע, שגם היצר יודע היטב שרוב חילו של המתפלל עם הציבור, על כן מוכן הוא להשקיע כוחות גדולים להפריע את האדם מכך, אם ע"י שירבה לו את 'עסקיו' עד שיידמה לו שהוא מפסיד את 'זמנו היקר' ע"י התפילה בציבור, ואם בתואנות שונות לאמר, שעל ידי שיתפלל ביחידות יוכל לכוון ביתר שאת ולדקדק בתפילתו באופן נעלה יותר, עכ"פ איש הנכון לא יניח לעצמו להתפתות אחרי השקרים הללו כי אדרבה, מקום הרווח והעסק הנכון הוא בתפילה בציבור.

אכתריאל י-ה ה' צבאות, שהוא יושב על כסא רם ונשא, ואמר לי 'ישמעאל בני, ברכני, אמרתי לו, 'יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך, ויגולו רחמיך על מדותיך, ותתנהג עם בניך במדת הרחמים, ותכנס להם לפני משורת הדין, ונענע לי בראשו, וקא משמע לן, שלא תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך, ולכאורה יש מקום להעיר, למה חשובה ברכתו ברכת הדיוט, והרי הוא היה בהן גדול שעמד אז במקום המקודש ביותר ביום הקדוש ביותר, (שהרי אותו היום 'יום כיפור' היה, שרק אז מותר לו להכנס לפני ולפנים להקטיר קטורת), ואיך שייך לכנות ברכתו זו 'ברכת הדיוט'. ובפשטות הכוונה, דלגבי גדלותו של הקב"ה נחשבים כולם כהדיוט... אמנם במהרש"א (ח"א סוד"ה אכתריאל) ביאר ועל שם שהיה יחיד - קרא לה 'ברכת הדיוט', והדברים נוראים, דברכתו של אדם המקודש ביותר במקום וביום המקודשים ביותר אינם משיגים מעלתה של תפלה בציבור, ולא עוד אלא שהיא נחשבת כ'הדיוט' לגבי הציבור.

כתב הרה"ק ה'מאור ושמש' זי"ע (פרשת משפטים) דתפלה בציבור מסוגלת לפרנסה בהרחבה, כרמוז בפסוק (שמות כג כה) 'ועבדתם את ה' אלקיכם וברך את לחמך ואת מימך, והסרותי מחלה מקרבך', פתח בלשון רבים 'ועבדתם' ומסיים בלשון יחיד 'וברך את לחמך, וז"ל. עיקר עבודת ה' הוא שישתתף האדם עם הציבור בכל עניני העבודה, הן בתורה והן בתפילה... ואם מתפלל עם הציבור יהיה מובטח שפרנסתו תהיה מזומנת לו בכל יום ברווחה, וברכה תהיה מצויה במעשי ידיו... כ"י כי ע"י שהאדם מתפלל עם הציבור הוא ממשיך כל

עפ"י דברים אלו ביאר הגה"ק רבי חיים מוואלאז'ין זי"ע (בספרו רוח חיים על אבות) את דברי התנא באבות (ב יג) 'הוי זהיר בקריאת שמע ובתפילה... ואל תהי רשע בפני עצמך'. שהרי בזה"ק (בראשית וד.) אמרו שהמתפלל עם הציבור אף אם נפשו מדובקת בחטאים ופשעים אין הקב"ה מדקדק עמו ביחידות אלא מקבל את תפילתו בתוך שאר הציבור. אך המוציא א"ע מן הכלל ומתפלל ביחידות, מדקדקין עמו בשמים לראות האם יש בידו די זכויות לקבלת תפילתו. ובה מבאר בזה"ק את הכתוב (תהלים קב יח) 'פנה אל תפילת הערער ולא בזה את תפילתם'. כי ערער מרמוז למתפלל ביחידות כערער בערבה (וכפירוש המלבי"ם שם ש'ערער' הוא מלשון 'עירי' - עין בודד במדבר), ולכך אמר פנה אל תפילת הערער משמתפלל האדם ביחידות הרי הקב"ה מדקדק בתפילתו ובכל מעשיו לראות האם ראוי הוא שיקבלו את תפילתו אם לאו, ואם חטא ועוון בידו אין תפילתו מתקבלת רח"ל. אך ולא בזה את 'תפילתם' לשון רבים, כי כשמכליל אדם עצמו בתוך הציבור אין הקב"ה מבזה את תפילתו אף אם חוטא ופושע הוא ותפילתו עולה לרצון לפני אדון כל. ע"כ משאמר 'הוי זהיר בתפילה' הוסיף 'עצה טובה' שלא יתפלל האדם ביחידות 'ואל תהי רשע' שלא תבוא לידי דקרוק בשמים וימצאו שרשע אתה, מאחר ותתפלל 'בפני עצמך' כי אז יפששו במעשיך, אלא התפלל עם הציבור ואז תעלה התפילה בלא חיפוש יתר.

ויש להסמך לכך דברי הגמרא (ברכות ז.) 'פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים, וראיתי

כד. הגאון גאב"ד פוניבז' זצ"ל שכידוע הקים עולה של תורה בבני ברק בהעמדת ישיבתו הרמה, היה נוסע ומכתת רגליו מהכא להתם וחוזר חלילה לאסוף סכומים אדירים להעמדת וקיום מפעלו. פעם אחת בחזרו מנסיעה כזו לפראנקפורט, נעמד אצל הבימה בהיכל הישיבה - הראה לקהל התלמידים צ"יק (טשעק) שנתן אחד מעשירי העם ובו נכתב סכום אדיר, שהיה בו כדי להחזיק את הישיבה למשך כמחצית השנה.

וכה סיפר להם, מתחילת דרכי בהגיעי לפראנקפורט חזרתי על הפתחים אחת לאחת, בבית אחד פתחו לי את הדלת, ובשנים אחרים לא, וכך עברתי מבית לבית עד שזימן לי הקב"ה אחד מהעסקנים דשם, שהודיעני שאין זה מכבוד התורה שאסובב כך על הפתחים, לא זו הדרך, אלא ישב נא מר בביתו, ואנו נסדר עבורו 'פגישות' אצל העשירים כנהוג אצל אנשים חשובים, וכך יבוא מר לתכליתו. בהגיע העסקן לדבר עם אחד העשירים הגדולים ותיאר בפניו את מפעלות הישיבה וכו', נענה העשיר ואמר - למחר הנני נוסע למרחקים ברכבת היוצאת בשעה שמונה בבוקר, יבוא נא ראש הישיבה אל תחנת הרכבת כרבע שעה לפני שמונה 'ונסדר' שם את כל העניינים. והי בבוקר התעוררתי משנתי באיחור בשעה שבע - לראשונה בימי חיי (רבים ישנם אשר קמים בפעם הראשונה ב'שבע' ובפעם האחרונה ב... אלא שאצל גאב"ד פוניבז' הכוונה לאפקי שעה מוקדמת יותר), מיד עשיתי חשבון ביני לבין עצמי כי אם אפנה לביהמ"ד להתפלל בציבור 'אפסיד' את הפגישה עם העשיר, מוטב שאתפלל ביחידות בביתי - שהרי גדול תלמוד תורה דרבים לבטל

חיך כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשן, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני, כאילו אתה עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשן^כ.

השפעות טובות על כנסת ישראל גשמי, כי ע"י תפילות ציבור ירדו כל השפעות טובות לישראל, וכל הגזירות קשות יתבטלו, ולא יצטרכו להתפלל עוד אלא על הנאולה שלימה שתהיה במהרה בימינו אמן^ה.

ב'ספר הזכות' להרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (פר' שקלים) כתב הבטחה גדולה יש לנו במדרש זה (לעיל 'אתה עומד וזוקף את ראשן'), שבכל דור ודור בעת

אתה זוקף את ראשן - שפע רב הנשפע בשבת שקלים איתא במדרש (תנחומא תשא ג) 'אמר משה לפני הקב"ה, רבש"ע משאני מת אין אני נזכר, אמר לו הקב"ה,

עבורו פעם אחת תפילה בציבור. ברם, מיד דחיתי מחשבות אלו, וגמרתי אומר להתחזק בדברי חז"ל (מדרש רבה ראה ד ה) אין אדם שומע לי ומפסיד - אלך לביהמ"ד ואתפלל כראוי בציבור, וה' הטוב ישלים ממקום אחר.

אחר גמרי את התפילה בשעה שמונה ומחצה, חשבתי לעצמי - לכל הפחות אנסה, ואגש לתחנת הרכבת, אולי משם תצמח ישועתי, ואכן, הגעתי לשם בשעה שמונה וארבעים דקות, אחר חמשה דקות בדיוק והנה מופיע עשיר זה לנגדי... והחל להתנצל על שהייתי צריך להמתין עליו כשעה שלימה, כי נאנס באונס גמור והוכרח ליסע ברכבת של תשע במקום בשל שמונה. ואז נתן לי צ"ק זה אשר עיניכם רואות כי יש בו כדי סיפוק לכלכל את הישיבה במשך ששה ירחים.

והוסיף הרב לומר - לא באתי להראותכם בזה ש'אין אדם שומע לי ומפסיד' שהרי מאמינים בני מאמינים הננו, ודברי חז"ל אין צריכים הוכחות כי אמת הם, אך זאת רציתי להראותכם כי לא די שאין מפסידים מקיום התורה והמצוות, אלא אדרבה מרוויחים בכפלי כפלים, שהרי אם הייתי ממחר ומתפלל ביחידות, ואכן, הייתי מגיע אל תחנת הרכבת בשעה היעודה... וכי הייתי נשאר להמתין על עשיר זה במשך שעה שלימה - מבלי הידיעה שאחרי שעה 'בוא יבוא ברינה' העשיר שלכבודו באתי עד הנה, פשיטא שלא, אלא הייתי מתייאש וחוזר לביתי. באמונה ש'הכל מן השמים', ולא ידעתי כי גרמתי לזה במעשי, ורק מכיוון שהתפללתי בציבור בלא חשבונות רבים קבלתי צ"ק זה. כיו"ב כתב הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (מאורן של ישראל, אות שני"ח) באגרת הקודש משנת תרס"ז, וז"ל. ולמען לחזק את עמוד העבודה זו תפילה, אזהרתי גם על הסוחרים בפרנסתם, שיעשו חק קבוע לבל לשנות, שיבואו ל'בית החסידים' (לביהמ"ד) בוקר וערב להתפלל בציבור, ואף אם יצטרך להמתין זמן מה עד שיאספו המנין, ימתין וילמד דבר מה, והנני מבטיחם כי לא יפסידו עי"ז חלילה, אדרבה עוד יתברכו בשפע ברכה, ובזה ירגילו גם בניהם בחוב קדוש הזה לילך ב' פעמים ביום לבית החסידים, והנכנס לחנותו של בושם ריח טוב קולט עמו (עי' מדרש משלי פרשה יג).

כה. הרה"ק מראדאשיץ זי"ע השיב פעם לאחד ממקורביו שביקש ממנו סגולה לפרנסה, שסגולה זו מרומזת בתורה, בפסוק (שמות כג כה) 'ועבדתם את ה' אלוקיכם ובירך את לחמך' - ועבדתם היא התפילה, וכתוב ועבדתם בלשון רבים והיינו תפילה בציבור, ועי"ז ובירך את לחמך ואת מימך. וגם היא סגולה לרפואה כדכתיב (שם) והסירותי מחלה מקרבך (נפלאות הסבא קדישא הוצאת פיטרקוב תרפ"ט, ח"א עמוד י).

כו. ומדבריהם שמענו, שסגולת שבת זו להינצל מכל פגע ומחלה, ונכללים בו רפואות וישועות ברוחניות ובגשמיות, שהרי כאשר האדם מתייסר ביסורים רח"ל גוו נכפף, וכשהוא ניצל מהם נזקף ראשו והולך קוממיות, ועל כן בכלל 'זקיפת הראש' הוא שנושעים בשבת זו בכל משאלות לבם לטובה.

כתב הרה"ק ה'גנזי ישראל' מטשארטקוב זי"ע - בכל שבת ושבת של הארבע פרשיות יורד שפע לעולם... בפרשת שקלים יורד שפע של עושר והרחבה... וכן מבואר בארוכה ב'עטרת ישועה' (מועדים משפטים - שקלים) ששבת שקלים מסוגלת לפרנסה, עיי"ש מילתא בטעמא, והרה"ק בעל ה'אמרי יוסף' מספינקא זי"ע אמר, שבשבת זו אפשר לבקש שיתקבלו כל התפילות שבכל ימות השנה לרחמים ולרצון.

מעשה בחסיד אחד ושמו רבי מאיר כהנא ז"ל מעיר 'דראגמירעשט' שהגיע עם אחיו רבי זאנוויל ז"ל להסתופף בפעם הראשונה בצל רבו ה'אמרי יוסף' בשבת שקלים שנת תרמ"ג, הני תרי אחי בעלי יסורים גדולים היו, כי רבי מאיר היה חשוך בנים ל"ע וב"ב היתה חולנית, ואחיו רבי זאנוויל הוליד בנים חולים וחלשים רח"ל. בערב שב"ק נכנס החסיד רבי מאיר אל הקודש וביקש להיוושע בדבר ישועה ורחמים, נענה ה'אמרי יוסף' שיתן לו פדיון של

באר הפרשה - ויקהל - שקלים

כמלאכי השרת, ואילו הבהמות הולכות עם ראשן כלפי מטה, והיינו טעמא, כי היא עסוקה לחפש ולחזר תמיד אחר הארציות, וזו עבודת האדם להתגבר על יצרו - להעמיד עצמו לילך בקומה זקופה שיהיו עיניו נשואות כלפי מעלה, ובשבת שקלים יש לנו סייעתא מיוחדת לזה שהרי משה עומד וזוקף ראשן של ישראל, וממילא יש בדינו להגביה עוף מעל כל הארציות ומעשה בהמה - לעמוד בקומה זקופה לפני ה' אלוקינו כמלאכי השרת.

מטבע של אש - העיקר אש ההתלהבות והתשוקה בלב אמרו חז"ל (במדרש פרשה יב, ג; הובא ברש"י ר"פ כי תשא) 'זה יתנו, אמר רבי מאיר, נטל הקב"ה כמין מטבע של אש' מתחת כסא הכבוד (ומשקלה מחצית

קריאת פרשת שקלים יזקוף משה רבינו ע"ה ראשן של בני ישראל).

אמנם, כדי לזכות לזקיפת ראש' על האדם לפתוח פתח, להשתוקק לצאת מהרפש והטיש שהוא שקוע בו, וכמו שאמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' ז"ע, שבשבת זו צריך האדם להמשך כל גופו (כלומר נשיותו הבהמיות) אחר הראש, כי אם אברי גופו לא יעלו עם הראש יישאר ח"ו כתלוי ראש^{כח}.

מהותה של 'זקיפת הראש' יבואר עפ"י דברי חז"ל (תנינה זו). 'ששה דברים נאמרו בבני אדם, שלשה כמלאכי השרת שלשה כבהמה, וזמן הדברים שהאדם הומה למלאך הוא מה שהולך בקומה זקופה

מאה זהובים, ר"מ נתן את הסכום והרבי הבטיחו בישועה שלימה. ואילו אחיו לא הספיק להיכנס קודם כניסת השבת. בליל שב"ק העמידו יין ב'טיש' כמנהג, ובהגיע תורו של רבי זאנוויל ברכו ה'אמרי יוסף' שבניו יזכו לרפואה שלימה, והסביר ואמר, שבשבת שקלים נענים כל התפילות, שהרי מ'מחצית השקל' קנו את 'קרבות התמיד', והרי אמרו (ברכות כו): 'תפילות כנגד תמידין תקנום', אם כן, בשבת זו שמכינים ומכשירים את ה'תמידין', לכל השנה אף התפילות שהם 'כנגד התמידין' יתקבלו לרצון, ואפשר לבקש עליהם שיתקבלו לרצון, למותר לציין ששני האחים נושעו במשאלותיהם לטובה ולברכה (הובא בספר פאר יוסף עמוד כה).

כז. הרה"ק מרוז'ין ז"ע היה אומר, שבארבע פרשיות יכול כל יהודי להידבק בשכינה, וכל פרשה מהם היא כנגד אות אחת משם הוי"ה ב"ה, והמשכיל ינצל את הטהרה והקדושה הנשפעת בימים אלו כדי להתדבק בו יתברך, וכמו שמבקשים (יוצרות לתפילת מוסף) 'אור פניך עלינו אדון נשא'.

כיו"ב אמר הרה"ק רבי פנחס מקאריץ ז"ע, 'איך ווארט שוין געהרין עס זאל קומין דיא ד' פרשיות, איך זאל מיך זעהן מיט דעם אייברשטיין', פירוש שהוא עומד ומצפה לשבתות שקוראים בהן ארבע הפרשיות כי אז נפגשים עם הקב"ה כביכול (אמרי פנחס שער ד רכה).

כח. בדרך רמז פירש הגר"א מווילנא ז"ע את הפסוק (דברים יב כג) 'ולא תאכל הנפש עם הבשר', דאף שהותר לאדם לאכול בשר, אך יזהר לבל יאכל 'הנפש עם הבשר' - שלא תהא כל נפשו משוקעת בתוך הבשר, ונמצא אוכל את 'נפשו' יחד עם הבשר...

כט. ובזה פירשו הא דאמרו חז"ל (והובא ברש"י פר' שקלים) גבי מחצית השקל שבא לכפרה אחר חטא העגל והראהו הקב"ה 'כזה יתנו' - מטבע של אש, שהרי ב'מתן תורה' פסקה זוהמתן, ובחטא העגל חזר להם היצר הרע (זוה"ק בראשית נב: ועוד), החלו בני ישראל מתפחדים, מה יעלה בגורלם מעתה, לזה הראה להם 'כזה יתנו' כשתלכו עם מטבע של אש - באומץ חוזק וגבורה, אין לכם ממה לחשוש, כי היצר וכל חיילותיו נסים ומתפחדים מהבא כנגדם בחזקה וגבורה.

בענין זה סיפר הגה"ח ר' מענדל פוטערפאס זצ"ל, שפעם נשלחה קבוצה מחיילי הצאר (ניקולאי) להילחם באויב, וכך הייתה דרכם, ביום היו נוסעים במסעם ונלחמים בכל כוחם, ובלילה היו שותים לשכרה כדרכם של גויי הארצות עד שנפלו ארצה בשינה מתוך שכרותם, בבוקר היו קמים וממשיכים במלחמתם, וחוזר חלילה. פ"א שתה אחד הגויים מבני בניו של לוט יתר על המידה באופן נורא, כשהשכימו חבריו להמשיך בדרכם, היה הלה עדיין שקוע היטב היטב בתרדמת שכרותו ולא הצליחו חבריו לעוררו, הללו שאצה להם הדרך הניחוהו לנפשו והמשיכו בדרכם, וכך ישן לו החייל עד הלילה הבא לאחריו, משקם החייל מצא את עצמו בודד במקום חשוך, ובקושי הבין היכן הוא ומה מעשיו כאן. מה עשה, אותו הלילה ליל שבת היה, ע"כ נכנס לאחד מבתי היהודים ומצא קדירת הטשולנט שהוטמנה מבעוד יום כשהיא רותחת ומבעבעת, עלה הריח באפו, מילא בכליו הניחם על גבי סוסו והחל ממשיך

מתוך התלהבות אש קודש' עב"ד, ולפי זה נאמר, כי אין כוונתם ב'מטבע של אש' למעות גשמיים, כי בוודאי אין מקומן תחת כסא הכבוד, אלא ל'אש' ההשתוקקת והתלהבות שנצרכים בני ישראל בעבודתם, 'אש' זו אכן גנוזה תחת כסא הכבוד, וברוב חביבותן מתענג ומשתעשע הקב"ה בהן כביכול.

ויותר אפשר לבאר, שמטעם זה ציונו הבורא לתת רק מחצית השקל ולא שקל שלם לא, להורות לנו שאין הקב"ה זקוק לשקלינו כלל, אלא שנעורר את לבבנו להשתוקק לחפון להתקרב אליו יתב"ש, דרחמנא לבא בעילב, ואילו אמרה תורה להביא דבר גדול היה

השקל, והראה לו למשה כזה יתנו, והוא פלא, וכי יש מטבעות גשמיים מתחת כסא הכבוד, והרי שם הוא משכן נשמות ישראל אשר הם חצובות מתחת כסא הכבוד, ומה ענין מטבעות זהב למקום גבוה כזה.

אלא יבואר הענין על פי מה שסיפר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, שפעם איקלע ל'ארץ אשכנז' ונכנס לבית הכנסת, שמע שם את החכם דורש לפני הקהל ומקשה, מדוע הראה הקב"ה למשה 'מטבע של אש', והלא כדי להבין את משקל המחצית השקל היה יכול להבין גם ממטבע של מתכת, ותירץ שבודאי לא הראה לו מדת מטבע גרידא אלא הראהו שתהא נתינת המטבע

בדרכו, הסוס שנכווה בגבו מבעבוע הטשולנט החל 'לנוס' ולברוח כל עוד נפשו באפו במהירות עצומה, ובתוך שעה השיג את בני קבוצתו, ועדיין רתח הטשולנט ע"ג, לכן לא הסכים הסוס לעצור, המשיך במרוצתו הטרופה עדי הגיעו לגבול האויב. והנה, מרחוק הבחינו חיילי האויב שמתקרב אליהם סוס דוהר ברדיפה טרופה - באומץ וחוזק - בכח על טבעי, מכיוון שכן, נבהלו מפניו עד עמקי נשמתם, ונסו על נפשם בחשבם מי יודע אלו מוקשים וכלי זיין יש לו על גביו, ובזה תמה המלחמה ללא כל הרוגים...

כיו"ב לגבי היצר, אם יראך היצר שאתה בא כנגדו באומץ ללא חת ומורא ימלא רעד ופחד מחשש איזה 'כלי משחית' הנך טומן בבגדך להוציא בבוא עת כנגדו, ויניחך לנפשך.

בדרך צחות מספרים על אחד שהיה עשיר גדול עד מאוד, וכגודל עשירותו כך רבתה קמצנותו, ולא היה מי שיכול להעיד שקיבל ממנו פרוטה לדבר צדקה... אותו גביר היה מתפאר בכל עת לייחוסו הרם והנישא, כי הוא מגזע ה'מגן אברהם'. פעם אחת עלה אל ביתו גבאי צדקה להתרימו לדבר מצוה נחוץ, והכביר עליו במילים היכולים להמיס לב אבן.. אך הלה המשיך לאחוז במידתו הרעה ולא נתן מאומה, עד שאמר לו הגבאי 'אינך נכדו של המגן אברהם', תמה הגביר מניין לו שלשלת יוחסין שלו, וגם מה עניין זה לכאן, הסביר לו הגבאי בשפה ברורה, ידוע לכל צורב שאי אפשר ל'מגן אברהם' בלא ה'מחצית השקל' (כלומר, שא"א להבין את דברי המג"א על השו"ע בלי לעיין ב'מחצית השקל' המבאר ומפרש כל דבריו), ואם 'מחצית השקל' אין כאן (שאינך נותן כלום לצדקה) הרי גם 'מגן אברהם' אין כאן... ולעניינו יאמר, כי אי אפשר לנו בלא מחצית השקל - מטבע של אש, בלב בווער לעשות רצונו ית"ש.

ל. לימים חזר ה'חידושי הרי"ם' על דבריו אלו לפני רבו הרה"ק רבי מנחם מנדל ה'שרף' מקאצק זי"ע, והשתומם איך בא לאותו דרשן ממדינת אשכנז לומר תורת אמת כזו, השיבו רבו 'שבמקומם מחשיבים ומהדרים מאד במצות הכנסת אורחים, לכן זכה לחדש תורה זו'.

לא. יש שביארו כע"ז, דלכן ציווה הקב"ה להביא מחצית השקל דייקא ולא שקל שלם, להורות לנו שאין רצונו של המקום ב"ה דווקא בשקל שלם ובשלמות, אלא אפילו רק ב'מחצית', שאם עשה ככל יכולתו חשוב בעיני המקום כמי שהגיע לרום המעלה. כי אם יפתח פתח כפתחו של מחט, כפי מה שבכוחו של בשר ודם לעשות, הקב"ה יעזרהו להשלים, לקל גומר עלי.

וכך פירשו בשם הרה"ק ה'ייטב לב' זי"ע את הפסוק בפרשת שקלים (ל יב-ג) 'ונתנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם וגו', זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש', דלכאורה יש מקום לשאול מדוע מזקיין ל'בשר ודם' שיביא כופר נפש על חטאיו, והרי בידו לטעון טענת 'אנוס הייתי', כי יצירתו מן האדמה, ומחמת טבעו החומרי נמשך אל הרע, להכי אמרה תורה 'כופר נפשו לה' - מחצית השקל בשקל הקודש', הרי מחצית - זו התחלת העבודה אין מונע בעדך מלעשות, ועל מניעתו ממחצית זו יביא 'כופר נפש'.

לב. הנה כתיב בפרשתו (לה יט) 'את בגדי השרד לשרת בקודש', וברש"י (בפרשת תרומה, לא י) פירש 'ואני אומר שהוא לשון ארמי כתרגום של קלעים ותרגום של מכבר שהיו ארוגים במחט עשויים נקבים נקבים', ואפשר לרמז בזה עפ"י משלו של הגה"ק החפץ חיים זי"ע (תורת הבית פי"ג) שהמשיל למלך רם ונישא שקרא לכל העם אשר במדינות

באר הפרשה - ויקהל - שקלים

נראה שהחשיבות היא מצד עצם המטבע שנתן. לכן אמרו שנביא דבר קטן בלבד, להורות שעיקר נחת רוח שיש להקב"ה הוא מהרצון של בשר ודם לתת ולתרום משלו, ומשום הכי גם מתנה מועטת מתקבלת אצל הקב"ה לרצון, כי לא 'המתנה' מתקבלת אלא רצון הלב^ל.

מלכותו להתכנס על שפת הנהר, ובבואם נתן בידם כלים ריקים וציווה אותם למלאותם במי הנהר, ויהי בעת שאיבתם ראו שהכלים מנוקבים ויזל מים מדליו כלעומת שבא, על כן, עזבו את הכלים על שפתו של נהר ופסקו מלשאוב, באמרם, המלך ציוה עלינו דבר שאי אפשר לקיימו, זולתי אחד ויחיד שחשב לעצמו – לא עלי לפשפש ולמשמש בגזירת מלך, אם המלך נתן לנו כלים בעלי חורין וסדקין בוודאי 'טעם כמוס' עמו, אמלא את תפקידי נאמנה, ואכן, לפנות ערב חזר המלך ומצא את העם ישובים בטילים ומבוטלים לבד מאיש אחד השואב ושואב, מיד פנה המלך על עבדו הנאמן ושאלו, מדוע אתה עומד לבדך וכל העם יושב על מקומו בשלום, הראה לו האיש כי הכלים מחוררים ולכן עזבו הכל את הכלים לאנחות, אבל הוא הבין שבוודאי כוונה נסתרת למלך, והמשיך לקיים שליחותו, אמר לו המלך, אכן, לזאת הייתה כוונתי, כי כלים הללו חשובים בעיני, והם היו מטונפים בתכלית, עד שלא היה ברירה אחרת, רק להעביר בהם מים שוב ושב, וראה נא את הכלי אשר בידך שהוא נקי עתה בתכלית הנקיון והיופי... והנמשל, לפעמים רואה אדם שנסיונות באים עליו מכל עבר, הנה הוא יושב לעסוק בתורה מיד קופץ עליו רוגזו של יצר המטריוו ומבלבלו מלהגות בדברי התורה, עד שהוא כבר מחשב בנפשו לעזוב את ספסלי דבי מדרשא, כי לבטח לא לזאת כיוון ה' כשציווה את בני ישראל על לימוד התורה, וכיו"ב בכל עניניו, בתפילה ומידות, שמירת גדרי קדושה וכו', לרוב הנסיונות הנו מתיימש מעצמו, באמרו לא אלי הדברים אמורים – כלי מלא נקבים כמוני. אך האמת היא שזאת אשר רוצה ה' שיתייגע וינסה ככל יכולתו שוב ושוב, ובזה יבוא לידי תכליתו ומעלתו. ולכן אמרו 'בגדי השרד לשרת בקודש', כי אף אם הם עשויים 'נקבים נקבים' – דייקא בהם 'ישרת בקודש', כיון דעיקר המבוקש אינו 'בגדים שלימים ויפים', אלא היגיעה עצמה, ואע"פ שהבגדים הם מחוררים.

באופן אחר יש לבאר, עפ"י מעשה שהיה, פעם נגנבו ה'טלית ותפילין' של המשמש של הרה"ק מראפשיץ ז"ע, ובא להתאונן בפני רבו על איבוד חפצי הקודש, נענה לו הרבי כדרכו בקודש במליצה ואמר לו, 'מה כל הרעש', הרי התפילין אינם כלל שלך, אלא אחד של רש"י ומשנהו של רבינו תם, והטלית שהיתה שם הרי היא 'טערקישע טלית' – של מדינת טורקי... וגם הסיידור לא שלך היה אלא 'בארדיטשובער סיידור', אם כן מה היה שלך ומה גנבו ממך, רק את ה'נרתיק' שהיה ממילא קרוע ומחורר לגמרי, וכי שווה להקים על כך תאניה ואניה...

והנה פשיטא שלא הוציא אותו צדיק מפיו מילתא דבדיחותא בעלמא, ולדידן יש מקום לומר, שהתורה והמעשים טובים שהאדם מקיים ועושה אינם שלו כלל, כי החינוך שקיבל מאבותיו ורבותיו הם אשר גרמו לו ללכת בדרך התורה והעבודה, ואילו הוא עצמו אינו אלא בית קיבול הממשיך את מה שקיבל מאביו ומרבותיו, ובכלל כבר אמרו חז"ל (ויק"ר כז ב) דכל קיום מצוותנו לא בא לידינו רק במתנת הבורא שהרי 'מי מל את בנו עד שלא נתתי לו בן זכר, מי עשה לי מעקה עד שלא נתתי לו גג, מי עשה לי מזוזה עד שלא נתתי לו בית, מי עשה לי סוכה עד שלא נתתי לו מקום וכו', רק החורים שבכלי הקיבול – כלומר הנסיונות שהוא עובר הם שלו, ורק הם נקראים על שמו... ולרמיזא בעלמא יאמר, שעל כן מקובל אצל העולם לכתוב את שמם על נרתיק התפילין, ורמז יש בו, שחלק זה שייך לו באמת. יתר על כן ייאמר, כי זה קניינו של אדם בעצמו – עצם ההכרה שכל מה שיש לו הוא מתנת הקב"ה, ושהוא בעצמו אינו כלום, וזה היה טמון בדברי הרה"ק מראפשיץ שהנרתיק קרוע ומחורר, כלומר שאפילו אם כל הכלים ומצוות שיש לאדם הם של הקב"ה, מ"מ יכול הוא בעצמו להשיג את 'החורים בתיק' ע"י העונה והשפלות, וזהו באמת של האדם בעצמו.

ויש לפרש כן בדרך רמז בדברי רש"י הללו 'שהיו ארוגים במחט עשויים נקבים נקבים', כי בגדי השרד מרמזים לאדם שבגדיו היינו התיק לנשמתו הוא עשוי עם נקבים שמכיר ומשיג בשפלות עצמו וזהו לשרת בקודש, וזהו עבודה המתייחסת אליו, שעבודה זאת שלו היא לשרת בקודש.

לג. והיינו דכתיב (לעיל כד יז) 'ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר', וכפירושו של ה'קדושת לוי' שכאשר האדם רוצה לדעת אם הוא מקושר עם 'כבוד ה'', יבדוק את מדת התלהבותו בדבר מצוה ובעבודת הקודש, כי זה יוכיח על זה, והיינו דקאמרי תורה 'ומראה כבוד ה'', הסימן כמה הוא מקושר לכבוד ה' – 'כאש אוכלת בראש ההר', כגודל התלהבותו בעבודת הבורא.

ורק חפץ ה' באש ההתלהבות לבם של בני ישראל בעת הנתינה, ככתוב (משלי כו) 'תנה בני לבך ל', ובוה שפיר יתכפר לו.

תוכו רצוף אהבה - חשיבות ומעלת הרצון וההשתוקקות בפרשתן (לו א), 'ויעש בצלאל את הארון עצי שטים'. איתא בגמרא (מגילה י): 'אמר רבי לוי, דבר

זה מסורת בדינו מאבותינו, מקום ארון אינו מן המדה' (שכן 'לפני הדביר כ' אמה, וכל כרוב היה י' אמה' והיכן עמד הארון אלא שאינו מן המידה). היינו שהארון עצמו לא תפס מקום כלל, אלא עמד בנס מיוחד מאת ה'. והנה, תבנית המשכן וכל כליו נבנו מ'נדבות' בני ישראל זה בכסף וזה בזהב ובנחושת או בעצי שטים ושאר דברים, מעתה צריך ביאור, מניין נלקח מקומו של ארון שלא היה מן המידה, ועמד בדרך נס. ומבארים בשם הרה"ק ה'שפת אמת' ז"ע, דזה בא מרצונם ותשוקתם של בני ישראל, שהרי יש מהם שרצו להביא לנדבת המשכן ולא עלתה בידם, אם מטעם שלא השיגה ידם, אם מטעם שכבר הכריזו 'אל יביאו יותר', ודבר זה הבעיר בקרבם תשוקה ורצון ב'אש קודש' לה - מרצונות אלו נבראת בריאה מיוחדת, והיא 'מקום הארון אינו מן המידה'. נמצא שרצונותיהם ותשוקותיהם של ישראל גברו על המתנדבים בפועל, ומהם נבנה בית קודש הקדשים וארון הברית.

נמצאנו למדין, שלא תרומת מחצית השקל עיקר, אלא מה שבשר ודם מלהיב את לבבו כאש להבה ומקריב את רתיחת דמו לעבודתו יתב"ש"י, ולפי זה אין בין מצות שקלים שבזמן שביהמ"ק היה קיים לבזמן הזה שבעוה"ר אין לנו בית המקדש, שהרי עדיין יש בדינו להשתוקק לתת את השקלים, והלא זה עיקר ושורשה של מצווה זו.

ולא עוד, אלא דכיון שבזמן הזה אין לנו את השקלים בפועל ואי אפשר לנו אלא 'להשתוקק' - מתי יבואו לידינו ונקיימנה, השתוקקות זו חשובה יותר מאשר קיום המצווה בזמן שביהמ"ק היה קיים, וכך מפורש ב'שפת אמת' (שקלים תרל"ג) 'נראה, כי הנדיבות מתקבל כמו אז, כי כל הקרבנות נתקבלו לרצון רק על ידי כח הנדיבות של ישראל, שמזה היו כל הקרבנות, וזה הנדיבות יש גם עתה, ואפשר יותר - ע"י שמשתוקקין לנדב להש"ת כבראשונה', ועי"ז זוכים לכפרה על כל עוונותינו, וכמבואר בירושלמי (שקלים פ"ב ה"ג) 'כל העובר על הפקודים (אלו המצוות, שהן פיקודי ה' ישרים) - שחטאו בעגל'.

ויוזבן נמי במה נתקשה משה להבין משקל השקל, כי לא הבין משה איך יתכן שעל ידי מטבע גשמי יזכה האדם לכופר נפש, לזאת הראה לו הקב"ה מטבע של אש, ללמדנו שאין החשיבות במטבע כלל ועיקר, שהרי 'לי הכסף ולי הזהב נאם ה' צבקות' (חגי ב ח).

פעם השתתף הרה"ק ה'קדושת יום טוב' ז"ע באסיפת הרבנים והתלווה עמו בנו הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע שהיה עלם צעיר לימים, בהיותם שם הבחין אחד הרבנים בילד הרה"ק מסאטמאר המתפלל בהתלהבות עצומה ואש גדולה יוקדת בלבו, ומתוך התלהבותו עשה תנועות שונות ומשונות, על כן ניגש אליו אותו רב ושאלו בזלזול ובלעגי לשונו 'זכי פורים היום', השיב לו הרה"ק מסאטמאר בחכמתו ובשנינותו 'אילו הייתי יודע שאמצא כאן המן - הייתי מביא עמי גם 'גראגער'... (רעשו), כשכוונתו שקירור התלהבותו של יהודי הרי היא מקליפת עמלק, וצריך לבטלה ולעקרה מן השורש.

מספרים על אחד שנכנס לטבול במי הנהר באמצע ימות החורף, ומחמת גודל הקור הנורא קפאו המים סביבו ולא היה יכול לצאת מן המים והגיע לידי סכנה, מששמע על כך הרה"ק בעל ה'יסוד ושורש העבודה' זי"ע נענה ואמר 'נו, שיגיד תפילת 'נשמת'...' כאומר שעל ידי אמירתו בהתלהבות אש קודש בודאי ישבור את מימי הקרח. זהו מטבע של אש.

לד. דבר נורא אמרו, כי פעמיים מצינו 'השלכת זהב לאור', פעם אחת (בפר' תרומה, רש"י כה לא) כאשר נתקשה משה בעשיית המנורה ואמר לו הקב"ה השלך את הככר לאור והיא נעשית מאליה, ולהבדיל א"ה בין הקודש ל... כשהשליך אהרן את הזהב באש 'ויצא העגל הזה' (לכ כד), ללמדנו שהכל הולך אחר כוונת הלב, שאם משתוקק האדם ב'מטבע של אש' אל הקב"ה אזי יוצא מנורה ואם ח"ו משתוקק ל... אכן יצא 'העגל' הזה...

לה. בלשון חסידים היו ממשילים, כי הנה כל משקה שיש בו אלכוהול, אינו נקפא אפילו בפריזער (מקפיא) החזק ביותר, כי האף אומנם שמדפנות הפריזער נושבות רוחות כפור קרירות וקרח, הרי ה'אש' - האלכוהול שבקרבו, אינו נותן לרוח הקור לשלוט עליו, והלימוד פשוט, כשיבעיר האדם בקרבו 'אש קודש' לכל דבר שבקדושה, לא

באר הפרשה - ויקהל - שקלים

שלמד את המלאכות האלה ממלמד, או מי שאימן בהן ידיו כלל, אבל מצא בטבעו שידע לעשות כן, ויגבה לבו בדרכי ה' (דה"ב י"ו) לבא לפני משה לאמר לו אני אעשה כל אשר אדני דובר. עכ"ל. והרי שאף מי שלא ידע לעשות את מלאכת המשכן, אך אם רק רצה ונשאו ליבו לקרבה אל המלאכה, זכה להיות מעושי המלאכה.

יה"ר מלפניך ה' או"א שנזכה ל'אור פניך עלינו ארון נשא'י, לשפע רב הנשפע בימים האלו, אורה ושמחה וששון ויקר, אמן כן יהי רצון.

ביו"ב ביאר הרה"ק מהר"י מטשורטקוב זי"ע, שהרי המשכן וכליו נתקדשו ב'שמן המשחה', ובמה נתקדש חלל המקדש, אלא כנ"ל, דזה נתקדש מהרצון והשתוקקות של בני ישראל. וזהו כחו של הרצון י"ו.

צא ולמד על כוחו של הרצון ממה שכתב הרמב"ן בפרשתן (לה כא) על הפסוק 'ויבאו כל איש איש נשאו לבו', וז"ל. על החכמים העושים במלאכה יאמר כן, כי לא מצינו על המתנדבים נשיאות לב, אבל יזכיר בהם נדיבות, ומעם אשר נשאו לבו, לקרבה אל המלאכה, כי לא היה בהם

ישלטו עליו רוחות זרות אפילו בכפור הגדול שבעולם... (בוודאי, מוזהר ועומד כל איש מישראל שלא לשהות בסביבה של קרירות ח"ו אבל בא לומר בדרך כלל, שבכל עת יבעיר לבו לטוב, ועי"ז יהיה שמור מכל רע הבא סביבו).

לו. כה כתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (ח"ח על נ"ך, תהלים קה ג) כי אין הקב"ה בודק את האדם אלא לפי התשוקה והרצון, כמו שכתוב (תהלים קה ג) 'ישמח לב מבקשי ה'', ולא 'עושי רצון ה'', כי העיקר להיות מ'מבקשי ה''. וסיפר ה'חפץ חיים' שפעם נפל בדעתו של איש פשוט ביותר שלו נאה ויאה להשתדך עם רבה של העיר, והחל לשלוח אליו 'שדכנים' שיציעו את ה'שידוך' המהולל. מובן שהעלה חרס בידו שהרב לא הסכים לכך בשום אופן... אבל 'שיגעון' זה לא יצא מראשו של האיש... עד שבעזרה שיי"ת אירס הרב את בנו, אז נרגעה במעט רוחו של היהודי ואירס את בתו עם רעהו בדומה לו, בהגיע עת דודים - יום החתונה בבית הרב שליט"א, והנה עוברים אלפי בני העיר להתברך מפי הרב בברכת 'מזל טוב', ולעיניהם עומד אף האיש הלז זה ברוב הדרו בשולחן ה'מזרח' ומקבל 'מזל טוב' מהקהל, שאלוהו ידידיו מה לך ולשמחת הרב - לקבל מכולם ברכת מזל טוב, ענה 'אני הרי כמעט' נהייתי מחותן בחתונה זאת, כל הקהל 'מלאו שחוק פיהם'.... אמנם, זה רק בענייני גשמיות, אבל בעבודת ה' גם 'כמעט' (שעובד ומתייגע וכמעט הצליח) הרי הוא עצמו 'מחותן' (לא פחות ממי שהצליח).

ידוע דבר המעשה, שהגאון רבי אייזיל חריף זצ"ל חיפש בחור עילוי ותלמיד חכם מופלג לחתן לבתו, מה עשה, הכין לעצמו קושיא קשה כברזל, נסע לאחת הישיבות הגדולות והציע את קושייתו לפני התלמידים. וכה אמר להם, המוצא תשובה נכונה אקחנו כ'חתן', מיד התחילו הכל לאמץ את ראשם, בכל כישרונותיהם וכוחותיהם בפלפול ובסברא כדי למצוא יישוב הגון ונכון לקושייתו, אך אחד מהם לא עמד בכור המבחן אצל הגאון, כי בחריפותו ובכוחו הגדול דחה את דבריהם מכל וכל. לאחר כמה ימים שלא עלה בידם למצוא לו תשובה הודיע להם רבי אייזיל בצער, שהוא ממשיך בדרכו כדי למצוא חתן במקום אחר, וכן עשה.

בהיותו רחוק כמה פרסאות מן העיר שמע לפתע קולו של בחור הרץ אחרי עגלתו, ובקוצר רוח ביקש לעצור את העגלה, מיד הורה הגאון לעגלון להעמיד את הסוסים, לשמוע מה בפי הבחור, אך כאשר הגיע הבחור נענה ואמר, רבי קדוש, אכן, לא אזכה להיות ה'חתן', אך הגידה נא לי מהי התשובה לאמיתתה של תורה, כי עוצם הקושיא איננה מניחה לי, תורה היא וללמוד אני צריך, כשמעו כן נענה רבי אייזיל ואמר למקורביו 'בחור כזה חיפשתי', כי חפצי בצורבא מרבנן שאהבת התורה יוקדת בלבו באמת.

ומכאן נלמד כל איש לעניינו, כי פעמים והוא עומד בנסיון אדיר וחזק למעלה מכוחותיו, יזכיר לעצמו - אולי אכן אין הקב"ה דורש מעמי אלא שאעמוד ואתחנן לפניו... הצילני מיצר הרע, מכל מיני נסיון ובזיון... ועצם שאגת לבו גורמת נחת רוח במרומים לאין ערוך. וכאותו מעשה, שבכוונה תחילה הקשה הגאון בחריפותו קושיא עצומה שאין עליה תשובה, ולא אבה אלא לראות מיהו הבחור ש'אהבת התורה' יוקדת בקרבו, ולגודל תשוקתו לדברי תורה הוא דורש ומחפש אחר התשובה, אף בשעה שנראה לו שלא יזכה להיות חתנו של גדול הדור.

לז. וכדרך שהיה הגה"צ רבי חיים ברים זצוק"ל היה אומר לכשתרצה לדעת 'אור פניך' מה טיבה, הסכת אוזניך למה שאנו אומרים ג"פ ביום בברכת 'שים שלום' כי באור פניך נתת לנו ה' אלוקינו תורת חיים ואהבת חסד, וצדקה וברכה ורחמים ושלום, ומזה תבין גודל שב"ק דנא בה נשפע עלינו 'אור פניך'.

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: תוספת שבת

בס"ד | גיליון מס' 220

פרשת ויקהל

כיצד הביאה החלטה משפחתית לישועה כפולה?

שבת שבתון (ל"ה, ב)

בשבת בה נקרא בפרשת השבוע על מתנת יום השבת, זה הזמן להחליט שגם אנו זכאים לאושר הנפלא הזה, לחוות את הקסם העונג, את ההתרגשות הנפלאה. בהיערכות פשוטה, הקדמת קניות ובישולים, הקדמת נקיונות וסידורים - נוכל גם אנו לזכות להקדים לקבל את פני השבת, לחוש את הטעם הנפלא הטמון בה. הבה נעשה זאת, ונזכה להיות משומרי השבת וקוראי העונג, הזוכים לשובע ולהתענג מטובו של בורא עולם!

מודעה מפתיעה, שיקום מהיר...

את הסיפור הבא קיבלתי מידיד קרוב בשם בנצי פ., המשמש כאח רפואי בבית החולים 'איכילוב'. ביום מן הימים, לקראת סיום המשמרת שלו, התקשר אליו חבר, ובקול נאנח סיפר כי זה עתה נפצע באורח קל בתאונת דרכים, והוא מבקש ממנו להמתין לו בחדר המיון ולסייע לו בבדיקות. בנצי הנחמד שמח על יכולתו לסייע לחברו, והמתין לו בשערי חדר המיון.

במבט ראשוני, קבעו הרופאים כי מדובר במכות יבשות בלבד, והמליצו על מנוחה ומשככי כאבים. אלא שהאח בנצי, חברו הקרוב של הפצוע, ביקש כי בכל זאת חברו יוכנס לצילומי רנטגן מקיפים, על מנת לוודא כי אכן אין כל חשש למכה נסתרת באחד האיברים הפנימיים.

הרופאים נעתרו, והחבר נשלח מיד לבדיקה טי. טי. - רק כדי לוודא שהכל תקין. הצילומים נערכו ונבדקו, והתברר כי אכן כן, כל האיברים הפנימיים לא נפצעו. אלא שדווקא אז נותר ממקומו רופא צעיר מהמחלקה הכירורגית, וזעק: 'רגע, תראו מה קורה בכבד' - - -

הרופאים הסירו את משקפיהם, נעזרו בזכוכיות מגדלת, ולפתע הפך חדרם לזירת התרוצצויות. פרופסור מומחה הזועק מהמחלקה, ובראותו את הצילומים חשכו עיניו: 'יש כאן גידול קטן שיושב בדיוק בין אונות הכבד. נדרש ניתוח דחוף להסרתו לפני שיתחיל לשלוח גרורות...'

החבר ובנצי עמדו המומים, נבוכים, מבולבלים. לפתע גילו עד כמה גדול היה הנס שבתאונה - הן היא זו שהובילה לצילום הטי. טי. שהוביל לגילוי הידיעה המרעיש, על המחלה המסוכנת המתפתחת בכבד אין מפריע. אין ספק כי זהו נס יוצא דופן, כאשר תאונה אקראית ובקשה לבדיקות

מקיפות - חשפו את דבר הגידול, ועתה ניתן לטפל בו!

הרופאים קבעו לו ניתוח ליום ראשון שאחרי, הסבירו כי מדובר בניתוח מורכב ועדין במיוחד, וגם גילו את אוזנו כי לאחר הניתוח מצפה לו תקופת שיקום ארוכה וקשה. ובכל זאת, הרי לא שייך לוותר על ניתוח שכזה, יש להסיר את הסכנה במהירות האפשרית, גם במחיר ניתוח מסובך ומורכב שאחרי תקופת שיקום קשה ומייסרת...

כל הסיפור הזה התרחש ביום רביעי, ובנצי וחברו נפרדו לשלום, כשבנצי מבטיח לחברו להיות לצידו בעוד ארבעה ימים - ביום הניתוח, ולסייע לו ככל יכולתו - לפני הניתוח וגם אחרי, לאורך תקופת האשפוז והשיקום הארוך הצפוי. בנצי שב הביתה מאוחר מהרגיל משמעותית, ופיו לא מפסיק למלמל תודה לה' - על שזיכהו לבקש את הבדיקות הללו לאחר התאונה, בבדיקות שמסתבר שהצילו את חייו של חברו לפני שיהיה מאוחר מדי...

בעיצומו של השבוע, באחד הימים לקראת סופו, מתרחש הרגע הזה. יהודי ניצב במקום עבודתו או בבית מדרשו, בביתו או ברחוב, ואז זיק ניצת במוחו כי השבת קריבה ובאה. ובאותו רגע, עצם הידיעה שהשבת מתקרבת, עצם התזכורת על בוא המלכה - משרה עליו רוח חדשה ורעננה, הוא חש שמשוה באוויר משתנה, נרגע קמעא...

וככל שהשבת הולכת ומתקרבת, כך ההתרגשות והשמחה בלבו של כל יהודי גאות והולכות. כשניחוחות השבת מתחילים לעלות מהסירים המהבילים, כשהנעימות השבתיות עולות מחצרות הבתים, כשהקדחתנות לקראת השבת מתחלפת במפות הצחות ובכלים הנאים - חש כל יהודי את האושר העצום בלהיות יהודי, את הטעם שאין שני לו.

עם כניסת השבת, מתייצב כל יהודי בבית הכנסת, ומשורר 'לכה דודי לקראת כלה'. כי אכן כן, השבת היא הכלה, ולקראתה אנו נרגשים - כמו לקראת חתונה משפחתית. ואין פלא אפוא, כי בהיכנס השבת חש היהודי כמי שנכנס לאולם ולעולם מזהיר ומואר, עולם של שמחה ואושר, עולם של רגש ועונג עילאי.

לפיכך, אין פלא כי ההכנות לשבת - דומות להפליא להכנות לחתונה. ההתרגשות, האושר, רוממות הרוח, הקדחתנות והעשייה הרבה - כל אלה קודמים לחתונה, וקודמים גם לכניסת השבת. אמנם, חתונה היא נדירה והמונית יותר, אבל זהו בדיוק החן של השבת - הקביעות שלה אחת לשבוע, והיותה שמחה אישית פרטית של כל אחד מאיתנו, לא פחות מהיותה שמחה משותפת של כל בני העם היהודי.

ובשמחת חתונה, למרות כל הקדחתנות שלפניה, לא נמצא בן משפחה קרוב שיגיע לחופה בנשימה טרופה, לא נראה את החתן והכלה מגיעים בנשימה האחרונה, ומסיימים לסדר את העניינים כשהחתונה כבר בעיצומה... הריפך הוא הנכון, דקות ארוכות לפני השעה שנקבעה, כבר מתייצבים החתן והכלה ובני המשפחה הקרובים באולם, מצוחצחים ורעננים, נרגשים ומאושרים, רגועים ושלווים לקראת הרגע הגדול.

ודווקא לכן, אם נתבונן לרגע, נבין את דברי הרמב"ם הכותב שלקראת כניסת השבת יושב יהודי ברוגע ובשלווה, ומקבל את השבת כמקבל פני מלך. זו לא דרישה או בקשה, זו פשוט עובדה מרגשת ונפלאה. כי השעות הללו של כניסת השבת - אלו שעות נפלאות ומרטיטות, מרגשות ומרוממות, אם רק נעניק להן את הפנאי הדרוש, אם ניתן לעצמנו את העונג לחוש את הרוממות הנפלאה של כניסת השבת.

וכמו בחתונה - כך גם בשבת הנפלאה. כבני משפחה קרובים של הכלה המיוחדת הזו, אנו מזדרזים לסיים את ההכנות מוקדם ככל האפשר, ממהרים להיכנס אל השבת, לקבל את המתנה המיוחדת הזו. אנו מבינים כי ככל שנקדים לקבל את השבת כך ייטב, ככל שנזכה לאורה מוקדם יותר - כך נהפוך למאושרים יותר, נפשנו תתעדן, תתרומם, תתעלה...

תשאלו את מי שכבר זכו לקבל את השבת מוקדם, לפני זמן כניסתה. תשמעו מפייהם עדויות נרגשות על דקות של עונג רוחני קסום, של רוממות אישית נפלאה, של שירת הלב והנשמה בואכה כניסת השבת. החמה עודה בשיפולי רקיע, עושה את דרכה אל בין הגלים. יום ששי עוודו כאן, מי שלא זכה - עוודו מתרוצץ טרוד ומתוח, ואלה, מקבלי השבת באהבה מוקדם מזמן כניסתה - כבר מצויים להם בעולם אחר, נעלה וטהור, זך וצח, מרומם ונפלא!

שאיפת חיים בהישג יד!

השאיפה המשותפת לכולנו, זו שבוערת בלב כל יהודי, היא לזכות לילדים תלמידי חכמים. מי מוכן לוותר על מתנה כזו, על אוצר כזה, לראות את ילדיו גדלים לתפארת?! - כל מה שיש לנו אנו מוכנים לתת למענם, להצלחתם, לפריחתם!

הנה תגלית מרגשת: הפעם היחידה בה ה'חפץ חיים' בספרו 'משנה ברורה' מבטיח ילדים טובים, נמצאת בסימן רנ"ו, שם הוא משבח את אותם המעוררים ומעוררים על דבר תוספת השבת. וכך הוא מגלה: 'העוסקים בדבר זה הטמעת תוספת השבת - יזכו לבנים גדולי ישראל!'

מדיהם עד כמה השאיפה שלנו בהישג ידנו, תלויה רק בנו. הבה נקבל על עצמנו את תוספת השבת ונפיץ את חשיבותה, הבה נזכה באושר הרוחני הקסום הזה, הבה נראה נחת מילדינו, שיגדלו ויצמחו לתפארת!

הוא שב הביתה בתחושות מעורבות, שמח על הנס, מבולבל מההתפתחויות, וכאוב על הסבל שחברו אמור לעבור בימים ובחודשים הקרובים. ואז, נזכר שיש סגולה עתיקת יומין, ושמה 'תוספת שבת'. 'לקבל על עצמי לקבל את השבת מוקדם מזמנה הרגיל, לשבת ולהמתין לכניסת השבת ברוגע ובשלווה, בשמחה ובאווירה. ויהיו הדברים לזכות חברי היקר, שיזכה לעבור את הניתוח בשלום ושתקופת השיקום תעבור עליו בקלות!' - הרהר.

הוא שיתף את רעייתו - השותפה עמו בהכנות לשבת, בהרהור שעלה במוחו, שוחח עמה בנימוח על הרעיון, הסביר את היתרון, פירט את המעלות, תיאר את התחושה המרוממת והקסם הענוג, וקינח בכך שהוא רוצה לקבל על עצמו סגולה זו - לזכותו של החבר העומד בפני ניתוח מורכב ותקופת שיקום קשה.

האשה שמעה את הדברים, והיטב הבינה את המשמעות. 'תוספת שבת' כרוכה בשינוי הרגלים, לקבל את השבת מוקדם וברוגע - זה כדאי ומשתלם, אך דורש מאמץ. 'רגע, רגע', אמרה לתפע, 'אם אתה מקבל על עצמך להקדים את קבלת השבת לזכות חברך, אף אני אקבל על עצמי להקדים את השבת, לזכות ישועה דחופה לה אני זקוקה!'

זה דבר המעשה: רעייתו של בנצי עוסקת במסחר בתכשיטים יקרים. כמה ימים קודם לכן קיבלה מלקוחה ארנק תכשיטים ששווי הון עתק, והיה עליה להעבירו לצורך, להעריך את שווי, ולקדם את מכירתו בתמורה לתכשיטים אחרים. בבוקרו של יום, היא נטלה את ארנק התכשיטים מהבית, אך בהגיעה אל הצורך - נדהמה לגלות כי הוא נעלם...

מתוחה ומודאגת, שבה את כל הדרך, בולשת בעיניה ימינה ושמאלה, מחפשת את הארנק האבוד. היטב ידעה כי מדובר בארנק ששווי הון עתק, לא משהו שניתן לאבד... והוא בכלל לא שלה - הוא של לקוחה, איזה נזק, כמה אי נעימות, איך תתמודד מול העניין הזה?

באותו יום, וגם למחרת, היא, ילדיה, שכניה וגם בנצי בעלה - סרקו את כל הדרך, חיפשו בכל מקום, ניסו להבין להיכן נעלמה האבידה, ודבר לא הועיל. ארנק התכשיטים היקר צימח לו כנפיים, נעלם ואיננו. נזק אדיר המוריד לטמיון רווח של שנים!

עתה, החליטה, תקבל על עצמה להקדים פני שבת, לקבל את השבת ביישוב הדעת וברוגע, 'ותהיה קבלה זו לזכות עבורי, שנוכה למצוא את ארנק התכשיטים האבוד, שמאן דהוא ישר ונאמן יניח את ידו על הארנק הפורח והבורח, וישיב לנו אותו בקרוב!' - ביקשה כשדמעה סוררת זולגת מעיניה. 'נפעל יחדיו כדי להקדים את קבלת השבת, אתה - לזכות חברך והניתוח שלו, ואני - לזכות האבידה שנעלמה, ובעזרת השם שינוי נזכה בישיעות הנכספות!' - סיכמה בתקווה.

היה זה, כאמור, ביום רביעי בשעת ערב מאוחרת, וכבר למחרת, ביום חמישי, הם החלו בהכנות. הנקיון הוקדם לשעת צהריים, הקניות נערכו כבר בדרך מהעבודה, ניהוחות השבת החלו לעלות ביום חמישי בערב, והסתיימו בשעת לילה מאוחרת. ביום ששי הם השכימו קום לסיידורים אחרונים, עוד לפני חצות היום כבר פרשו את המפה וערכו את השולחן...

לא ניתן לתאר את תחושת כל בני המשפחה באותו יום ששי. את המירוץ הקבוע והמעורב של השלמות קניות ונקיונות בד בבד עם מקלחות וערבובי תבשילים - החליפה שלווה. שלווה בלתי נתפסת. בשקט וברוגע ערכו הכנות אחרונות, ובשעת צהריים מוקדמת כבר ישבו בניחוחת אל יד השולחן, ממתינים להדלקת נרות השבת, כשכולם מצוחצחים ונקיים, הבית נוצץ, הפלטה מוכנה, המיחם מהביל, שעוני השבת מסודרים... - תענוג!

קצת לאחר פלג המנחה, כבר ניגשה האם לנרות השבת, והדליקה אותם בהתרגשות. היא חשה רוממות רוח שאין לתאר, הדלקת הנרות מתוך רוגע איפשרה לה להתרכז במילות התפילה, להתחנן על בעלה וילדיה בלב פתוח ובדמעות שליש. לצידה, כשתילי יזיתים, עמדו מסודרים ורעננים בנצי והילדים, וקיבלו את פני השבת כשחיוך אפוף הוד נסוך על פניהם באושר...

כיוון שהשעה היתה מוקדמת יחסית, החליט בנצי ללכת להתפלל בבית כנסת מרוחק קמעא, שהתפילה בו מתחילה בשעה מוקדמת. בדרך כלל הוא לא יכול להספיק להגיע לשם, אבל עתה יש לו את הפנאי, הוא יכול ללכת להתפלל בבית הכנסת בו חפץ להתפלל מאז ומתמיד, והוא יצא לדרך בשמחה ובטוב לב...

כמה בתים לפני בית הכנסת, בעודו פוסע ברוגע ובשלווה, עיניו נתקלו במודעה קטנה התלויה על עמוד חשמל מצוי. הוא מביט במודעה שוב ושוב כדי לוודא שאינו הוזה, ואכן כך נכתב בה: 'השבת אבידה! נמצא ארנק תכשיטים מלא, שנראה כבעל ערך רב. המאבד יוכל לפנות למספר טלפון... ויקבלו על פי סימנים מובהקים בלבד!' בנצי משפשף את עיניו כאינו מאמין. הן זו האבידה שלהם, זה הארנק האבוד! מי פילל ומי מילל, שדווקא כאן, במקום מרוחק יחסית ופחות צפוי, ימצא את המודעה הזו! אמנם, הוא אינו יכול לרשום את המספר - כי כבר קיבל את השבת, אבל בהגיעו לבית הכנסת מצא משהו פחות מאושר ממנו, אחד שעוד לא קיבל את השבת, וביקש ממנו לרשום את מספר הטלפון...

לאחר התפילה, שב לביתו בצעדי ריקוד, מבשר לרעייתו שהסגולה כבר עבדה, הוכיחה את יכולתה. הלא אין ספק כי מדובר בארנק האבוד, וראו זה פלא - דווקא עכשיו, בדקות הללו של כניסת השבת, כשיצא לדרך בלתי שגרתית עקב העובדה שזכה להקדים ולקבל את השבת - דווקא אז נמצא קצה החוט שיוביל לאבידה...

לאחר צאת השבת הוא ממחרת להתקשר למספר שהופיע על המודעה, ואכן, לפי כל הסימנים, מתברר שזו האבידה. בחלוף כמה דקות כבר היה הארנק בביטחון, כן, כן, אותו ארנק אבוד, שנמצא רק הודות להכנסת השבת בשעה מוקדמת מהרגיל!

ביום המחרת, יום ראשון, שב בנצי לעבודתו בבית החולים, וכמוכן - חברו הגיע גם הוא, לצורך הניתוח שנקבע עבורו. 'תהיה רגוע!' - סח לו בנצי בביטחון, 'עוד תופתע עד כמה זה יעבור בשלום. אני בטוח. אני יחזור לעצמו!' - אמרו הרופאים, שלא ידעו שהסגולה ישועה. אני בטוח שהיא תעבוד גם אצלך!'

החבר הוכנס לניתוח, וכחלוף כמה שעות כבר התעורר. 'עכשיו הוא יאושפז שבוע - שבועיים למעקב', אמרו הרופאים, 'ואחר כך נתחיל בשיקום. קל זה לא יהיה, אבל עם הזמן, תוך מספר חודשים, הוא יחזור לעצמו!' - אמרו הרופאים, שלא ידעו שהסגולה העוצמתית של 'תוספת שבת' בתמונה...

היה זה, כאמור, ביום ראשון. ועתה הסכימו ושמו: כבר ביום רביעי, השתחרר החבר מבית החולים, שמח, בריא ומאושר. הניתוח הצליח מעל ומעבר למשוער, גופו התאווש במהירות פלאית, הוא נדרש רק לשוב לצילומי ביקורת. תקופת השיקום הסתיימה עוד בטרם החלה, הוא חש כאחד האדם ממש, בריא וחזק, מתפקד כרגיל פחות מ-72 שעות לאחר הניתוח!

ואת הסיפור הנפלא הזה סיפר לי ידידי בנצי בעצמו, ובפיו מסר יוצא דופן: 'במחשבה שניה, היה כל כך כדאי לקבל את השבת מוקדם, גם בלי כל הישועות להן זכינו. זה אושר רוחני צרוף, זו תחושה שאי אפשר לתאר, זו שבת אחרת ממש. הישועות בהן זכינו, הניסים המופלאים שראינו בעינינו, המודעה שהשיבה את האבידה, שנגלתה רק בזכות הקדמת קבלת השבת, השחרור המהיר ותקופת השיקום שנעלמה לאחר הקדמת קבלת השבת - אלו בונסים משניים!'

הבה נקשיב למסר, נקרוב אל ליבנו. זה אמנם דורש קצת מאמץ, מצריך היערכות מראש. אבל זה כל כך כדאי, כל כך משתלם, כל כך כסום וכל כך עובד! הבה נצטרף גם אנו למשפחה היהודית הגדולה שמקדימה לקבל את פני השבת, ונזכה גם אנחנו לחוש את הטעם המופלא הזה, ולראות בעינינו את ישועת ה' בכל הדרוש לנו!

נס רפואי בכמה דקות...

היה זה לפני מספר שבועות, בפולין שבאירופה. באחד הכבישים המהירים התרחשה תאונה קשה מאוד, בה היו מעורבים כמה יהודים מישראל, ביניהם הבה"ח יצחק בן אהובה שושנה לרפ"ש, שנפצע באורח קשה. על אתר הוא הורדם והונשם עקב פגיעה קשה מאוד בגב ובחוליות עמוד השדרה, והוטס כך, מורדם ומונשם, מפולין לארץ, להמשך הטיפול בו.

כשהרופאים קיבלו את הצילומים - חשכו עיניהם. היטב הבינו כי מדובר במקרה קשה ומסוכן במיוחד, הגב ספג פגיעה אנושה, ומי יודע אם וכיצד ניתן להציל את המצב. הוא אושפז בבית חולים בארץ כהכנה לקראת ניתוח מסוכן במיוחד, שנקבע ליום ראשון.

חבריו ובני משפחתו חששו לשלומם, ביקשו לעשות הכל לרפואתו, ולרגע חשבו מה הם יכולים לעשות כדי להחיש את ישועתו, לוודא שהניתוח יצליח, שהגב יינצל, שיצחק האהוב ישוב ויתפקד. אחד מהם הציע את רעיון 'תוספת שבת', והצעתו התקבלה בהתלהבות יתירה. קבוצה ענקית של בני משפחה וחברים קיבלו על עצמם להקדים לקבל את השבת שלפני הניתוח, לזכותו ולרפואתו של יצחק היקר.

ביום ששי אחר הצהריים, בעשרות בתים בישראל שררה אווירה שונה, תחושה תחגיית עמדה באוויר. השבת הוכנסה כאורחת של כבוד, ברוגע ובשלווה, כשבבתים רבים ממלמלים שוב ושוב את שמו של יצחק בן אהובה שושנה, לרפואה שלימה ומהירה בזכות הקדמת קבלת השבת.

ביום ראשון עם שחר, החל הניתוח המסוכן, שאורכו הצפוי עמד על שעות ארוכות. והנה, הפלא ופלא, בתום שעות ספורות, כבר יצאו הרופאים מחדר הניתוח, ובפנים מחוייכות בישרו לבני המשפחה כי הסתבר שהמצב פחות חמור משחשבו, וחיי קל - יחסית - הצליחו לבצע את הניתוח במלואו, ועל פניו - נראה כי הגב שוקם לחלוטין, באופן פלאי וניסי ממש!

ולמרבה ההפתעה, כבר למחרת, מצבו השתנה מן הקצה אל הקצה. סמי ההרדמה הוסרו ממנו, והוא החל להתעורר ולנשום בכוחות עצמו. הרופאים ניצבו ליד מיטתו המומים, לדבריהם - זהו נס רפואי פלאי שמי שהוכנס בבוקר מורדם ומונשם לניתוח ארוך, תוך יום אחד מתעורר מההרדמה ומצבו טוב!

יצחק היקר, יהיו הדברים להמשך רפואתו השלימה ושיקומו המהיר, כשבימים אלה כבר מדובר על חזרתו לתפקוד מלא ותקין, שיקום מלא מהתאונה הקשה, באופן ניסי ומיוחד. והאמת היא, שאין בזה כל פלא - - -

כי זהו בדיוק כוחה של הקדמת קבלת השבת, מחוללת הניסים ומרובת הנפלאות. זוהי בדיוק נוסחת הקסם הטמונה בה. כח רוחני של מקור הברכה, שמחולל ישועות בלתי נתפסות. הבה נאמץ גם אנחנו את הקדמת קבלת השבת, הבה נזכה גם אנו באושר הרוחני הגדול הזה, הבה נזכה גם אנחנו לראות מתנת השבת מעריפה עלינו שפע מתנות משמים, אושר ושמחה לכל ימות השבוע!

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת ויקהל - שקלים תשע"ט

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

בשביל לשאול את פיו על בני משפחתו, ולא עלתה בידו. לימים, בא עני אחד הסובב ומחזיר על הבתים. והנה כבואו אל ביתו הכיר בו שהוא מעיר מולדתו ושמוח מאד לקראתו, ורצה להשתעשע עמו לשאול אותו על בית אביו ומשפחתו הכבודה, אמר לו העני "מדוע תעצרני, הלא לעשות מלאכתי באתי הנה, לאסוף כסף, ולמה תגרמו לי הפסד". אמר לו האיש, אם כן הגידה נא לי כמה עלה בדעתך לקבץ פה, אמר לו העני, ב' וג' זהובים. אמר לו האיש, הא לך ג' זהובים ושב עמי, הסכים העני ויעש כן וישב עמו והתחיל לספר לו עסק משפחתו ואודותיהם ושלוש בניהם. ויהי אך התחיל העני לספר נפלה עליו תרדמה והוא יושב ומתנמנם, ויאמר העני אחר כי זכיתי להיות לי מקום לנוח בו, אבקש את הבעל הבית ויתן לי מקום מנוחה ואשכבה ואישן... כעס עליו הבעל הבית ואמר הלא אנכי עשיתי אותך איש בטל היום הזה למען הפק טובתי למען תספר לי משלום משפחתי ועתה מה לך לנוח או מדוע תשכב ותרדם. הנמשל, הקב"ה נתן לאדם נפש עליונה חצובה מתחת כסא כבודו ונתרחקה ממעונתו ובכל ימי השבוע גם כי הקב"ה משתוקק לשמוע טובות ממנה. אך האדם טרוד בעסקיו לכן הגביל להשתעשע עמנו ביום השבת והספיק לנו בעבור זה ביום הששי לחם יומיים. למען נהיה נקיים ביום השבת מכל טרדה ונוכל להשתעשע בקרבת אלקים יתברך שמו ולשוש באהבתו. וזהו ששת ימים תעשה מלאכה ואתה טרוד בעסקי הגוף ואם כן וביום השביעי שבת לה' אלקיך, כלומר ליחד את היום השבת רק לה' לבדו כי הוא נתן לך את המנוחה רק למען יהיה לו מקום להשתעשע עמך ולא שתתענד בתנומות עלי משכב או בענייני אחרים וזהו שבת לה' אלוך. (צינוי תורה)

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העשה בו מלאכה וגו'. (לה, ב)

בשוי"ע סימן עו סעיף ג נוהגין לומר בתפלת ערבית "וינוחו בה" ובשחרית "וינוחו בו" ובמנחה "שבתות קדשך וינוחו בם", אמר אאמו"ר מאוה"ג זצ"ל עס איז ביטער צו זאגן אזוי א פשט [מר לי לומר את הפירוש הבא] אבל בעונותינו הרבים כך נוהגים רבים מאחינו בני ישראל. בכניסת השבת עומד הבעל בבית מסחרו ואילו האשה יושבת בביתה ומכינה צרכי שבת (וינוחו בה - האשה לבדה נחה בליל שבת ואילו האיש מחלל את השבת) ביום השבת בבוקר עומדת האשה בחנות ואילו הבעל הולך להתפלל לבית הכנסת (וינוחו בו - הבעל לבדו נח ואילו האשה מחללת את השבת) לפנות ערב בעת תפילת המנחה סוגרים את החנות והולכים לטייל האיש ואשתו (וינוחו בם - שניהם נחים)...

ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויכלא העם מהביא: (לו, ו)

הגמרא ממסכת ברכות (כח, א) מביאה שרבן גמליאל הי' מכריז ואומר 'כל תלמיד שאין תוכו כבדו לא יכנס לבית המדרש', ואיתא שם שהעמידו על זה שומר הפתח. מובא בשם החידושי הרי"מ ז"ל שהקשה דמנין הי' שומר הפתח יודע מי הוא אשר תוכו כבדו? ואמר, שבאמת השומר לא הי' מניח לאף אחד להכנס, (מסתמא הכוונה שלא הכניסו אלא אותם שהיו ידועים ומוחזקים בכשרות ומשאר העם לא הניחו אף אחד להכנס) אלא שמי שהי' תוכו כבדו כבר מצא עצה לעצמו האיך לדחוק ולהכנס עכדה"ק. והנה בפרשת תרומה כתיב ויקחו לי תרומה ופירש"י לי לשמי, וא"כ היו הגזברים יכולים ליקח לתרומת המשכן רק ממי שנתן לשם שמים, וקשיא נמי דמהיכן ידעו הגזברים מי הוא הנותן לשם שמים? ולכן יש לומר דבאמת עשו כמו שעשה שומר הפתח של ר"ג ולא קבלו נדבה רק מהיחידים המוחזקים בכשרות, אולם אלו שרצו בלב שלם להביא נדבתם למשכן כבר ידעו האיך לדחוק ולהביא. ומי שרצה להביא באמת לשם שמים כבר מצא דרך לדחוק ולהביא וכענין הנ"ל. ויש לפרש בזה בדרך צחות מה דכתיב בפרשת ויקהל "איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש" היינו שהיתה מלאכה רבה וגדולה - לדחוק ולהביא התרומה.... (טעם הצבי, מובא באוצרותיהם של צדיקים)

מאוצרות המגידים

ויבאו האנשים על הנשים כל נדיב לב (לה, כב)
כתב בספורנו, "ויבאו האנשים על הנשים. עם הנשים המתנדבות באו האנשים שלהן להסכים בנדבה, כדי שיקבלו הגבאין מהן, שאין מקבלים מן הנשים אלא דבר מועט".

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם (לה, א)
פירש"י למחרת יום הכפורים ע"כ. יש לומר בדרך צחות, הדנה בעונותינו הרבים ישנם אנשים באחינו בני ישראל שבים הקדוש באים לבית הכנסת ומתפללים ומתענים ומתודים, ועושים את כל מצות היום כדת וכדין כצדיקים ממש, אבל למחרת יום הכפורים שוכחים הכל מה שעשו אתמול וחוזרים לסורם לחיי היום יום, וזהו מה שאומר הפסוק "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל למחרת יום הכפורים ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם" שגם למחרת יום הכפורים חייבים לקיים את כל התורה ולא רק ביום הכפורים.... (עוללות אפריים)

'ויקהל משה את כל עדת בני ישראל'
ואילו בפ' כי תבא נאמר 'ויקרא משה לכל ישראל ויאמר אליהם, ויש להבין מהו הלשון 'ויקהל', ומהו הלשון 'ויקרא'.
וביאר רבי שלמה קלוגר שיש שני דרכים לאסוף את הציבור, דרך אחד להסתובב עם מקרופון ולקרוא את כולם שיבואו לככר השבת, מתי מעט יבואו. אך יש עוד דרך, למשל אם יעמוד ר' יוסלה רוזנבלט בככר השבת ויתחיל לנגן בקול נעים, בלי שום מודעות ורמקולים, כולם יבואו לשמוע. הראשון הוא 'ויקרא' השני הוא 'ויקהל', כי ר' יוסלה אינו קורא, אלא מלה את העם סביבו את כל הציבור, לשמוע חזן כשר.
משה רבינו שכרנו עור פניו, לא היה צריך 'לקרוא' להם, אלא נהיה מצב של 'ויקהל', לא שקראו להם, אלא כולם נקהלו והביאו את הילדים שיסתכלו על פניו של הצדיק, כך זה נראה כשזוכים.

וכ' הרש"ק בשם מדרש שיר השירים שקרני הוד שאיבדו בחטא העגל, הוחזר להם במעשה המשכן, וזהו שחורה אני ונאווה, שחורה אני במעשה העגל, ונאווה במעשה המשכן, כי חזרו קרני ההוד.
ומה שאמר האריז"ל שבשבת החזירים להם, כפי הנראה זה היה בין מעשה העגל למעשה המשכן, וכן היום כשאין לנו בבית המקדש, אנו זוכים לבחינה זאת בשבת קודש, אך כשהקב"ה יחזיר לנו את המקדש וכליו, יחזרו לנו קרני ההוד גם בימות החול.

וכן הובא בילקוט ראובני בפ' כי תשא אות פ"ו. ובזה פי' רש"ק שכוון שראה משה שכולם נקהלים אליו בלי שיקרא אותם, הבין שהסיבה הוא מחמת שקרנו עור פניו, וחשש שמא נחלשה דעתם שאין להם את קרני ההוד, לזאת חיזק אותם שיש שבת קודש, כולם תזכו לקרני ההוד, ויתרה מזאת, כשתעסקו במלאכת המשכן, אפי' רק תתחילו לעסוק בכך, שוב יחזרו לכם קרני ההוד. ולזאת נקהלו כולם אל משה, כי דרכו של בעל האבדה לחזר אחר אבדתו, כיון שקירון עור הפנים לא היו של משה אלא של בני ישראל, ממילא נקהלו אצל משה, כי צריך לנסוע להצדיק לחזר על אבדתו. (הגרמ"י רייזמן)

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה'

כל העשה בו מלאכה יומת: (לה, ב)
בכמה מהמפרשים מביאים לפרש את הפסוק "יהיה לכם קודש" עפ"י דברי הגמ' "חציו לה' וחציו לכם", שכאן מזהיר הפסוק שגם את ה"לכם" תעשו קודש, דהיינו שגם כשמענג את עצמו בשבת שיהיה זה "לכבוד שבת" ולא לכבוד עצמו.

בספה"ק "תולדות יעקב יוסף" (פרשת כי תבא אות א) מביא בשם הבעש"ט, "שמעתי ממורי": משל לבן מלך שנשתלח למרחקים לכפר אחד שדרים שם אנשים נבערים פחותי ערך, ובהאריך הזמן שמה, הגיעו יום אחד מכתב מאביו המלך. רצה בן המלך לשמוח בו מאד, אך חשש מבני הכפר שילעילו עליו באומרם מה יום מיומים ושמחה מה זו עושה. מה עשה בן המלך, קרא לבני הכפר וקנה להם יין ושאר מיני יין המשכרים עד ששמחו העם ביין, והתחילו כולם לרקוד ולשמוח, הם על היין והמעדנים והוא על שמחת המכתב מאביו, ודפח"ח. והנמשל מוכן, כי הנשמה שמחה עם בא השבת, אבל מה תעשה שהגף אינו מבין לשמחה זו מהיא עושה, לכן נותנים סעודה טובה לגוף, ואז הגוף שמח מחמת האוכל והנשמה שמחה על השבת.

עוד בעניין הזהירות בקדושת השבת, מובא בספר "משלי יעקב" למגיד מדובנא, משל בעניין חובת האדם להקדיש עתותיו בשבת קודש קודש לה': המשל בזה לאחד שהרחיק נדוד ועזב את משפחתו וכל בית אביו לגור בארץ רחוקה, והיו עיניו נשואות וכלות אולי יראה איזה אורח הבא מעיר מולדתו

בעניין הזה, מן הראוי להסמיך שני סיפורים נפלאים מהגאון הצדיק רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל, כפי שמובאים בספר "האיש על החומה", הסיפור הראשון על נסוב על נקודה זו שמוזכרת כאן בספרונו מדברי הגמ' בבבא בתרא שאין לקחת צדקה מאשה בלא הסכמת בעלה, והסיפור השני גם כן מעניין זה, מראה על זהירותו המופלגת שלא לגעת בממון שאינו שלו: מספר הרב משה בלוי בספרו: שמעתי מפי אבא מורי, שאשה אחת בהונגריה היתה חשוכת בנים, בעלה היה עשיר והיא היתה לו לעזר בהנהלת העסקים. באה האשה אל רב העיר, ובידה סכום של ארבע מאות זהובים שהיא מבקשת לשלוח פדיון נפש לאחד הצדיקים שיתפלל עבורה לזש"ק, רב העיר אמר לה שהוא מייעץ לה לשלוח את הכסף להצדיק רבי יוסף חיים זוננפלד בירושלים. האשה מסרה לו את הכסף והוא שלחו אל רבינו. כעבור שלשה שבועות, בא בעל האשה אל רב העיר בתרעומת על שקבל סכום כה גדול מאשתו לצדקה, הרב אמר שהוא חשב שהאשה עשתה זאת בידיעתו, אולם הלה תבע שהרב ידרוש חזרה מירושלים את הכסף. מאד לא נעם להרב לעשות זאת, והוא הציע לבעל האשה שאם הוא רוצה דוקא חזרה את הכסף, אזי ישלם הוא לו קמעא קמעא את הסכום הזה, באותו מעמד נכנס לפתע שליח הדאר לבית הרב, והביא לו מכתב באחריות שבא מירושלים. הרב פתח את המכתב, ומצא בו את הארבע מאות זהובים ששלח לרבינו זש"ק, צהלו פניו ומסרם תיכף לבעל האשה. האיש התרגש מאד, ובקש מהרב שיגיד לו גם מה שהרב זוננפלד כותב במכתב המצורף, אז הקריא לפניו הרב כדברים האלה: קבלתי את מכתבו יחד עם הכסף, אולם מכיון שמע"כ כותב שאשה מסרה לו זאת, חושש אני אולי עשתה זאת מבלי רשות בעלה. הנני משיב לו חזרה את הכסף, בבקשה למסרו חזרה להאשה, אולם כמובן שלא מעטתי בשביל כך למלא את בקשתה בדבר התפילות שתפקד, ויה"ר שהתפלות תקובלנה. עיני הרב ועיני בעל האשה זלגו דמעות".

עיקרון זה לא לקבל מאשה בלי הסכמת בעלה היה מקובל אצל מורנו, לא רק לגבי אחרים, אלא אפילו מאחותו היחידה 'יעטל', הקפיד שלא לקבל אלא בהסכמתו המפורשת של הבעל, כפי שהוא כותב באחד ממכתביו לאחיו ר' שמואל: "כתיבתך שימחה אותי מאד, את החבילה מאחותנו היקרה קבלתי ע"י מר פאפנהיים, אבל את סכום הכסף שהכיל לפי השערתי 15000 כתרם לא הסכמתי לקבל, כי סכום כזה הוא גדול מדי עבורה, וביקשתי ממר פאפנהיים להחזירו לה, וביחוד שלא היתה לי ידיעה ברורה אם בעלה היקר מסכים לכך. בצעירותי הייתי מקפיד מאד ומזהירה שלא תשלח בלי ידיעת בעלה, לשכן לעת זקנה, ורש להקפיד עוד יותר לא לנגוע במה שאינו שלי. תקותי בה' יתברך בחסדו ורחמי שיהא ימשיך לפרנסני מתחת ידו הרחבה בכדי שאוכל להמשיך להתנהג כפי שהורגלתי מנעורי".

סיפור אחד מני רבות, מפי עד ראיה ושמיעה שרשם אותו בדיוק נפלא מפיו של מרא דעובדא הקדוש פרופ' יעקב ישראל דיהאן: רעש והמולה בשכונת "בתי מחסה" אשר בעיר העתיקה. פמליא מכובדת פלשה לפינה שקטה זו, אל בית רבי יוסף חיים צועדת הפמליא, אשר בראשה ה"ליידי סמואל", אשתו של הנציב העליון לא"י, הרברט סמואל. ורבי חיים עומד באותה שעה ושופך צקון לחשו בתפלת המנחה בביהכ"נ הגדול אשר בחצר "בתי מחסה". בחצר בית הכנסת נתעכבה הפמליא תוך צפיה לסיום תפלתו של "הרב".

כשסיים מורנו את תפלתו, הוגד לו ע"י שליח כי ה"ליידי סמואל", מבקשת לחלות את פניו.

כשיצא מורנו מבית הכנסת, נגשה אליו הליידי סמואל בנימוס רב ובהכנעה, שאלה בשלומו ומסרה למון פריסת שלום מבעלה "סיר הרברט סמואל", בתום פגישה קצרה זן, נפרדה כל הכבודה ממורנו והלכה לה. והיה הדבר לפלא ולשיחת היום מה פשר ביקור פתאומי זה, ומה ראתה על ככה. למחרת, כשביקר פרופ' די האן בבית מורנו, גילה את פשר הביקור הבטלתי צפוי מאתמול. ומעשה שהיה כך היה:

במסיבה חגיגית ב'מעון לבנות' של מר גולדשמיד, שבה השתתפו מסלתה ומשמנה של החברה הגבוהה של הפקידות האנגלית, ובראשם הוד מעלתו הנציב העליון לא"י הרברט סמואל, נקשרה שיחה בין הרברט סמואל והפרופ' דיהאן, כשלתע פנה הנציב העליון לפרופ' דיהאן "הלא תגיד לי ידידי המלומד, ביני לבינך, איך זה הולם את מעמדך כאישיות בינלאומית רמת מעלה, ששמך מהולל בפי כל, להתחבר לאותה כת שמרנית הלוחמת בעקשנות נגד כל קידמה ומודרניזציה בחיים הציבוריים!!"

"לאט לך ידידי הלורד, ענהו פרופ' דיהאן, הבה ואספר לך מה שקרה איתי לפני שבועות אחדים עם ראש העדה הזאת, ותגיד לי אז אם תוכל למצוא בין כל אנשי הקידמה והאצולה שלך, אישיות טהורה ודגולה כזאת".

"עומד אני בראש קרן מיוחדת אשר מטרתה לתמוך בידי 'אנשי רוח'. בישיבה האחרונה של הנהלת הקרן, הסברתי לחבר הנאמנים שעקב טרדוטי ונסיעתי לארץ ישראל, ומסיבות שונות אחרות, אני מציע לסיים את פעילות הקרן, ולמסור את שארית הסכום שבידינו לאישיות הדגולה ביותר שהכרתי מעודי, וזהו הצדיק רבי יוסף חיים זוננפלד מירושלים"

שוכנעו נאמני הקרן, והסכימו למסור בידי את כל הסכום שנשאר ברשות הקרן, ע"מ שאעבירה לידי אותו צדיק אשר בירושלים, ידוע ידעתי את מצוקתו הכלכלית הקשה של הרב זוננפלד, וביחוד את מצוקת בני משפחתו

ששבלו מעוני ומחוסר כל. כשהגעתי לירושלים דרכי הראשונה היתה אל הרב זוננפלד, לראות את פניו הקדושות, לדרוש בשלומו, והעיקר, למסור לו את הסכום הגדול שהצלחתי להשיג עבורו אחרי מאמצים קשים.

אחרי שיחה נימוסית ראשונה ושאלת שלום הדדית, הוצאתי מאמתחתי את הצ'ק הגדול, והושטתי אותו להרב זוננפלד, בהסבירי לו את מטרת הסכום, ואת הזכות הגדולה שנפלה בידי להביא לו את הסכום הנכבד הזה שבודאי יקל על מצוקתו הכלכלית ועל מצוקת בני משפחתו הרב זוננפלד נשאר שליו ורגוע ובקול שקט והחלטי הצהיר "איני לוקח!".

ברגע הראשון לא תפסתי את כוונתו, והתחלתי לגמגם ולתמוה "מה פירוש? הלא זו קרן מיוחדת לאנשי רוח ומיועדת למטרה זו, ובהסכמת כל חבר הנאמנים הבאתי למורנו את הסכום, ואין לך מציאה כשרה מזו שהושגה בדרך הלגלית ביותר!".

"אין זה בשבילי ואיני לוקח", היתה תשובתו ברורה והחלטית.

במבוכתי, פניתי לבית יו"ר העדה הרב ר' ראובן שלמה יונגרייז, סיפרתי לו את כל העניין, והפצרתי בו שישפיע על הרב לקבל את הכסף, הרב יונגרייז, בידעו את דרכו של הרב, לא נתן לי סיכויים רבים להצלחתי, אבל משום כבודי ניאות לבוא אתי לרב ולהסביר לו כמה שהעניין כשר וחלק, ואדרכה, בזה מתגשמת מטרת הקרן בצורה הנאותה ביותר וגם מצילה את משפחת הרב ממצוקתה.

גם השתדלותו של הרב יונגרייז לא נשאה פרי, ונאלצתי באין ברירה להחזיר את כל הכסף לאמסטרדאם".

ועתה, הבנמצא כזה איש אשר טוהר הנפש ואצילות הרוח בו בין כל החברה המתקדמת שלך?!"

הלורד סמואל נתרגש מאד למשמע הסיפור, וקרא אליו את ה"ליידי", וביקש ממני לחזור באזניה על כל הסיפור.

הליידי הביעה את משאלתה לראות במו עיניה עוד באותו היום את האישיית המופלאה הזאת, ועם תום המסיבה פנתה עם כל מלוויה לעבר "בתי מחסה" אשר בעיר העתיקה של ירושלים". (האיש על החומה)

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל..." (לה, א) - "... וזה לא יתכן לבנות הבית הגדול והקדוש הזה מן הגזל..." ("כלי יקר").

"ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים" - למה עצי שטים? לימד הקב"ה דרך ארץ לדורות, שאם יבקש אדם לבנות ביתו מאילין עושה פרות, אומר לו: ומה מלך מלכי המלכים שהכל שלו, כשאמר לעשות משכן, אמר: לא תביא אלא מאילין שאינו עושה פרות - אתם על אחת כמה וכמה" (שמות רב לה, ב).

הסיפור המצמרר הבא אירע באחד ממחנות ההשמדה בזמן השואה. השמיים כחולים הם. מסביב הכל ירוק. מרחבים אין סופיים של ירוק, יעקב מנסה להביט, לשאוף אל ריאותיו את האוויר, את הנוף... לשאוף רק לרגע אחד, ולו לרגע אחד... וחבטה עזה על גבו מקפיצה אותו. פה אסור לשאוף. פה צריך לעבוד. להתענות. אושוויץ.

הוא הידק את אחיזתו במעדר והמשיך עם ידיים זבות דם להכות באדמה הקשה. להכות, להכות... אם יפסיק לרגע יכו בו...

שריקה חדה נשמעה. נעמד זקוף. שתי שריקות, ומיד הסדרו כולם בשורות, שמאל ימין, שמאל ימין... כמו חיילים ממושמעים. השמים כבר לא כחולים, והחושך כיסה ארץ. מובלים אל הבלוק, להניח קצת את העצמות השבורות, לאגור כוח למחר. במבנה פח, רחב ממדים, על רצפת אבן, שכבו בתוך שורות צפופות מאות אנשים. כולם, עם ראשים מגולחים ועל גופם שמלת פסים. כולם שוכבים. חלקם ישנים, אחרים מנמנמים ועוד שלא הצליחו להירדם, מכונסים בתוך עצמם ושותקים. אולי מהרהרים... אולי נזכרים... רק קול אנחה עולה מידי פעם.

לפתע, אומר מישוה מילה. מילה אחת, אשר מחשמלת את גופו: "חנוכה!!" חנוכה. חג הניסים. עוד שלושה ימים חנוכה!!! הוא חש איך האדרנלין מבעבע בגופו. חנוכה!!! עוצם את עיניו. נזכר בבית. עומדים כולם. שרים "מעוז צור"... הנרות מרצדים וריח סופגניות נישא באוויר.

החלטה מתגבשת בלבו. בחג חנוכה זה ידליק נרות חנוכה! יאירו הם את מחשכי אושוויץ! יתנו תקווה למעטים שנשארו! כן, בחג חנוכה זה ידליק נרות!!! אך מניין? מניין ישיג השמן? הפתילות?

תכף דוחף הוא בידו את יוסי, חברו לדרגש. יוסי עובד בבית החרושת, אולי יוכל להשיג לו משם פתילות. תמורת פרוסת לחם, מסכים יוסי מיד. עוצם את עיניו, די להיום. מחר יחפש מניין ישיג שמן.

במסתרים, הוחלפו שני תפוחי אדמה וחצי פרוסת לחם ב-50 גרם מרגרינה. פתילות יש לו, מרגרינה כבר יש לו. הערב, אי"ה, יזכה להדליק נרות חנוכה!!! התרגשות אוחות בו.

יעקב רעב, רעב ללחם עד לכדי כאב, הרי ויתר על פת לחמו כדי לזכות לפתילות, למעט המרגרינה... רעב, אך האושר ממלא את כולו, נותן בו חיות. במרץ רב מכה הוא באדמה, עוד ועוד ועוד... מצפה הוא בכיליון עיניים לשריקה המיוחלת. ואז... כשיגיעו לבלוק... איזו הפתעה תהיה לכולם שם!!! כמה חיזוק ישאבו מהנרות!!! אורם יאיר את מחשכי הלב!!! יבשר על ניצחון

המעטים על הרבים!!! כמעט ושומע הוא את כולם שרים "מעוז צור", חש על בשרו ממש את אווירת החנוכה.

כולם עומדים סביבו, נרגשים. יעקב טובל את הפתיל במרגרינה, ואז הופך אותו ותוקע את צידו היבש בתוך המרגרינה. עכשיו יידלק הפתיל, המרגרינה תימס ו...

אין לו סידור כדי לקרוא מתוכו את הברכות, אך הוא יודע אותן על בוריין. הברכות מאירות בראשו: להדליק נר של חנוכה... שעשה ניסים... שהחינוך וקיימנו... כולם סביב משתתקים. מתרגש הוא כל כך... תיכף ויברך... תיכף ויאירו הנרות את הלבבות הכבויים סביב...

לפתע... זעקה מחרידה מרעידיה את הבלוק. אחד מהראשים המגולחים סביבו נופל ארצה. באחת, מסובב יעקב את גבו, מביט בנופל. הנופל, מביט בו, ומבטו מתחנן. מרים הוא את ידו ומצביע על המרגרינה...

יעקב מתבונן בעיניו. מבין הוא כי אחוז בולמוס. משתוקק הוא למרגרינה, ואם לא יקבלה... אם לא יקבלה... אבל גם הוא כבר יומיים לא אכל, כדי לזכות ולהדליק נרות חנוכה!!! גם הוא רעב!!! וכולם מחכים!!! וצריכים חיזוק רוחני!!! והברכות... והאור...!!!

הלמות פטישים במוחו. כל ההסברים מדוע כן לברך, מדוע כן להדליק... אבל מנגד, אם ידליק שמא זו תהיה מצוה הבאה בעבירה, שהרי הנופל... שרוע הוא על הרצפה... מביט הוא בעיניים קרועות לרווחה על המרגרינה, מבקש לטעום, מבקש חיים...

ביד רועדת הוא מוציא את הפתיל מהמרגרינה. אי מי מנסה לעצור אותו, אך הוא מזיז את העומדים בדרכו. מתכופף, מתיישב על יד הנופל, פותח את פיו, וביד רחמימית מכניס אל תוכו את המרגרינה.

שלוש שנים הוא באושוויץ. הערב, הערב הוא בכה לראשונה. הנופל מוצץ את המרגרינה בקול, מחפש את מבטו של יעקב, רצה להודות לו. עיניו של יעקב מסומאות בדמעות. אין הוא רואה דבר. נתח ממנו, מבשרו, נתן הוא היום. ועוד יותר מכך. תחת אור הנרות אשר ביקש להפיץ, חש הוא את האור הגנוז אשר הדליק הערב הזה. אור הגנוז לצדיקים. אור המצוה...

הדרך לפסגת ההצלחה בנויה מעלות: שלב אחר שלב, מעלה אחר מעלה עד לשלמות הנכספת.

יש פעמים בהם עליה על שלב מסוים דורכת על ערך מוחלט, על נשמה יהודית או אפילו על יבלת קטנה של בן אדם. וניצב האדם על פרשת דרכים: מחד, הוא יכול להעפיל להגשמה אמיתית יהודית ולרכוש פסגות בעבודת ה', ומנגד יתכן שהתעלותו הוא תבוא על חשבון משהו אחר, או ערך חשוב אחר. האם מעלה, חלילה, על חשבון בן אדם או ערך? או שמא ימנע עצמו מהגשמה איכותית?

הדילמה קשה והנסיון הוא עצום. בעל ה"חידושי הרי"ם" ז"ע עמד בנסיון כזה ויכל לו.

באחת מנסיעותיו אל הרבי מקוצק ז"ע לקח החידושי הרי"ם תכריך כתבים עב כרס, חיבור על שולחן ערוך חושן משפט, אשר עמל ויגע עליו שנים ארוכות כדי ליישב בקדושה עצומה את כל הקושיות שהיקשה עליהם בעל ה"שפתי כהן" ע"י בירור ההלכה בדרך האמת.

הראה ה"חידושי הרי"ם" את החיבור לרבי מקוצק שעייין בו זמן רב ואמר לבסוף: "חיבור זה טוב הוא, נאה ומשובח. אולם חוששני שבאם יודפס, חיבור זה ייטב עד למאד בעיני הלומדים והדיינים והם יפסקו ממנו הלכה ויפסיקו לעיין בש"ך. על כן דעתי, שתבער את החיבור מן העולם, שכן אין זה מן היושר שחיבור מאוחר ידחה חיבורו של הש"ך, אשר למד תורה לשמה ביגיעה ובהתמדה".

ה"חידושי הרי"ם" יצא מן החדר ופניו כלפיד אש בוערות, זוהרות, ועיניו דומה שדמעו. הוא חזר לחדרו שבאכסניא, ופסע בחדר אנה ואנה כשהוא אחוז שרעפים ורעיונות. כעבור זמן נטל מספר קסמי עץ ומעט חומר דליק, הפכם להלהבה והטיל לתוכה עבודה מאומצת בת שנים רבות.

הוא היה אומר - הוא קודם היה ועשה: השחית הגשמה של דברים, של כוחות ועמל. לאחר מכן. כעבור שנים, אמר לחסידיו:

אחד מכלי הנגינה בבית המקדש היה ה'נבל'. מדוע נקרא הכלי בשם זה? משום שנגינתו היתה כל כך יפה ומושלמת שהיה מנבל את כל הכלים האחרים בנגינתו. מדוע אם כן קראו לו נבל (-בשם מכוער כ"כ, כאילו הוא הנבל) ולא קראו לו בשם מנבל?

הוא מתרץ: משום שמי שמנבל אחרים בנגינתו - הוא נבל! יש פעמים שביטולה הוא קיומה, שהגשמה היא כליאת היכולות והדחקת הנתונים; שהדרך לפעול היא דווקא לחדול.

אם ההצלחות וההישגים באים על חשבון אנשים או ערכים - זה המקום והזמן להדחיק הכוחות, לכלוא כישרונות, לוותר על הגשמה איכותית וטובה למען שמו בהמון אהבה.

האדמו"ר רבי שמחה בונם מפשיסחא זצ"ל היה מפרש לאור יסוד זה את הפסוק הפותח את פרשתנו: "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, ויאמר אליהם, אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אתם" (לה, א).

אם נפרש מקרא זה מפשוטו, שהוא מוסב על מצות השבת שנאמרה בהמשך, תמוה הביטוי "לעשות", שבו משתמשת התורה. הרי מצות השבת

הנזכרת להלן קובעת שישנם דברים שאין לעשותם בשבת, ומדוע אומרת התורה: "אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות"?

לפיכך, הוא מבאר, שפסוק זה אינו מוסב בדווקא אל הזהרת השבת, אלא אל כל יריעת התורה והמצוות שציוה משה לישראל. כל הגישה לעבודת המצוות צריכה להיות מתוך השכל ודעת, ומתוך חישוב המעשים בפלט דק ומדוקדק.

לא זו בלבד שהאדם צריך לשקול את מהלכיו במאזני התבונה ולהימנע מכל מה שיש בו שמץ חטא, אלא אפילו המעשים הטובים טעונים ביקורת קפדנית.

ברוח זו ניתן להבין מדוע התורה חוזרת וכופלת אזהרות וציוויים אודות שמירת השבת לבל תחולל גם במחיר מצות בניית המשכן.

הנה בתחילת פרשתנו (פסוק ב) נאמר כי בהקהיל משה את העם בשביל להורותם על דבר הקמת המשכן, הקדים להזהירם אודות שמירת השבת: "ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העושה בו מלאכה יומת".

וכדברי רש"י: "הקדים להם אזהרת שבת לציווי מלאכת המשכן לומר שאינו דוחה את השבת".

כיצא בזה מופיעים הדברים גם בפ' כי תשא (לא, יג) שם נאמר: "אך את שבתותי תשמורו". על כך הביא רש"י את דברי חז"ל: "אף על פי שתהיו רדופין וריוזין בזריות המלאכה (מלאכת המשכן) שבת אל תדחה מפניה".

בבית המקדש ובמשכן עצמו לא שבתה עבודת הקורבנות אף לא יום אחד. גם בשבת היו מקריבים תמידים כסדרם ומוספין כהלכתן, למרות שהדבר היה כרוך בעשיית מלאכות שבת. אולם בניית והקמת המשכן או המקדש אינם דוחים איסורי שבת. רק עבודת הקרבנות עצמה היא שהותרה בשבת, אך לא מלאכה שנועדה להכשיר לעבודת בית המקדש.

האברבנאל מבאר (שם) כי ממה שהוצרכה התורה להזהיר לבל תידחה השבת מפני בניין המשכן משתמע שהיה מקום לסבור שראויה השבת להיחזק מפניו. כלומר, אלמלא נצטוונו במפורש, היה מקום לסבור שהאזהרות שנאמרו בעניין שמירת השבת אינן תקפות כאשר המדובר במלכות שנועדו לצורך בניין המקדש.

הוא מסביר כי מדעת עצמנו יכולנו לסבור שבניין המשכן שב"קום ועשה", עדיף על ה"שב ואל תעשה" שבשבתה בשבת. הרי מטרת כל המצוות הינה דביקות בה' והשראת השכינה בעם, והדביקות באלוקים לכאורה מושגת מן העיסוק במעשים חיוביים, יותר מאשר בהימנעות ממעשים אסורים.

כלל גדול נאמר בהלכה: "עשה דוחה לא תעשה". כל מקום שיש בו התנגשות בין מצוות "עשה" שעלינו לקיימה, לבין איסור "לא תעשה" שניאלץ לעבור עליו אם נקיים את ה"עשה", ההלכה קובעת כי ה"עשה" דוחה את ה"לא תעשה". המצווה תתקיים גם במחיר דחיית האלו. (כמובן שגם להלכה זו הרבה גדרים וסייגים שלא כאן המקום לפרטם, אולם עיקרון זה ידוע ומקובל ומוסכם על הכל).

כיון שכן, יכלו ישראל לסבור שעדיף לעסוק בפעילות חיובית, גם אם על ידה נדחים איסורי השבת, מה גם שפעילות חיובית זו היא מלאכת בניין המשכן, שמטרתו השראת השכינה בעם ישראל.

כדי להוציא מלב מי שעלול לטעות כן, באה התורה והדגישה כי למרות החשיבות הרבה שנועדה לבניין המשכן, השבת לא תזוז ממקומה, וכל איסורי השבת יישמרו גם בעת העיסוק בבניין המקדש.

זהירות מגזל - אפילו לשם שמים
ה"כלי יקר" שואל שאלה מעניינת: בתחילת הפרשה נאמר "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל... ורש"י מפרש שמדובר כאן למחרת יום הכיפורים כשירד מהר סיני. ואילו לעיל בפרשת יתרו (יח, יג) נאמר "ויהי ממחרת וישב משה לטעום את העם", ופירש"י שם כי היה זה למחרת יום הכיפורים?

מתרץ ה"כלי יקר" וזה לשונו: "ונראה לפרש שידוע שהקהל זה היה להודיע להם מצות המשכן והנדבה כמו שיתבאר בסמוך, והיה משה חושש פן יתנדב אחד מהם למשכן דבר שאינו שלו והוא חושב כי הוא תופסו בדן. וזה לא יתכן לבנות הבית הגדול והקדוש הזה מן הגזל, ומקום המשפט שם הרשע, על כן הכריז משה תחילה: מי בעל דברים יגש אלי למשפט, באופן שכל העם על מקומו יבוא בשלום. ונודע לכל אחד מה שהוא שלו או אינו שלו על ידי שהוא דן ביניהם. ואז היה מודיעם עניין הנדבה לאמר קחו מאתכם תרומה לה, ומאתכם היינו משלכם ולא משל חברכם..." עכ"ל.

ואמרו חז"ל במדרש (שמות רבה לה) על הפסוק: "ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים". למה עצי שטים? לימד הקב"ה דרך ארץ לדורות, שאם יבקש אדם לבנות ביתו מאילן עושה פירות, אומר לו: ומה מלך מלכי המלכים שהכל שלו כשאמר לעשות משכן אמר: לא תביא אלא מאילן שאינו עושה פירות - אתם על אחת כמה וכמה".

גם כשציוה לבנות את המשכן - את המוסד הרוחני, מרכז השכינה והקדושה - הקפיד והזהיר את העם, לבל יביאו אלא מאילן שאינו עושה פירות!

הוא מתרץ: משום שמי שמנבל אחרים בנגינתו - הוא נבל! יש פעמים שביטולה הוא קיומה, שהגשמה היא כליאת היכולות והדחקת הנתונים; שהדרך לפעול היא דווקא לחדול.

אם ההצלחות וההישגים באים על חשבון אנשים או ערכים - זה המקום והזמן להדחיק הכוחות, לכלוא כישרונות, לוותר על הגשמה איכותית וטובה למען שמו בהמון אהבה.

האדמו"ר רבי שמחה בונם מפשיסחא זצ"ל היה מפרש לאור יסוד זה את הפסוק הפותח את פרשתנו: "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, ויאמר אליהם, אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אתם" (לה, א).

אם נפרש מקרא זה מפשוטו, שהוא מוסב על מצות השבת שנאמרה בהמשך, תמוה הביטוי "לעשות", שבו משתמשת התורה. הרי מצות השבת

ועוד שנו רבותינו בגמרא (בבא קמא צד ע"א): "הרי שגזל סאה של חיטים, טחנה, לשה ואפאה - והפריש ממנה חלה, כיצד מברך? - אין זה מברך אלא מנאיך".

וכנגד אותם "מתחסדים" הטוענים כי לשם שמים - בעבור קיום מצוה, מותר לעשות הכל... היה אומר הרבי מקוצק: כתוב בתורה "וכל העם רואים את הקולות" (שמות כ, טו).

מדוע נזקקו ישראל לראות את הקולות במו עיניהם?

שלא יפרשו את ה"לא תגנוב" - "לו תגנוב" כאילו ש"לשם שמים" - הגניבה מותרת!

אלפיים שנה - עד המגיד מקוזניץ

סיפור נורא תשמעו היום, סיפור אמיתי, ובין השיטין טמון בו פרט צדדי אך מופלא, בענין שבת קודש - קדושת השבת, שבה מתחילה פרשתינו.

היו שני נביאים - זכריה. הנביא זכריה המופיע בכתובים לא נרגם, אלא הנביא זכריה בן יהודע הכהן כמו שכתוב בדברי הימים (ב' כ"ד): "ורוח אלוקים לבשה את זכריה בן יהודע הכהן ויעמוד מעל לעם ויאמר להם כה אמר האלוקים למה אתם עוברים את מצוות ה' ולא תצליחו... ויקשרו עליו וירגמוהו אבן במצות המלך בחצר בית ה'... ובמותו אמר (הנביא) ירא ה' וידרוש". ואכן שנה אח"כ, ה' דרש את מותו, ליום השנה בדיוק באותו יום - עלה חייל ארם על ירושלים הרג והשחית כמו שכתוב שם.

חלפו שנים ארוכות - ונבזארדן שר הטבחים נכנס לעזרה והבחין בדמו של זכריה הנביא שתוסס ורותח, אותו דם עמד על סלע ורתח במשך כמאה שנה מהריגתו של זכריה עד חורבן הבית.

נבזארדן שאל "מאי האי?" נאלצו לספר לו שהוא דמו של זכריה נביא ה' שהוכיח אותם במילי דשמיא וקמו עליו והרגוהו: "נביא הוה בו דהוה קא מוכח לן במילי דשמיא קמינן עילייה וקטלינן ליה והא כמה שנין דלא קא נייה דמיה". אסון גדול התרחש שם באותה שעה כאשר נבזארדן רצה להפסיק את רתיחת הדם ושחט עליו את זקני העם - הסנהדרין, אח"כ בחורים ובתולות ותינוקות של בית רבן עד שגם הוא עצמו הזדעזע משפיכת הדם, והתחנן כביכול - שהדם כבר יפסיק מרתחתו - עד שהדם נח. ואז נרעש כפליים, התגיר ושב בתשובה. (גיטין דף נז).

ועתה, נשמע היטב. אצל הליטאים ידוע על "הנובהרדוקער דיבוק" היה זה בחור יהודי מנובהרדוק שנכנסה בו רוח (נשמה תועה שנכנסת בגוף חי, ככל ה'דיבוקים' שהיו מתגלים לפני שנות דור). אצל החסידיים ידוע גם על דיבוק מופלא, וסביר להניח, כפי שיובא להלן, ששניהם מדברים על אותו דיבוק - שתחילת דרכו הייתה בנובהרדוק והובא לביתו של תלמיד הגר"א רבי חיים מוולאזין, ולאחר מכן עבר לאיזור אחר שם הובא אל המגיד הקדוש מקוזניץ ז"ע.

כפי עדות איש מפי איש - מגדולי הליטאים. (וכמצוטט בספר 'הצדיק ר' שלמה') אותו בחור היה פוסע ברחובה של עיר, פוגש אנשים והיה פורט לפנייהם את עבירותיהם, כפי הסדר דלהלן: הוא ניגש ליהודי ואמר לו בשמחה "איך האב דיר האלט, כלומר - "אהבתך, אני אוהב אותך!" ומיד בידדות - התחיל לפרט את חטאיו שעשה בימי חייו. היהודי היה מתמוסס מבושה על פרסום מעשיו בקול ברחובה של עיר לפני רבים, ומיד היה מהרהר בתשובה, אז הרוח היה הופך את הטון והסגנון ואומר לו "איך האב דיר פיינט" - אני שונא אותך!" מגביה את רגליו ונס ממנו...

לפעמים עוד לפני שהיה אומר "אני שונא אותך" היה מנסה בדרך אחרת. היה פונה אליו כאילו בתחנון: "אחי היקר למה לך כך (לחשוב מחשבות של חרטות), מה אתה צריך לעסוק בכך?!" כלומר למה אתה מהרהר בתשובה, אך משהיה ממשיך להרהר בתשובה, נפרד ממנו במנוסה. היינו שרוח טומאה לפפה אותו, כי כידוע, התאוות והשאיפות לא נפרדות מהאדם לאחר פרידת הנשמה מהגוף. הנשמה, נפרדת רק מהגוף אבל לא מהרצונות שלה שהינם חלק מהנפש ונשארים בה... יסורי העונשים, אולי הם, מפרידים אותם מהנפש.

אותו רוח גילה ואמר, נורא ואיום, כי הוא הראשון שזרק את האבן על זכריה הנביא. יותר מאלפים שנה שהוא נע ונד ואין לו אפשרות להכנס לגיהנום להזדכך שם מעבירותיו, וכך נכנס בגופו של הבחור למצוא מנוח ומרגוע לזמן קצר. דבר פלא נוסף נמסר, שכמעט ולא יכל להמצא בסביבת תלמידי חכמים וצדיקים, כאשר פגש רשע - חיבקו גיפפו ונשקו שוב ושוב. אבל כשנקלע בדרכו לארבע אמות של צדיק לא יכל להביט בו - ברח, קילל וחרף.

רבי יוסף שלמה כהנמן הרב מפוניבז' נכנס פעם ל'חדר האוכל' בישיבת פוניבז' והבחין כי מספר שולחני לא מכוסים במפה. היה זה ביום שבת קודש. פנה הרב אל קבוצת בחורים ואמר להם: בחורים יקרים! שמעו נא. מקובל אצלי על הנובארדוקער דיבוק, כי באחת השבתות הכניסו בכח את אותו בחור אשר בו הרוח אל ביתו של הגר"ח מוולאזין. הבחור נבהל והתהלך אנה ואנה בבית כמי שאחזו טירוף, הוא פשוט לא מצא לעצמו מקום אחיזה - מפאת קדושת הבית והשבת, הוא רץ בסחרור. עד שמצא פינה קטנה באחד משולחנות הבית - שם המפה התקפלה והשולחן היה מגולה. מיד התכופף

קיפץ חיבק ונישק את המקום (כי רק שם היתה אחיזה לחיצונים) מעשה שהיה. ע"כ דבריו.

פעם כאשר איימו עליו שאם לא יצא יקחו אותו אל הגר"א מוילנא, השיב הרוח: "איני מפחד ממנו, כי להגר"א אין עסק עימנו (כהקדמת הגר"א לספרא דצניעותא) כך סיפר החפץ חיים לתלמידו רבי שלמה בלוך. עוד שאלו אותו האם ידוע לו מי הם ה"ל"ו צדיקים שבדור. הוא מנה שמות רבים לא ידועים ביניהם גם הגר"א, אלא שאת הגר"א מוילנא לא מנה בין הראשונים ממש. שאלו אותו וכי הגר"א אינו הראשון או לפחות משלושת הראשונים?! והשיב "לא, מפני שהוא הרי קצת מפורסם, חלק ממעלותיו מפורסמות..."

לביתו של המגיד מקוזניץ

בספר "שומר אמונים" מוזכר (לראשונה) שייכותו של המגיד מקוזניץ אל אותו רוח, וזה לשונו: "כי פעם אחת הביאו לרבינו מקאזניץ איש אחד כדי לתקן את הנפש שנכנס (=כדיבוק) שאלו המגיד מי הוא היה בגילגול הקודם ובאיזה זמן והשיב כי יותר מאלפיים שנה שהוא בצער ויסורים וכי הוא היה הראשון שזרק אבן על זכריה הנביא ומאו אין לו מנוחה והולך מדחי לדחי. וברחמי ה' נתקן ע"י הקדוש הנ"ל".

איך עבר מנובהרדוק לקאזניץ? ושמה היה זה איש אחר - שאח"כ נכנסה בו אותו רוח של זורק האבן? קשה לדעת בבירור, אלא מה שנספר לכם להלן, אולי יועיל לבירור הדברים.

"שאלתי את רבי אליהו לאפיאן" - סיפר רבי יעקב אדלשטיין (שליט"א) [צ"ל] - "מה עלה בסופו של אותו בחור שהסתובב ורוח בקרבו" הוא השיב כי כפי הידוע לו, דבר הדיבוק התפרסם עד שרבים באו לשומעו ולקבל פחד ויראת העונש, ללמוד משפטי שמים על עבירות, עד שהענין דווח לחלונות הגבוהים, לממשלה, אנשי הממשל חשדו כי מכשף מסתובב לו בין היהודים והגויים. כאשר מבחינה חוקית נאסר כל מעשה כישוף והעוסק בו הסתכן אז בגזר דין מוות, משום כך, נכנס אותו בחור לכלל פיקוח נפש. והוחלט כי צריך להצילו, לא בגלל הרוח שבקרבו אלא סתם מדין הצלת נפשות. הבריחו אותו מחוץ לגבולות המדינה, מקום בו החוקים שונים. כך עזב את נובהרדוק וילנא וולאזין. א"כ שמה אז אכן זכה והגיע לקרבת יהודים אחרים שגררו אותו אל המגיד מקוזניץ. שם בסופו של דבר הגיע אל תיקונו כפי שמובא ב"שומר אמונים".

רבי משה הולצברג צ"ל ראש ישיבת קרלין סטולין, גילה פעם כי פרטי התיקון של המגיד מקוזניץ, עברו לאוזנו, איש מפי איש. והוא נאות לספר זאת לרבי יעקב אדלשטיין (שליט"א) [צ"ל], וכה גילה:

בתחילה, המגיד ניסה להוציא את הרוח מגוף הבחור ע"י שמות ויחודים. ולחש באוזנו יחודין בשמות הקדושים, גיחך הרוח צחק בקולי קולות ואמר אתם חושבים להפחיד אותי בדברים אלו, את כל היחודים הללו ידעת עוד בהיותי ילד לפני הכנסי למצוות, הלא אני מתקופת הבית - הלא אני זרקתי את האבן הראשונה על זכריה הנביא (ואז געה בבכי) אל תפחידוני!

שאל אותו המגיד "ואיך ישנה אפשרות לתקן את נשמתך?" (כי הוא רצה גם לתקן את נשמתו המיטלטלת והמתייסרת ביסורים נוראים יותר מאלפיים שנה). השיב הרוח ואמר: מאז מותי ועד היום לא היה תלמיד חכם שלימד עלי זכות, אם יהיה מי שיימצא לי ללימוד זכות' יציל את נשמתי שאבוא למנוחתי. הוא הדגיש שחייבים ללמד עליו סגוריה בפה מלא. המגיד חשב ומצא לו זכות אך הודיע לו שיעשה זאת בתנאי שיראה לו את דרגתו (את מהות רוחו - נפש ונשמה מתקופת בית המקדש) הרוח הסכים אך "לא כאן בבית ובעיר פנימה, בשדה מחוץ לעיר ארעה לך אם תוציאני למנוחה" אמר. המגיד הק' נתעטף ויצא מהעיר ואמר בפיו ללימוד זכות עפ"י הלכה ואח"כ נראה לפניו עמוד אש מהארץ עד לרקיע, ומה שעוד ראה כמובן שלא סיפר.

מה היה לימוד הזכות? גם זה סיפר ר' משה הולצברג צ"ל: הוא מצא לו סברה הלכתית, שבסברא זו קיימת הבנה בטעות - להתיר לרגום אותו באבן. טעות בהלכה, אבל יש בה כבר לימוד זכות מסוים:

הוא חשב כי ההלכה היא שנבואה רעה מאת ה' יתברך יכולה להשתנות כל זמן שהנביא לא אומרה בפיו. והרי זכריה נביא ה' ניבא אז לרעה כציווי ה' אלוקים, א"כ היה לו להימנע מלהינבא בשם ה' כדי לנסות להציל ע"י כך את עם ישראל, ואע"פ ש"הכובש נבואתו חייב מיתה" היה לו למסור את חייו ונפשו בזה ובבא, בשביל להציל את כלל ישראל. ואע"פ שאסור לנביא לעשות כך, אבל זו כבר צד טעות מבחינת ההלכה ולימוד זכות איך יכול היה לחשוב (רחמנא ליצלן) שמותר לרוגמו באבנים.

(להגיד)

רא מה ש"כ בספה"ק "תפארת שלמה" על מועדים - שער התפילה:

"כאשר ידענו כן המעשה מפי אדמו"ו הרב הקדוש המגיד מקאזניץ ולה"ה שספר על דברי הרוח הדבוק באחד שבא לפני הרב ר' יהודה חסיד משידלאווצי. והרב הנ"ל נתכוון בשמות הקדושים לבעבור לגרשו מנפש האדם ההוא אז שחק עליו ואמר כי בימי הילדים הקטנים היו יודעים מכוונות כאלה והוא ה" הראשון אשר הרים ידו ראשונה בזכריה הנביא ע"ה בעת הריגתו בבמה"ק ומן אז והלאה יותר מב' אלפים שנה הוא נדחה מכף אל כף ולא ינוח ולא ישקוט אף בגיהנם. כאשר שמע ר"י את דברי הרוח התחיל לבכות ולהתמרמר מאד ואמר הוי ואבוי אם בזמן הרב כזה עדיין לא נתכפר

לפשי האדם מה נאמר ומה נצטדק מי יוכל לעמוד ביום הדין הגדול והנורא מי יאמר זכיתי מפשעי."

"ויקהל משה" אני יורד מהבית ביום שישי, ורואה שהשכן עולה עם שני סלים מלאים, מקיים מצות "והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו" (שמות טז, ה). הלכה פסוקה (שלחן ערוך אורח חיים רנ), אשריו ואשרי חלקו. הזכרתי לו שיאמר בפה מלא "לכבוד שבת קודש", שהדיבור פועל הרבה בקדושה ("משנה ברורה" שם, ב). העפתי מבט, הסלים מלאים נירות. נו, גם אם צריך. אבל יש שם אותיות עבריות, וזו בעיה. "מה זה", שאלתי.

"עיתונים", ענה, "עונג שבת". תמידים כסדרם ו"מוספים" כהלכתם.

מותר? נניח ("משנה ברורה" שז, סג). ואם מתענג, אולי רצוי ("תרומות הדשן" סג). אבל אוי לו, שזה תענוג! והלא ה"בית יוסף" (אורח חיים רצ, ב) הביא דברי המדרש: "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל... ביום השביעי יהיה לכם קדש, שבת שבתון לה" (שמות לה, א-ב), אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, אם אתם נקהלים בכל שבת ושבת בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ועוסקים בתורה מעלה אני עליכם כאילו המלכתם אותי בעולמי, שנאמר (ישעיה מג, יב): "ואתם עדי נאם ה' ואני אל", מכאן שמכו בכל תפוצות הגולה להתקבץ בבתי כנסיות לקרות מקרא ולדרוש בדברי אגדה אחר סעודת שחרית. ובירושלמי (שבת פט"ו ה"ג) אמרו שלא נתנו שבתות ימים טובים אלא כדי לעסוק בהם בתורה, ואמרו זוהר הקדוש (ח"ג קע"ג, א) שבמוצאי שבת כשחוזרת הנשמה היתרה למקומה, נשאלת איזו חידוש חידשה בתורה. ומי שקריאת העתונים היא עניגו, עליו המשילו לאמור -

ביום ההכתרה, בקש המלך להיטיב עם נתיניו. להשביע רצון איש ואיש, לתת ככל אשר ישאל. הזהירוהו יועציו שאוצר המלוכה יתרוקן. הסכים לפשרה: יקציב לכך שעה. מי שיבוא באותה שעה ויבקש בקשה סבירה, יענה. יומיים לפני המועד השתרך תור ארוך כנחש עקלתון, אנשים תפסו חזקה ולנו במקום. והרי בין כך וכך לא היה סיכוי אלא לחלק קטן. לשלושים, ואולי ארבעים. אבל מי יוותר על החלום, ומי יוותר על הסיכוי הקלוש. אולי יאות המלך ויעניק לו קצבה לכל חייו, יחליף את דירתו הדחוקה או יממן השאת צאצאיו.

הרגע הגדול הגיע, השער הענק נפתח והכל נדרכו, ולפתע ניכרה תכונה ותזוזה. אדם טיפס במעלה התורה כשכולם מפנים לו מקום, מאפשרים לו להקדימים.

למה ומדוע. אם תהו אלו שלפניהם, מיד מיהרו ועשו כמעשיהם. המצורע של המטרופולין, זה שמנודה מכולם ומעביר את שממון ימיו בשפכי הפסולת שבפאתי העיר. שכל גופו מכוסה פצעים מוגלתיים ודוחים, והצחנה האופפת אותו מרחיקה ממנו כל אדם, מצורע זה שייט לו עתה בניחותא כשהכל סולדים בתחושת קבס.

הגיע לראש התור, וגרם למבוכה. החליטו לרחצו ולבשמו ולהחליף סחבותיו המרובבות לפני שיביאוהו אל המלך. עננת בושם מצחין בשרה את בואו והמלך נטה אליו חסדו: "מה תבקש, במה אוכל לעזורך", התעניין.

"אדוני המלך", ניסה לקוד בגמלוניות, הפצעים המוגלתיים מגרדים ומציקים, ומדיפים ריח בואש. כולם מתרחקים ממני, ואני ניזון מליקוט שאריות מזון שהושלכו לאשפתות. אין לי הנאה בחיי, זולת אחת: כשאני מתחכך, אני משכך מעט את הגרוי. אבל יש לי בעיה. איני מגיע לגב... אבקש מהמלך שיואל ברוב חסדו לצוות שיתקיני לי שתי מברשות ארוכות ידות, שאוכל לגרד בהן את גבי..."

"כדברך יעשה", ענה המלך, ופנה אל השליש: "רשמתי?" "כן", ענה בחיך.

חיכוך הבעיר את חמת המצורע: "אדוני המלך, יאמר נא, כלום נאה הדבר ללעוג למצורע? למה הוא מחיך, זה שרשם את הבקשה?" "אכן", הסכים המלך, "למה חייכת לבקשתו, האם נאה הדבר?" הוכיח את השליש.

קד השליש: "אדוני המלך, לא למומו הגשמי חייכתי, אלא לסיכולותו הרוחנית! עומד הוא לפני המלך, ויכול לבקש שרופאיו יטפלו בו וירפאוהו, פצעיו יעלמו ועורו יתנקה, מכאוביו ישכחו ויוכל לשוב לחברת בני האדם, ומעדיף הוא להמשיך להדיף צחנה ולסבול מפצעיו המוגלתיים והמדממים, לסבול מנידוי ולהתכלכל מפסולת אשפתות, ולמצוא אשרו בהתחככות מעגנת..."

נפגע המצורע, זיקר כתפיו ושררב שפתיו: "שלא יגיד לי מה לעשות!" שוטה! בקש לפחות עתה... אין ללעוג לו, יש לנו לו!

ואני נזכר: נסעתי ברכבת, מחדרה לבני ברק. מולי ישב יהודי, ופתח שולחן. הוציא מאמתחתו צרור תרופות וערך על הדלפק. גולות לבנות וצהובות, כמוסות אדומות וזהובות, מבחר מרשים ומשובב עין. נטלם לפיו עדרים עדרים, הגרים לגרונו בלגימת מים. לטשתי עינים כפי הנראה, כי הוא פנה אלי והזדהה עמי ברמזים: "שכחת את שלך בבית!?" שכחתי בבית? אשרי שאיני צריך!

"והנשאם הביאו"

"והנשאם הביאו את אבני הזהם ואת אבני המלאים לאפוד ולחשן" (שמות לה, כז). וכתב רש"י: "מה ראו נשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחילה ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחילה, אלא כך אמרו הנשיאים: יתנדבו ציבור מה שמתנדבים, ומה שמחטרים אנו משלימים אותו. כיון שהשלימו ציבור את הכל, שנאמר: "והמלאכה היתה דים" (שמות לו, ז), אמרו נשיאים: מה עלינו לעשות? הביאו את אבני הזהם. לכך התנדבו בחנוכת המזבח תחילה. ולפי שנתעצלו מתחילה נחסרה אות משמם, "והנשאם" כתיב.

וכתב ה"כתב סופר" זצ"ל: יש ללמד זכות על צדיקים אלו שאחרו מלהתנדב, על פי המבואר (סוטה יג ע"ב) שאין המצוה נקראת אלא על שם גומרה, כי לולא הגמר גם ההתחלה ללא הועיל היתה. ולכן התחכמו להמתין עד שיביאו כולם נדבתם ומה שיחסר יביאו הם, ותהיה המצוה קרויה על שם הינו שיעשו עיקר וגמר המצוה. והיתה כונתם לשם שמים -

ומכל מקום שלא כדין עשו, כי ידועה מסקנת ה"משנה למלך" (הלכות מגילה פ"א ה"א) ו"חכם צבי" (בתשובה סימן קו) [בשר אחד שנתן רשות לאסיר לצאת יום אחד מבית האסורים, שיצא ביום הראשון בו יוכל לקיים איזו מצוה שאי אפשר לו לקיימה בבית האסורים, ולא ימתין למצוה מאוחרת מדאורייתא כגון קריאת פרשת זכור, משום] ש"זריזין מקדימין למצוה" (פסחים ד ע"א) עדיף מעשיית מצוה מן המובחר. והיה לנשיאים להקדים המצוה ולהיות מהזריזים המקדימים, מלעשות גמר מצוה מן המובחר.

הטעם שזריזים מקדימים עדיף, על דרך שאמרו: אל תאמר לכשאפנה אשנה, שמא לא תפנה (אבות פ"ב מ"ד). והכלל הוא: אין מחמיצין את המצוות (מכילתא בוא יב, יז), אולי לא יוכל אחר כך לעשות. וכך היה לנשיאים, שלא נשאו להם אלא האבנים. וגם הם לא היו משלהם, אלא ירדו להם עם המן (שמות רבה לג, ח), ולא חסרו משלהם כלום.

וכן הורונו ב"מסילת ישרים" (פרק ז), שלא יחמיץ האדם את המצוה, אלא בהגיע זמנה או בהזדמנה לפניו או בעלותה במחשבתו ימהר יחיש מעשהו לאחוז בה ולעשות אותה, ולא יניח לזמן שיתרבה בינתיים כי אין סכנה כסכנתו. אשר הנה כל רגע שמתחדש יוכל להתחדש איזה עיכוב למעשה הטוב -

ועל אמיתו דבר זה העירונו (בראשית רבה עו) בענין המלכת שלמה, שאמר דוד המלך לבניהו בן יהוידע: "והורדתם אתו אל גחון" ואמר בניהו: "אמן, כן יאמר ה'" (מלכים א א, לג). ושאלו: והלא כבר נאמר: "הנה בן נולד לך הוא יהיה איש מנוחה, [כי שלמה יהיה שמו ושלום ושקט אתן על ישראל] בימי והכינותי כסא מלכותו על ישראל עד עולם" (דברי הימים א כב, ט-י). אלא הרבה מפריעים יעמדו מכאן ועד יגחון!

על ענין זה, נשא ה"דברי חיים" זצ"ל את משלו -

היה היתה באבקילע, אשה כפרית, עני מרודה, ולה בנים ובנות בלי עין הרע, מושכים בסנורה ושואלים לחם, ואין. נשאה עין למרום ושועה: "רבונו של עולם, ראה נא בעיני. המצא לי אוכל לעוללי!"

וה' שמע תפלתה. פקח עיניה, ומצאה ביצת תרנגולת שזה עתה הוטלה, חמה וטריה. כמה שמחה. נופפה בה וקראה: "שמעו, ילדים, מצאתי ביצה!" כמה שמחו, שמחת עניים. מה יעלה בחלקו של כל אחד מהם מביצה בודדת זו. נשאו עיניהם והושיטו ידיים, אבל האם הגביהה עוד יותר את הביצה: "לא, ילדים, הבה ננהג בחכמה! לא נאכלנה. נבקש מהשכן שירשה לנו לשימה מתחת לתרגלתו הדוגרת. תדגור עליה, עד שייבקע אפרוח. אבל גם אותו לא נאכל. נגדל אותו עד שיהיה לתרנגולת גדולה" - "הידד", צהלו, "ויהיה לנו בשר!"

"ומרק עוף!"

"לא, ילדים, לא הבנתם -

התרנגולת תטיל לנו ביצים" -

"ויכל יום נאכל ביצה", איזה אושר!

"לא, גם את הביצים לא נאכל. נניח לתרנגולת שתדגור עליהן, ויבקעו המון אפרוחים, שיגדלו ויהיו ללהקות תרנגולים" -

"איזה יופי", קראו במקלה, "ונאכל כל יום בשר!"

"לא הבנתם - התרנגולות יטילו המוני ביצים, שיגדלו דור נוסף של תרנגולים, ואז נמכור את כל התרנגולים, ונקנה עגלה קטנה, ונגדל אותה עד שתהיה פרה, ותתן חלב, ותמליט עגלות נוספות, עד שיהיה לנו עדר שלם. ואז נמכור חלק ממנו, ונקנה בית משלנו, עם חלקת שדה. נרתום את הפרות למחרשה, נזרע ונקצור, ולא יחסר לנו מאומה!"

עיני הילדים נצצו, שכחו את רעובנם, והבאבקילע שחקה עם הביצה בעליצות, והיא נשמטה מידה והתנפצה.

כל החלום נגר ארצה...

ורגע, שלא תהיה אי הבנה -

זה לא אומר שלא לדגור על הביצה. זה רק אומר שלא לשגות בחלומות, ולא להשתעשע איתה. קום ועשה מעשה. תטגן או תדגור, אבל תנצל את ההווה במקום לחלום על העתיד! ונספר סיפור מהגמרא (גיטין סח ע"ב) -

התורה אסרה להניף ברזל על המזבח. החליט שלמה המלך, שבית המקדש כולו יבנה בלא שיניפו עליו ברזל. לשם כך ביקש את תולעת השמיר, שסגולתה לבקוע אבנים, הודיעוהו שמלך השדים יודע מקומה, ושלח את בניהו בן יהוידע להביאו. בדרכם ראה מגיד עתידות המתימר לצפות נותרת

לאחר שעה שב ואמר: האגרלט מצא חן בעיניי מאוד. אסכים לשלם עלי שבעים וחמישה שקלים, על אף שנראה ששוי עשרה שקלים בלבד. אך הילדה בשלה: אלף שקלים. לקראת הצהריים שב הגוי לחנות, והפעם ניאות לשלם מאתיים שקלים, אך הילדה בשלה.

כך ניסה עוד מספר פעמים, עד שלבסוף במוצ"ש שלף מכיסו את הסכום העצום והניחו על הדלפק. הילדה נדהמה, והוא הסביר: "טובי האדריכלים בנו לי וילה מפוארת, ואגרלט בגוני הטורקוז מתאים לי כל כך. לא יכולתי לוותר עליו!"

כששבו ההורים לביתם, סיפרה להם על השתלשלות העניינים, והם קיבלו על עצמם לשוב בתשובה שלימה "אין כל ספק האם לפותח "בית יעקב" סיים הרב מבריסק את סיפורו, "שמירת שבת של ילדה קטנה השיבה את הוריה בתשובה שלמה".

"בואי בשלום עטרת בעלה גם בשמחה ברינה ובצהלה, תוך אמוני עם סגולה בואי כלה בואי כלה" (הרב שלמה אלקבץ) רבי שמעון בר יוחאי אומר, אמרה שבת לפני הקב"ה: "לכולן יש בן זוג ולי אין בן זוג". אמר לה הקב"ה: "כנסת ישראל יהיה בן זוגך" וכיון שעמדו ישראל על הר סיני, אמר להם הקב"ה: "זכרו הדבר שאמרת והבטחתי לשבת, כנסת ישראל היא בן זוגך". וזהו שנאמר לישראל "זכור את יום השבת לקדשו" (שמות כ, ז) (בראשית רבה, יא ח)

ר' ראובן קרלנשטיין זצ"ל טופל במכשיר דיאליזה, מכשיר שמחליף ומסנן את הדם בגוף. את הטיפול עבר יחד עם אנשים נוספים, שביניהם היה גם חוזר בשאלה ועוד מספר חילונים.

באחד הטיפולים, הופיעה האחות הראשית ובידיה מגש עוגיות ובקבוק יין, וסיפרה שנולדה לה נכדה בשעה טובה ומוצלחת, והיא מעוניינת לשתף את החולים בשמחתה. ר' ראובן לא לגם, כמובן, מן היין שכן דינו כדין נסך. במקום נכח חוזר בשאלה שידע על האיסור לשתות, והוא הרים את קולו וקרא: "נראה לכם שאין הוא אוהב יין? הוא אינו שותה כי אנו בשבילו כמו גויים! כאילו נגע ביין הזה גוי!" מיד נעשה המקום כמקרה, וכולם דרשו לשמוע תשובה מאת ר' ראובן.

בתשובה, סיפר ר' ראובן את הסיפור הבא:

בחור חמד שעמד להתחתן חיפש מתנה יוקרתית לכלתו. הוא הסתובב ברחובות בני ברק ותר אחר שעון זהב שימצא חן בעיניו. אחר חיפושים רבים מצא בדיוק את שחיפשו: שעון יפהפה ויקר שהרשים אותו. היה זה שעון זהב משובץ יהלומים, ועלותו בהתאם.

בהתרגשות מרובה הגיש את מתנתו לכלה, והיא הסירה את העטיפה המרשימה, הביטה בו והבעת אכזבה נראתה על פניה. היא זרקה את השעון היקר על הרצפה ואמרה: "כזו מתנה אני מקבלת? כזו מתנה בזוויה?" המשיך ר' ראובן ואמר: "אם לסנדלר היתה כספת, מה הייתם חושבים שיש בה? ובכספת של רוטשילד מה יש? ובכספת של המלך, מה לדעתם מונח? הקב"ה מלך מלכי המלכים, אמר "מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבתי שמה" הקב"ה מעיד שזו מתנה טובה והוא מוציא אותה מכספת! ואת המתנה הזו, שקיבלו ישראל הם רומסים ודורסים וכלל אינם מעריכים אותה! האם הנכם מצפים שעם כלה שכזו ישתה החתן יין?!"

(אמונה שלימה)

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העשה בו מלאכה יומת:

הגאון רבי ישראל משקלאוו זצוק"ל מביא בהקדמת ספרו פאת השולחן ששאלו מלפני רבו הגאון האלוקי רבי אליהו מוילנא זי"ע לבאר כוונת הפייטן רבי אלעזר הקליר בקדושה לשבת שקלים שהארץ בלשונות הרבה בסדר מעשי בראשית: "אז ראית וספרת. והכנת וחקרת. ומדתת וכלת ושקלת. ואמדת וצברת. ופקדת וחשבת וסכמת. ומנית וספרת. וקצבת וחרצת וגזרת. וטפחת ושערת והבטת. והבנת והשכלת ושרת וסקרת. וכתבת וחרטת. וחקקת וצינת וחרת ולמדת והודעת וחיות והורית. וגזרת וצינת וקראת וענית ודברת ואמרת", ואמר הגאון כי יש בכאן ל"ט תיבות שבהם מרומים ל"ט מלאכות שפעל יוצר הכל בעשרה מאמרותיו, ומל"ט המלאכות שבת ביום השביעי, ולכן נאסרו עלינו אותם ל"ט המלאכות בשבת, עכ"ד הק'.

והנה במלאכת המשכן עשו בני ישראל אותם ל"ט המלאכות ממשי, כמבואר בגמ' (שבת מט ב): "תניא אין חייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה היתה במשכן, הם זרעו ואתם לא תזרעו, הם קצרו ואתם לא תקצרו, הם העלו את הקרשים מקרקע לעגלה ואתם לא תכניסו מרשות הרבים לרשות היחיד", וכו'. היוצא לנו מכ"ז של"ט מלאכות של מעשי בראשית הן הן אשר באו ביסוד העולם החדש שאחרי עשרת הדברות במעשה המשכן, ושביתת ישראל מל"ט מלאכות המשכן בשבת הינה מעין שביתת הקב"ה בשבת בראשית, ולכן אע"פ שטעם שביתת השבת היא זכר לשביתת הקב"ה בבריאת העולם, מ"מ אנו למדים המלאכות האסורות בשבת ממעשה המשכן, מכיון דהיינו הך, והכל הולך אל מקום אחד [וראה בספר פנים יפות תחילת פרשת תרומה].

יש בכאן עניין נוסף, שגם העבודה במצרים והשעבוד לפרעה היו באותן ל"ט מלאכות, וכמו שביארו התוספות במסכת פסחים (ק"ז ב) ד"ה למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים, וז"ל: "לכך קבעו זכר ליציאת מצרים, שמעתי מהר"מ שיש במדרש לפי שבמצרים עבדו בהם בישראל בפרך, ופר"ך בא"ת

ואנשים משחרים פניו, וחיך. שאלו מדוע חיך, וענהו: אותו קוסם יושב במקום בו טמנו אוצר. מה שתחתיו אינו יודע, את האוצר שתחתיו לא חשף, ועתידות ידע!?"

אין ספק שהמעשה היה, אבל מדוע כתובה לדורות. כי לקח כה רב צפון בו! הן כל אחד מאתנו, כאותו קודם, יושבים אנו על אוצר, ועוסקים בחזוי עתידות תלוש - כל אחד חולם, מה יעשה בעתיד. אח, כיצד ילמד ויתעלה ויכבוש מקום בצמרת. אולי, והלואי. אבל מה לך לחלום באספמיה, יושב אתה על אוצר, והוא ההווה. אותן, חשפת? אותן, אתה מנצל?! קום, נצל את האוצר שאתה יושב עליו, נצל את הרגע הזה ואת השעה הזו. אל תדחה לעתיד, כי אין ספק מוציא מדי ודאי!

(והגדת)
ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל עושה בו מלאכה יומת (לה, ב)

רש"י: הקדים להם אזהרת שבת לצווי מלאכת המשכן, לומר שאינו דוחה את השבת.

לאחר שהקב"ה אמר למשה ביום הכיפורים: "סלחתי כדברך" (במדבר יד, כ) מכנס משה את עם ישראל ומדבר עמם על שני עניינים: שבת ומלאכת המשכן.

השבת והזכרה לפני מלאכת המשכן, ומדוע: אומר הרמב"ם: שבת שקולה כנגד כל מצוות התורה, השבת היא אות בינו לבין הקב"ה.

שמירת השבת היא גילוי כבוד ה', בחילול שבת יש מן הכפירה בבריאת העולם. השבת היא אות, "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם" (שמות לא, טז) מה היא אות?

ה"חפץ חיים" ממשיך משל לאדם שפתח חנות ענקית של מוצרי חשמל, ועל החנות תלוי היה שלט גדול: "משה מוצרי חשמל". באחד הימים היתה החנות סגורה. העוברים ושבים שיערו שנגמרה הסחורה, או שהמוכר חולה. אך הזמן התארך והחנות עדיין היתה סגורה, העוברים ושבים שיערו שהמוכר יצא לנופש או נסע ליריד, אך כשהגיעה חברת הובלות והסירה את השלט, הבינו כולם שהחנות נסגרה לצמיתות. הבעלים אינו קשור לחנות, בהסרת השלט הסתיימה הבעלות על החנות.

יהודי השומר שבת נושא על מצחו שלט: אני יהודי! בהסרת השלט, חלילה, נפסקת גם השייכות.

מסופר על ר' ברוך בער שראה חנות סגורה בשבת. הוא נגש אל המנעולים, נישק אותם ואמר: "יש כאן הוכחה שיש בורא לעולם!"

אם כן, כיצד יתכן שיהודי עובד בשבת ומחלל אותה רחמנא ליצלן? ידוע, שעיקר מזונו של הדג הוא דגים אחרים. ברגע שדג גדול רואה דג קטן, מתחיל מרדף. הפלא הגדול הוא שהדג הגדול בולע דגים ונהיה שבע, אך כשפותחים את בטן הדג מגלים דבר מדהים: ראשו של הקרבן נמצא בצד של הזנב, והזנב נמצא בצד הראש.

מה מתברר? הדג רדף אחרי הדג שאותו הוא ראה, אך הקדוש ברוך הוא זימן לו דג אחר! מה אנו אמורים ללמוד מכך?

חידוש עצום: בן אדם רודף אחרי כסף וחושב שעסקים ביום השבת יניבו רווחים, אך הקב"ה מזמין לו דג אחר - מקור אחר להכנסה. בעל ה"קיצור שלחן ערוך" אומר שזו אחת הסיבות שאוכלים דגים בשבת.

מסופר על נהג מונית שעבד בשבת, רחמנא לצלן, והניח למשמרת את כל הכסף שהרוויח בשבת. הרב ניסה לשכנע אותו שבכסף לא תשרה ברכה, אך דבריו נפלו על אוזניים אטומות.

הוא צבר פרוטה אחר פרוטה במשך עשר שנים והגיע לסכום גדול: מאה אלף דולר. בתום השנים הללו קרה דבר נורא: הנהג חלה במחלה ממארת, עלות הניתוח שהיה עשוי להציל את חייו, היה לא פחות ולא יותר מאה אלף דולר...

ידוע שגוי ששומר שבת חייב מיתה, והרמב"ם כותב שאפילו גוי שהחליט לשמור שבת באחד הימים בשבוע חייב מיתה.

הרב פינקוס זצ"ל אומר שלמעשה, השבת היא נקודת ההבדל בין יהודי לגוי. הקב"ה ברא את העולם בדרך הטבע וכך הוא מתנהל. בעצם שמירת השבת יש הכרזה שהעולם אינו מתנהל בדרך הטבע, ביום זה היהודי אינו עושה דבר לפרנסתו. גוי שיעשה כך, יתחייב במיתה. ומדוע? כי בכך הוא פועל נגד הטבע.

שאלו פעם את הרב מבריסק האם להקים בית ספר "בית יעקב" בשכונה חילונית, ובתשובה סיפר הרב סיפור שהתרחש בעיירה בריסק. בבריסק היה בית ספר "בית יעקב" ומשפחה חילונית שהתגוררה בסמוך שלחה את בתם ללמוד בבית הספר, מפאת הקרבה. הילדה למדה מושגים שלא הכירה מעולם, וכמוכן למדה גם על שבת.

שבת אחת, רצו ההורים לצאת לנופש והפקידו את הילדה על החנות שבבעלותם. הילדה החליטה שתימנע בכל צורה מלמכור בשבת. בהגיע יום השבת, פתחה את החנות התיישבה בה ואמרה תהילים.

אחרי שעה נכנס גוי לחנות והתעניין על מחירו של אגרלט שנצב בחלון הראווה. הילדה ברצונה העז להימנע מלמכור נקבה בסכום הזוי, אלף שקלים. הגוי נדהם ועזב את החנות.

ב"ש וג'ל, שהם מלאכות ארבעים חסר אחת, וכשנגאלו ממצרים הזהירים על השבת לשבת מאותם ל"ט מלאכות, עכ"ל.

הנה כי כן הקב"ה הוציאנו ממצרים מבית עבדים להיות עבדים לו ית', תחת אשר בנו בל"ט מלאכות ערי מסכנות לפרעה, וינו מעתה בל"ט מלאכות בניין הקדושה לשמו יתברך. ונמצא מה שאנו מזכירים בקידוש יום השבת שהוא "זכר למעשה בראשית", וגם "זכר ליציאת מצרים" מכוון לעניין אחד, והוא שהאריך בעל ספר "חרדים" בספרו כי הקב"ה הוציא בני ישראל מעבודת לעבודות, להיות עבדים להקב"ה, וכי במצרים למדו ישראל עבודות מהו, לידע איך לעבוד את הקב"ה בשלימות ביום ובלילה, ללא הפסק.

ועל יסוד דברי החי' הר"ם הנ"ל שעשה מאמרות נהיו לעשרת הדברות באמצעות עשר המכות, נאמר בס"ד כי ל"ט מלאכות במעשה בראשית באו לל"ט מלאכות במעשה המשכן לעשות להקב"ה דירה בתחתונים, באמצעות ל"ט מלאכות שעבדו בהן בני ישראל כבוד הברזל במצרים.

והנה גברא רב"א [מולינא] אמר מילתא, כי לכך כיוון הקלירי בל"ט לשונותיו, להורות כי הקב"ה פעל בששת ימי בראשית בל"ט מלאכות, וה' נתן חכמה בלב חכמי לב הגה"ק רבי שלום משאץ - לאנדן זצ"ל ובנו הגה"ק רבי יעקב זצ"ל עם חתנו הגה"ק רבי יואל זצ"ל שישבו בשבת תחכמוני ויגעו ומצאו כדי מידתם פשר דברי הגאון ז"ל איך נמצאו ל"ט מלאכות במעשה הקב"ה בששת ימי בראשית, והעלו את הדברים על הכתב, ונדפס באריות בקונטרס "שירת השבת", שיר"ל ע"י נכדיו שחיו. ואחרי שהדברים מאירים ושמהים חפצתי בל"ט ללקט הדברים השונים לכל נפש ולחזק את כל החברים, ויהיו הדברים לעילוי נשמתם.

א. הזרוע מקרא מפורש (בראשית ט:ט) ויצמח ה' אלוקים מן האדמה, כל עץ נחמד וגו', וגם (שם א יא) תדשא הארץ דשא. ועוד מקרא מפורש גבי נוטע שהוא ג"כ אב מלאכה דזורע, כמבואר בברייתא (שבת עג ב) הזרוע והנוטע כולם מלאכה אחת הן, וכך נאמר (בראשית ב ח) ויטע ה' אלקים גן בעדן וגו', ובפרקי דרבי אליעזר (פרק ה: ו) וכל מין עשב ודשא נטע מהם, ובהם זרעם על הארץ, שנאמר (שם א יא) אשר זרעו בו על הארץ. וכן המשקה מים לזרעים תולדה דזורע (לרב יוסף, מועד קטן ב ב) ונאמר (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן.

ב. החורש החורש והחפור מלאכה אחת הן (שבת עג ב), ובפרקי דרבי אליעזר: בשלישי היתה הארץ מישור כבקעו, והיו המים מכסים על פני הארץ, וכשיצא הדיבור מפי הגבורה (בראשית א ט) יקו המים אל מקום אחד ותראה היבשה, עלו מקצות הארץ, ההרים והגבעות, ונתפזרו על פני כל הארץ ונעשים עמקים עמקים ועלה תוכו של ארץ ונתגלגלו המים ונקוו המים לעמקים.

ג. הקוצר בירושלמי שבת (מח ב: ו) "רבנן דקיסרין אמרין, ההן דצייד כוורא וכל דבר שאתה מבדילו מחיותו, חייב משום קוצר". והובא במגן אברהם (אר"ח סי' תצז סק"ו), ובחמישי בשבת הוציא מן המים בתוך המים ליתן וכת זוגו, והוציא וקצר את הנקיבה מגידולה ומלחה לצדיקים לעתיד לבוא (בבא בתרא עד ב).

ד. המעמר בשבת (עג ב: ו) "אמר רבא האי מאן דכניף מילחא ממילחא (צובר מלח ממשפרות המים) חייב משום מעמר (שאף הוא כמאסף שבלי הוא) [וצובר ובשישי בשבת ברא הקב"ה האדם עפר מן האדמה (בראשית ב ז) וברש"י שצבר הקב"ה עפרו מארבע רוחות. ובפרקי דרבי אליעזר (פרק י: ו) "התחיל מקבץ עפרו של אדם הראשון מארבע פנות העולם". וכן במלאכת המים שהקווה הקב"ה המים מכל העולם למקום אחד.

ה. הדש מלאכת הדש היא כשמפרק תבואה מהכיסוי שלה, וראה רש"י (שבת צה ע"א ד"ה מפרק) שפורק אוכל ממקום שנתכסה בה, והקב"ה ביום השישי הוריד מטר לראשונה מאד שעלה מן הארץ, ומטר המתמצה מהענן כתבואה המתפרקת מקשיה.

ו. הזורה, ז. הבורר, ח. המרקד היינו זורה היינו בורר היינו מרקד (שבת עג ב), וברש"י: "האלא כולן מלאכה אחת הן דמפריש אוכל מן הפסולת". והמחבץ [המעמיד החלב בקיבה, עד שנקרש] חייב משום בורר (שבת צה א). ובבראשית רבה (ד ז: ו) "רבי יצחק אמר, שמים שא מים, טעון מים, משל לחלב שהיה נתון בקערה, עד שלא תרד לתוכו טיפה אחת של מסו [קיבה המעמדת את החלב] הוא מרפף, כיון שירד לתוכו טיפה אחת של מסו מיד הוא קופא ועומד, כך עמודי שמים ירופפו, ניתן בהם את המסו והיו ערב והיו בקר יום שני, כדאמר רב לחים היו בראשון ובשני קרשו". ובכתבי האר"ז ל"ל (ליקוטי תורה - פרשת בראשית) מבואר:

"ויאמר אלקים יהי אור, הוא סוד חסד עילאה, דהיינו מלך הח' הדר, שעל ידו נתקנו, ותחלה הוברר הפסולת, והקליפה קדמה כדרך שהקליפה קודמת לפרי, ועד יום השישי שנברא אדם שהוא האוכל הנשאר, ועל כן בשבת נאסר ברירת הפסולת מתוך האוכל, מפני שזה היה דרך ברירות למעלה, פסולת מתוך האוכל, ובשבת לא היה הביורר, אבל אוכל מתוך הפסולת לעולם מותר, מפני שזה לא היה למעלה". ובפסיקתא (רבתי פרשה טו): ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי (ויקרא כו כ) "...ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי, כזה שהוא בורר את היפה מן הרע וחוזר ובורר". והבורר אוכל מתוך פסולת להניח חייב (שבת עד א). וישראל נתבררו במחשבה תחילה (בראשית רבה א ד), להיות נבדלים מכל העמים.

ט. הטוחן ברמב"ם (שבת פ"ז ה"ה): "הטוחן לוקח גוף אחד ומחלקו לגופים הרבה וכל העושה דבר הדומה לזה הרי זה תולדת טוחן". וברש"י שבת (עד ב) האי מאן דעביד חביתא של חרס, חייב שבת טוחן - טוחן הרגבים ושוחקן הדק הוי טוחן. ויא"ו בפי"ה בראשית א טו ובספר תולדות יצחק לרי' יצחק קארו ז"ל (שם): "אמרו במדרש בשעה שנוף הקב"ה בלבנה נפלה, ונפלו ניצוצות ממנה על פני כל הרקיע, ומזה נעשו הכוכבים, ולפי שנפלו מאוריה נשארה חשוכה, וגם הניצוצות שהם הכוכבים אינם מאירים כמו כשהיו חלק לבנה מאירה כשמש, ולכן נקראו כוכבים לפי שכבו מלשון לא תכבה", ע"כ. [וראה בספר קסת הסופר (קראקא תרעב, בראשית דף כז עמוד ב) מה שכתב בזה דבר פלא, ממה שמשערים חכמי הטבע כי גזרת האסטרואידיים [עשרות אלפי חלקיקי כוכבים] המקפת בין

מאדים לצדק, הן חלקי כוכב גדול מאוד שזיה שם, וכי גם הירח שלנו היא חלק מאותו כוכב גדול].

י. הלש ברמב"ם (שבת פ"ח ה"ז): "המגבל את העפר הרי זה תולדת לש", וכ"ה בגמ' שבת (עד ב) בעשה חבית חייב שבע חטאות ואחת משום לש. וכך היתה יצירת האדם עפר מן האדמה, כמו שכתב רש"י (בראשית ב ו): ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה - לענין ברייתו של אדם, העלה התהום והשקה עננים לשרות העפר, ונברא אדם כגבל זה שנותן מים ואח"כ לש את העיסה אף כאן והשקה ואח"כ וייצר". וכן בברייתא השמיים מבואר בספר הבהיר (אות נט): "ומאי שמים, מלמד שגביב הקב"ה אש ומים וטפחן זה בזה ועשה מהן שמים".

יא. האופה המגבל והאופה מלאכה אחת הן. ברמב"ם (שבת פ"ט ה"ז): "כללו של דבר בין שריפה גוף קשה באש או שהקשה גוף רך הרי זה חייב משום מגבל" וברייתא הרקיע ביום שני כתב רש"י (בראשית א ו): "יהי רקיע - יתחזק הרקיע שאע"פ שנבראו שמים ביום הראשון עדיין לחים היו וקרו שני מגערת הקב"ה באומרו יהי רקיע". ובבראשית רבה (ד ב): "אמר רבי חנינא יצאה האש מלמעלה ולחכה את פני הרקיע, רבי יוחנן כשהיה מגיע לפסוק זה (איוב כו) ברוחו שמים שפרה, היה אומר יפה למדני רבי חנינא, א"ר יודן ברבי שמעון יצאת האש מלמעלה וליהטה פני רקיע". הנה הקשה הקב"ה גוף רך בכח האש.

יב. הגוזז את הצמר (בראשית ג כא) ויעש ה' וגו' כתנות עור וילבישם. ובסוטה (יד א) כתנות עור, חד אמר דבר הבא מן העור. ופי' רש"י: של צמר הקדמוני. יג. המלכנו הקב"ה ברא כח בשמש בגדים, כמובא בספרי קדמונים. ראה קדושת לוי (ראש השנה): "כבר נזכר בחכמי המחקר, כי אם ישטח אדם בגד של פשתן לבינה נגד אור החמה אזי תקלוט הבגד מאור החמה צבע שלו של לבן". ובמשנה ברורה (סימן שב ס"ק לט): "המלכנו הוא מאבות מלאכות, ולבון מקרי בכל דבר שדרך הצמר והפשתן להתלבן ע"י זה, ומה שנוהגין שמניח חתיכת פשתן לאחר אריגתו בחמה וזורק עליו מים כדי שתתלבן גם זה הוא בכלל מלכנו". כן הקדים הקב"ה לבריאת העולם, כח התשובה. והיא מלבנת כל הלכוכים, כדבר הנביא (ישעיה א יח) אם יהיה חטאיכם כשנים - כשלג ילבינו.

יד. המנפצו בשבת (עג ב) המנפץ, פי' רש"י: פשתן גבועולין. וכל מלאכות הגד שייכים בכתנות עור שעשה הקב"ה לאדם חוהו, ובסוטה (יד א): "כתנות עור, רב ושימואל, חד אמר דבר הבא מן העור, וחד אמר דבר שהעור נהנה ממנו". ופי' רש"י: "דבר הבא מן העור - של צמר הוא", דבר שהעור נהנה ממנו - של פשתן, שאדם לובש סמוך לעורו".

טו. הצובע בילקוט שמעוני (ויקרא יב אות תקמז): "בוא וראה טווס הזה שס"ה גווני יש בו, והוא נוצר מטפה אחת של לבון, הרי אין צור כאלקינו אין צייר כאלקינו". ובבמדבר רבה (יב ד): "רפידתו זהב, זו הארץ שהיא מעלה פירות הארץ ופירות האילן שהן דומים לזהב, מה הזהב יש בו מינין הרבה וגוונין הרבה אף פירות הארץ מהן ירוקין ומהן אדומין". וכן בילקוט שמעוני (בראשית א ג): "המקרה במים עליותיו, מה המים הללו מהן אדומין מהן ירוקין מהן לבנים מהן שחורים, כך הם שמים, פעמים אדומים פעמים ירוקין פעמים לבנים פעמים שחורים".

טז. הטווה, יז. מיסך, יח. עושה שני בתי נירין, יט. אורג כנ"ל במלאכת מנפץ. בבגדי צמר ופשתן שארג הקב"ה לאדם חוהו. וכלל בריאת העולם מכוונה בשם אריגה במדרש רבה (במדבר יב ד): "מרכבו ארגמן, זה הקב"ה, שאורג את העולם שיצאו כולם למיניהם ולא יתערבו מין בשאינו מינו". ובפרקי דר' אליעזר (פרק יא) שיצירת האדם היתה בדרך רקימה. [וכיום מובן היטב אחר שנגלה פלאי הבריאה בבניין גוף האדם ב - DNA]

כ. הנוצע ברמב"ם (שבת פ"ט ה"ב): "בוצע הוא המפריד את הארוג, בין שהוציא הערב מן השתי או שהעביר השתי מעל הערב הרי זה בוצע וחייב, והוא שלא יאמר מקלקל אלא יתכוין לתקן, והסותר את הקליעה לתקן הרי זה תולדת בוצע". וכן עשה הקב"ה בבריאת העולם (שהיה סותר מקלקל את בניין העולם המכוונה אריגה כנ"ל) כמבואר בבראשית רבה (ט ב): "את הכל עשה יפה בעתו (קהלת ג, א) א"ר אבהו מנאן שהקב"ה היה בורא עולמות ומחריבן בורא עולמות ומחריבן, עד שברא את אלו, אמר דין הניין לי יתהון לא הניין לי".

כא. הקושר, כב. והמתיר הקב"ה אומר לאיוב, שפקפק בהשגחה פרטית (איוב לח: ו) "איפה היית ביסדי ארץ?...התקשר מעדנות כימה, או משכות כסיל תפתח? כינה חיבור הכוכבים והפרדתן זו מזו כקשירה והתרה".

כג. התופר כנ"ל במלאכת מנפץ. תפירת בגדי הצמר או הפשתן לאדם חוהו. כמו כן הפליא הקב"ה לעשות בחברו בין הנשמה מהעליונים והגוף מהתחתונים, ויפח באפם נשמת חיים. וכל המחבר ומדבק בין נפרדים הרי זה תולדת תופר (רמב"ם שבת פ"י ה"א).

כד. הקורע ע"מ לתפור "ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם ויישן, ויקח אחת מצלעותיו [קורע, ע"מ לתקן מקום הקרע] ויסגור בשר תחתנה", (בראשית ב כא). ובכך תמו ביאורי המלאכות בסידורא דפת, וסידורא דבגד:

כה. הצד צבי. כו. השוחטו. כז. והמפשיטו. כח. המולחו. כט. המעבד את עורו. צידה: בחמישי לימי הבריהא, צד הקב"ה מן המים בת זוגו של לויטן. שחטיה: והרג הנקבה שנאמר (ישעיה כו א) והרג את התנין אשר בים [בבא בתרא עד ב] מפשיט: והפשיט את עורה [לעשות ממנה כתנות עור לאדם הראשון, כמבואר בפי' הריב"א וחזקוני (בראשית ג כא) ובספר תורת חיים בבא מציעא (פד א), וכן הביא בפי' הרא"ש (בראשית שם) בשם המדרש. ועור דג חשוב כעור, ראה שבת (קח א). [אלהם הסוכה העתידה להעשות מעורו של לויטן יתכן שהוא מעור הזכר שיהרג לעת"ל, וכמשמעות הדברים בפסיקתא דרב כהנא הנדפס מחדש עם הוספות מכת"י]. וכן מצינו מלאכת מפשיט לדעת תרגום יונתן (בראשית ג כא) שהקב"ה הפשיט את עורו של הנחש לעשות ממנו כתנות עור לאדם חוהו. מולח: ומלח את בשר נקבת הלויטן לצדיקים לעתיד לבא (בבא בתרא עד ב). ובגמ' שבת

(עה ב): "אמר רבה בר רב הונא האי מאן דמלח בישרא חיבי, ... אמר רב אשי אפילו רבה בר רב הונא לא אמר אלא דקא בעי ליה לאורחא", שמולחה הרבה כשנצרך להניחה לזמן ארוך. וכן זוה נמלח ומונח לזמן ארוך לצדיקים לעתיד לבוא. מעבד את עורו: כנ"ל במפשיט.

ל. ממחק בגמ' שבת (עה ב): "אמר רבי אחא בר חנינא השף בין העמודים בשבת חיבי משום ממחק", וברש"י (ד"ה השף): "כגון עמודי אכסדראות... והשף שם בקרקעית הבנין שנשעניו עליו כדי שיהא חלק חיבי משום ממחק". ובריאת הרקיע פעל ה' במלאכת ממחק להחליק פני הרקיע כמבואר בבירייתא דלב מדות (אות יב): "בשעה שאמר הקב"ה יהי רקיע, וכבר נבראו ביום ראשון, אלא שלא היו מצוחצחות, עד שהביא האש מלמעלה וליהטה פני הרקיע".

לא. מחתך ברמב"ם (הל' שבת פ"א ה"ז): "המחתך מן העור כדי לעשות קמיע חיבי, והוא שיתכוין למדת ארכו ומדת רחבו ויחתך בכונה שהיא מלאכה, ... וכן כל חתיכה שיחתך חרש עץ מן העצים, או חרש מתכת מן המתכות, חיבי משום מחתך". ובברייתא חוה מן האדם חתך הקב"ה פרצוף הנוסף לפי מדה וכמבואר בבראשית רבה (ח א): "א"י שמואל בר נחמן בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון דיו פרצופים בראו, ונסרו ועשאו בגיים, גב לכאן וגב לכאן", וראה גם עירובין (יח א). וגם לדעה שנבראה חוה מזנב, כנאמר ויקח אחת מצלעותיו, הרי חתך הקב"ה את הזנב בדקדוק לפי מידתה.

לב. הכותב שתי אותיות ברש"י (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם: "בה' בראם שטנאר (ישעי"ו) ביה ה' צור עולמים, בב' אותיות הללו של השם יצר שני עולמים, ולמדך כאן העולם הזה נברא בה"א, ועוה"ב נברא ביו"ד". ונהגין זה עם זה (משנה שבת יב ה), כי העולם הזה דומה לפרודור כלפי הטרקלין העולם הבא (משנה אבות ד טז). ובספר יצירה (פרק ב משנה ב): "עשרים ושתיים אותיות, חקקן חצבן שקלן והמירן, צרפן וצר בהם נפש כל היצור, ונפש כל העתיד לצור". ובפ"י הרמב"ן חקקן - כל אות ואות שבהן חקק, וצירפן - יזווגם אות עם אות. ובכלל, בריאת הכתב נמנה בין עשרה דברים שנבראו בערב שבת בין המשמשות, כמבואר במשנה אבות (פרק ה משנה ו) ובפ"י הרע"ב (שם) והכתב: "יצרת האותיות שהיו חרוקות בלוחות". וברמב"ם (הל' שבת פ"א ה"ז): "רושם תולדת כותב הוא, כיצד הרושם שמים וצורות ככותל וכיצד בהן כדרך שהצירוף ורשמים, הרי זה חיבי משום כותב", והקב"ה צר כל היצירות שבעולם בששת ימי בראשית, בצומח בחי ובמדבר, וכנדרש בגמ' ברכות (י א): "בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם, מדת בשר ודם צר צורה על גבי הכותל ואינו יכול להטיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים, והקדוש ברוך הוא אינו כן, צר צורה בתוך צורה ומטיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים, והיינו דאמרה חנה (שמואל א פ"ב) אין קדוש כה' כי אין בלתך ואין צור כאלהינו, מאי אין צור כאלקינו? אין צייר כאלקינו". ובסנהדרין (לו א): "להגיד גדולתו של הקדוש ברוך הוא, שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד - כולן דומין זה לזה, ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון, ואין אחד מהן דומה לחבירו".

לג. המוחק על מנת לכתוב שתי אותיות במדרש רבה קהלת (ג יד) את הכל עשה יפה בעתו: "א"ר אבהו מכאן שהיה הקב"ה בונה עולמות ומחריבן, בורא עולמות ומחריבן, עד שברא את אלו, ואמר דין הניין לי יתהון לא הניין ליי". וע"פ הנ"ל שהקב"ה ברא העולמות באותיות שבספר יצירה, הרי היה בהעברת העולמות כמוחקה על מנת לתת מקום לכתב החדש והמתקיים.

לד. הבונה כתוב בתורה (בראשית ב כב): "ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה", ובמפיס מורסא לעשות לה פה חיבי (שבת קז א) ופי' רש"י (כתובות ו ב) שהחיוב משום בונה, חיבי בניין בבני אדם כנאמר ויבן את הצלע. ולדעת רבי אליעזר גדולת שערותיה וחיבת משום בונה (שבת צד ב) וילוף לה מויבן ה"א את הצלע, שהקב"ה קלע שערותיה של חוה לפני שהביאה לאדם. והוא מלאכת בונה. וכלל בריאת העולם הוא בניין, וכמו שנאמר (ישעיה מ כב): "הנוטה כדוק שמים, וימתחם כאוהל לשבת". ובירושלמי חגיגה (פ"ב ה"א): "בית הלל אומרים הארץ נבראת תחילה ואחר כך השמים, ... משל למלך שעשה פלטיין, משכנה את התחתונים עשה את העליונים, ונאמר (ישעיה מח) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים". ובזוהר חדש (בראשית ד"ה בחכמה יבנה בית): "... צריך אדם להשתדל לכוון בית בראש, ולעשות ישוב בבית, וממי אתה למד, מהקב"ה. קודם בנה בית וכווננו, וזימן כל הפרנסה והמוזנות, קודם שיבוא אדם לעולם. האריך ברא את העולם בראש, שהוא הבית. וזימן כל הפרנסה האריך ברא את הבהמות, ואת החיות, ואת העופות והדגים הצמחים והאילנות, שהם זימון כל הפרנסה. לאחר שהכין הביא את האדם, וברא אותו ואת אשתו והולידו בניו ועשו ישוב בבית. ועל כן נאמר בראשית, ב"ת ראש". כאשר תבין באותיות, תמצא ב"ת ראש. וכן התחילה התורה ב' ראשית, כלומר בית ראשית, והכל ענין אחד". הרי לך שהעולם

לז. המוחק על מנת לכתוב שתי אותיות במדרש רבה קהלת (ג יד) את הכל עשה יפה בעתו: "א"ר אבהו מכאן שהיה הקב"ה בונה עולמות ומחריבן, בורא עולמות ומחריבן, עד שברא את אלו, ואמר דין הניין לי יתהון לא הניין ליי". וע"פ הנ"ל שהקב"ה ברא העולמות באותיות שבספר יצירה, הרי היה בהעברת העולמות כמוחקה על מנת לתת מקום לכתב החדש והמתקיים.

להגאון רבי שאול ב"ר דוד ז"ל (נדפס בפראג שנת ה' שע"ו) וזה לשונו: "והנה ראיית בעזרת הקל יתברך סוד נפלא בשתי דברות זכור ושמור, דהיינו אם תצרף כל המלות שבדבר זכור עד ויקדשו (שמות כ ט-יא) אז יעלה המניין (גימטריא), מכון עם מספר שמות הל"ט מלאכות בזה הלשון: זורע, חורש, קוצר, מעמר, דש, זורה, בורר, טוחן, מרקד, לש, אופה, גוזז, מלבן, מנפץ, צובע, טווה, מיסר, עושה שני בתי נירין, אורג שני חוטיין, בוצע שנים, קושר, מתיר, תופר שני תפירות, קורע לתפור, צד, שוחט, מפשיט, מולח, ומעבד, ממחק, מחתך, כותב שני אותיות, מוחק לכתוב שנים, בונה, סותר, מכבה, מבעיר, מכה בפטיש, המוציא". [ומה שנרמזו גבי מעבד עם ו' הנוסף, יותר משאר המלאכות, הוא מפני שמקשה בגמ' (שבת עה ב) היינו מולח היינו מעבד, וכי', לזה רמז כאן מולח ומעבד, עיין שם]. ועולה מניינו 17,303. וראה שם עוד חשבון נפלא שגם דיבור שמור שבתורה עולה כמניין ל"ט מלאכות ממש, ראה שם החשבון. וממשיך: "ואני והבקיאיין בחשבונות באנו בחשבון, וחשבו דרכיו ושקלנו אותו במאזני צדק ואמת הוא, נכון הדבר מעם אלקים, ורוחו דיבר בי ומלתו על לשוני עט סופר מהיר הוא במלאכת ה', לפני מלכים יתיצב ולפני גדולי עולם ינחנו ואין עמו לא חסר ולא יתר אפילו את אחת, והוא פלאי".

(הגרמ"י רייזמן)

בדרך הדורש

בעושי העגל ועברו על מ"ע הוכח תוכיח וגו' וידוע מ"ש במנחות דאין הקב"ה מעניש על מ"ע רק בעידן ריתחא ע"כ יען דבאותה שעה הי' ריתחא גדולה על עושי העגל רצה הקב"ה לענוש גם אותן שלא מיהו והועילה תפילתו של משה שלא ענישם תיכף ושוב אה"כ ליכא עידן ריתחא ואין ראוי לענו על מ"ע, ומעתא יובן הטיב מ"ש הקב"ה ביום פקדי, היינו שיעשו חטא אחר ויהיה עידן ריתחא לענוש אותן על חטא אחר, או ופקדתי עליהם חטאתם ואענישם גם על שלא מיהו בעושי העגל ועברו על מ"ע דהוכח תוכיח והבן. והנה בס' תבנת גומא פ' וירא נביא בשם רבינו הגדול הפני"ז ז"ל בפסוק השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה, כי על מ"ע

והם הביאו איליו עוד נדבה בבוקר בבוקר (כח כא) ראוי לתת טעם למה הביאו נדבת המשכן בבוקר דייקא, ונ"ל דידוע מ"ש ז"ל יבא זהב המשכן ויכפר על זהב העגל, גם מבואר במפרשים דב' מיני חוטאים היו בעגל, א' מה שעשו העגל בפועל ממש אשר הרגום בני לוי ואשר נגפם הקב"ה, ב' מה שלא חטאו בפועל רק הי' בהם חטא שלא מיהו וגם אותן ביקש הקב"ה ללכותם ועליהם התפלל משה, ובס' אמרי שפר להג' רש"י מבראשית ז"ל כ' בזה דבר נפלא בפסוק וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם, וקשה מ"ט דוקא כשיעניש אותם הקב"ה על חטא אחר או יפקיד עליהם ג"כ עון העגל ובלא"ה לא, ולפ"ז אתי שפיר דהנה חטאים הי' על שלא מיהו

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל מאמינים

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאוצרות אמונים

התפלה 'מחברת' את ישראל לאביהם שבשמים

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" (לה א)
"למחברת יום הפפורים כשירד מן ההר" (רש"י).

אמר רבי יעקב קמיניצקי ראש ישיבת 'תורה ודעת':

בני ישראל נכשלו בחטא העגל אחר שסברו שמשנה רבנו נפטר והם נותרו כצאן ללא רועה (לעיל לב א). ראה הקדוש ברוך הוא שאם עומדים ישראל זמן מועט ללא רועה עלולים הם להכשל בעבודה זרה, לפיכך, לאחר שמחל להם על חטאם, צום מיד להקים 'משכן' שבו 'וכלו לחבר ולקשר עצמם לרועה ישראל' - אביהם שבשמים בכל עת מצוא, על ידי שיתפללו לפניו ויבקשו ממנו על צרכיהם.

אמ"ת ליעקב

'אלו נתן לנו את המן ולא נתן לנו את השבת - דינו'

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" (לה א)

"אמר הקדוש ברוך הוא: עשה לך קהלות גדולות ודרש לפנייהם בראיית הלכות שבת כדי שילמדו ממך דורות הבאים להקיהל קהלות בכל שבת ושבת" (ילקוט שמעוני ויקהל חח).

יש להבין מפני מה נאמרה הלכה זו דוקא לדורות הבאים? ולא אף לדור המדבר?

פרש זאת רבי יעקב שאול מאיזמיר על פי המובא בטור (א"ח רז) בשם המדרש: "אמרה תורה לפני הקדוש ברוך הוא: 'רבנו של עולם, כשיכנסו ישראל לארץ זה רץ לכרמו זה רץ לשדהו ואני מה תהא עלי?' אמר לה: 'יש לי זוג שאני מזוג לך ושבת שמו, שהם בטלים ממילאכתם ויכולין לעסק בך'".

מדברי המדרש משמע שהפנהג להתקהל וללמד ביום השבת נוגע רק לתקופה שלאחר כניסת ישראל לארץ, שבה בימות החל היו ישראל טרודים בפרנסתם ורק ביום השבת היו פנויים ללמוד תורה. אף במשך התקופה ששהו במדבר, כיון שגאנו מהמן ומהבאר היה ביכולתם ללמד אף במהלך ימות השבוע, ולפיכך נאמרה הלכה זו רק לדורות הבאים.

בכך נוכל להבין את נסח פיוט 'דינו הנאמר בסדר הגדה של פסח: 'אלו האכילנו את המן ולא נתן לנו את השבת - דינו'; כלומר, אלו היינו מתפרנסים מהמן בלבד, אזי לא היינו צריכים את השבת שבה נוכל ללמוד תורה, שכן לאוכלי המן היה זמן ללמד אף במשך ימות השבוע.

קול יעקב [איזמיר תקס"ז] לקוטיים קה ב

'חמדת ימים אותו קראת'

"ששית ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה" (לה ב)

מהי פגנת הפוליס 'תעשה מלאכה', וכי חובה עלינו לעשות מלאכה בששת ימי המעשה?

באר נפלא לך באר 'המגיד מוילנא' רבי יצחק אליהו לנדא:

בנהג שבועלם, המכנה ראש הישיבה הוא המוכר והנעלה בין בני הישיבה, לעמת זאת המכנה ראש הגולנים הוא דוקא העו והמרשע שביניהם.

השבת מכנה בתפלותינו 'חמדת ימים', כלומר: הגדול והאהוב מכל הימים. מעתה, אם אנו עוסקים במלאכתנו בששת ימי המעשה בישור ובנאמנות פמאות התורה, נמצא שהתאר 'חמדת ימים' הוא שבת לשבת - שהיא ראש לששת הימים הטובים. אף אם אנו מתנהגים בהם בעול שלא כחקי התורה, אזי תאר זה מבזה את השבת, כבכול היא ראש לימים הגרועים.

לכך הדגיש הכתוב: "ששית ימים תעשה מלאכה" - רק אם תעשה את מלאכתך בששת הימים בישור ובאמונה פמאות התורה, אזי השבת: "יהיה לכם קדש שבת שבתון לה", שכן נתן יהיה לכנותה 'חמדת ימים' כראש לששת הימים הטובים.

חפשו הדת' תרו

רזי אמונים

מרמזי אמן בפרשה

'אמן' - תרומת ה'

"קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה'" (לה ה)

"כל נדיב לבו יביאה" - בגימטריה קפ"ב בגימטריה של 'אמן אמן', רמז ל'אמן' שאחר התפלות ו'אמן' שאחר הקדשים. פנתה זאת התורה: 'תרומת ה', רמז לדברי המדרש (דבר ז א): "אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישראל עונים".

חסד לאברהם

תפלה המתקבלת לאחר זמן

"קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה'" (לה ה)

מפני מה פפלה התורה: 'תרומה לה'... תרומת ה'?"

דרש רבי שלמה קלווגר:

לדאבונו לב, לא אחת קורה שאנו מתפללים בלא כונה או מקימים מצוה שלא לשם שמים. שומה עלינו לדעת כי תפלות ומצוות אלו אינן הולכות לריק, שכן תפלה אחת

הנאמרת בכונה או מצוה אחת שנעשית לשם שמים, מעלות עמן את כל התפלות והמצוות שנעשו שלא כהגון. לכך רמז הכתוב שלפנינו:

אם תזכו ולו פעם אחת לתת 'תרומה לה' - לשם שמים, אזי אף "כל נדיב לבו" - אותן תרומות שנתנו מתוך נטיית הלב ולא לשם שמים "ביאה את תרומת ה'" - תתקבלנה לרצון יחד עמה.

'חכמת התורה' עמ' קז

מחשבה טובה מצטרפת למעשה

"כל איש ואשה אשר נדב לבם אתם להביא לכל המלאכה אשר צוה ה' לעשות בידי משה הביאו בני ישראל נדבה לה" (לה כט)

את פשר כפל לשון הפתוב פרש רבי משה ליב ליטש רזניבוים, תלמיד ה'חתם סופר':

היו מבני ישראל שבקשו לממן את בניית המשכן כלו מפספס, אף ומנעו מלעשות זאת משום שאין ראוי לעשות כן, פמוכא בספר חסידים (אמן): "אחד היה בונה בית הכנסת יפה, ורצה הקהל לתת עמו ולהשתתף במקעות ולא רצה כדי שיהיה לו ולזרעו לזכר ולשם, וכלה זרעו".

אף על פי שלא זכו הללו להוציא את מחשבתם לפעל, נחשב להם הדבר כאלו קימוהו, ולכך רמז הפתוב: "כל... אשר נדב לבם אתם להביא לכל המלאכה..." - אף שבפעל לא עשו זאת, "הביאו בני ישראל נדבה לה" - קבלו את שכרם כאלו קימו את המצוה בפעל.

באפן נוסף באר זאת רבי אליעזר דוד פרידמן רבה של סאטמר על פי פרוש רבנו יונה (ברכות יב מזה"ד) על נסח סיום תפלת 'מוזים דרבנו': "על שאנו מודים לך - ברוך א-ל ההודאות", כי אנו מודים בכך לקדוש ברוך הוא על עצם העבדה שאנו לעמד לפניו ולהודות לו.

אף כאן, לאחר שהביאו ישראל את "אשר נדב לבם אתם", חזרו והביאו "נדבה לה" כהודאה על כך שאנו להשתתף בבנין המשכן.

אמרות ה' שבו לדוד

תפלה על הגאלה - סגולה לחכמה

"וימלא אתו רוח אלקים בחכמה בתבונה וידעת ויכל מלאכה" (לה לא)

"כל מי שנתעסק במלאכת המשכן נתן בו הקדוש ברוך הוא חכמה ובנינה ודעת" (שמ"ר מח א).

אמר האדמו"ר רבי אברהם יששכר מרדומסק:

כפי שנתן הקדוש ברוך הוא חכמה, בינה ודעת בכל מי שהתעסק בבנין המשכן, כך יתן הוא חכמה, בינה ודעת לכל מי שמבקש ומתפלל על בנין בית המקדש במהרה בימינו.

חסד לאברהם

בשב"מ פרישת ויקהל חל יומא דהולולא של ראב"ד ירושלים
הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל.

באחת מדרשותיו עורר את הצביר להקפיד על עניית אמן, וכה אמר:

"כשימקדימים לבוא לתפלה, ומתפללים במתינוות, וזכים לקיים פראוי את מצות עניית אמן. שכן כף יש פנאי וישוב הידעת לענות אמן פראוי בכונה אחר הברכות הרבות הנאמרות בתפלה. תפלה בחטף ובמהירות גורמת להפסד אמונים רבים, וגם האמונים שעונים אינן מכוונים בהן פראוי".

קנטרס אבן ישראל דברי מוסר והתעוררות עמ' לח

תענה אמונים

ברכות השחר בחברותא

מעלת מזכי הרבים

"כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו" - כך אמרו רבותינו זכרונם לברכה (אבות ה יח), ופרש רבנו יונה שם: "פירוש עושה זכות גדול כזה מדת הדין נותנת לשלם שכר גדול כזה, שלא להביא חטא על ידו ולא להרהר עברה, וזהו שכתב - ששכר מצוה מצוה".

ובאהר תרומה (כח ב ע"פ הפסל) הפליגו בשכר המזכה את הרבים ואמרו כי הוא: "גורם להכניע את הסטרא אחרא, וגורם שיתעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו, וגורם לקיים כל העולם בקיומו למעלה ולמטה, ועל אדם זה כותב: 'בריתי היתה אהו החיים והשלום' וזוכה לראות בניו לבניו, וזוכה בעולם הזה לזוהר העולם הבא. כל בעלי הדין לא יוכלו לדון אותו בעולם הזה, ובעולם הבא יכנס ב"ב שערם שרקיע ואין מי שימחה בידו, ועל זה כותב: 'גבור בצריך יהיה ירו...'"

ובכך יודעים דבריו הנוקבים של רבנו חיים מוולוז'ין (הבא בעקבות עשר החיים): "שה כל האדם לא לעצמו נבא, רק להועיל לאחרים ככל אשר ימצא בכוונת לעשות".

עוד אמר גאון הוסיף רבי יצחק בלארז "צ"ל (אור ישאל - פוכבי אור סוף ס"ב), כי "מי שמונה למידים אחרים להוקיר ולחבב איו מצוה ביותר, זהו קדוש! ומכל שכן מי שהוא עמל במעשה לזכות את הרבים, למטה את לבבם לעבודת ה', יתברך הוא ואת התורה והמצוה... זהו קדוש ה' וגמולו".

יש להוסיף ולומר, כי מעלת זכוי הרבים במצות עניית אמן מתחזקת בקב שהיא מזכה את הרבים בדבר שלא היה באי לעולם אלמלא מעשיהם. אותם אלפי אנשים שתענייה בזכותכם, והמלאכים שיבראו בעקבותיהם, לא היו שומעים אלמלא שדלתם את חבריהם לאומרו.

לא לחנם כבר התפרסמו ספרים רבים

על ישועות מפלאות שזכו להם אלו שזכו להיות ממזכי הרבים, בתוכן ישועות שהן למעלה מדבר השבט.

פינה מיוחדת בכתר פעילות זכוי הרבים של נציגים בהיכלי הישיבות הקדושות, הוא מיזם "שחר אקדמיק" הפועל בהיכלי הישיבות זה שנים מספר בהצלחה יתרה. במסגרת מיזם מיוחד זה פעילים מאות רבות של נציגים בהיכלי הישיבות הקדושות, העמלים שלא על מנת לקבל פרס לזכות את חבריהם במצוה המיוחדת אשר אין גדול יותר ממנה לפניה.

פעילות זו מתוספת ליתר פעילות "בני אמונים" ובפרט למיזם "נציג אמן הפועל בכתי הנסגות בשנים האחרונות וכבר מאות רבות של מתפללים זוכים בזכות לומר את ברכתיהם כראוי ולהוסיף עוד אלפי יהומי - אמן לכתרו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

התרגשו פאשר לדינו הגיעה לאחרינה מודעה אותנטית שתלה בישיבתו בחדר קר וחסב, נציג "שחר אקדמיק" פנימה אישית שבאה בעקבות השתתפותו בכנס ההישיבות השנתי לנציג "בני אמונים" בהיכלי הישיבות הקדושות.

אחור חשבון חשבון הזה התקדמות עצומה בחיי האישיים מאז החל להתחזק במצות עניית אמן. בעקבות כך הוא "התחבר" מאד למצוה זו, ובהמשך אף בקש לשמש כנציג בישיבתו. השנה השתתף בחבור לראשונה בכנס החזק השנתי הדברים החמים שנאמרו במהלך הכנס מפי גדולי האמורי הור נגעו לבבו, וכששב ליישוב התעורר בו רגש של כאב על כך שיש מחברי שיערו אינם שתפים למיזם הגדול, ומתוך רגש זה כתב את המודעה המובאת פזאת ככתבה וכלשונוה:

פינה אישית מלב אל לב

אליה ידידי הקור!

במקש אני בזאת לשתף אותך בהרגשה אישית אשר התעוררה והתחזקה בעקבות השתתפותו בכנס המיוחד לנציגי בני אמונים בהיכלי הישיבות שהתקיים בירושלים. כלנו יודעים עד כמה חשובה היא עניית אמן. מפרים אנו מאמרי חז"ל המתארים את יקרתה ושגב מעלתה, ועם כל זה לבי נחמץ לראות בחורים שאינם מצטרפים לאומרי ברכות השחר בחברותא.

כסף הכל מדבר במלה אחת, אך תנו לבכם כי מדבר ב: 'המלה' - בה"א הידיעה, שהלא אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר ממאמן שישראל עונים' (תב"ד ז א).

ידיי הקוראים! לא כדאי לכם להשקיע כמה דקות מידי יום כדי להגיש מתנה כה גדולה לקדוש ברוך הוא? אם לקדוש ברוך הוא היה שווה לברא את העולם רק בשביל אמן אחת, וכי היא לא מספיק חשובה בשביל שתתאמצו בעבודה? פתחו שער לעניית אמן, ותראו כיצד כל השערים נפתחים בפניכם לרוחה. אני אישית יודע על בחורים שישיבתנו שחשבו בכל מיני דברים נזכות הקפדתם על עניית אמן.

עובד שאם לבחור: יש איזה חשך טכני כמו מציאת חברותא אשר שומח לעמוד לימינו ולעזר לו. יש אולי קשה התחלה של המיזם הראשוני ואחריו זה הופך להרגל.

אחי ורעי! ממחר כלנו פאיש אחד בלב אחד, בלי יוצא מן הכלל אומרים ברכות השחר בחברותא.

בכבוד ובהערקה, ידיכם - ש. ש.

הגאון לשמש כנציג בני אמונים בישיבתנו הק'.

למקרא מודעה מרגשת זו צפו ועלו לנגד עינינו דבריו הגדולים של ראש הישיבה הגאון הגדול רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל (הנבא בספר 'נוסח אמן ח"א עמ' 81) בנאור לשון הפסוק (ישעיה כו ב) שאותו דרשו בגמרא (שב"ב ק"ט ב) לענין עניית אמן: "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים" - "אל תקרא שמר אמונים" אלא "שואמרים אמן!". והנה יש לדקדק במילים: 'ויבא גוי', כי 'גוי' הוא לשון רבים, והיה על היתוב לומר: 'ויבא איש שמר אמונים, וכפי שלמד ריש

מעשה אמונים

ספור שבועי על אמן ותפלה

קלקול קטן שהביא לתקון גדול

מעט זמן קדי להרתיים את מימי, אולם לבסוף נשמע קול הבעבוע המפר המבשר כי המים רתחו והם נתנים לשמוש.

בשונה מהמחם החדש שהתמלא וחמם באפן אוטומטי לפי הצורך, הפעלת המחם החדש היתה כרוכה בטרח רבה. במהלך הזמן שבו השתמשו המתפללים במחם הישן, היה על האחרים למלאו ולהרתיחו כמה וכמה פעמים, והאחרים קנה והתפלל שהמחם החדש יתקן במהירות המרבית.

בשעות אחר הצהרים של יום רביעי כ"ד לחדש שבט, צלצל הטלפון הנ"ד של האחראי על פנת הקפה, ומעבר לקו נשמע קולו של מנהל המעבדה שאף אתמול הנבא אליו המחם החדש לתקון.

"המחם מוכן", אמר, "מתברר כי היתה זו תקלה קלה ביותר שלא הצריכה עבודה מיוחדת. ילקתם בקלות לתקן את התקלה בכחות עצמכם", הפטיר. "מותר", תמה האחראי, "פינו, אף הדבר לא עלה בידנו", אמר. הוא הודה לאחראי, והשיחה הסתיימה. האחראי מהר להתניע את רכבו ולנסע למעבדה כדי להחזיר את המחם החדש והמתקן.

אור ליום חמישי, כ"ה לחדש שבט, הצב המחם החדש על מקומו הקבוע, ולאחר שחבר לזרם המים התמלא במהירות ועד מהרה היה המים מרתחים ומוכנים לשמוש. בד בבד רקן המחם הישן משאריות המים שהיו בו והובל אחר פכוד בחזרה אל המחסן, שם עתיד היה לנח עד לפעם הבאה שבה ידקדקו לו.

בשעה שהחלף המחם החדש בישן, לא הבחין האחראי בשלש הצצה קטנה שהיה מאמץ לשלו, היות שהכתב שעליו היה מאבק ומעט קשה לקריאה. ורק עתה, טרם הושב למקומו, התאמץ האחראי לקרוא את הרשום עליו, ומשהצלח נעתיקה גישתו:

היה זה תחלת השבוע של פרשת משפטים. לאחר תקופה ארוכה שבה פעל המחם החדש ללא דפי, החל לפתע להראות סימני עיפות... האחראים על המקום נסו לפתור את התקלה בכחות עצמם, אולם הדבר לא עלה בידם. נראה היה כי אין מנוס אלא לשלח את המחם החדש לתקון במעבדה מסמכת, פעלה שהיתה כרוכה בטרח רבה, ועלולה היתה אף לארץ זמן רב.

כך, בכרוך של יום שלישי נתק המחם הגדול והקבד ממקומו והעיס את כבוד על גבי רכב מסחרי בדרכו לתקון במעבדה המתמחה במכשירים גדולים כגון אלו. מנהל המעבדה שהתבקש לתת צפי לסיום התקון, לא ידע לענות על השאלה כבדור: "אני צריך תחילה לערף בדיקה שתברר את מהות התקלה", הוא אמר, "התקון יכול לארץ בין כמה ימים - במקרה רגיל, לחדש - במקרה חריג שבו אצטרף להזמין חלקים מהמפעל בחו"ל".

"אנא, השתדל לסיים את התקון במהירות האפשרית", התחנן האחראי, "המחם נגרד עד מאד לטובת באי המקום, ובפרט בימות החורף הקרובים, הסביר. השכנאי הבטיח לעשות את המרב ההשתדלות כדי לסיים את התקון בהקדם האפשרי, והשנים נפרדו לשלום.

בלית ברירה נאלצו האחרים להשתמש באחד מהמחמים הישנים שאחסנו במחסן. בשעות אחר הצהרים של יום שלישי, כ"ג לחדש שבט, הוצא אחד מהמחמים אחר כבוד ממחסן, וקנה בקפידה מהאבק שעליו, ולאחר מכן מלא במים עד גדותיו והפעל. לקח לו

וכאשר תקום מן הספר, תחפש באשר למדת אם יש בו דבר אשר תוכל לקימו.

בס"ד בר"ה

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"
רח' שמואל הנביא 13 | ת.ד. 50226 |
טל: 02-5812210 | פקס: 02-5812252
לפניות בנושא העלון: al5308000@gmail.com

מאמר

ראש הישיבה

הודעה מפתיעה

להורים, והגיע יום ההולדת השבעים של האב. לרגל המאורע החגיגי ביקשה האם שיניח לבנים להגיע לביתם לחגוג יחד את יום ההולדת. האב נעתר לבקשה והאחים התחילו להתכונן, קנו מתנות, כתבו שירים מרגשים, וגמרו בלבם לנסות ולעשות כל שביכולתם, ולקוות לעת רצון שבה יבקשו מהאב להעביר את רוע הגזירה.

הערב הגדול הגיע כל אחד מהאחים הגיע לבית עמוס בחבילות, וכמובן, לא החליף מילה ואף לא מובט עם אחיו. והנה כטוב לב האבא בין, ניסו האחים להזכיר לו זיכרונות נעורים ולעורר אהבת אב על בנים, אבל אז קטע אותם האב ואמר בפסקנות:

"בנים יקרים, אכזבתם אותי מאוד. אני רואה שאתם מאוד רוצים את הירושה, אני רואה את המאמצים הבלתי נדלים שאתם מושקיעים, אתם מבקשים ומתחננים ועושים הכול, אבל את הדבר היעיל ביותר והכפשוט ביותר אינכם עושים.

"אמרתם לכם באופן מפורש שנישלתם אתכם מהירושה בגלל המריבות שביניכם. מדוע אתם מושיבים לבקש על הירושה, כאשר את שורש הבעיה לא תיקנתם? האם אתם חושבים שצריך לשכנע אותי? אני רוצה לתת לכם יותר מאשר אתם רוצים לקבל, אבל הבעיה אינה אצלי אלא אצלכם.

"אי אפשר לתאר את הצער שגרמתם לי, אבל הצער מהאכזבה שאתם גורמים לי בכך שאתם לא מצליחים להבין מסר כל כך פשוט - עולה על כל הצער שגרמתם לי עד כה.---

מי הם הבנים?

הדיבורים של האב אינם מכוונים כלפי הבנים, אלא כלפינו. אנו הבנים שגלו מעל שולחן אביהם. אנו הבנים שיודעים היטב על מה ולמה איבדנו כל כך הרבה ועל מה ולמה ה' לא חזר לשכון בינינו. אנו הבנים שמבקשים ומתחננים, מתאבלים ובוכים, ועושים הכול בשביל לשמח את האבא, אבל

המצב הלך והסתבר ובמקום להתפייס ולפתור ביניהם את הסכסוך התחילו כל אחד מהאחים לנסות לשכנע את אביו שהצדק אתו ושהוא מבחינתו כבר היה מוכן מוזמן להתפייס, אבל האב השני הוא זה שמחרחר כריבה ומוסיף שמן למדורה. לאחר שיחות ארוכות וטעונות שבהן כל אחד שפך קיתונות של בוז והאשמות, השמצות והכפשות, על אחיו יריבו - החליט האב החלטה נוספת וחד משמעית לא לתת לבניו לדרוך עוד על מפתן ביתו: "אם אתם רוצים להמשיך להילחם אחד בשני - אל תעשו את זה אצלי בבית!"

**האחים היו מזועזעים
מכך שהאב בחר
בצוואתו להוריש את
כל נכסיו לקרנות
צדקה ולא להוריש
להם אף לא אגורה
אחת שחוקה.**

האחים המשיכו להתקשר, האב הסכים לשוחח איתם בתנאי שלא ידברו אתו דבר וחצי דבר מעניין המחלוקת. אבל התחננים לא הועילו, כל דבריהם נפלו על אוזניים ערלות. האב החליט ואינו מוכן לחזור בו.

הזדמנות פז

עברו שנים, שנים קשות של ניתוק גם לבנים וגם

בערב קר וגשום הוזמנו בפתאומיות שני האחים היריבים, דני וגדי, להגיע לביתו המפואר של אביהם לעניין 'דחוף ביותר', כהגדרתו. הם לא שיערו מה מצפה להם. האב האמיד המתבגר קיבל את פניהם בסבר פנים חתומות וההודעה שהודיע להם הותירה אותם המומים.

זה היה כאשר הוויכוחים והמריבות בין שני האחים, הפכו למלחמת עולם של ממש. ניסיונות של שניים מצד ההורים ובני המשפחה לאחות את הקרעים עלו בתוהו. ובהודעה דרמטית ביטא אביהם את כוונת רוחו ואכזבתו העמוקה משני בניו היחידים:

"היחסים העכורים שביניכם עברו מבחינתי כל גבול, ובשל כך ברצוני להודיע לכם שהחלטתי לנשל את שניכם מהירושה..."

האחים היו מזועזעים מכך שהאב בחר בצוואתו להוריש את כל נכסיו לקרנות צדקה ולא להוריש להם אף לא אגורה אחת שחוקה.

מעבירים את רוע הגזירה?

בחודשים שלאחר אותו ערב יצאו האחים מגדרם. כל אחד מהם התחיל לבקר את ההורים על בסיס יומיומי, לקנות מתנות, להתקשר, להתעניין. הם ניסו לשדל את אקום שתלחץ על האב לשנות את דעתו. דיברו עם האב בעצמו שוב ושוב, בכך, שכנעו, התחננו - אבל הכול היה לשווא.

גם האם הרחמנייה שלבה יצא בראותה את הצער של ילדיה אמרה להם: "המריבה הקשה ביניכם מדירה את מונחתו של אביכם. הוא איבד את הטעם בחיים בגללכם ונפגע קשות מכך שכל אחד מכם לא מוכן לוותר על הגאווה שלו ולהתפייס עם אחיו, ולו למען השקט הנפשי שלנו כהורים. זה עניין מאוד עמוק אצלו, אני לא יכולה לעזור לכם..."

פרשת ויקהל, שקלים
גיליון 611 | כ"ה אדר א' תשע"ט

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב

קרית מלאכי

יום א',
כ"ו אדר א' (03/03/19)
בי"כ מחלת אשור
שכונת כרמי הנדיב,
בשעה 20:30

באר שבע

יום ב',
כ"ז אדר א' (04/03/19)
בי"כ בית אהרון
רח' עוזיאל,
בשעה 20:30

ירושלים

יום ד',
כ"ט אדר א' (06/03/19)
ישיבת "חוט של חסד"
שמואל הנביא 13,
בשעה 20:30

חולון

יום ה',
ל' אדר א' (07/03/19)
בי"כ ע"ש חללי צה"ל
המעפילים פינת המצודה,
בשעה 21:30

ירושלים

כניסה	יציאה	ר"ת
17:01	18:13	18:53
17:17	18:15	18:51
17:09	18:14	18:52
17:19	18:15	18:53

את הדבר העיקרי איננו עושים.

אבא שבשמיים כבר הודיע לנו שכל הגלות הארוכה הזאת אינה אלא על שנאת חינוך, ובכל זאת אנו מבקשים: 'אבא, גאולה!' 'אבא, שלח לנו משיח בן דוד!' ואילו אנחנו לא מבקשים מה' שיעשים שלום ויחבר ויאחד בינינו, ואנו לא משתדלים די הצורך בדבר היחיד שיכול לעזור ולהועיל.

בורא עולם רוצה להביא את המשיח, הוא אוהב אותנו ורוצה לגאול אותנו, אבל הוא לא יעשה את העבודה שלנו. העבודה שלנו היא לא להביא את המשיח, אלא העבודה שלנו היא לתקן את עוון שנאת החינוך, ולהרבות באהבה בינינו, וכאשר נעשה אנחנו את שלנו, בורא עולם לא ימתין אפילו רגע אחד ויגאל אותנו במהרה.

מה היה חסר במשכן?

זוה המסר של פרשת ויקהל:

בני ישראל מתנדבים באופן יוצא מגדר הרגיל, מתאמצים, תורמים, נותנים הכול, נרתמים למלאכות קשות ומורכבות, ויוצרים משכן נפלא ומרהיב ביפוי. עכשיו מה חסר? עכשיו חסרה רק השכינה, שתשרה שכינה במעשה ידינו, שה' יתברך ישכון בינינו ויָדוּר איתנו.

הפרשה פותחת במילים: 'ויקהל משה... כלומר: השראת השכינה אינה תלויה בהבן ובכסף שנתתם ואינה תלויה במאמצים שהשקעתם, אלא השראת השכינה תלויה אך ורק באחדות שביניכם, לכן ההכנה העיקרית להשראת השכינה היא ההיקהלות וההתאספות של כל בני ישראל אל משה שרוצה לחבר אותם ולקשר אותם כולם יחד למקשה אחת, ועל ידי זה להכין אותם להשראת השכינה וללמד אותם את סוד המשכן שהוא סוד הגאולה: הכול תלוי באחדות שביניכם!

והדברים מתאימים ביותר לחודש אדר שעליו כתוב בספרי החסידות שנקרא 'אדר' מלשון 'דירה' וזה רומז לדברי חז"ל על המשכן שהמשילו את המשכן למלך שמבקש מבתו ומחתנו שיעשו לו קיתון קטן ויזרו ביניהם. ובחודש זה נעשו ניסים גדולים לישראל בזכות האחדות המופלאה כמו שמובא במגילה שאסתר המלכה הייתה מוכנה למסור נפשה אך ביקשה ממרדכי דבר אחד: "לך כנוס את כל היהודים" וגם הנס הגדול ביום המלחמה היה בזכות "נקהלו היהודים בעריהם".

זה הזמן לחוקק מהמוח ומהלב כל פירוד ומחלוקת, כל לשון הרע, כל דעה קדומה, ולהתחזק באהבת ישראל אמיתית ונקייה. ויהי רצון שבזכות זה נזכה לניסים וישועות ונזכה שהשכינה תשוב ותשרה בינינו.

בברכת שבת שלום ומבורך

קו האמונה
לשמוע אמונה כל יום כל היום
02-6444250

"לא ימות בלי תשובה"

באדר, "לא יעזוב את העולם הזה בלא תשובה".

אביכם כנראה השתטח על קברו של הצדיק הלז, ומשום שעדיין לא עשה תשובה - זכות הצדיק עומדת לו שלא ייפרד מן העולם בלא תשובה אמיתית וכנה.

בו במקום הובאו למיטתו עשרה יהודים כשרים שאמרו עימנו וידוי, החולה לחש את המילים באכס קול כשבלבו מתוודה הוא על חטאיו הפרטיים, ומיד לאחר שסיימו להתוודות עימו, פרחו נשמתו מגופו ונראה היה כאילו כבר מספר ימים אינו שוהה בעולם הזה.

יהודי אחד ש ש ש של הבטחתו של רבי אלימלך מליז'ענסק אשר הבטיח כי כל מי שיגיע על ציונו הקדוש לא יעזוב את העולם הזה בלי תשובה זו החליט בלבו

[בן קאשר ישיבת מרעהו דבר קנב אל יקסד רבישדו, אלא ירמו לו בתוניה, כדי שיכיר כי לא בן הוא. [בושה כז]

שכעת יכול הוא לעבור עבירות. בסופו של השבון, טרם שיעזוב את העולם ישתטח על קברו של הרבי המופלא ואז לא ייפטר מן העולם בלי תשובה.

דבר אחד הוא שחך לקחת בחשבון: את מאמר חז"ל הקדושים "האומר אחטא ואשוב, אחטא ואשוב, אין מספיקים בידו לעשות תשובה".

כך חי לו בהפקר גמור ובהוללות מוחלטת בידוע שאכן יש דין ויש דיין. אבל בידיו מצוי נשק מיוחד לעבור את יום הדין...

באחרית ימיו החליט האיש שהגיעה העת ללכת ולהשתטח בציון הרבי הקדוש בליז'ענסק, אסר את הסוסים למרכבה ובלב קל נסע לקראת ציונו של הצדיק.

אך משמים רצו אחרת, ללמד לכל ולהראות שהעולם אינו הפקה, וביד מכוונת משמים, מטרים ספורים טרם שוננס בשערי ליז'ענסק, התהפכה עגלתו והוא נהרג במקום.

זכה היהודי הלז לכל הפחות, שבכח אמונת החכמים האדירה שלו בהבטחת הצדיק, ישונו רבבות יהודים בני אותו הדור בתשובה, לאחר שנוכחו לדעת שמדברי חז"ל לא נפל ארצה דבר.

באחת הערים הסמוכות לליז'ענסק נתקלו הרופאים בתעלומה בלתי פתורה. אחד היהודים שהיה זקן ושבע ימים שכב על מיטתו, שפתיו מעלות קצף, פניו חיוורות ועיניו מפלבלות. כל כולו אומר גסיסה, אבל נשמתו מסרבת לצאת מגופו.

טובי הרופאים הובאו אל מיטתו של החולה ולא הצליחו למצוא מזור למחלתו. לאחר שהתיישבו הרופאים מן המצב שנמשך ימים רבים, החלו להגיע אל מיטת החולה בעלי סגולות, קמיעות, ואפילו רבנים בעלי שיעור קומה שניסו לעזור לו לצאת ממצב הביש אליו נקלע.

לא רבים הם האנשים שמשתוקקים לעזוב את העולם הזה, ובכל זאת לא עולה בידם. כזה היה מליז'ענסק.

לאחר שברו חודשים מספר ותרופה לא

נמצאה לארוכתו, התייאשו רוב בני העיר מלמצוא לו מזור. כבר השערות שונות ניסו, כגון להפסיק להאכילו או להשקותו. כך, היו הכל בטוחים, ימות הוא תוך יממה או שתיים. אך סבלו של החולה גבר ונשמתו נאחזה בציפורניה בגופו המיוסר והצפוד. עור פניו כבר שינה את צבעו לצהוב מתקלף וכולו אומר דמות של "בר-מינן" שלא מעלמא הדין.

באחד הימים הגיע יהודי ובפיו רעיון חדש. הוא ניגש למיטת החולה וביקשו שיסמן בתנועת עיניים בלבד - שכן את ידיו כבר לא היה בכוחו להניע - האם התשובה לשאלתו חיובית. החולה סימן שהבין את הבקשה, וההלך שאל: "האם נודמן לך להיות אי פעם בקברו של הצדיק הנשגב רבי אלימלך מליז'ענסק?"

החולה הנהן חלושות בעיניו לאות תשובה חיובית, וכפי ההלך היהודי נחרשו קמטים. לבני משפחתו של החולה הסביר שנמצא פתרון לתעלומה של אביהם הגוסס. לאחר שנוכח במבטי התמיהה שלהם הסביר:

"מי שייגע בידית הדלת של קברי בבואו להשתטח עליו לבקשת ישועה ורחמים", הבטיח הצדיק הקדוש רבי אלימלך מליז'ענסק ז"ע (פטירתו בכ"א

שיעורי הרב בדיסק אונקי
שלום ארום
רוחניות
להזמנות: 052-2240696

תכנית מנויים השבוע:
במנוי כמניין "מזל" תזכה ב:
למציאת עליון
"חוט של חסד"
בלבד!
02-5308000

בדיחות הדעת

אחד מגיע לעבודה טרוט עיניים ומספר לחברו: "אל תשאל איזה שכנים רעים יש לי! שכן חצוף אחד דפק לי בדלת ב-2 בלילה!!!" "באמת חוצפה", משיב החבר, "הוא העיר אותך?"

"יש לו מזל שלא ישנתי", משיב לו, "הייתי בדיק באמצע אימון תופים..."

האמיתי שנמצא בליבנו, או שאנחנו מעריכים את עצמנו בגלל שהחברה מעריכה אותנו, או שפשוט אנו עומדים בסטנדרטים או בנורמות החברתיות המיועדות להערכה.

תהליך ההתכתחות

נחזור שוב להיסטוריה: מגיל קטן מאוד לאחר שהילד מוגש לעצמו את ההבנה שהוא "יישות" נפרדת מאימו, מתחיל תהליך של הכרת הזהות האישית שלו, כחלק מהתהליך הזה הילד בודק את "הערכה העצמית שלו" כמעט כל רצון ופעולה תימודד תחת הביקורת הפנימית של "ההערכה" הזו, לפני כל פעולה הילד יחשוב: "מה היו חושבים על מה שאני אעשה? האם אזכה על כך להערכה או לדחייה?". מגיל קטן הילד כל כך רוצה "לרצות" את הוריו וכאשר הם מבינים זאת הם מספקים לו "חממה" שיוכל לגבש את הזהות האישית שלו בתוך מערכת האמונות שלהם, בשלב הגן ובית הספר רשימות המבוגרים שהוא רוצה "לרצות" גדלה והוא פוחד מדהייה ולכן אם מקום הלימודים שבו הוא נמצא הוא מקום "חיובי" הילד ימשיך להתפתח בצורה תקינה וחיובית ויגיע למיושם הפוטנציאל הלימודי והרגשי שלו. אך כאשר הבית ומקום הלימודים אינם חממה "חיובית" מבחינת הילד, הילד לומד מאוד מהר "לשרוד" ומפתח טכניקות מקצועיות בלכידת תשומת לב. זוהי הסיבה שלילד שיש "חוסר בהערכה עצמית" ימשיך תשומת לב בצורה שלילית ואפילו על גבול האובססיה. לעומת זאת, ילד בעל הערכה עצמית, ירגיש בטוח לצאת לחקור, ללמוד, לבדוק מבלי לפגוע בשום דבר, הוא בטוח בעצמו, יאמרו מה שיש על ליבו, יבקש עזרה אם צריך כשבלבו תמיד הידיעה שאוהבים אותו והוא שווה ומוערך כמו שהוא.

לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

הערכה או ביקורת פרק ד'

כפי היחס של הגדולים אלינו, בינו את האישיות שלנו ואת הערך העצמי שלנו. לכן, אם שידרו לנו בילדות שההתנהגות שלנו אינה מספקת או אינה טובה- גדלנו כילדים בעלי הערכה עצמית התנהגותית נמוכה. אם שידרו לנו בכיתה שרמת הלימודים שלנו אינה מספקת או אינה טובה- גדלנו כילדים בעלי הערכה עצמית לימודית נמוכה.

הערכה מעגלית שלילית

ככל שהמבוגרים שידרו לנו שההתנהגות שלנו אינה עומדת בסטנדרט שהציבו לנו- חיזקנו את ההערכה השלילית על עצמנו עד שהחלטנו ש"זהו זה אנחנו גרועים ואין מה לעשות". ההתנהגות השלילית שלנו לא נעצרה, להיפך היא המשיכה להיות גרועה בכדי "להצדיק" את התפיסה של הסיבה כלפינו, זוהי "תנועה מעגלית" שעד שלא נעצור אותה היא רק תתרחב ותתחזק. זוהי "מערכת האמונות שלנו על עצמנו" שקובעת את ההערכה ואת התנהגותנו בחיים. עם השנים כשאנו גדלים מעט, קורה לנו דבר נוסף עם האישיות שלנו: לאט לאט, נוצרים בתוכנו קונפליקטים: מצד אחד- אנחנו רוצים להיות כנים עם רצונותינו, להיות מי שאנחנו, לעשות את מה שאנחנו רוצים מתוך הנטיות החיוביות שבלב,

ומצד שני- אנו מושפעים מהמשפחה ואח"כ מהחברה שסובבת את חיינו ומנהלת נורמות ותנאים ברורים למה נחשב חיובי ומה שלילי, מה נכון ומה לא נכון, מה טוב ומה רע, מה מקובל ומה דחוי. הדימוי של "איך אנו מעריכים את עצמנו" כמשיך להיקבע ולהתחזק על ידי התגובה/המשוב שאנחנו מקבלים מהסביבה גם על הבחירות שאנו בוחרים ועל המעשים פנימיים עושים. במהלך כל החיים שלנו קיים קונפליקט פנימי תמיד, בין הרצון להיות נאמן לעצמי לרצונות האישיים שלי, מול הרצון להיות מקובל במשפחה/בחברה ולהרגיש שייך ומוערך על ידי האנשים מסביב. אם ננסה למדוד את כמות ההערכה שלנו את עצמנו-לבטח שנתקשה כי, הערכה עצמית היא דבר "חמקמק" כיוון שאנחנו לא תמיד יודעים האם אנחנו מעריכים את עצמנו בגלל שאנחנו מאמינים במי שאנחנו, בכישרון

בעקבות המאמרים על הערכה או ביקורת, קיבלתי תגובות מהורים רבים, שלפתע שמו לב לעובדה, שאפילו ילדיהם הקטנים "סובלים" מחוסר הערכה עצמית או הערכה עצמית נמוכה. והשאלה המתבקשת היא: "מה אנחנו יכולים לעשות, על מנת לפתח בילד שלנו הערכה עצמית גבוהה?".

עניין של הורים

בכלליות התשובה היא: שהערכה עצמית היא דבר "מדבק". הורים שמרגישים טוב עם עצמם, ששלמים עם מה שהם עושים, הורים יציבים ובעלי ביטחון עצמי- מביטים על החיים ועל הסובב אותם במשקפים של הערכה- הורים אלו, יעבירו בד"כ תחושות חיוביות אלה לילדיהם וכך בע"ה יגדלו הילדים בעלי הערכה וביטחון עצמי.

ולחפך- להורים שלא טוב להם עם עצמם, הורים ביקורתיים, מחוסרי ביטחון עצמי או כאלו שאין להם דרך וכיוון בחיים- הילדים שלהם סופגים את ה"דרך חיים" הזו ויגדלו ח"ו לילדים נטולי הערכה עצמית או עם הערכה עצמית נמוכה. לכן, על מנת לעזור לילדינו לפתח תחושת הערכה עצמית, יהיה עלינו לפתח תחילה את ההערכה העצמית שלנו.

מה היא הערכה עצמית?

ערך- הוא דבר הנמדד בכמות. "הערכה עצמית" היא: מדד/פרמטר שבו אני מעריך את היכולות, המסוגלות, המעשים או בקיצור ה"שווי" שלי ביחס לדרשות שלי מעצמי, ממשפחתי ומהסביבה שבה גדלתי. הכל מתחיל כמובן מתקופת הילדות. כאשר הגענו אל העולם הזה כתינוקות, היינו כלוח חלק. לא ידענו מאומה על אודות עצמינו- טוב או רע. מאחר שבמצבנו הלא-מודע-העצמי לא היתה לנו כל סיבה שלא לאהוב את עצמינו, לכן באופן טבעי אהבנו את עצמינו והיתה לנו הערכה עצמית גבוהה.

מצב זה, היה זמני בלבד. בכל יום שעבר, התחלנו לספוג מידע על אודות עצמינו, מן ההורים, המשפחה והסביבה. בתכנים שקיבלנו, התחלנו לעצב את הדימוי העצמי שלנו, שישאר איתנו בהמשך חיינו הבורגנים.

מחפשת ולא מוצאת??

מעונינת בעבודה צנועה ב-100% ובשעות נוחות?

מצאנו מקום בדיוק בשבילך!
טלסנט עם שליחות, בשעות נוחות ובסביבה חרדית
בברכתו של הרב שלום ארוש שליט"א

העבודה במשרדים בירושלים
לפרטים: 054-3344153 | 02-5308002

זכר מחצית השקל
תורמים במוסדות החסד
"חוט של חסד"
02-5308000

אספת יחידות | דיומן חודר 24/7 | קמחא דפסחא | תלמוד תורה | תוספת תורה

זכר למחצית השקל

ליקוטים נפלאים פרשת ויקהל

לפי שכל חנייתם היו במחלוקת ובפירוד, וא"כ איך אפשר להקהילם, לזה מצא משה להקהילם כרצונו ממחרת יוה"כ, כי ביום כיפור השלום מתווך ביניהם, והם באגודה אחת, ע"כ ה' בניקל להקהילם.
(כלי יקר)

"אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם" (לה, א)

מצות שבת היא בשב ואל תעשה, שביתה, ואיך כתוב בפרשת שבת 'אלה הדברים אשר ציווה ד' לעשות אותם'. אלא הכוונה הוא לעשות את הדברים שמקשרים אותך לשבת, להיות יהודי, שכל מה שאתה יותר יהודי יש לך שייכות חזקה יותר עם השבת אחרת הרי 'גוי ששבת חייב מיתה'.
(הרה"ק רבי שמואל מסלונים זצוק"ל)

"ששת ימים תעשה מלאכה" (לה, ב)

וברש"י - הקדים להם אזהרת שבת לציווי מלאכת המשכן, לומר שאינו דוחה את השבת.
יש לדייק, דאמאי כאן, כאשר ציווה משה רבינו את דברי השי"ת לבני ישראל, הקדים את איסורי שבת קודם לעניני מלאכת המשכן, ואילו לעיל כשציווה השי"ת אל משה, הקדים לו בפרשיות תרומה ותצוה, את מלאכת המשכן, ורק אח"כ בפר' כי תשא נאמר הציווי על שמירת שבת, וגם שם (שמות ל"א, ג) כתב רש"י - 'אף על פי שהפקדתיך לצוותם על מלאכת המשכן, אל יקל בעיניך לדחות את השבת מפני אותה מלאכה'.
ואפשר, דמשה רבינו ע"ה חשש, שאם יזהיר את בני ישראל קודם על עשיית המשכן, אזי תיכף יתלהבו בני ישראל כל כך לגמור את מלאכת המשכן, ויהיו טורדים בה בכל ליבם עד אשר לא ישימו לב לאזהרה שבא אח"כ שאינו דוחה את השבת. לכך הקדים להם אזהרת השבת, ורמז להם בזה תיכף, שהציווי אחר כך, על המשכן, אינו דוחה את השבת, ונמצא שאפילו אם יתלהבו אח"כ לעבודת המשכן, מ"מ ידעו כבר שאינו דוחה את השבת.
(לחם עני עמ' ע"ד)

"ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש" (לה, ב)

שואל רבינו האור החיים הקדוש: מספר שאלות.
1. מדוע נאמר 'תיעשה' בניקוד צירי, ולא 'תעשה' בניקוד פת"ח?
2. מדוע צריך בכלל את ההקדמה של 'ששת ימים תעשה מלאכה'?

ומתוך רבינו הקדוש, שיש כאן רמז לאיסור 'אמירה לנכרי' שהשבת לא תתחלל גם באמצעות אמירתו לגוי לעשות עבורו את המלאכה.

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשותם אותם" (לה, א)

ידוע גודל מעלת האסיפה וההתקהלות בצוותא חדא. ידועים גם הפירושים על הכתוב (בראשית מט, א) האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, שבזמנים קשים של עיקבתא דמשיחא באחרית הימים, על ידי שיתאספו ישראל באגודה אחת יוכלו להתגבר על הכל, וזהו האספו ואגידה מלשון אסיפה ואגודה, שעל ידי שיתאספו ויתאגדו בצוותא ינצלו מאת אשר יקרא אתכם באחרית הימים.
ואפשר לומר דזהו גופא אמר להם משה לישראל את גודל מעלת האסיפה ואפשר וההתקהלות יחדיו, וביאור הכתובים כך הוא, ויקהל משה את כל עדת בני ישראל משה הקהיל ואסף את כל ישראל באגודה אחת, ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם קאי ארישא דקרא, שהקהילה והאסיפה המה הדברים אשר ציווה ה' לעשות אותם, להקהל ולהתאסף בצוותא חדא באהבה אחוה ורעות.
וידוע בשם הרה"ק הבית אהרן זיע"א מה שמרגלא בפומיה לשבח את מעלת אסיפת מרעים בלילי שבתות, עד כי אמר כי בליל שב"ק עדיף לדבר אפילו עם מי שאינו יהודי מאשר להקדים לעלות על ערש יצועו.

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" (לה, א)

פירש"י למחרת יוה"כ, ובפר' יתרו כתיב (יח, יג) ויהי ממחרת וישב משה לשפוט את העם ופירש"י שם כי זה הי' למחרת יום הכיפורים. ונ"ל שידוע שהקהל זה היה להודיע להם מצות המשכן והנדבה כמו שיתבאר בסמוך, והיה משה חושש פן יתנדב אחד מהם למשכן דבר שאינו שלו והוא חושב כי הוא תופסו בדין, וזה לא יתכן לבנות הבית הגדול והקדוש הזה מן הגזל, ומקום המשפט שמה הרשע, ע"כ הכריז משה תחילה מי בעל דברים יגש אלי למשפט, באופן שכל העם על מקומו יבא בשלום ונודע לכל אחד מה שהוא שלו או אינו שלו, ע"י שהיה דן ביניהם ואז היה מודיעם ענין הנדבה לאמר קחו מאתכם תרומה לד', ומאתכם היינו משלכם ולא משל חברכם דאל"כ מאתכם מיותר.
(כלי יקר)

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" (לה, א)

יש לרמז, שהקהל זה הי' כדי לתווך השלום ביניהם, כי אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת, ואחר שרצה להודיעם מעשה המשכן שיהיו כולם שותפים בו, דומה הוא כאילו הושיב את כולם במדור אחד, וע"כ הוצרך להקהילם תחלה שיהי' באגודה אחת, וע"כ פרש"י שהיו ממחרת יוה"כ,

לעי"נ
הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת ויקהל

**"ויבואו האנשים על הנשים... חה ונום
וטבעת... וכל איש אשר הניף תנופת זהב..."**

(לה, כב)

מדוע באו הנשים תחילה?

אלא שאמרו חז"ל (קידושין לא): "גדול המצווה ועושה" משום שהמצווה ועושה, יצרו תוקפו דווקא כשמצווה, ועל עשיית המשכן נצטוו רק בני ישראל ולא הנשים ככתוב "דבר אל בני ישראל" ודורשים בזה בכל מקום "ולא בנות ישראל", וכיון שלא היה הנשים מצווים לא היה יצרם תוקפם כל כך.

ולכן באו הנשים תחילה. אבל האנשים שהיו מצווים על כך, היה יצרם תוקפם, לכן נתאחרו מלבוא ובאו אחרי הנשים.

(אמרי שפר - מהרש"ק)

"וימלא אותו רוח אלוקים בחכמה בתבונה

ובדעת" (לה, לא)

שמעתי מזקיני (הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר ז"ע) בהקדם דברי ה"חתם סופר" דעל בצלאל נאמר "וימלא אותו רוח אלוקים בחכמה בתבונה ובדעת", ואח"כ כתיב "ולהורות נתן בלבו", ולכאורה כפל דברים הוא, דאם מלאותיו חכמה ותבונה בודאי שגם יכול להורות הלכה, אלא מכאן ראייה דאדם יכול להיות מלא בחכמה ותבונה, אבל לא ידע להכריע בהלכה, דלפסוק הלכה ולקחת בחשבון את כל הדברים צריך ברכה מיוחדת.

והוסיף זקיני ש"העולם" אומר שבכדי לפסוק הלכה צריך לדעת גם את החלק החמישי בשו"ע, והוא איך להתנהג עם אנשים, אבל במשך השנים למד גם את החלק השישי בשו"ע והוא איך להתנהג עם כאלו שאינם אנשים...

(הגאון ר' יוסף בנימין וואזנר שליט"א)

"והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות

אותה והותר" (לו, ז)

בספר הק' דברי ישראל מובא בשם הרה"ק מוהרצ"ה מזידיטשוב ז"ע ששאל להרה"ק בעל אורח לחיים מזלזל שוב ז"ע למה נוהג ליתן סגולות לבאים להיושע אצלו, והשיב לו דהרי תפילה עושה מחצה, לכן נותן סגולה עבור החצי השני, אמר לו הרה"ק מזידיטשוב, אנו מתפללים יותר מהמתבקש עד שאנו נענים על הכל ואין אנו צריכים לסגולות, וזהו "והמלאכה" הרומז לתפילה כאמרם ז"ל "עבודה שבלב זו תפילה". "היתה דים" פעלה את פעולתה משום שהתפללו "והותר" יותר מהמתבקש.

ומכיוון שהמילה 'תעשה' בניקוד צירי, משמעותה שהיא תיעשה על ידי אחרים, מוסיפה התורה 'וביום השביעי יהיה לכם קודש' שזה לא יעשה גם על ידי אחרים.

ובפרשת כי תשא מוסיף רבינו הקדוש חידוש גדול, שחלק ממצוות שמירת שבת המוטלת על האדם היא, לדאוג ולשמור שגם אחרים לא יחללו את השבת, כי על האדם לשמור על השבת כמו שהוא שומר על הגנות ופרדסים' שלו ועל הרכוש שלו שלא יפגע וינזק על ידי אחרים, ולא מספיק שהוא לא עושה מלאכה, כי עדיין אינו בגדר 'שומר', כי לא צריך לשמור 'על עצמו' שלא יחלל, אלא צריך לשמור 'על השבת' שלא תתחלל. וזה הפירוש 'ושמרו בני ישראל את השבת' שישמרו עליה שלא תתחלל באמצעות יהודים אחרים, או על ידי אמירתו לגוי שיעשה עבורו.

"קחו מאתכם תרומה לה'... והמלאכה היתה

דים לכל המלאכה" (לה, ה-ז)

פירש רש"י ו'המלאכה' מלאכת הבאה.

ולכאורה מה מלאכה שייך בהבאה, אלא יש לפרש דהנה במסכת ברכות (כת). דרבן גמליאל היה מכריז ואומר כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש ואיתא שם שהעמידו על זה שומר הפתח, ובשם החידושי הרי"ם "צוק"ל שהקשה דמנין היה שומר הפתח יודע מי הוא אשר תוכו כברו, ואמר שבאמת השומר לא היה מניח לאף אחד להכנס, אלא שמי שהיה תוכו כברו כבר מצא עצה לעצמו האך לדחוק ולהכנס. והנה כאן כתיב קחו מאתכם תרומה לה', ואם כן היו הגזברים יכולים ליקח לתרומת המשכן רק ממי שנותן לשם שמים, וקשיא נמי דמהיכן ידעו הגזברים מי הוא הנותן לשם שמים, ולכן יש לומר דבאמת עשו כמו שעשה שומר הפתח של רבן גמליאל ולא קבלו נדבה רק מהיחידים המוחזקים בכשרות, אולם אלו שרצו בלב שלם להביא נדבתם למשכן כבר ידעו האך לדחוק ולהביא.

ובזה יש לפרש בדרך צחות 'איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש', היינו שהיתה מלאכה רבה וגדולה לדחוק ולהביא התרומה. וזה פירש רש"י 'מלאכת הבאה'.

(טעם הצבי עמוד קכו)

"ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה"

(לה, כ)

מבאר רבינו האור החיים הקדוש את ההדגשה 'מלפני משה', שבני ישראל חששו שמשה ילך ויביא מעצמו את כל מה שצריך למשכן, כי הוא 'חשקן גדול' במצוות ה', וגם היה בעל אמצעים כי עשיר גדול היה, ולכן רצו מהר להביא את תרומתם, כדי שיספיקו להביא 'מלפני משה', פירוש, לפני שמשה יקדים אותם ויתן את כל מה שצריך לבניית המשכן.

סיפורים נפלאים פרשת ויקהל

כששמע הפריץ בעל המשתה את דבריהם התנצח עמם והתפאר כי היהודי אשר בכפרו עולה על כל האחרים אשר בכפרי חבריו כי עבד נאמן כמוהו לא נמצא בכל הארץ ומסור הוא בכל לבו ונפשו לאדוניו הפריץ.

"אם אמנם כדברך כן הוא" נענו הפריצים האחרים ואמרו הבה נעמיד אותן בניסיון וניווכח אם צדקת או לא". "ומהו הניסיון אשר נטיל עליו?" שאל הפריץ. "אתה תצווה עליו להמיר את דתו ואם ישמע בקולך אז נדע כי באמת לא נמצא עבד נאמן כמוהו". מיד צווה הפריץ לקרוא אליו את המוזג היהודי. כששמע הלה כי הפריץ מזמינו אליו לבש את בגדי השבת שלו ובפיק ברכיים התייצב לפני אדוניו המוקף בחבר מרעיו. "מושקה" פנה אליו הפריץ בחביבות יתרה שלא כהרגלו "דורש אני ממך שתמיר את דתך". "מה זאת תבקש ממני אדוני הפריץ?" גמגם היהודי בפחד. "אחת גזרתי ולא אשנה" הרעים עליו הפריץ בקולו "ואם לא תשמע לדברי דע לך כי מרה תהיה אחריתך".

הכפרי המסכן הרחרר רגע ולבסוף אמר: "תן נא לי אדוני רשות ללכת ולהימלך באשתי". נאות הפריץ לבקשתו והיהודי מיהר לביתו לספר לאשתו על הפקודה שקיבל. האישה שהייתה קלת דעת נבהלה לשמע איזמי הפריץ ואמרה לו: "אל תמרה את פי אדונך אלא לך ועשה כדבריו". שב האיש ומסר לפריץ את תשובת אשתו והלה שמח מאוד על שהוכיח את נצחונו לידידו ובשביעות רצון אמר: "טוב איפוא מהיום והלאה יהיה שמך איוון ואף את שם אשתך תחליף ועתה לך לשלום".

עברו חדשים אחדים ושוב הופיע שליח מאת האדון לקרוא אליו את "איוון". כשהלה בא אל הארמון אמר לו הפריץ: "מענתה תוכל לשוב לאמונתך הראשונה ושמך יהיה מושקה כמקודם". גם הפעם לא אעשה מאומה ללא עצת אשתי" ענה הכפרי. הוא שב לביתו לשאול את פי אשתו לדעתה אך האישה החמיצה פניה ואמרה: "אמנם טוב ונעים יהיה לחזור לאמונתנו הישנה אך עתה הולכים וקרבים ימי הפסח והעבודה בביעור חמץ תהיה רבה מאוד. גם נותרה לנו עדין כמות גדולה של בשר חזיר וחבל מאוד יהיה לזרקו לכן שוב לאדונך ובקש ממנו שיואיל להמתין עד אחרי הפסח ואז נעשה כרצונו ונהיה יהודים כמקודם..."

כשסיים הצדיק מבעלזא את סיפורו נשא עיניו אל הכפרי העומד מולו וראה כי הלה הבין היטב את הרמז ואת הנמשל.

"רבי" אמר "שוב לא אוסיף לדבר דברי הבל כאלו והנני מקבל עלי להתחיל מיד בשמירת השבת כהלכתה".

"וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה" (לה, ב)

הם נהגו לבלות בתאטראות מן הטובים בעולם, הם גדלו על ברכיה של התרבות הנאורה בעולם, הם תרמו אדירה לעולם הרפואה והמוסיקה, הם ידעו היטב התעללות מהי. הם היו גרמנים!

הם גילו בין כליה של עובדת כפיה תפוח אדמה שניסתה להגניב אל בנה הרעב, הם בימו מחזה כמיטב המסורת

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" (לה, א)

בסוף חודש אייר תש"ו נסע הגה"צ רבי מרדכי אריה הורביץ זצ"ל, אב"ד באנילא לגרוסוורדין ליומא דהילולא של הרה"ק בעל "אהבת ישראל" מויזניץ זי"ע ביום ב' סיון, שחל אותה שנה ביום שבת קודש. גם הרה"ק רבי ברוך מסערט זי"ע שהיה דר באותו זמן בבראשוב הגיע ביום רביעי לפני ההילולא, ויחד עם הרה"ק בעל "אמרי חיים" מויזניץ זי"ע (שגר בגרוסוורדין באותה שנה) יצאו ביום חמישי להתפלל על ציונו הקדוש. בשבת אחר הצהרים נתכבד הרב (אב"ד באנילא) לדרוש בבית המדרש על פרקי אבות, בתוך דרשתו הזכיר את הקושיה הידועה איך יכול כל אדם לקיים תרי"ג מצוות, הלא יש מצוות שנוהגות רק בכהנים ולויים, ומצוות התלויות בארץ. ותירצו בספרים שאם עם ישראל כולם כגוף אחד כי נשמתם אחת, והם באחדות, אזי כל מי שמקיים מצוה עושה אותה בשם כל ישראל, נמצא שכלל ישראל מקיימים כל המצוות.

ועל פי זה פירש ה"אהבת ישראל" את הפסוק "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל", ואחרי שהקהיל אותם, "ויאמר אליהם זה הדבר אשר צוה ה'", אז היה יכול לצוותם את כל התורה והמצוות, כי יוכלו לקיימם כולם על ידי שהם באחדות. (נפשות חסידי)

"ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה' כל העושה בו מלאכה יומת" (לה, ב)

אל חדרו של הרב הקדוש רבי שלום מבעלזא זצ"ל נכנס כפרי אחד ושטח לפניו תחינתו שיתפלל למענו.

"מה מעשיך?" שאל אותו הרבי. "עובד אדמה הנני" השיב הכפרי. "האם שובת הנך מכל מלאכה ביום השבת?" המשיך הרבי לשאול. התחיל הכפרי לגמגם: "יסלח לי הרבי כי בשדה אי אפשר לשבות לגמרי מכל העבודה במשך יום שלם.

"כששמע הצדיק כי מודה הינו שעושה הוא את שבתו חול התחיל להוכיח אותו ולדבר על לבו דברי מוסר שישפר את דרכיו וינוח ביום השבת, גם נתן לו עצות כיצד יבצע זאת הלכה למעשה שלא יינזקו יבוליו בשדה.

סוף סוף לאחר שעה ארוכה של דברי שכנוע נאות הכפרי להבטיח כי ישמע בקול הרבי אך בקשה אחת לו, שיואיל הצדיק לחכות עד אחרי עונת הקציר והאיסוף שהם ימי העבודה ה"בוערת" בשדה ואחר כך יתחיל לשמור את השבת כהלכתה. חיוך עלה על שפתיו של הרבי והוא אמר לכפרי: "שמע נא את הסיפור אשר אספר לך": בימי קדם נהוג היה כי לכל פריץ מאדוני הכפרים היה יהודי שניהל את בית המזיגה והוא היה תלוי בחסדי אדוניו הפריץ כעבד נרצע. פעם אחת עשה אחד הפריצים משתה גדול לכל חבריו ובו נטלו חלק כל בעלי האחוזות הגדולים מאותו הגליל. כטוב לב הפריצים ביין החלו להתפאר איש איש ביהודי "שלו" וכל אחד מנה את מעלותיו של המוזג אשר בכפרו.

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת ויקהל

ולכן עלינו להקדישו כולו קודש לה', לו הייתה השבת שלי יתכן והייתי מוותר לך וממלא את מבוקשך, אולם השבת של הקדוש ברוך הוא, והוא אינו מוותר, בידי לא נמסרה הסמכות לוותר לך אפילו על רגע אחד משל השבת, משל איזו שבת שהיא.

"וביום השביעי יהיה לכם קודש" (לה, ב)

מעשה באישה שסיפרה לחברתה כי יש בידה מרשם לאפיית עוגה נפלאה ומיוחדת ביותר אשר תוכננה ונאפתה על ידי גדול האופים והשפים בעולם. התלהבה החברה מאד וביקשה את המרשם בדחיפות כדי שתספיק לאפות את העוגה הנפלאה לפני שיגיעו האורחים החשובים האמורים לבקר היום בביתה. היא קיבלה את המרשם ומיד ניגשה למלאכה במרץ רב. אך למרבה הצער התברר כי חלק מהמצרכים חסרים בבית והזמן דוחק.

לאחר הרהורים אחדים התעודדה ואמרה "יש לי פתרון פשוט! וכי מי אמר שכל הרכיבים הכרחיים, העיקר שיש לי את הקמח ואת שאר החומרים המרכזים של העוגה. ולגבי השאר במקום כוס סוכר וכוס דבש אערבב שלש כוסות סוכר, במקום חלב - מים, במקום שמרים - אבקת אפיה, ועל האגוזים והחמאה אפשר בעצם לוותר..." אמרה ועשתה.

מובן שהעוגה נדחתה בנימוס על ידי כל טועם, והיא טלפנה במהירות לחברתה כשהיא תמהה, מתלוננת ואפילו זועמת... "עוגה כזו את מהללת? וכי זוהי עוגה מיוחדת? ואם היא אישה "חכמה" במיוחד היא גם תוסיף ותאמר "למזלי הרב שיניתי וחיסרתי מהכתוב במרשם שמסרת לי! שהרי אם חלק מן המרשם יצר עוגה כה גרועה מה היה אילו הייתי מצייתת לכל הפרטים בשלמות?"

הנמשל מובן. השבת כבדה על השומר רק חלק ממנה דווקא, משום שאינו שומר בשלמות! השמירה החלקית אפילו כשהיא מתמקדת במה שחשוב ביותר, אך טעמו של המרשם בשלמותו הוא המעניק את ההנאה היוקרתית, אווירת הרוממות והעונג העוטפים את שומר השבת נובעים דווקא מהצירוף של הזהירות המושלמת בכל הלכות השבת.

"כל נדיב ליבו יביאה את תרומת ה'" (לה, ה)

להורות שנדיבות הלב היא אבן הבוחן בקיום מצווה ולא לשם הכבוד שיוצא ממנה לאחר מכן.

מסופר שכשבנה רבי מאיר שפירא מלובלין את ישיבתו המפורסמת "חכמי-לובלין", נערכה ברוב והדר טקס הנחת אבן הפינה. בראש רשימת המכובדים, הגיע נדבן אחד שתורם את רוב הסכום להקמת הישיבה. על בימת הכבוד לצידו של הנדבן הושיבו את רבי ישראל מצ'ורטקוב זצ"ל. לפתע פנה הרבי לנדבן ואמר לו: "אתה יודע... אני בכלל לא מקנא בך במצווה הזו שקיימת (לבנות את הישיבה), משום שמצווה זו גוררת אחריה כבוד רב ומאבדת מערכה בעקבות זאת. אני כן מקנא בך על המצווה אשר עשית לפני כן, בצנעה ובסתור, שכנראה נעשתה בשלמות כזו עד שגררה אחריה מצווה כה גדולה של בניין ישיבה ללומדי תורה.

הגרמנית והעמידוה ל"משפט" פומבי. הם הושיבו שלושה "שופטים" - יהודים. מינו לנאשמת "קטגור" ו"סניגור" - יהודים. ומכיון שמסודרים מאוד הם הגרמנים הם אף דאגו ל"קצרן" - יהודי - שישב ויכתוב את פרוטוקול המשפט. לשופטים נאמר כי לפי כללי המחזה שהמוח גרמני יכול להמציא, רצוי מאוד כי העונש שיושט על הנאשמת לא יפחות מ-50 מלקות. השופטים היהודים שנאלצו לשחק לפי הכללים "הסבירו" לנאשמת כי למרות עונש המוות שיוטל עליה, אם תשתטח אפיים ארצה, תתייפח ותתחנן על נפשה, יופחת עונשה ל-25 מלקות ואולי יתמזל מזלה ותיוותר בחיים.

המשפט נפתח, הקטגור היהודי היפך בחובתה של אחותו היהודייה וטען כי יש להעניש את הנאשמת במלא חומרת הדין וזאת למען יראו וייראו ולא יזידון עוד. הסניגור לעומתו בקש רחמים על בת עמו ודיבר על ליבם של אחיו הדיינים למען יתחשבו בעובדה כי לנאשמת ילד רך בשנים הזקוק לה. השופטים גזרו על הנאשמת כמותכונן עונש של 50 מלקות. הכל פעל לפי ה"תסריט" הנאצי. עכשיו ימתינו השופטים למשחקה של הנאשמת שתכרע על ברכיה ותמלא את חלקה בהצגת העוועים.

כאן קלקלה הנאשמת את "ההצגה" ושינתה מן התסריט. במקום להתחנן על נפשה ולקנות את חייה סברה את פיה ו...שתקה. דממות מוות השתררה בכיכר המחנה. את מוכרחה לבכות, לחש לעברה בתחינה אחד ה"שופטים", הגרמנים לא מרשים לשנות מן הנוהל, הם לא אוהבים קלקולים, תבכי מהר! אך היא כאילו להכעיס מנענעת בראשה כאומרת יודעת אני וממשיכה בשלה... ושותקת. היא הוכתה 50 מלקות.

לפני שעלתה אל אביה בשמים פנתה אל בנה הקטון לאמר: בני, בטח אינך מבין מדוע שתקתי ולמה לא התחננתי על נפשי. לא בני, אל תדונני לכף חובה, לא גאוותי גרמה לשתיקתי, גם לא הפחד. האם הבחנת בעובדה כי הושיבו הצוררים "קצרן" יהודי שירשום את מילותי במהלך המשפט? האם יודע אתה בני כי שבת היום? האם מודע אתה לכך כי אסור לכתוב בשבת? אני אגרום ליהודי לחלל שבת? ועוד ברגעי האחרונים? שלום לך בני. השבת תשמור עליך!

"וביום השביעי יהיה לכם קודש" (לה, ב)

פעם שהה ה'חפץ חיים' בפטרבורג וכדרכו השתדל להשפיע על בעלי העסקים היהודיים שינעלו את עסקיהם בימי השבת. אחד מעשירי המקום הושפע ביותר מדבריו של ה'חפץ חיים' והסכים לקבל עליו לשמור את השבת להבא, אלא הבטיח להתחיל בזאת רק כעבור שבועות אחדים, שכן קודם עליו להסדיר את כל העניינים שהיה רגיל עד עתה לסדרם בשבתות, ולשם כך ביקש 'ארכה' מאת ה'חפץ חיים'.

נאנח ה'חפץ חיים' ואמר, אחי יקירי, כתוב בתורה 'ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך וביום השביעי שבת לד' אלווקי' כוונת הדברים, שהשי"ת מסר לנו את ששת ימי המעשה לעבודתנו, למלאכתנו ולהפקת כל חפצינו. ואילו את יום השבת לא מסר לנו לשם כך, אלא את היום הזה שמר לעצמו,

{ אז נדברו }

פרשת ויקהל תשע"ט | גליון מספר: 411 | לסדר: " מרבים העם להביא "

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את העלון בשרות
פקס, השאירו פרטים בטל:

033060198

(המספר השתנה)

ניתן להשיג עלונים יחידים מגדי
שבוע בבני ברק ברחוב חזון איש
34 (מנת דסלר מש' דריימוס)
0527117271

וברח' הרב גנחובסקי 26 קומה א'
קרית הרצוג.

גיליונות יחידים **במושלם:**
בר אילן 39 קומה א'

ובביתר עילית רחוב החוזה
19/3 מלובלין

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"גדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

אני מחפש וורט דחוף מהפרשה לשבת אופרוף... ואני לא מוצא...

אני לא צריך לספר לך את הקושי הגדול שיש לדרשנים בפרשת ויקהל או לכל מי שצריך להגיד דבר תורה בשבת הזו... וכמובן גם... גם לאלו שכותבים עלונים... אין!! אין מה לכתוב על הפרשה הזו... הכל חוזר על עצמו מילה במילה... כל מה שהיה כתוב בפרשת תרומה... הכל חוזר על עצמו... אין כמעט מפרשים... אפילו רש"י כמעט ואין... מה זה?? למה זה?? התורה שבכתב- שעל כל קוף וקוף אפשר לדרוש תילי תילים של הלכות... אז איך פה פתאום בפרשת ויקהל פקודי... פתאום יש כמויות של פסוקים שחוזרים על עצמם מילה במילה... תבין: בפרשת ויקרא צו... יש פסוקים... שכל פסוק הוא עשרים דפי גמ' בזבחים מנחות ושבועות... בפרשת משפטים ושופטים יש פסוקים בודדים שנכתבו עליהם מסכתות שלימות בש"ס... האם אתה מסוגל להאמין שגם הפסוק הזה בפרשת ויקהל... שאתה לא מבין בשביל מה הוא חוזר על עצמו... אתה מאמין שגם בו יש סודות ודיוקים וחיידושים על כל קוף וקוף כמו הפסוק "כי ישבו אחים יחדיו"???

אז זהו!!! שרק לשבר את האוזן... ברצוני לעדכן אותך... שנכון אמנם שרש"י ומפרשים כמעט אין על הפרשה הזו... ורייעד בגמ' בודאי שאין בכלל על הפרשה הזו... וגם המדרשים מאוד קצרים... אבל משום מה הזוהר הקדוש?? הזוהר הכי ארוך בתורה זה בפרשת ויקהל פקודי!!!

על זה!!! בדיוק על זה נאמר: דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר... **ולא כמו שאני הבנתי תמיד!!!** אני תמיד הבנתי שמה הכוונה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר?? שיש דברי תורה שעניים במסכת כתובות ועשירים במסכת עירובין... לא!!!! זה הרבה יותר מזה.

יש דברי תורה שעניים בכככל הש"ס ועשירים במדרש או בזה"ק... ויש דברי תורה שעניים בזה"ק ועשירים בש"ס... כן... אם תחפש את סוגיית מודה במקצת בזה"ק ספק גדול אם תמצא... ואילו בש"ס זו הסוגיה הכי דומיננטית בבבא מציעא שבעולם הישיבות לומדים אותה בעיון כל זמן חורף. ואילו פרשיות ויקהל פקודי עניים מאוד בכל הנגלה כולם... ועשירים בלי סוף בתורת הנסתר...

אז זהו שיש!!! יש מה לעשות!!! יש הרבה הרבה מה ללמוד... וצריך להזדרז... אני עד היום לא סולח לאותו אחד שהכניס לי לראש שהיעד בחיים הוא לגמור את כל כל הש"ס... כששמעתי את זה בניתי לעצמי תכנית עבודה מסודרת ורגועה שעד גיל מאה אני צריך לגמור את כל הש"ס... ופתאום!!!! יום אחד התברר לי שהש"ס זה רק ההתחלה... והגאון מוילנא סיים את כל הש"ס עוד לפני גיל בר מצווה... ועדיין!!! עדיין נשאר לו עוד הרבה הרבה מה ללמוד... כן... צריך לדעת שגם מי שידע את כל הש"ס... עדיין יש הרבה הרבה דברי תורה שעניים בכל הש"ס ועשירים במקצעות אחרים בתורה האניסופית שלנו... אז נכון!! כעת לעת עתה פרשת ויקהל פקודי עניה אצלנו... המפרשים המוכרים לנו לא מדברים על זה... ומצידנו אחרנו עומדים מול פרשיות אלו בדומיה... כן... אבל הדומיה הזו היא בשביל להזכיר לנו שדרך ארוכה עוד לפנינו...

וכמו שעל כל פסוק בפרשת משפטים יש תילי תילים של דרשות וסוגיות בנשים נזיקין... כך צריך לדעת שעל כל פסוק בפרשת וירא חיי שרה ותולדות יש תילי תילים של עבודת המידות... ועל כל פסוק בפרשיות שמות וארא בא בשלח יש תילי תילים של אמונה ואמונה ואמונה... ועל כל פסוק "מיותר" בפרשת ויקהל פקודי יש תילים תילים של השגות בפרקי המרכבה... ואת כל זה אנחנו צריכים לדעת!!! בכל זה אנחנו צריכים לעשות שטייגן!!!

וגם אם עכשיו אנחנו עדיין לא זכינו לנגוע בזה... וכעת... בשלב זה... הרי כל התורה שבכתב אצלנו היא אמצעי להכנת וורטים לפרשת שבוע או להסביר לילדים את הבנת המקרא...

אז זהו!!! שצריך לדעת שבסופו של דבר זו התורה!!! וכשאנחנו נעלה לשמים לא כ"כ בטוח שיתחילו לשאול אותנו... נו... מה כתוב במסכת ברכות... מה כתוב בפסחים... כי קח בחשבון שהרבה לפני כן!! ישאלו אותנו קודם כל מה כתוב בפרשת בראשית ומה כתוב באלופי עשיו ומה כתוב בויקהל פקודי... האם יש לך מה לומר על זה או שזה נשאר אצלך בשנים מקרא ואחד תרגום ובמפרשים שלא כ"כ היו על המקום...?? כן... קח בחשבון שישאלו אותנו גם את זה...

אז כעת!!! נכון לעכשיו הפרשיות האלו הם נצבות כמו תזכורת בשבילנו!!! כן... אני כעת עובר עליהם באפס הבנה... אין לי מושג מה רוצה הפרשה הזו... כעת אין לי מה לדבר עליה... אבל היא עומדת מולי כתזכורת... ואני עובר עליה מילה במילה... ואני מפנים ומבין שיש!!! יש פה הרבה מה ללמוד... רק מה??? הפרשה הזו פשוט מחכה... מחכה לי בסבלנות...

אז הנה!!! אתה מחפש וורט מהפרשה שלנו לשבת שבע ברכות או לבר מצווה?? עזוב... במקום לנסות להוציא בכח איזה וורט מעניין מהקלעים או מהמסגרת של השלח... **עזוב!!! תגיד את האמת...** תפתח את החומש לפני הציבור הקדוש ותקריא את הפסוקים כמות שהם... ואז תפנה לחתן היקר ותשאל אותו: אתה מבין למה התורה מזכירה את זה?? ולמה כ"כ הרבה חוזרת על זה?? לא!!! אז זהו... כשתגדל תבין... יום יבא ואתה תבין כל מיני דברים שכעת אתה לא מבין... יום יבא ואתה פתאום תקלוט למה יש כל מיני דברים שהמבוגרים והתורה אמרו לך כמה פעמים ולא הבנת למה כ"כ מדגישים את זה... אבל רק כשתגדל תבין את זה... ובנתיים... עד אז!!! עשה אונן כאפרכסת ותקשיב טוב טוב למה שגדולים ממך מייעצים לך... ותסתער על משימת החיים מתוך הפנמה שיש לך עדיין הרבה מה ללמוד מהחיים... ותאמין לי שזה הוורט הכי נכון והכי אמיתי שאפשר להוציא מהפרשה הזו!!! פשוט לעמוד מול הפסוקים שאתה לא יודע מה הם רוצים... ולהפנים שיש מסרים משמעותיים שמחכים לנו בהמשך... ולא נותר לנו אלא להפסיק לחפש וורטים... אלא להתחיל לקחת את העניינים ברצינות... אגב: זה וורט טוב ונכון לכל הפרשיות הבעל"ט... מעכשיו ועד פרשת בהעלותך... מאוד קשה למצא וורטים... כן... זו תקופת ציונו!!! זו הזדמנות לתת לעצמנו תזכורת שעם כל הכבוד לוורטים ולמנה אחרונה... בסופו של דבר יש מוצרי יסוד ביהדות שעדיין לא פגשנו אותם...

ניתן לקנות את הספר "אהבתי" העוסק בענייני תפילה ותקשורת יומיומיים עם איבנו שבשמים המבין ומאזין מביט ומקשיב לכל מחסוריו ומשתוקק לשמוע את קולו...

ניתן לקנות גם ספר זה במוקדי המכירה הנזכרים כדלהלן.

ניתן לקנות את הקונטרס בשנת שלוש למלכו עשה משה...

שמונים

ומאת יום

ובו מאמרים בענייני ימי הפורים והמסכת...

בפלא': 0548446691

ניתן להשיג במוקדי המכירה כדלהלן:

ירושלים:

מרכז העיר: רחוב נחמיה 10.

בית וגן רח' הרב פרנק 29 קומה ב'

נווה יעקב - 0527171721

רמות רובין 47 קומה ב'

ורומה: המ"ג 31. 0527682281

ביתר עילית גבעה ב' אזור רמי לוי 0548450998

בני ברק: קבוץ גלויות 9

משפחת בויס רחוב השלושה 11.

חזו"א 34א (פינת דסלר מש' דרייפוס) - 0527117271 (ניתן לקבל

גיליונות יחידים מידי שבוע בכתובת זו)

בית שמש: נהר הירדן 9 רמה ב', מש' צוויבל.

אשדוד - 0504120311

אלעד - 0548418684

קרית ספר: מרומי שדה 3 052-7174781

ברכפלד - 0533109169 (כולל עטרת שלמה)

גרין פארק - 0527644795

אופקים: שפירא 0534112035

תניבות - 0548473542

צפון: חיפה: הדר, שכפולית רחוב ביתר.

נווה שאנן: חניתה 81 מש' זלושינסקי

רכסים: הורדים 4 א' מש' קריצלר לתאם 0548415410

כרמיאל - 0527136165 משפחת שטיימן.

צפת - 046970339

נצרת עילית הר יונה - ויזור 054-8431731

מה בחוברת??

א. איזה מאה שמונים מעלות עשה אחשוורוש באתם שמונים ומאת יום??

ב. למה לא קוראים את מגילת אסתר בתשעה באב?? הרי גם בה כתוב חציאות עגומה של גלות??

ג. הערה למזכרי התחפושות... קולקציה חדשה לתחפושות של מרדכי הצדיק ואסתר המלכה, פרטים בחוברת...

ד. מה פשרה של מסכת מגילה?? מה הקשר בין אוסף הסוגיות הלא קשורות שנקבצו למסכת זו??

ה. מה ההבדל בין עני לביון? ומעניין מאוד: מי אני? האם אני אחד מהם? וא"כ מה?

ו. מה פשרה של מסכת מגילה?? מה הקשר בין אוסף הסוגיות הלא קשורות שנקבצו למסכת זו??

ז. מה ההבדל בין עני לביון? ומעניין מאוד: מי אני? האם אני אחד מהם? וא"כ מה?

ח. מה ההבדל בין עני לביון? ומעניין מאוד: מי אני? האם אני אחד מהם? וא"כ מה?

ט. מה ההבדל בין עני לביון? ומעניין מאוד: מי אני? האם אני אחד מהם? וא"כ מה?

י. מה ההבדל בין עני לביון? ומעניין מאוד: מי אני? האם אני אחד מהם? וא"כ מה?

יא. מה ההבדל בין עני לביון? ומעניין מאוד: מי אני? האם אני אחד מהם? וא"כ מה?

יב. מה ההבדל בין עני לביון? ומעניין מאוד: מי אני? האם אני אחד מהם? וא"כ מה?

אחת ולתמיד... מה זה כעס?? ומה עושים כדי להפסיק לכעוס??

לא תבערו אש בכל משבותיכם... בזה"ק מובא שע"פ הנסתר הכוונה היא לכעוס!!! אסור לכעוס ופרט לא בשבת... מי שכועס בשבת הוא פשוט מבעיר אש... הוא מדליק אש של כעס ואש של גהינם... אז אולי בהזדמנות זו נפתח אחת ולתמיד את הנושא ששמו כעס!!!

מה זה כעס?? למה כעס זו מידה כ"כ חמורה?? למה מי שכועס כאילו עובד עבודה זרה??

תשמע סיפור בנימה אישית: פעם אחת בחיי יצא לי לנהל שידוך... עבדתי על השידוך הזה מאוד קשה... את הנששמה הוצאתי על השידוך הזה... וב"ה זה הלך והתקדם... וכבר הגיע כמעט לידי גמר... ומדובר היה בשני מבוגרים... כך ששני הצדדים כאחד מאוד רצו את טובת העניין... וכולם רצו יחד איתי לקדם את זה... ואז!!! הגיע איזה שלב שאני הגעתי למסקנה שלטובת העניין צריך לעשות פה איזה משהו... התקשרתי למשפחה והזהרתי אותם שחייבים לעשות כך וכך... אחרת זה מסכן את כל השידוך... ומשום מה הם לא התייחסו... אני שוב טוען בתוקף שכך צריך לעשות... ושוב הם מזלזלים... לא... לא מתרגשים ממה שאני אומר... ואני שוב מזהיר... והם סתם מזלזלים... אתה סתם פסימי...

ואז פתאום כעסתי!!! ומממזה כעסתי... כעסתי מאוד!!!

ואז... לא יאומן כי יסופר... עמוק עמוק במסתרי הלב... פתאום מצאתי את עצמי שאני כעת רוצה שבאמת הכל יתפרק... שהכל יפול... שהשידוך לא יצא לפועל... והכל בשביל שאני אוכל להגיד להם... הנה... אאמרתם לכם... אמרתי לכם שזה מה שיקרה... והנה זה קרה... הייתי בהלם מעצמי!!! רבש"ע: שאני ארצה שהשידוך הזה יפול?? אני הרי יורה לעצמי בגרלים... יש כאן שידוך שאני בניתי אותו בעשר אצבעותי (כמוכן ששידוך משמים... אבל עשיתי המון השתדלות בזה) ואת הנשמה הוצאתי עליו... וב"ה סוף סוף זה כבר הולך להסתיים במזל טוב... ובשניה האחרונה מישהו מכעיס אותי... ובום!!! פתאום מתחשק לי לשבור את כל הכלים... שהכל יתפרק... שכל מעשי ידי ילכו לטמיון... העיקר שאני אראה לכם... תראו מה קרה...

אז!!! אז לראשונה הבנתי פשט ב"ה **הקורע בחמתו!!!** תמיד הייתי בטוח שהקורע בחמתו זה בן אדם שמשתולל מרוב כעס... עושה שטויות... קורע ומשחית ועושה נזקים מרוב כעס... אבל לא!!! **אתה יודע מה זה "הקורע בחמתו"??** זה חייט שבמשך שבוע ימים אורג בגד... ותופר עוד חוט ועוד... ואת נשמתו הוא מוציא על הבגד הזה... וברגע האחרון מישהו הרג'ז אותו... ומרוב כעס הוא דופק את עצמו ומשחית וקורע בגד שהוא במו ידיו תפר אותו ברוב עמל!!! (כן... זה לא צחוק... אם לא הייתי לומד מוסר ומזהה את הטרופ הזה בעוד מועד... הרי אני במו ידי הייתי הורס את השידוך הזה... מי יודע כמה כאלו שככה שדופקים לעצמם את כל החיים מרוב כעס)

מה הפשט בזה?? איך יכול להיות שכן אדם ברגע של כעס יכול כ"כ להתעלל בעצמו??

אלא היא היא! זה גופא מה שחז"ל אומרים: כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה!! הרי בן אדם שעובד עבודה זרה... זה בן אדם שמוכן להקריב את עצמו ואת כל מה שיש לו למען האליל... **אותו דבר בדיוק בכעס.** כשבן אדם נכנס לטראנס של כעס... הוא פשוט יוצא מעצמו... הוא מוכן לקחת את כל מה שיש לו ולהקריב אותו על מזבח הכעס... זה בדיוק מה שהרגשתי באותו רגע!!! הרגשתי שאני כעת עושה פולחן לכעס שלי! אני לוקח דבר שהשקעתי בו ימים ולילות וכעת אני מוכן לקבל שכר על הפרישה ורק בשביל לשרת את מידת הכעס...

נראה לך שזה סיפור יוצא דופן?? אז זהו!!! שאין לך מושג כמה פעמים אני ואתה פוגשים את זה במשך החיים!!! אין לך מושג כמה פעמים אתה בעצמך שילמת מחיר יקר והקרבת קרבנות לאלוהים ששמו כעס... הרי כל פעם שאתה מתעצבן ואז יש לך כל מיני פליטות פה... מי כמוך יודע מי הוא היחיד שנדפק מזה?? מי כמוך יודע כמה זמן יארוך לך לכבות את השריפה וכמה אנרגיות אתה תצטרך בשביל לקחת את המילים האלו בחזרה. ואתה הרי יודע את זה!!! וגם בשעת מעשה!!! גם אז אתה יודע את זה!!! ובכל זאת אתה עכשיו מוכן לעשות הכל... כי אתה כועס... למה?? כי עכשיו אני עובד עבודה זרה!!! כעת יש לי אלוהים ששמו כעס... שאני מתבטל אליו ואני כעת מוכן להקריב את הכל למענו... לדפוק את כל החיים שלי בשבילו... ולכן!!! כעס זו עבירה כ"כ חמורה!!!

כי זה כפירה שמגיעה ממקום של מידות!!! יש לך בן אדם שכופר ממקום של מחשבה... הוא חושב שיש אלוהים אחרים... אבל יש אדם שהכפירה שלו מגיעה ממקום של מידות... עצבנת אותי... ולכן אני עכשיו עושה עגל ששמו כעס... ואני משתחוה אליו ומקריב לו את כל כולי...

עכשיו: מאוד קל להבין כמה הכעס הוא מידה חמורה... כי מי שיש לו נטיה לכעוס... מי כמוהו יודע עד כמה זה דופק לו את החיים... **נו... מה עושים?? איך מפסיקים לכעוס??**

אז יש את הדרך הפשוטה והיא: להרגיל את עצמך להתאפק... להתגבר... לבלום בכל הכח... לפתח כים אויר שלא יתן לך להתפוצץ... אבל זה לא שווה הרבה!!! כי בסופו של דבר אתה לא פרה... לפרה אפשר לשים חסום בתוך הפה וזה יחזיק שם מעמד... אבל כשאתה סותם את הפה עם מוצץ... זה לא מחזיק שם מעמד יותר מידי... בן אדם הוא דומיננטי מידי בשביל לקשור את עצמו בכח לא לעשות את מה שהוא רוצה לעשות... אין ברירה!!! הטיפול השורשי חייב להתחיל מלמעלה!!! מלוח הבקרה הראשי!!! מהשכל!!!

צריך להשקיע בשתי נקודות עיקריות!!! שהם הטיפול האבחנתי לבעיה הזו:

דבר ראשון: להשקיע באני מאמין הראשון: הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים!!! אליבא דאמת הכל בגזירת עליון... אף אחד לא יכול להועיל לי וגם לא להזיק לי... אף אחד לא מיצר את צעדי... הכל הכל בגזירת עליון!!! כך שאין באמת על מי להתעצבן... מי שיפסיק לכעוס בגלל שהוא החדיר לעצמו את האמונה הזו... הוא זכה בפיס... הוא זכה לרכוש קנין ביסוד היסודות... באמונה שהיא המצוה הגדולה ביותר ביהדות ("העמידן על אחת")

הנקודה השני היא: שיהיה ברור: **כעס הוא בנו חביבו של אדון גאוה!!!** אין כעס שלא עובר דרך מידת הגאוה... כי כעס נובע מזה שאני החלטתי... אני רציתי... הוד מלכותי החליט משהו... והנה... נעשה נגד רצוני... הנה כעס!!! או לחילופין אני פה החכם... אני המבין... אני השולט... אני אני אני... ואם מישהו החליט אחרת אז הנה אני כועס... זאת אומרת: כלל ברזל: כעס הוא תמיד יהיה תחנה שניה אחרי גאוה!!! וכאן צריך להילחם בגאוה... כאן תשבו בינך לבין עצמך ותסתכל בראי... מי כמוך יודע כמה חולשות יש לך... וקניינים שכבר כן יש לך... מי כמוך יודע שבבאנא אחת מלמעלה הכל יכול להיעלם... ובקיצור: הקב"ה לא אוהב אנשים שחשים מעצמם... ומהר להירגע... מהר להוריד את האף... תפסיק לחשוב שאתה הכי צודק... כי זה לא חכם!!! ממש לא חכם!!!

זה כל הקונץ!! זה כל החשיבות שלו.. וזה כל העניין של מחצית השקל!!

ואתה יודע מה??? מפחיד לומר: אבל כולנו מחכים שיבנה בית המקדש... כולנו מחכים לאיזה בית מקדש קדוש ונורא שעשוי מאש שירד פתאום מהשמים.. ועד שהוא ירד... כולנו מסתכלים לשמים ומחכים... נו.. שירד... אבל רגע רגע... עזבו.. אל תסתכל על השמים... אל תרוץ לשמים... אל תלך רחוק. הרבה לפני זה.. יש לי משהו הרבה יותר פשוט ופרמיטיבי... **יש כבש!!!!**
כבש אחד בלבד שעושה מ... מ... מממממה...

ואני שואל אותך: האם אנחנו מסוגלים להתאחד כל כלל ישראל סביב כבש אחד בלבד??? עזוב בית מקדש שירד משמים... לא בקשתי להרים בנינים באוויר... אני בסה"כ מדבר על איזה כבש שעושה ממממע!!!!

האם אנחנו מסוגלים להתאחד כולנו סביב **כבש אחד יחיד** שככככולנו ביחד נשתתף בו כאחד ונגיש אותו בשותפות לפני הקב"ה??? מפחיד לומר: אבל ביום שאנו נהיה מסוגלים להביא כזה כבש שכולנו נעמוד מאחוריו כאחד **באותו רגע בית המקדש ירד באש מהשמים!!!!!!!**

זה מה שחסר לנו!!!! יש לנו המון המון כבשים... אבל--- **חסר לנו כבש אחד שכולנו עומדים מאחוריו כאחד והוא מייצג את כולנו!**

אז זהו!!! שאם נתבונן בפנימיות... הרי המאצינג הזה שהתחיל לרוץ היום... באיזשהו מקום הוא לאט לאט מגייס את הכבש המיוחל הזה...
מה אני מתכוין???

תבין: עד היום רשת הכוללים של עטרת שלמה היה שייך למעוז הליטאי!! אז אמנם בכל סדר א' היה בוקע לשמים קול תורה אדיר מאלפי בני עליה שעוסקים בחדוות דילי... והקול תורה הזה ללא ספק היה מתקבל בשמים כאישים וניחוחים... **אבל אחרי הכל!! קרבן תמיד זה לא היה... אישים וניחוחים כן... קרבן יחיד כן... אבל קרבן תמיד???** לא!!!

ולמה לא??? כי קרבן התמיד צריך להגיע מככל כלל ישראל... צריך שכל כלל ישראל ישתתפו בו... גם בעלזא וגם ויזניץ וגם נדבורנא וגם גור... ומה נעשה שהקרבן הזה הגיע כעת רק מהמעוז הליטאי של ישיבת עטרת שלמה...?? אז אישים וניחוחים יש כאן... קרבן יחיד גם יש כאן...

אבל מה יהיה עם קרבני לחמי אישי?? מה יהיה עם קרבן התמיד???

אז הנה!!!! כעת היה מאצינג של עטרת שלמה... וכל כלל ישראל הושיטו יד... כל אחד נתן כמה שקלים... כל אחד השתתף באיזה מחצית השקל כדי להיות שותף ולהיות חלק מהאישים וניחוחים שיוצאים מידי יום מהכוללים של עטרת שלמה... **ומעכשיו!!!! זה כבר משהו אחר לגמרי!!!**

מכאן ואילך קול התורה שבוקע מכולל עטרת שלמה זה כבר תורה שלככל כלל ישראל יש

שותפות בזה... אוהו... כאן זה כבר מתחיל להיות קרבן ציבור... כאן מתחיל להתרקם בחינה של קרבני לחמי לאשי...

אותו סיפור בויזניץ ובעלזא ובכל המקומות... כן... עבודת התפילה של ויזניץ זה שם דבר... כזו חיות והתלהבות... ברור שהתפילה של בית ויזניץ עולה עד כסא הכבוד כעולה וכקרבן... **אבל דא עקא!!!! זה לא קרבן תמיד!!!!** סו"ס זה קרבן יחיד של ויזניץ... גם אם יקריבו אלף עולות מידי יום זה עדיין לא יהיה שווה כמו **עולת תמיד אחת!!!!** כי בשביל שזה יהיה קרבן תמיד... צריך שגם אני הליטאי יהיה שם בפנים... וגם המודרני... וגם המיזריחסט... וגם החבדניק... ואז הגיע היארצייט של מרן בעל הישועות משה זיע"א וכל יהודי תרם כמה שקלים למוסדות ויזניץ... ומכאן ואילך... משהו חדש קורה בתפילה של ויזניץ!!!! עד היום זה היה קרבן יחיד... תפילה פרטית של עירית ויזניץ... ואילו היום גם אני נמצא שם... וגם אתה... וגם הוא... כל כלל ישראל משתתף בעבודה הזו... וכן הלאה... כל מאצינג נוסף שנפתח. הוא פשוט לוקח עוד קופסה סגורה של קרבן יחיד... ופותח אותו ומאפשר לו להיפך להיות לקרבן ציבור... **כן!! זה כל המסר העיקרי והעמוק כ"כ שטמון בפרשת שקלים!!!!**

ללמדך: שכסף זה לא רק עניין פיננסי... כסף זה לא רק עניין כלכלי ומסחרי... כסף הוא גם אמצעי להשתתפות ושייכות!! ברגע שהשתתפתי בכמה שקלים הרי הנחתי כאן רגל... אז נכון... זה מעצבן... עוד מאצינג ועוד מצי'אנג... אבל בסופו של דבר הקופסאות הסגורות אט אט נפתחות וכלל ישראל לאט לאט נהיה עיסה אחת של לעשות רצונך אלוקי חפצתי...

אנחנו צועדים בדרך הנכונה... בקצב הזה אנחנו כבר מתחילים לראות את השעפסאלע הקטן הזה קרוב מתמיד...

אבל כידוע!!!! סוף סוף לא הכל מתחיל ונגמר בכסף!!!!

זה אולי מתחיל שם... אבל העבודה העיקרית מחכה לנו בעבודת המידות שלנו!!! **מה אני מתכוין?** יום אחד חסידות בעלזא עשו מאצינג... נגשו אלי ובקשו ממני תרומה... תרמתי להם כמה שקלים... הם אמרו תודה רבה... וזהו... נגמר המצי'אנג... ושולם שלום ולא להתראות...

אבל הההלו... חסידי בעלזא: אין לכם מושג איזה טעות עשיתם!!! אתם חושבים שגמרתם איתם?? לא!!!

מעכשיו אתם תקועים איתי!!! נפלתם איתי רציני!! חשבתם שתעשו מצי'אנג... תוציאו ממני כסף... וזהו... תמשיכו הלאה... מעכשיו אתם תוכלו לסגור את הדלת... ולהסתכל מהקוקר ולהגיד: הכניסה לזרים אסורה?? הכניסה רק לחסידי בעלזא? **לא!!! מהיום אני פה... איתכם...** התרומה שנתתי לכם... הופכת אותי לשותף וחלק בלתי נפרד מהאשה ריח ניחוח של העבודת ה' שלכם... **ואני לא אוותר על הזכות הזו!!!** בעזה"ש בפעם הבאה שאתם תעשו מצי'אנג אני שוב אתמווד על הפריימריז... ואני שוב אתרום לכם בל"נ כדי לקבל שוב מקום בעבודת ה' שלכם. **אתם לא תתפטרו ממני כ"כ מהרה!!!**

אבל!!! כעת מה שמוטל עליכם זה... זה לקבל אותי יפה!!!

אל תתנו לי להרגיש עלוקה!! שנדחפתי בכח לתוך

הקופסא שלכם...

אם את התרומה שלי רציתם...?? **כעת תרצו גם אותי בעצמי!!!**

את השייכות הכספית שלי הייתם צריכים!!! כעת תבינו שאתם צריכים גם אותי בעצמי!!! תבינו שהתיקון השלם תלוי גם בנוכחות שלי.. (הבהרה: אתה מבין לבד שאם בתור דוגמא נטפלתי דווקא לחסידות בעלזא... זה רק בגלל שהם הכי טובים בנקודה הזו... אז נא לא להוציא דברים מהקשרם ולא לפרש את זה שליילי...)

אותו דבר עטרת שלמה... אתם חושבים שאספתם כסף מכל כלל ישראל... ועכשיו אתם תגידו לכולם תודה ושלוש... זהו!!! הכניסה לבני אברכים לבד... לא!!! כלל ישראל ממשיך איתכם הלאה... ואתם צריכים לדעת שכלל ישראל פה איתכם... ולהיות מוכנים לזה נפשית... לדעת שקרבן התמיד מחכה בסבלנות עד שגם אותם יהודים שלא זכו לגדול בקרית ספר ולא גדלו בחינוך שלכם... קרבן התמיד מחכה למחצית השקל שלהם... כן... אחרי הכל... כסף זה עוד הדבר הכי זול!!! כסף זה עוד הדרך הכי קלה להתאחד... אבל תכל'ס... העבודה העיקרית עדיין לפנינו!!! להבין שיש נקודה אחת בסיסית ביהדות... שבנקודה הבסיסית הזו ככולנו צריכים להיפגש... ובנקודה הזו גם כולנו שויים!!!

כן... מה יפה ירושתנו!!! מתי ירושתנו כ"כ יפה??? כשיכולים לחיות כ"כ הרבה ניגודים... וכ"כ הרבה תפקידים שונים ומגוונים בכלל ישראל... ובסופו של דבר כולם נכנסים בשער אחד!! וכולם מתפללים לכיוון אחד... וכולם כאחד מגישים מידי בוקר וערב לקב"ה כבש אחד שכולנו!!! כולנו שויים בו כאחד!! אכן... מה יפה ירושתנו...

זו לא סתירה שלפעמים צריך להתבצר ולשמור מרחק ממישהו שהוא פחות חזק בעבודת ה'... מותר גם להתבצר במדרגה הרוחנית שלי ולדעת שאני פה העשירי בדעת ואילו השכן שלי הוא עני...

אבל עדיין!!! ביהדות יש נקודת בסיס שבה העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט...! שנינו בנים של הקב"ה... ובחלק הזה שנינו שויים אותו דבר!!! אצל מי רואים את זה בצורה מאד בולטת?? אצל אברהם אבינו... כשהקב"ה אומר לאברהם קח נא את בנך את יחידך... אשר אהבת... אברהם אבינו לא מבין למי הכוונה... והוא אומר: את שניהם אני אוהב... גם את יצחק וגם את ישמעאל!!! אה... ברור שיש הבדל שמים וארץ בין יצחק לישמעאל... יצחק הוא צדיק גמור ועושה המון נחת... וישמעאל עושה רק מורת רוח... אבל עדיין בנקודה הבסיסית של רחמי אב על בנים כאן יצחק העשיר לא ירבה וישמעאל הדל לא ימעיט... שניהם שויים אצל אבא שלהם אברהם... ואותו דבר ביחס לאבינו שבשמים!!!!

צריך לדעת שבנקודת הבסיס של בנים!! כאן כולנו שויים אצל אבא שבשמים!! וממילא איזה טענות שיהיה לך על יהודי... סוף סוף הוא בן של הקב"ה... ואת זה אסור לשכוח... קרבן התמיד מחכה למחצית השקל שלו... תשמור על כבודו ותכיר בו... לא... זו לא סתירה שאתה יכול להיות יצחק והשכן שלך נעבאך פרא אדם... אבל עדיין הוא יהודי והוא בן של הקב"ה!!! תזהר בכבודו של אביו ותלמד זכות על בנו...

להידודי- ויקהל:

א. "אין בנין המקדש דוחה יו"ט" (רמב"ם ביה"ב פ"א ה"ב) קשה: לדעת התוס' (המצניע דף צ"ה. ד"ה והודה) דס"ל דבנין אינו אסור ביו"ט אלא מדרבנן, למה בנין המקדש לא דחה ביו"ט הרי שבות הותרה במקדש?

ב. "אמר בצלאל: כלים שאני עושה להיכן אני יושב?" אמר לו משה: שמוא בצל קל היית וידעת... (פרשת ויהי) יש לברר: סוף סוף ככל אותם הדינים שאכן המושבן עמד כך מפורק היכן הטמינו את הכלים? עוד יש להסתפק: מה היה דינם של כלי המזבח שעמדו כך מפורקים מב"ה בכסליו על א' בניסן? האם דינם היה כקדשי בדק הבית שהיובים עליהם מושם מעילה או בהגמנה בעלמא דלאו מילא היא??

ג. כשהעמידו את המושבן בתום כל אחד מהמסעות איך הכניסו את הארון למקומו בלא להיכנס לקה"ק אלא "פעם בשנה"? (בו בומן שקדושת קדה"ק הייתה גם כשאין ארון, תדע: כל תקופת בית שני)

משוכנס אדר... וורט בניחוח פורימי...

מרדכי מבקש מאסתר שתלך למלך... ואסתר מסבירה לו שזה לא כ"כ פשוט... "כל עבדי המלך ועם מדינות המלך יודעים..." כולם יודעים שכל אשה ואשה שיבא למלך... אשר לא יקרא אחת דתו להמית... וכו' וכו'... מרדכי רק שומע את ההסבר המנומק והגיוני של אסתר והוא מחזיר לה כזה שפאכטעל... אל תדמי בנפשך להימלט כי אם החרש תחרישי בעת הזאת רווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר. מי יודע... מי יודע...

רבש"ע: מה קרה?? מה פשר ההתקפה?? מה היא כבר אמרה? היא בסך הכל עידכנה את מרדכי בנתונים הישנים שקיימים במלוכה ושה באמת לא פשוט... והיא בסה"כ מעמידה לפניו את הדברים ורוצה לשמוע מה יש לו לומר על זה... אז למה הוא מחזיר לה בזו תקיפות??

וההסבר על דרך המליצה הפורימית הוא:

ב: הרי מה אסתר אומרת למרדכי: ככככל עבדי המלך ועם מדינות המלך יודעים!!! ככככלם יודעים... חוץ ממישהו אחד: חוץ ממרדכי!!! מיד מרדכי משיב לאסתר: רגע... אם כככל עבדי המלך ועם מדינות המלך יודעים... אז למה את חושבת שדווקא אני לא יודע?? אם באמת כולם יודעים והרי גם אני יושב בשער המלך כמו כולם... אז איך קרה שבדיוק אני הוא הפרמטיבי היחיד שלא יודע מה שכולם יודעים?? אז זהו... פונה מרדכי לאסתר ואומר לה: אני יודע את כל מה שאת יודעת **ובכל זאת!!!** אני אומר מה שאני אומר...

כן... מי כמונו מכירים את זה... כל עבדי המלך ועם מדינות המלך יודעים שיש עסקנים שמסובבים את הרבנים ומשפיעים עליהם ומרמים אותם... כולם יודעים את זה... חוץ ממני?? חוץ מהרבנים עצמם!!! כולנו גאונים... כולנו ערמומיים... כולנו קולטים עניין ואוחזים את הלוקש... חוץ מהרבנים בעצמם... אה... איך זה נראה לך?? איך בדיוק הרב הגדול שכולנו מבינים שהוא יותר חכם מאיתנו... דווקא הוא לא מבין את מה שכל עבדי המלך ועם מדינות המלך יודעים... לכן מגיע מרדכי ועושה נו נו נו... תפסיקו להתחמק... אני יודע ומבין את כל מה שאתם מבינים ובכל זאת אני אומר לכם לעשות אחד שיתם שלוש... הוורט הכי חזק!!! אבל חס ושלום... שלא יהיה מגלה פנים בתורה... ברור שאסתר המלכה לא העלתה על דעתה שמרדכי לא יודע וכו'... ברור שלא זה הפשט... עדיין צריך למצא הסבר מספק לשאלה...

הפעם: פניה דחופה מטעם הלשכה: יש מחסור בגזברי הקדש!!!

השבוע נתבקשתי מטעם לשכת המקדש לצאת בקריאה דחופה... לקראת תחילת שנת הכספים היהודית... ולקראת פרשת שקלים... התעורר מחסור חמור בגזברים מתאימים לנהל את קופת הלשכה!!! מחפשים בנרות ועדיין לא נמצאו גזברים מתאימים... **אי לכך, אני פונה אליכם מה מע"ג גיליון זה אנא.**

מי שמרגיש שיש לו את הכישורים המתאימים לגזברות במקדש שיודרו לשלוח קורות חיים ללשכה... האמת היא שבהתחלה חשבתי שאני מתאים... תמיד חלמתי להיות גזבר במקדש... אם לא זכיתי להיות כהן משרת ולא לוי משרור... לפחות אהיה גזבר (אגב: לכאורה הגזבר גם צריך להיות לוי... ע"פ לכתחילה) אבל בזמן האחרון גיליתי לאכזבתי ש... שאני?? אני כנראה לא אוכל להיות גזבר במקדש!!! כי ברגע שהסבירו לי מה הם התנאים הדרושים להיות גזבר... **מהר מאוד הרסתי ידיים!!!** התייאשתי מראש... אני גזבר לא אוכל להיות!!! **אתה יודע למה???** כי אני טיפוס פרוץ... לארג'... אני לא יודע להיות מחושבן בכספים... אני לא מהסוג הזה שיודעים לעשות השוואות מחירים... אין לי כוחות נפש לחשבן שבנתיב החסד הסוכר עולה 2.90... ובבר כל זה עולה 3.20 ובמשנת יוסף זה 5 בתשע שקל... אין לי את זה...

והנה!!! כשאתה מגיע להיות אחראי על הקופה של הלשכה... פתאום כל שלושים אגורות של בזבז... כל שלושים אגו' שהגזבר חלילה בזבז אותם שלא בהצדקה הוא עובר על אחד מהאיסורים החמורים בתורה... איסור מעילה!!! הוא חייב קרן וחומש ואשם מעילות- איל אשם ששווה לכל הפחות שתי סלעים לאשם...

ממילא הגזבר חייב להיות האדם הכי מחושבן בעולם!!! להיות מחושבן על כל שקית שעולה עשר אגו'... הוא צריך להיות אחד כזה שיודע לעשות השוואות מחירים על דקויות של אגו'... וכל עיסקה שהוא עושה... הוא צריך להוריד מחירים עד מתחת לריצפה... כי... כי כל חצי שקל מיותר שהוא יאלץ לבזבז ברשלנות... זה מעילה!!! ובמעילה יש כלל של "דין פרוטה כדין מאה!!! אז כאמור: אני גזבר כבר לא יהיה!!!!

אז אנא ממכם קוראים יקרים... מי שכן מזדהה עם התכונה הזו... וחושב שהוא מסוגל להיות מחושבן כ"כ... אנא... שירים את היד... שירים את הכפפה... שיתכונן... כי אנחנו צריכים אותם... **צריך גזברים חסרים!!!**

אבל אני רוצה שתבין שיש פה עוד נקודה: קורה שאדם נקלע למצוקה כספית חריגה ואז הוא באמת מחושבן על כל שקית 10 אגו'... כי... כי האשראי נחסם... ויש לו רק מזומנים ביד והוא צריך את העשר אגו' האלו... ולכן הוא מחושבן... כאן זה לא חכמה להיות מחושבן... בכזה מקרה כל אחד יודע להיות מחושבן... אבל!!! אל תשכח שקופת הלשכה של המקדש זה סיפור אחר לגמרי... בקופה של המקדש יש המון המון כסף... הלשכה היא מאוד מאוד עשירה... רק תחשוב שכל כלל ישראל נותנים מחצית השקל פעם בשנה... וחוף מזה יש כל הזמן תרומות לבדק הבית... אנשים תורמים שדות אחוזה ושדה מקנה וזהב בכמויות... יש!!! יש המון כסף בלי הגבלה ובלי חשבון... כמה כסף שתוציא זה לא יורגש בכלל... אף אחד לא ירגיש שיש פה גרעון... **ובכל זאת ולמרות זאת!!!** כל שלושים אגורות של בזבז... עברת על איסור חמור של מעילה וצריך להקריב קרבן מעילה!!! עכשיו אתה מבין כמה זה מסובך?? בדרך כלל כשיש לך עסק עם קופה עשירה... הרי הבזבזים שם חוגגים על ימין ועל שמאל... הכסף שם נשפך לכל הכיוונים ואף אחד לא מתרגש... אף אחד לא עושה דקדוקי עניות... ואילו במקדש!!! אם אתה רוצה להיות גזבר... אתה צריך מצד אחד לגלגל כספים בכמויות... ומצד שני: ללכת על גחלים ולהיות החסכן הגדול ביותר במזרח התיכון עם דקדוקי עניות עד השווה פרוטה הכי זעום... אתה מסוגל?? אני לא... אז אנא... מי שמסוגל שירים את היד...

אני רק אתן לך דוגמא קטנה לצורת חשיבה וניהול כלכלי של גזבר במקדש... הרי כך: ב"ד הגדול החליטו להוציא מלשכת המקדש מימון מיוחד לשכור פועלים מטעם שליחי ב"ד... שהתפקיד שלהם ללכת בתקופה הקרובה- באביב ולעשות ביקורת שדות מכלאים... הם עוברים בכל השדות שבא"י ובודקים אם יש כלאים... ואם הם רואים שחוסר אחד ממאתים הם מפקירים את השדה כולה... (גא להיערך בהתאם) נו... ההוראה עברה מהדרג העליון לגזבר... ואכן הגזבר קיבל משימה לצאת ולחפש פועלי גיזום וכיסוח!!! והוא כמובן חשב על כל שקל!!! והוא יצא לחפש את המכסחי דשא הכי הכי זולים בשוק... ואחרי בדיקה מקיפה והשוואת מחירים מול כל החברות... הגזבר יצא עם מידע שיש כמה ימים מתים בשנה בענף הגיזום... שאז יש ביקוש עבודה מאוד נמוך וההיצע גבוה וממילא בימים האלו מחירי השכירות יורדים לריצפה ואתה יכול לשכור פועלים בחצי מחיר וגם פחות... תנחש מתי?? בחול המועד פסח!!! כן... בחוה"מ פסח מי צריך גננים?? מי קורא למכסחי דשא?? בפרט שע"פ רוב זה מלאכות האסורות במועד... אז!! התקבלה החלטה מטעם הגזברים שדווקא בחול המועד פסח... בדיוק אז שלוחי ב"ד יוצאים לשדות לבקורת כלאים... למה?? בשביל שזה יעלה הכי פחות כסף להקדש... נו... אתה מסוגל לחשוב בכזה ראש? אתה מסוגל לעשות כאלו שמיניות באויר בשביל לחסוך עוד כמה שקלים לקופת הלשכה שהיא כ"כ עשירה?? אני לא... אם אתה כן... תגידי... צריך אותך... **אבל!!!!!! סאידיך!! שלא תבין לא נכון!!! זה לא שההקדש הוא קמצן...** והוא קונה כל דבר סוג ב'... חס ושלום!!! אדרבה... איפה שצריך ואיפה שזה המחיר... אז הגזברים יודעים גם לרשום וצ'קים מאוד מאוד שמנים... **וגם את זה הגזברים צריכים לדעת!!!** כן... אותו גזבר שעשה את כל הדקדוקי עניות האלו ושכר פועלי גיזום ברבע מחיר בחוה"מ פסח... אותו גזבר יוצא מיד אחרי פסח להר חברון... בשביל לסגור עיסקה יקרה מאוד על כבשים מיוחדים מזן מאוד משובח שבגהן כרחבן... ויהיה שם משא ומתן מתיש... ובסופו של דבר הגזבר יתקפל ויתן איזה מחיר שיושת עליו... אפילו שהמחיר של הכבשים האלו יהיה פי מאה מכבש רגיל... ולמה?? כי במקדש צריך להביא מהכי הכי מוכתר... אז זהו!!! זה לא קמצנות... זה לא שבמקדש מתקמצנים על כל דבר... כי על מה שצריך מוציאים... מה תגידי על בית אבטינס שכל שנה מגיעים כאן למקדש בתקופה הזו בחודש אדר ומכסמים את הקטורת לקראת ר"ח ניסן (שאי מקריבים קטורת חדשה) וכל שנה הם מקבלים משכורת מאוד גדולה... ושנה אחת הגזברים רצו ליצור תחרות כדי להוריד בגובה המשכורת... והם החליטו לשכור הפעם אומנים אחרים שיפטמו את הקטורת במקום בית אבטינס... ואתם אומנים הגיעו ופיטמו... והגזברים ראו ש... שזה לא זה... זה לא יצא משובח כמו של בית אבטינס!!! לא הייתה להם ברירה... והם נכנעו ובאו על ארבע לבקש סבית אבטינס שיחזרו לתפקידם... ואז בית אבטינס ראו שאין להם תחרות!!! אז הם עשו שרירים!!! ואמרו... אם ככה... אנחנו דורשים שיכפילו לנו את המשכורת... **ומה אתה חושב???** הגזברים נכנעו... ואם עד היום בית אבטינס קבלו כל שנה כ"ד מנה (שזה כבר היה הרבה)... הרי מעכשיו הם קבלו מ"ח מנה... שזה הון עתק!!! והגזברים לא התווכחו... הם הבינו שבמקדש הולכים על הטוב שבטוב והם נכנעו גם למחיר כזה גבוה... בקיצור: בשביל להיות גזבר צריך מצד אחד לדעת לעשות עסקאות ענקיות בשווי של מיליונים... וללכת על הכי הכי משובח והכי יקר... ומאידיך!! סתם- לא לבזבז אפילו עשר אגו' לחינם... אתה מסוגל?? אני לא... אנחנו מחפשים כאלו אנשים בנרות... **ואגב: אנחנו צריכים כאלו אנשים לא רק לבית המקדש!!! אלא גם לכל בית יהודי!!! זו ההשקפה היהודית בכל מה שנוגע לכספים ודו"ק...**

משעמם לך...?? תדאג שזה לא יהיה משעמם.

כידוע: כל העניין של מסכת מגילה עוסקת בעבודת התפילה... וכאן עניינו של פורים הוא להתחזק בתפילה כמו שהרמב"ם הידוע אומר בסוף ההקדמה לספר המצוות... עכ"פ לפני כמה שבועות עוררתי כאן בגיליון מה לעשות שהתפילה משעממת אותי... והיו יהודים שזה צרם להם... איך אפשר להוציא כאלו מילים מהפה?? שהתפילה משעממת??... הרי התפילה זה כל החיים שלנו... כן... ברוך ה'... זכינו ויש לנו כאלו יהודים שהתפילה היא החיים שלהם... ולכן זה מפריע להם. אבל תבינו אותי- אותנו... מה נעשה שאנחנו עדיין לא זכינו לעשות שטייגן בתפילה... ולעת עתה... בעקבות ההזנחה וחוסר ההשקעה שלנו בתפילה... נוצר מצב שהשעה הזו של התפילה מידי יום... היא שעה קצת משעממת...

ואדרבה... אל תכעסו עלינו... אנחנו לא משלימים עם זה!!! אנחנו בסה"כ רוצים לעבוד על זה... ומטכסים עצות **מה לעשות?? באמת מה לעשות???**

נכון: בא נהיה ריאליים... סוף סוף יש כאן באמת טקסט קבוע שכל יום כל יום צריך לחזור עליו שוב ושוב... ממילא יש את כל הסיבות שבעולם שזה יהיה משעמם... **אז מה עושים?? איך יוצקים טעם וחיות בתפילה??**

אז תרשה לי לשתף אותך ברעיון מאד מאד פשוט שעלה במוחי:

פתאום תפסתי את עצמי... שבעצם לא רק התפילה הוא טקסט קבוע יומיומי שלא משתנה אף פעם... אל תשכח שבמשך היום יש עוד כמה וכמה דברים שהם גם קבועים ולא משתנים... **לדוגמא:** כל יום אנחנו אוכלים ארוחת בוקר צהרים וערב... כל יום אנחנו אוכלים לחם... וכל שניימים אנחנו אוכלים פחות או יותר תפ"א ואורז או עוף... ו... וזה גם קבוע!!!!!! זה גם חדגוני!!! אז איך זה לא משעמם???

מה התשובה?? עקרונית אתה צודק!!! זה באמת משעמם!!! רק מה?? משהו פה דואג שזה לא יהיה משעמם!!!

כן... תשאל את אמא שלך... אוהו... זה אחד מהכאבי ראש הגדולים של האמהות... היות ולאכול כל יום זה באמת משעמם... אז כל אמא שוברת את הראש ומטכסת עצות מה לעשות כדי לגוון... לרענן... לחדש... ולשנות תיבול... ולעשות כל מיני קומבינות... והכל בשביל שהארוחת בוקר צהרים שלנו לא תהיה משעממת... **אתה מבין מה השתנה לי בראש???**

עד היום ידעתי שהבדל בין ארוחת בוקר לתפילה זה שארוחת בוקר היא **לא** משעממת והתפילה היא **כן** משעממת... אז זהו שלא!!!! כעת גיליתי שהבדל הוא שבארוחת בוקר **מישהו דואג שזה לא יהיה משעמם** ובתפילה אף אחד לא דואג לזה... אף אחד לא מנסה להשקיע בזה

וממילא זה באמת נשאר משעמם!!!!!!

זה בדיוק!!! אבל בדיוק מה שחז"ל אומרים (ברכות לג): שתפילה זה אחד מארבעה דברים שצריכים חיזוק... מה פירוש צריכה חיזוק?? התפילה צריכה ריענון... צריכה השקעה... צריך לדאוג שהיא לא תתייבש... ואם לא תדאג לזה... אז זה יראה בהתאם... וזה באמת נראה בהתאם... בינינו לא נעים להזדווג... אבל נפאום שמתי לב שהתפילה שלי נראית בדיוק כמו הארוחת בוקר שלי... יאמר לשבח... יום אחד הלחתי לתפוס חיזוק ולאכול פת שחרית כל בוקר... אבל רק לשם שמים... יש גבול... אין לי סבלנות להתחיל להשקיע... לעשות סלט... אין לי כח עכשיו להתחיל למרוח משהו על הלחם... אני רק לוקח שתי פרוסות ודוחף לתוך הפה וקיימתי את המצווה... נו... מה קרה בסוף?? אני לא צריך לספר לך מה קרה... כשלא משקיעים בארוחת בוקר זה נראה כמו... כמו תפילה שלא משקיעים בה!!!! זה הכל! הכל נהיה מיובש!!!!

עד כאן ברור?? עד כאן אתה מסכים איתי???

קעת למעשה... מה עושים?? איך דואגים שזה לא יהיה משעמם?

קעת צריך ללמוד מאותה אמא יודעת לגוון בארוחת צהרים... יודעת לגוון בצבע של המצעים... יודעת לגוון בביגוד של הילדים... כן... לנשים יש אומנות מיוחדת ליצוק תוכן וריענון בתוך השגרה והקביעות... וכעת צריך ללמוד מהם איך מגוונים יוצקים חיות בתוך התפילה הקבועה... הגברים, כמורה רוצים לגוון... הם מחפשים משהו חדש... הם מחפשים כותרות חדשות בעיתון... מחפשים נייעס... מחפשים משהו חדש שלא היה אצלנו... אבל אצל נשים זה נובד אחרת... לנושם יש את הכשרון לקחת את אותה חביטה ואותו לחם ואותו תפ"א ואותם בגדים ואותם ארבע קירות... ו... ולגוון אותם בצבעים!!! לשנות תיבול... לשנות עיצוב... לרענן את הצבע... וליצור פנים חדשות בתוך הקיים!!!! זו אומנות שלימה!!! וכאן אנחנו צריכים ללמוד מהן!!! כי בשלמא בדרך גמ'... כאן אנחנו יכולים להיות גברים... משעמם לך מהן? של אתמול... תעבור לכותרות הבאות... תעבור לדרך גמ' הבא... לסוגיה הבאה... אבל כשעברתי על תפילה שכאן הקב"ה רוצה למקד אותנו באותו דבר?? (או לחילופין... כשעברתי על חזרה של הלימוד... שגם זה מאוד קשה לנו... להחזיק יציב... ואנחנו לא כ"כ יודעים איך להתחזק בתוך הקיים... רק בחדש לגמרי... וד"ק) גם לנו ברירה! אנחנו חייבים ללמוד גם אנחנו את האומנות איך ליצור חיים תוססים ומגוונים ומתחדשים בתוך הקיים!!!!

אני אתן לך דוגמא של גיוון... ואני מכין אותך מראש: אל תתפס לדוגמא... אני מביא את זה רק בתור מדגם... **הרי כך:** הרי בשטחי החיים יש לנו המון משאלות לב... בהמון נושאים... אז מה עשיתי עד היום?? בכל תפילה הייתי מגיע כמו מכונת יריה... ויורה את ככלל משאלות הלב שלי ביחד... פרנסה... נחת... שידוך... בריאות... סיפוק בחיים... **פתאום תפסתי את עצמי... רגע רגע... מי אמר שבכל תפילה אני צריך להתפלל על הכל???** וכי אמא שמכינה ארוחת צהרים היא מביאה כל יום גם אורז וגם פתייתים וגם מוסקה וגם בליניצס וגם עוף וגם שניצלס... ו...!!!! אמא מגוונת ודואגת שכל יום יהיה משהו אחר... יום ככה ויום ככה

אז אותו דבר כאן!!! אני הרי צריך להתפלל על מגוון של נושאים... אז אני פשוט אחלק את הבקשות שלי לתפילות... בכל תפילה אני אתמקד בנושא אחר... ואני כבר אסדר את זה איך שמתחשק לי...

אני אתן לך דוגמא: אדם שצריך ישועה כללית בנושא של פרנסה... מוכר לך מאישהו מקום?? עכשיו: לו יצייר שיש איזה קבר של צדיק ששם מתפללים רק על פרנסה... (ויש כאלו מקומות... כולנו יודעים...) אתה מסוגל להגיע לאותו קבר ולהגיד ספר תהילים שלם רק על הנושא של פרנסה ויש לך מספיק מה להתפלל ולבכות ולהתרכז רק בנושא הזה... נכון? אבל חכה... חוץ מפרנסה... יש גם נחת מהילדים... על כל המשמע ממך... שזה נושא חשוב מאוד לכשעצמו!!! וגם בזה אתה מסוגל לנסוע במיוחד לנסוע לציין השל"ה הקדוש בשביל להתפלל רק על הנושא של ילדים... זאת אומרת: הנושא של פרנסה חולק מקום חשוב לעצמו!!! וזה לא סתירה שגם הנושא של נחת מהילדים... גם זה נושא שתופס מקום מספיק מרכזי לעצמו... והלאה... חוץ מפרנסה... וגם מחינוך ילדים... יש עוד נושא מאוד

טעון... הבריאות הרופפת של אחד מקרובי המשפחה הקרובים... של"ע צריך הרבה רחמי שמים... וזה נושא שמאוד נוגע ללב... וגם זה!!! אם יום אחד יקראו לך לכותל המערבי לומר את כל ספר התהילים רק בשבילו ולא לבקש שום בקשה חוץ מזה... אתה תבא... אתה תבין את חשיבות העניין ותבין שיש צורך להקצות תפילה מיוחדת רק בשבילו... **אז מה אתה אומר על רעיון אחר...** במקום לחכות לקבר של הצדיק על פרנסה... או תפילת השל"ה בער"ח סיוון... או לתפילת רבים בכותל לרפואה... **עזוב!!! יש לנו פה כמה מבנים נטושים בלאו הכי...**

יש לנו כמה שחרית מנחה מעריב שבלאו הכי מוזנחים... שאני ואתה בקושי סוחבים אותם... אז בא נחליט שאת השחרית של יום חמישי אתה מרכז ומקדיש לתפילה נקודתית על הנושא של פרנסה!!!! כן... בתפילה הזו אני קובע פגישה מיוחדת עם הקב"ה אודות הנושא הפיננסי... תזכור! תכניס את זה ללוי"ז שלך... גם אם ביום ראשון אתה פתאום מקבל איזה תזכורת על האובדן על שנקנסת תגאם ללחץ מה יהיה... אז אמנם תמיד אפשר להתפלל... אבל בכל יום ימנ התפילות שלך... תזכור שקבעת פגישה רשמית שבועית עם הקב"ה בנושא הזה בשחרית של יום חמישי... את כל הדאגות והזעקות בנושא הנקודתי הזה... הכל תנקז ותשמור לאותו שחרית... ואם יש משהו לא בריא במשפחה ל"ע... שצריך עליו הרבה תפילות... אז קדימה... במקום להיאנח ולהגיד שצריך להתחזק ולחכות לתפילת רבים בכותל או למישהו שאיך אלף ספרי תהילים... עזוב... תפתח את ימנ התפילות שלך... ותתפוס מעריב כזה שקט... נניח מעריב של יום שני!!!! מהיום תכניס לראש... שמעריב של יום שני!!!! לשם אני מרכז את כל התפילות שלי על ענייני הבריאות בכלל ועל אותו יהודי בפרט... (ושוב: כמובן שתמיד אפשר להתפלל... ואנחנו לא מרובעים... אבל עדיין יש את התפילה הרשמית... זה בדיוק כמו בבית חולים... יש תמיד חדר מיון שהוא פתוח 24 שעות... אבל יש את הביקורת שנקבעה ליום מסוים) ---

עד כאן הרעיון שלי... אתה לא צריך לאמץ את הרעיון הזה... זה נטו המצאה שלי... והאמת היא שאני בעצמי עדיין לא הצלחתי באמת לאמץ את הרעיון הזה למעשה... **אבל זה רק בתור דוגמא בעלמא!!!**

עכשיו תאר לעצמך לו יצייר שהלכת על הרעיון הזה וזה הולך טוב... ופתאום כל תפילה נהיית אצלך פגישה עם הקב"ה... וכל פעם בנושא אחר לגמרי!!! זה כבר נכנס אצלך ללוח זמנים ולסדר יום מסודר... שמנחה של יום רביעי עוסקת בשידוכים של הבן דוד המעובב (וכל השמות שנוספו אליו במשך הזמן...) ואילו תפילת ערבית של יום שני עוסקה בהודאה לה' על כל השבוע האחרון... ואילו תפילת שחרית של יום שני זה בנושא פרנסה... ותאר לעצמך שזה כבר נכנס לתקן ואתה התרגלת לזה... זה כבר נהיה חלק מהתכניה שלך... ואז!!!! אז משהו יבא ויגיד לך: תקשיבו!!! התפילה משעממת לי... כל יום אותו דבר... **אתה תסתכל עליו כאילו הוא נפל מהירח... מה הקשר אותו דבר???** כל תפילה זה עולם אחר לגמרי!!! יש לי כ"כ הרבה נושאים שונים להתפלל לקב"ה... בכל תפילה אני קובע פגישה עם הקב"ה בנושאים אחרים לגמרי... יש לי לוח פגישות צפוף... התפילה שלי כבר תפוסה שבועיים קדימה... אני מנסה לדחוף תורים... להכניס נושאים חדשים ו... ו... ואינן!!!

הנה לך!!! תפילה שהיא אמנם ממשיכה לחזור על עצמה... זה נשאר אותו טקסט... נשאר כל יום אותו דבר... אבל עם קצת אכפתיות ועם קצת נכונות להשקיע וליצור איזה דינמיקה בתפילה... אתה יכול להפוך את התפילה לעסק ח'... שוקק חיים... פורח... חוויית... מגוון... עמוס וגשות... ומלא בתקשורת... מה עשית פה בסה"כ??

קצת השקעה!!!

אז שוב!!!! אל תתפס לדוגמא שלי!!! אני רק מעמיד אותך מול מדגם של אדם שבסה"כ החליט להשקיע בתפילה... ליצוק בה איזה תוכן מגוון... ולא להשאיר אותה רדומה וזקוקה כל הזמן לשירות יקיצה...

התחדש לי חידוש עצום... שיש כאלו שמאד כועסים עלי... על החידוש הזה הגמ' בברכות אומרת: העושה תפילתו קבע אין תפילתו תחנונים... והגמ' שואלת מה זה קבע?? **כל שאינו יכול לחדש דבר בתפילתו!!!**

אם אין לך שום בקשה מיוחדת לחדש בתפילה... אז באמת זה טקסט שחוזר על עצמו... זו באמת תפילה חסרת תחנונים... עד כאן ברור...?? **אז זהו שהתחדש לי בזה חידוש מאד מאד גדול:**

אני תמיד הבנתי שכל האלו האלו שתוך ארבע חמש דקות גומרים את השמו"ע זו הדוגמא הקלאסית לאדם שתפילתו קבע... מה... אין לך שום בקשות פרטיות?? אין לך שום דבר מה להוסיף?? אתה מריץ טקסט וגומר וזהו?? **אבל פתאום קלטתי!!!** שרגע רגע... יתכן שגם אין שתוך רבע שעה עשרים דקות גומרים את השמו"ע... גם עליהם הגמ' אומרת: העושה תפילתו קבע אין תפילתו תחנונים!!! איך קרה שתמיד השמו"ע אורך לך כ"כ הרבה זמן...?? כן... אני יודע... אתה עוייבד... ויש לך סטנדרט גבוה בתפילה... אתה זורש מעצמך להאריך בכוונה וגם להאריך בבקשות פרטיות ולהזכיר בכל תפילה את כל מה שצריך... וזה באמת נובע אצלך ממקום של כבוד והערכה לתפילה!!! אבל עדיין צריך לדעת שלא תמיד זה נכון!!!! כי תפילה זה לא רק דבר מכוונד וחשוב... זה גם אמור להיות עסק ח'... משהו פעיל... שיש ודיבור שאמור להשתנות לפי המצב ולפי הנושא... לא יתכן שהתפילה תהיה קבועה **לשום כיוון!!!** כמו שתפילה יותר מידי קצרה זו תפילת קבע... **גם תפילה יותר מידי ארוכה... היא גם תפילת קבע!!!** יש כזה מושג "אני מתפלל על הנושא הזה שלוש פעמים ביום..." צריך לדעת שלא תמיד זה נכון!!! מי אמר שצריך להתפלל על כל דבר שלוש פעמים ביום?? מה... אתה אוכל חביטה שלוש פעמים ביום?? מותר שהתפילה תהיה נושא שתתנהג... מותר שהעסק יהיה חי ומגוון... ומכובד שזה עניין פרטי של כל אחד... ואל תחכה שמישהו יעשה את זה במקומך!! כי זה תלוי רק בך!!!

ואם אנחנו לא נתחיל לעבוד על זה... גם בעוד שמונים שנה אנחנו נשאר באותו מקום בתפילה... קדימה... פורים מתקרב... זו העבודה של ימים אלו... דברי הצומות וזעקתם... משימתנו ללמוד את מסכת מגילה בעיון... ללמוד איך להתפלל מעומק לב... להודיע שכל קוץ לא יבושו...

גיליון מס' 322 פרשת ויקהל - שקלים
תשע"ט שנה שביעית

גליון זה יו"ל לזכות סבי היקר
הרב ר' יוסף יעקב בן בלומה
להחלמתו השלמה והמהירה בתושה"י
וברקש מי שיכול לומר פרק תהילים לרפואתו

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פנינים על הפרשה

"ואת הבשם ואת השמן למאור ולשמן המשחה ולקטורת הסמים".

נין רבנו יניק וחכים שלח שאלה דחופה לסבא: בתרגום יונתן על הפסוק והנשיאים הביאו וגו', שהשמן בא מגן עדן, והשאלה הרי צריך שמן 'זית' והיכן הזית?! תאמר לו שזה מגיע מגן עדן התחתון ששם גדלים עצים, וכמבואר בתמיד ל"ב: המעשה עם המלך אלכסנדר מוקדן וגן עדן והי' גולגלת אדם, וכתבתי בלמכסה עתיק על הפסוק בבראשית ב' ח' ויצמח ה' שהצמיח ח' ריבוא מיני אילנות.

משה רבנו ע"ה בצדקותו עשה חשבון לפני כלל ישראל וזה לעומת זה הצדיק מול הרשע: "משנגמרה מלאכת המשכן, אמר להם בואו ואני עושה לפניכם חשבון, אמר להם משה אלה פקודי המשכן, כך וכך יצא על המשכן. עד שהוא יושב ומחשב שכח באלף ושבעה מאות וה' וע' שקל מה שעשה ויום לעמודים... מה עשה האירי הקדוש ברוך הוא עיניו וראה אותם עשויים ויום לעמודים, אותה שעה נתפייסו כל ישראל" (שמות רבה פקודי)

אין מציאות שאדם יכול לחטוף

ספרתי לרבנו על גניבה היסטורית בארה"ב של 50 מליארד דולר ע"י יהודי והוא כבר בן 71 וקיבל מאסר של 150 שנה. אדם חושב שיכול לחטוף, אין כזו מציאות, אין כזה דבר. הנה גנב והסוף שהגנב גנב מעצמו. ויישב בבית הסהר בלא פרוטה. וסיפר רבנו, אחד שאלני הוא נסע במונית ושב מאוחר לבילה, ארנקו נפל על רצפת המונית ולא היה חשמל ואמר לנהג שימתין והוא יעלה לביתו להביא פנס ויחפש את הארנק, רק יצא מהמונית והנהג ברח כי רצה לגנוב את הארנק, והנהג בארנק לא היה כלום היה ריק, ושאלני כי אינו יודע כלל מי הנהג האם צריך לחפש אותו כדי לשלם לו, והשבתינו איהו גנב אנפשי, ופטור. הנה דוגמא שחשב שחוטף, ובסוף חטף מעצמו. יש משל של המגיד מדובנא זצ"ל, גוי מכר ליהודי שקים קמח וסיכמו שעל כל שק יניחו פרוטה בצלחת ואח"כ ימנו את הפרוטות, וכאשר היהודי לא הבחין, הגוי גנב כמה פרוטות מהצלחת, והרי גנב מעצמו. הייתי אצל מרן הגרא"ל ליל שבת וספרתי לו מהנ"ל לגבי נהג המונית, סבר ואמר מדוע שיהיה פטור, וגם מחילה אין כאן שהרי זה בטעות. תגובת רבנו: הרבה רמואיות אין הם בודאי אלא כדאי לו להיכנס לספק על רווח, והכי נמי הרי אפשר שיפסיד וכי כל כך ברור שיש בארנק כדי שיעור החוב והתשלום אלא שהשתלם לו לרמות על הספק, ועד כאן לעיונא, אבל לענין למעשה אמרתי לשואל - שקודם כל, הנהג יבוא לתבוע, ואז נדון למעשה. (כל משאלותיך)

עלי שי"ה

"הגאון רבי יחזקאל ברטלר זצ"ל"

בשבת האחרונה נסתלק מעמנו הגאון המופלא רבי יחזקאל ברטלר זצוק"ל. משיירי תלמידיו של רבינו הגדול מרן בעל החזון איש זי"ע. הנה מפאת כבודו של הגאון זצוק"ל היה ראוי לייחד כמה וכמה גלינות לזכרו הטהור למען ילמדו ממנו ומהנהגותיו, את עמל התורה ודקדוק ההלכה וסמל הענווה, ולעלוי נשמתו, אך כדרכנו מאז, לא עלינו המלאכה לגמור, להקיף ולקבוע את רום גדלותם של תלמידי החכמים ורבנן שבכל דור, ולכן אנו מקצרים בשבחי ומניחים מקום לאחרים. מטרת מדור זה הוא לפתוח צוהר קטן לעולמו של רבינו מרן שליט"א, וכך ננהג גם הפעם.

אחר פטירת הגאון רבי יחזקאל זצוק"ל, הזכיר רבינו את עובדת היותו מקורב אצל דודו ורבו הגדול בעל החזון איש זי"ע, ואמר כי נפשו של רבי יחזקאל היתה קשורה בנפשו של שאר בשרו הגאון רבי דוד פרנקל זצ"ל, ויחדיו היו רבות אצל החזון איש.

בשנותיו האחרונות עת ידע הגר"י זצ"ל הרבה חולי ומכאוב, העתיר רבינו הרבה פעמים בעדו ובירכו. ונביא כאן עובדא מאלפת שלא ידועה לרבים, כפי ששמענו מבני המשפחה.

היה זה בחודש חשוון תשע"ז. מרן שליט"א יצא למצות ביקור חולים בבית החולים תל השומר, לבקר אברך בן עליה שהתייסר רבות, ובא לעודדו ולברכו. בעודו בדרכו, פגשו בו בני משפחת הגאון רבי יחזקאל זצוק"ל, שהיה מאושפז באותה עת בבית חולים במצב קשה מאוד, וביקשו אם יסכים להיכנס גם לאביהם הגאון. מרן שליט"א הסכים, ונכנס לחדרו, שהה איזה דקות על יד מיטתו והעתיר עליו בפרקי תהלים, ויצא.

למחרת מתקשר אחד הבנים, לגבאי של מרן שליט"א, ואומר לו בהתרגשות, דע לך שפראשונה הלילה היה תזוזה קטנה אצל אבינו, ובעיני הרופאים זה נחשב לשיפור, ואין ספק כי ברכת הצדיק עושה רושם.

*

מעניין עוד לציין, כי הלילה השבוע התקיימה ביום ראשון. באותו יום באופן נדיר ביותר, במנין שחרית של רבינו נפלו אפים ואמרו 'תחנון', דבר שקורה אחת לתקופה ארוכה מאוד, כי כידוע בכל יום הוא משמש כסנדק בברית מילה. והרגישו את מילות 'רחום וחנון הטאתי לפניך' כי בעונותינו נסתלק ואבד מעמנו הצדיק.

והביע מרן שליט"א רצונו לחלוק לו כבוד אחרון וביקש ללוות אותו, ואכן בזמן הלילה ליוה כבוד דרך. ת.נ.צ.ב.ה.

מברכת שבת טובה
שיבת ציון

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

פגהדף היומי

"בענין גניבת דעת"

חולין צ"ד א' אמר שמואל אסור לגנוב דעת הבריות ואפ' דעתו של גוי, וכ' הריטב"א ז"ל ואיסור גנבת דעתו של גוי כ' קצת רבותינו בשם בעה"ת ז"ל שהוא איסור תורה דנפק"ל מדכתיב לא תגנובו וכו' ע"ש. ולכא' זה לא יתכן אלא למ"ד גזל גוי אסור דלמ"ד גזל גוי מותר וה"ה גנבתו מותר כמפ' בסנהדרין נ"ז א' וכ"כ התו' בב"ק ק"ב ב' ובשא"ר א"כ איך יתכן לאסור גנבת דעתו טפי מגנבת ממון דעיקר קרא בהכי מיירי, ועי' תשו' חוט המשולש משכ"ב. ולענ"ד יתכן לומר דהנה הרמב"ם הביא דין גנבת דעת בפ"ב מה' דעות ה"ו ז"ל אסור לאדם להנהיג עצמו בדברי חלקות ופיתוי ולא יהי' א' בפה וא' בלב אלא תוכו כברו והענין שבלב הוא הדבר שבפה ואסור לגנוב דעת הבריות ואפ' דעת נכרי כיצד וכו' ואפ' מילה אחת של פיתוי ושל גנבת דעת אסור אלא שפת אמת ורוח נכון ולב טהור מכל עמל והות עכ"ל, ומב' מדבריו דא"ז דין של בין אדם לחבירו מדלא הביאו בהל' גנבה או בהל' אונאה (כמו שהביאו הטור בה' אונאה בח"מ סי' רכ"ח שו"ר שהרמב"ם הביאו ג"כ בפ"ה ממכירה ה"א ע"ש) רק הוא משום מדות האדם כמו כל הני דמיית, ונר' שזה נלמד מקרא דילפי' בב"מ מ"ט א' שלא ידבר א' בפה וא' בלב, ואי"ז ענין כלל לגניבת וגזל גוי או טעותו דהתם למאן דמתיר כיון דס"ל דממונו הותר לישראל א"כ מותר ליטול ממנו בין בדרך גנבה בין בדרך גזלה אבל לדבר א' בפה וא' בלב ע"ז הקפידה תורה, שו"מ בשערי תשובה לרבנו יונה שער רביעי סי' קפ"ד שכ' דאפ' למ"ד גזל עכו"ם מותר גנבת דעתו אסור ע"ש.

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבתון לה' כל העושה בו מלאכה יומת ענינים בחשמל ומים המיוצרים על ידי מחללי שבת

א' כי תבוא י"ד אלול תשס"א. רבנו סיפר לי בדרך אגב כי לא ישן כל ליל שבת קדש מחמת החום שהיה. אמרתי, צריך למצוא עצה לחבר מאוורר למצבר של שבת. רבנו הגיב בדחיה: אין בכך איסור, אבל אבא ז"ל רצה שיהיה מקום אחד שאין בו גם כהאי גוונא. והוסיף: בדרך כלל כאשר חם אני ישן במרפסת, ושם זה די טוב, אבל הפעם ישן אצלי נכד במרפסת, ולכן לא ישנתי שם ע"כ. (והתבוננת, כי הנה רבנו לא ישן כל הלילה, אבל עם כל הקושי והצער לא אמר לנכד לישון במקום אחר). שאלתי, יד"נ נקלע למצב שקשה בעסקים מה זכות יעשה הוא בעל צדקה עצום? שיתן לגנרטור של שבת בקרית ספר. כמה יתן? זה, הוא יחליט כמה שיתן.

חשון תשע"ג. בשכונת רמת אלחנן הודיעו כי אין גנרטור בשבת זו, ויהודי יר"ש שואל כיון שיש לו אקווריום עם דגים ואם לא ישתמש בחשמל הם ימותו כיצד ינהג? הראה רבנו שבספר הזיכרונות שלו [שכתב לעצמו מזיכרונות מה ששמע מהחזו"א] כתוב בשם החזו"א שמשום כבוד הבריות התיר להוריד מים של בית הכסא, ואולי זה דומה לזה, אבל אינני רוצה לפסוק הלכה למעשה, שישאל את רבי אהרון לייב. הוא שאל את מרן הגרא"ל ואמר שאסור.

עד כמה נחשב "הוצאות שבת ויר"ט" למאור ולקירור, שהקב"ה משלמן?

ש"ק שמות כ"א טבת תשס"ו. פלוני שואל אם יחבר את המזגן לגנרטור שבת יעלה לו כל חודש 700 ₪ וזה הרבה כסף, המדובר באברך שכמעט זה הסכום מה שמקבל בכלל, מאידך הרי אמרו חוץ מהוצאות שבת ויום טוב? אם כוונתו לשבת [לכבוד שבת] יתחבר לגנרטור - למזגן. כאשר דיברו על "הוצאות שבת ויום טוב" תלמיד חכם אמר לפני רבנו בשם הגר"א על המשנה בפ"ב בשבת "כחס על הנר", מה טעם אמרו כחס ולא אמרו חס, כי הרי הוצאת שבת ויר"ט לא נכלל בהוצאות אם כן אין זה חס, אלא כחס. בפשוטו פירוש 'כחס' - כאשר חס. ואילו היה כתוב חס היה הפירוש שצריך לחוס. (כל משאלותיך)

יפה מראה

שלושים יום קודם החג

יש מחלוקת במשנ"ב (סימן רכ"ג) האם מי שקונה ספר חדש מברך שהחיינו בהוצאתו או שלא, ומביא שם דעת החיי אדם שאין מברכין כי מצוות לאו ליהנות ניתנו. וזה לשון המ"ב בס"ק י"ג: 'ובקניית ספרים יש דעות בין האחרונים אם יברך עליהם משום דמצוות לאו ליהנות ניתנו ובח"א מצדד דאם היה מהדר אחר זה הספר ושמח בקנייתו דמברך שהרי ברכה זו נתקנה על השמחה ולא על התשמיש וכדלקמיה בס"ד וכ"כ במור וקציעה וע"כ אין למחות ביד המברך'.

ושאלו את רבינו אם הקונה מגילה נאה כתובה על קלף, שזה שמחה יותר גדולה מקניית ספר יברך שהחיינו או שלא, וענה שלא יברך, כי הרי לא מברך על עצם הקלף, כי עצם הקלף אין לו שום שויות, רק על מה שכתוב בו, ואם כן נהנה מהמצוה, ואם כן אנו חוזרים לסברת החיי אדם, מצוות לאו ליהנות ניתנו ולכתחילה אין לברך.

ולפני הרבה שנים ביקש רבינו מסופר ירא שמים שיכתוב בעבורו מגילת אסתר מהודרת, וגדולה בשורות כמו של ספר תורה עם כל הרווחים (ראה בארוכה במה שכתב בעצמו, בביאורו למסכת ספר תורה, כל הפרטים), ואכן כתבו לו מגילה גדולה (ולא הקפיד לעשות עצי חיים) ומאז כשהוא שומע את המגילה מהבעל קורא הוא מעיין בה.

וגם הביאו לו קופסא נאה מכסף, ובה מניח את המגילה לקיים 'זה קלי ואנוהו'.

בתמונה הנדירה:

ערב פורים, מרן בודק את מגילת אסתר המוכנה לקריאה בלילה, ומעיין שלא אירע איזה קלקול ח"ו, אחרי ששהה שנה שלימה בקופסא בלי שימוש. על השולחן נראים מספר קופסאות נאים של מגילות אסתר שונות. לצידו בנו הגאון ר' שאול. (ניתן להבחין בכתב הגדול ובשורות המועטות שיש בעמוד של המגילה, כפי הדקדוקים שלו שליט"א במגילת אסתר).

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310